

Riksdagens protokoll

2010/11:35

Onsdagen den 15 december

Kl. 09.00 – 22.37

Protokoll
2010/11:35

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 9 december.

2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Förste vice talmannen meddelade att *torsdagen den 16 december* skulle voteringen kl. 10.00 utgå. Voteringen kl. 16.00 skulle kvarstå.

3 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott

Förste vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit:

prot. 2010/11:11 för tisdagen den 14 december från socialförsäkringsutskottet

prot. 2010/11:15 för tisdagen den 14 december från justitieutskottet

4 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2010/11:FPM41 Gränsöverskridande vägtransporter av kontanter i euro
KOM(2010)376 till justitieutskottet

2010/11:FPM42 Grönbok om socialt integrerande tillväxt och hållbar utveckling
KOM(2010)629 till utrikesutskottet

2010/11:FPM43 Energistrategi 2011–2020
KOM(2010)639 till näringsutskottet

5 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2010/11:48 till skatteutskottet

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2010/11:SfU1
Näringsutskottets betänkande 2010/11:NU3

7 § Ändring i marknadsföringslagen

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2010/11:CU19
Ändring i marknadsföringslagen.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

*Fortsatt svenskt
deltagande i
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan (ISAF)*

8 § Fortsatt svenskt deltagande i internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)

Föredrogs
sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2010/11:UFöU1
Fortsatt svenskt deltagande i internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) (prop. 2010/11:35).

Anf. 1 MIKAEL JANSSON (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 på punkt 2 och reservation 3 på punkt 3.

Mobiliserade av 11 september-attacken anföll USA talibanregimen i Afghanistan i det så kallade kriget mot terrorismen. Det är delvis förståeligt att USA reagerade så, även om det folkrättsliga läget för USA:s krig mot talibanerna i Afghanistan och Saddam Husseins regim i Irak är oklart.

Varje nation som drabbas av terrorism kommer någonstans på skalan att påbörja militära motåtgärder: Låt oss hoppas att terrorismen drar tillbaka sitt fula tryne av sig självt.

Nu, nio år senare, kan vi börja sammanfatta den internationella insatsen med FN-mandat. Det finns goda skäl att berömma de svenska soldaterna och den svenska insatsen i Afghanistan. I ett land med stora motsättningar och med en historia av strider mot ockupationsmakter är det viktigt att ha målet att dämpa befintliga konflikter och att inte skapa nya. De svenska trupperna har haft detta för ögonen och försökt hjälpa lokalbefolkningen med praktiska problem.

Den så kallade *surge* där ISAF och främst USA satsar på truppförstärkningar för att nå fram till ett avgörande mot talibanerna har möjligen nått vissa taktiska framgångar i de områden där man har kraftsamlat, men i praktiken är det inte säkert att detta utgör en framgång. Följden verkar bli att talibanerna helt enkelt flyttar sin verksamhet till andra delar av Afghanistan som tidigare varit relativt förskonade från angrepp, därav också de ökade attackerna mot svenska trupper.

Sovjetunionen som ockuperade Afghanistan i tio år förundrades över motståndet från dem som inte kunde tolerera en ockupation. I en sovjetisk analys talades om tre alternativ: 1) Borttränga och decimera de afghanska folken och flytta in andra folk. Detta ansågs lyckligtvis politiskt omöjligt. 2) Hålla 500 000 sovjetsoldater i landet permanent. Detta ansågs ekonomiskt omöjligt. 3) Dra sig ur.

Sovjetunionen valde det senare. Vi anser naturligtvis inte att Sovjetunionen ska vara en förebild i något hänseende, men det finns något att lära av historien.

Det finns i dag litet hopp om internationell seger i Afghanistan. Det som avgör insatsens framtid är hur länge amerikanerna stannar kvar. När väl amerikanerna börjar dra sig ur är klockan slagen också för övriga deltagare i ISAF. Det finns klara indikationer på att Amerika, som är alltmer slitet av interna ekonomiska problem, siktar på att låta den afghanska armén ta över så snart det är praktiskt möjligt, vilket i praktiken verkar bli någonstans från och med 2014. USA verkar moget att förhandla med talibanerna.

Tyvärr finns det inte mycket som talar för att den afghanska armén vare sig i dag eller i framtiden kommer att vara redo för uppgiften att garantera säkerhet i Afghanistan. Armén plågas av omfattande deserteringar, och 15–20 procent av de vapen som amerikanerna har utrustat armén med under åren är i dag förkomna, vilket i praktiken sannolikt betyder att de har hamnat i talibanernas händer, antingen som krigsbyte eller genom direkt försäljning från korrupta element inom armén.

Narkotikamissbruket är vida spritt inom såväl armén som polisen. Särskilt polisen förefaller på flera håll snarare vara ett redskap för klanerna i de ständigt närvarande konflikterna än ett redskap för regeringen.

Fru talman! Ur vår synpunkt är ett av de största problemen i Afghanistan att det är ett land utan folk. Det existerar inga afghaner. Befolkningen i landet är splittrad på ett stort antal olika folkgrupper, varav ingen kan sägas vara dominerande. Den största folkgruppen, pashtunerna, utgör 62 procent av invånarna i landet och utgör dessutom en fjärdedel av Pakistans befolkning.

Jag nämner detta, fru talman, som ytterligare ett exempel på varför situationen i landet är så hopplös. Afghanistan har inga naturliga gränser och ingen enhetlig grund för att bygga demokrati. Allt detta är ett arv från den tid då gränserna sattes av kolonialmakten Storbritannien.

Det är nu viktigt att vi inser att den här insatsen kanske inte kan bringas till ett lyckligt slut, att det här mycket väl kan tänkas pågå i decennier till ett högt pris i mänskligt lidande och utan att vi kommer ett enda steg närmare ett lyckligt slut.

Detta är oacceptabelt. Vi måste någon gång säga: Nu räcker det. Nu drar vi oss tillbaka.

Vi måste någon gång inse att vår verksamhet i Afghanistan inte är den enda plats där svenska insatser kan bidra till en bättre värld. Kanske är det till och med så, fru talman, att våra resurser bättre utnyttjas på en annan plats och kan rädda fler människors liv än vad som för närvarande är fallet.

Bortsett från rent altruistiska skäl finns det också mer krassa skäl för ett tillbakadragande. Som jag tidigare har anfört i denna talarstol är det trots allt så att det svenska försvaret ska existera för att skydda och försvara Sverige. Varje krona vi använder ur försvarsbudgeten till en insats i Afghanistan är en krona som kunde ha använts till att bygga upp det svenska försvaret till en mer solid nivå.

Fru talman! Den aktuella propositionen talar om en ambition att helt gå från stridande till stödjande 2014 – en ambition, nota bene. Om det skulle visa sig att den afghanska armén inte skulle vara redo, kommer tillbakadragandet då att äga rum eller är det då regeringens avsikt att vi ska stanna kvar i evinnerlig tid tills detta sker? Och om nu den afghanska armén genom någon gudomlig försyn på papperet anses tillräckligt bra för att kunna ta över det formella ägarskapet av insatserna, hur länge kommer i så fall denna stödjande funktion att pågå?

Jag fruktar att detta bara är ett sätt att med ett penndrag förändra det man kallar den aktiva insatsen i landet, trots att det kanske egentligen inte förändrar något konkret på marken.

Därför, fru talman, är det min och Sverigedemokraternas inställning att vi måste fatta beslut om ett verkligt tillbakadragande. Det ska inte vara ett förhastat tillbakadragande utan en värdig avveckling av insatsen under ordnade former – men tidsbestämt.

Anf. 2 HANS LINDE (V):

Fru talman! I dag ska vi debattera regeringens proposition om fortsatt svenskt deltagande i den Natoleda internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan men också den överenskommelse som de borgerliga partierna slutit tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet och som berör Sveriges engagemang i Afghanistan under hela mandatperioden. Detta är kanske den viktigaste utrikespolitiska debatten vi kommer att ha i denna kammare under denna mandatperiod. De beslut vi fattar senare i dag kommer att ha långtgående och direkta konsekvenser inte bara för de svenska män och kvinnor vi skickar ut i en internationell insats utan framför allt för de miljoner afghaner som lever i en vardag kantad av krig, övergrepp och djupaste fattigdom.

För mig som vänsterpartist är det solidariteten med det afghanska folket som är utgångspunkten. Vår kamp för rättvisa, jämställdhet, fred och frihet kan varken sluta eller börja vid Sveriges gränser. Det är en kamp som också måste föras i Afghanistan. Vi vill därför att Sverige ska finnas på plats i Afghanistan under mycket lång tid framöver för att stödja det afghanska folkets egen kamp för ett liv i fred och värdighet. Vi vill att Sverige ska göra mer, inte mindre, för att ingen afghansk flicka ska förvägras rätten att gå i skolan, ingen afghan ska behöva gå och lägga sig med skräcken för nattliga bombanfall och ingen ung afghan ska behöva känna att framtiden är utan hopp.

Huvudfrågan är därför i dagens debatt hur vi bäst bidrar till att bygga ett fritt och demokratiskt Afghanistan i fred. För mig som vänsterpartist

är inte svaret på den frågan ett fortsatt svenskt deltagande i det misslyckade kriget i Afghanistan. Svaret på den frågan är ökat bistånd, ökade civila insatser och ökat stöd till de försök till freds- och försoningsprocesser som nu pågår i Afghanistan. Men det handlar också om att stå upp för en human flyktingpolitik där de afghaner som flyr undan krigets grymhet kan få en fristad i vårt land. Det är för mig det självklara svaret om man har solidariteten med det afghanska folket som utgångspunkt.

Fru talman! I snart nio år har Sverige deltagit i den Natoleda internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan, ISAF. Efter nio år är det hög tid att ställa sig frågan: Vad har man egentligen uppnått? Har ISAF lyckats med sitt uppdrag att främja freden, säkra biståndsorganisationernas arbete, bidra till demokratisering och säkra kvinnornas rättigheter? På punkt efter punkt kan vi konstatera att ISAF har misslyckats och att det är ett misslyckande som det afghanska folket i dag betalar det högsta priset för genom en vardag kantad av våld, fattigdom och kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Det är hög tid att vi i denna kammare tar intryck av det totala misslyckandet på marken i Afghanistan.

Fru Talman! ISAF-insatsen kallas för en fredsfrämjande insats, men frågan är hur väl man lyckats främja freden under de gångna nio åren. Vi har sett hur våldet har eskalerat, blivit allt grövre och spridit sig till allt större delar av Afghanistan. Enligt FN:s siffror dödades 1 271 civila afghaner under första halvåret 2010. Det är en ökning med 30 procent jämfört med samma period året före. Antalet dödade afghanska barn ökade första halvåret i år med 55 procent. Denna ökning bekräftar en längre dyster trend av ständigt fler civila dödsoffer.

Den brokiga motståndsrörelsen där talibanerna ingår har samtidigt flyttat fram sina positioner och har återetablerat sig i allt fler provinser. Vi ser hur allt fler oskyldiga afghaner, även kvinnor och barn, faller offer för talibanernas grymma våld.

Låt mig vara glasklar på den punkten. Talibanerna är en rörelse som ingen vän av demokrati, mänskliga rättigheter eller jämställdhet kan känna någon form av sympati för. Men det är också hög tid att vi inser att den brokiga motståndsrörelsen inte kan besegras militärt. Sverige borde i stället fokusera på orsakerna till att unga afghanska män väljer att ansluta sig till talibanerna. Just nu i Afghanistan växer en hel generation upp utan möjlighet att få ett arbete, försörja sig och bilda familj om inget radikalt sker. Hopplösheten som följer i fattigdomens spår är talibanernas bästa vän och borde vara vår största fiende för oss som önskar se ett demokratiskt Afghanistan i fred.

Vi ska också komma ihåg att det inte bara är motståndsrörelsen som dödar civila. Under första halvåret 2010 dödades 69 civila afghaner av ISAF:s luftattacker. Dessa övergrepp har skapat ett omänskligt lidande för civilbefolkningen, men de har också underlättat motståndsrörelsens arbete med att demonisera de utländska soldaterna, mobilisera stöd bland befolkningen och rekrytera nya soldater till sina led. Det är något som fick tidigare amerikanska befälhavaren – och jag får säga att det inte är så ofta en vänsterpartist citerar en sådan – Stanley McChrystal att i en rapport säga: ”Rebellerna kan inte besegra oss militärt, men vi kan besegra oss själva.” Det är precis det som just nu sker på marken i Afghanistan.

Fru talman! Fattigdomen är i dag utbredd i Afghanistan. Enligt FN lever 36 procent av afghanerna i extrem fattigdom och 37 procent precis

över fattigdomsgränsen. Enligt brittiska biståndsorganisationen Oxfam har 235 000 afghaner blivit hemlösa under de gångna årens krig. Mer än 320 000 afghaner lever som internflyktingar i sitt eget land. Afghanistan toppar dessutom statistiken när det kommer till näringsbrist bland barn och andelen kvinnor som är analfabeter. Varje år dör mer än 20 000 kvinnor i Afghanistan i samband med en graviditet. Det är med andra ord långt farligare att vara gravid än att vara utländsk soldat i dagens Afghanistan.

Kriget i Afghanistan kan därför inte heller beskrivas som någon feministisk framgång. Och det kanske inte är så förvånande. Det är inte soldater som bygger jämställdhet, utan det gör vi med hjälp av biståndsinsatser för utbildning och mödravård, men kanske framför allt genom att ge stöd till de afghanska kvinnor som själva organiserar sig för sina intressen och sina rättigheter.

Framsteg har samtidigt gjorts, och de ska inte förringas. Fler afghanska barn, i synnerhet pojkar, kan gå i skolan. Fler afghaner har tillgång till sjukvård. Men dessa framsteg har ju inte byggts av militärer utan av civila biståndsorganisationer. Även om våra svenska soldater är kompetenta och välutbildade kan de inte utbilda barnmorskor, och det ligger inte i deras uppdrag att följa barn till skolan.

Det är också viktigt att i sammanhanget påminna om att samtidigt som den borgerliga alliansen med stöd av Socialdemokraterna och Miljöpartiet nu avsätter 1,9 miljarder svenska kronor för den militära insatsen nästa år kostar en säker förlossning i Afghanistan 35 kronor. Enligt Svenska Afghanistankommittén motsvarar kostnaden för en svensk soldat i Afghanistan under ett år årslönerna för 50 välutbildade afghanska lärare eller årskostnaden för 1 400 afghanska flickors och pojkars utbildning.

Sist kan vi konstatera att även demokratiseringen av Afghanistan har misslyckats. Det senaste parlamentsvalet, dagen före vårt eget riksdagsval, kan inte beskrivas som något annat än ett demokratiskt fiasko. Presidentvalet 2009 slutade med att Hamid Karzai kunde fortsätta som president bara tack vare att hans huvudmotståndare drog sig ur i sista minuten. Karzai fick aldrig 50 procent av rösterna, FN ogiltigförklarade en stor del av de avgivna rösterna och en andra valomgång genomfördes inte.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att ISAF har misslyckats med att främja freden, misslyckats med att besegra talibanerna, misslyckats med att i grunden förbättra levnadssituationen för det afghanska folket och misslyckats med att stärka kvinnornas rättigheter. Det är uppenbart att den nuvarande militära strategin inte fungerar, att vi behöver byta från en militär till en civil strategi i Afghanistan och att vi behöver ersätta de svenska soldaterna med bistånd, civila lösningar och politiskt stöd till de försök till freds- och försoningsprocess som pågår.

Fru talman! Vänsterpartiet har en reservation i dagens betänkande, och jag vill yrka bifall till reservation 2. I vår reservation föreslår vi ett byte av strategi, från militär till civil, och att Sverige inleder en avveckling av den svenska insatsen under första halvåret 2011. Det är en avveckling som successivt ska fortsätta fram till första halvåret 2013 då den militära insatsen helt ska ha avvecklats. Vi anser vidare att det svenska biståndet tydligt ska öka.

Vår reservation, som Vänsterpartiet i dag står bakom, är likalydande med den rödgröna överenskommelse som vi tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet presenterade den 27 augusti. Överenskommelsen var en kompromiss mellan tre partier som vi gemensamt presenterade och gemensamt sökte stöd och mandat för från svenska folket. Vi må ha förlorat valet i det rödgröna samarbetet, men vi som sitter i denna kammare från de rödgröna partierna har också fått ett mandat från våra väljare. För mig är det en självklarhet att inte bara de väljare som röstade på de borgerliga partierna ska företrädas i denna debatt, utan också de miljoner väljare som valde att lägga sin röst på Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ska vara företrädare i denna debatt. Jag beklagar djupt att Socialdemokraterna och Miljöpartiet har valt att svika, lämna och överge det löfte vi gemensamt gav till väljarna.

Den överenskommelse som nu ligger på riksdagens bord och som sträcker sig över hela mandatperioden saknar alla fundament som vi hade i den rödgröna överenskommelsen. Det saknas ett startdatum för ett tillbakadragande, det saknas ett slutdatum för när den svenska militära insatsen ska vara avvecklad, det saknas ett byte från militär till civil strategi och det saknas tydliga löften om ett ökat civilt bistånd. Skulle man vara välvilligt inställd – jag kan väl kosta på mig att vara det en kort stund – skulle man kunna säga att den överenskommelse som nu ligger på riksdagens bord innebär ett byte av strategi från en militär strategi till en annan. Men vi ska också komma ihåg att ingenstans i regeringens proposition utlovar man att den svenska militära insatsen ska minska med en enda soldat under denna mandatperiod.

För Vänsterpartiet är utgångspunkten vår solidaritet med det afghanska folket. Därför har det inte varit möjligt för oss att stödja sexpartiöverenskommelsen som nu ligger på riksdagens bord.

I valet mellan ett fortsatt svenskt deltagande i kriget i Afghanistan och ett starkt svenskt engagemang för freden står Vänsterpartiet i dag ensamt i denna kammare. Det är en ensamhet som jag beklagar, för när Sverige nu för första gången på 200 år befinner sig i krig kan fredsvännerna aldrig bli för många. Men jag vet samtidigt att våra krav på en annan Afghanistanpolitik har ett brett och växande folkligt stöd i vårt land. Det är denna folkliga och breda fredsopinion som Vänsterpartiet representerar när vi i dag kl. 16 röstar, och vi röstar för freden, för solidariteten och för en avveckling av den svenska militära insatsen i Afghanistan.

I detta anförande instämde Lars Ohly (V).

Anf. 3 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Det är nu nästan exakt ett år sedan denna kammare senast möttes för att debattera den svenska medverkan i ISAF-insatsen. Det gångna året har sannolikt varit det mest formativa och turbulenta under det senaste årtiondet, både för ISAF-insatsen i stort och för det svenska bidraget till denna insats. Det som har påverkat oss här hemma mest är naturligtvis den tragiska förlusten av tre svenska soldater, vilken vi djupt beklagar.

Samtidigt är det först nu, ett årtionde efter att insatsen påbörjades, som alla instrumenten börjar komma på plats och kan ge full effekt.

För det första har London- och Kabulkonferenserna som genomförts under våren och sommaren erbjudit en tydlig gemensam politisk målbild för insatsen i Afghanistan. Ett ökat afghanskt ägarskap och ledarskap är helt avgörande både för att regeringen Karzai ska kunna åtnjuta legitimitet hos det afghanska folket och för att insatserna ska kunna ge en bestående effekt.

För det andra har det militära trycket på talibanerna ökat avsevärt genom den truppförstärkning som USA och president Obama har valt att genomföra. Vi har också sett i många underrättelserapporter att talibanerna är pressade och snarare har börjat flytta fokus från söder till norr.

För det tredje har det första parlamentsvalet genomförts av afghanerna själva i Afghanistan. Visst är det många problem kopplade till det här och allt är inte helt utrett, men det är ändå en relativ framgång att afghanerna själva har kunnat gå till val.

För det fjärde presenterade den svenska regeringen i juli en samlad strategi för vårt engagemang i Afghanistan, vilket har efterlysts, och den ökar vår förmåga att använda alla instrumenten i vår säkerhetspolitiska verktygslåda.

För det femte har vi kraftigt ökat biståndet till Afghanistan. Vårt bistånd, inklusive det multilaterala och humanitära biståndet, uppgår till över 800 miljoner kronor för 2010.

Det är också positivt att i och med beslutet i dag kommer hela ISAF att få tillgång till en helikopterenhet med sjukvårdsförmåga. Vikten av god sjukvård kan inte nog betonas – det har vi gjort tidigare i kammaren, och det kommer vi att fortsätta att göra.

Fru talman! Jag är väldigt glad över att vi har en så bred samsyn i utskottet och i kammaren för att Sveriges engagemang för Afghanistan ska fortsätta att vara långsiktigt och starkt. Vi tar ansvar för utvecklingen i Afghanistan, och det gör vi både för det afghanska folkets skull och för att det ligger i Sveriges intresse att göra så i kampen mot den internationella terrorismen och narkotikahandeln och för att bidra till fred och stabilitet i världen.

Det är en prövande tid, inte minst med tanke på helgens händelser här i Stockholm. Men vi kan inte ge efter för den typen av utpressning, utan det är en tid för att samlas. Vi har trupper i Afghanistan varje dag, svenska kvinnor och män, som tar stora personliga risker, och de behöver veta att de har vårt stöd. Vi ska som sagt inte låta oss skrämmas av extremister.

Säkerhetssituationen på marken i Afghanistan är också svår. Till del är den det eftersom det finns fler soldater där som ökar antalet stridskontakter, därför att både Sverige och andra länder gör mer. Vi måste förbereda oss på att fler kan stupa och att det kan bli sämre innan det blir bättre.

Långsiktigt finns det inte en enbart militär lösning på konflikten, utan det kommer att krävas fredsförhandlingar och kommer att krävas förhandlingar även med talibaner, eller så kallade talibaner, som måste vara villiga att följa den afghanska konstitutionen och ta avstånd från terrorism och våldshandlingar. Det måste bli en fred på den folkvalda regeringens villkor, och då måste regeringen ha en styrkeposition för att kunna förhandla. Ju svagare regering, desto sämre förhandlingsposition har man.

Att nu, som Vänsterpartiet tycker, om några veckor avbryta insatsen skulle kasta Afghanistan in i ett ännu värre kaos. Det skulle försvåra förutsättningarna för förhandlingar. Vi vet att man i sådana här sammanhang måste ha uthållighet. Fredsuppbyggande arbete tar tid. Vi har varit aktiva på Balkan i nästan 20 år. Situationen i Irak såg helt olöslig ut. Det finns stora problem kvar, men det har blivit bättre.

Det är en hel del som har blivit bättre i Afghanistan också. Det finns en hel del positiva tecken. 2010 års ekonomiska tillväxt ser ut att hamna på ungefär 8 procent. Sju miljoner barn går i skolan varav 40 procent är flickor. Den afghanska armén fortsätter att utvecklas positivt. I undersökningar som har gjorts säger 59 procent av afghanerna att de tror att deras land rör sig i rätt riktning. Över två tredjedelar av befolkningen vill se en fortsatt internationell närvaro i Afghanistan.

Det finns också mätningar som visar att 65 procent av befolkningen lägger skulden för det utbredda våldet på talibanerna medan mindre än 5 procent anklagar ISAF-styrkan för detta.

Fru talman! Jag var själv för några veckor sedan i FN:s generalförsamling och lyssnade på debatten om Afghanistanresolutionen. Det som var tydligt var att det internationella samfundets engagemang är starkt. Afghanistans FN-ambassadör uttryckte i sitt tal sin tacksamhet för detta engagemang och stöd. Han uttryckte också en farhåga om vad som skulle hända om vi inte fortsätter att stödja Afghanistan. Han har en förhoppning om att vi tillsammans med resten av det internationella samfundet ska fortsätta att stödja Afghanistan.

Fru talman! Jag vill kunna ge inte bara Afghanistans FN-ambassadör det hoppet och det löftet utan hela Afghanistans befolkning, att Sveriges engagemang är fortsatt långsiktigt och starkt.

Därför, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.
(Applåder)

I detta anförande instämde Annicka Engblom, Walburga Habsburg Douglas, Anders Hansson, Christian Holm, Ulrik Nilsson och Hans Wallmark (alla M).

Anf. 4 URBAN AHLIN (S):

Fru talman! Riksdagen har i dag att besluta om förlängt deltagande med svenska trupper i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan. Låt mig först erinra om den unika situation som vi har i Sveriges riksdag, att det faktiskt är Sveriges riksdag som beslutar att sända soldater i utlandstjänst. I nästan alla andra länder är det regeringarna som fattar de besluten. Det betyder att det åligger oss 349 ledamöter valda av Sveriges folk ett otroligt stort ansvar för att ta det ansvar som det innebär att ha beslutsmakten över något så allvarligt som att sända ut män och kvinnor i internationell tjänst.

Vad ligger då till grund för vårt beslut? Vi socialdemokrater menar naturligtvis att det måste finnas ett robust folkrättsligt mandat när vi sänder ut soldater i utlandstjänst. Här finns ett beslut från Förenta nationernas säkerhetsråd. Och för oss som är vänner av Förenta nationerna och som menar att det är Förenta nationernas säkerhetsråd som har ansvaret för internationell fred och säkerhet är det viktigt att veta att säkerhetsrå-

det har tagit ett beslut med siffrorna 15–0 om att man ska kräva att medlemsländerna i FN ska bidra till säkerhet och återuppbyggnad i Afghanistan.

Vi är dessutom inbjudna av den afghanska regeringen. Låt mig vara alldeles tydlig med det! Den dag det afghanska folket och dess afghanska regering säger att de inte vill att det ska finnas några internationella trupper i deras land kommer de internationella trupperna naturligtvis att lämna. Det är det som är skillnaden, med tanke på den jämförelse som Mikael Jansson från Sverigedemokraterna gjorde med den sovjetiska ockupationen. Den sovjetiska ockupationen var inte välkomnad av det afghanska folket. Den afghanska regeringen ville inte att de skulle komma dit, och de ville inte lämna. Vi är inbjudna av det afghanska folket och den afghanska regeringen, och vi lämnar den dag den afghanska regeringen vill att vi ska lämna. Det är den stora skillnaden mellan ockupation och att vara där i fredens tjänst.

Jag vill understryka att vi är väl medvetna om riskerna med den internationella insatsen, och vi beklagar djupt, precis som Karin Enström tidigare har gjort, de förluster och de skador som har drabbat den svenska truppen. Vi känner också stolthet över de svenska män och kvinnor som deltar i dessa internationella insatser i fredens tjänst.

Som jag sade: Ansvaret vilar på oss ledamöter i Sveriges riksdag. Därför tycker jag att det är glädjande att notera att stödet för insatsen i Afghanistan växer. För två år sedan, när vi tog beslutet då, var det de fyra borgerliga partierna och Socialdemokraterna som stödde insatsen i Afghanistan. Förra året anslöt sig återigen Miljöpartiet till linjen att vi ska ha en fortsatt militär närvaro i Afghanistan. Och även om Hans Lindes retorik låter annorlunda kan den som läser den motion som Vänsterpartiet har presterat se att man även i den menar att det ska finnas en svensk militär närvaro fram till våren 2013. Likadant står det i Sverigedemokraternas motion. Faktum är att vi egentligen har ett enigt parlament i dag som säger: Ja, det är rimligt att det svenska deltagandet i ISAF fortsätter och att vi ger det stödet.

Sedan finns det naturligtvis olika balanspunkter. Det finns mycket i det som Hans Linde läste upp om problemen och farhågorna och det som vi kan se går åt fel håll i Afghanistan som jag också kan stryka under. Men det går inte att göra det alltför lätt för sig och tro att det bara handlar om att antingen har vi militära insatser eller så har vi barnmorskor. Problemet är att det krävs säkerhet i Afghanistan för att barnmorskorna ska kunna arbeta. Det krävs både och.

Ibland är det så i politiken att det inte finns en perfekt lösning, utan man får faktiskt välja den som är minst dålig, och det är det vi gör i dag. Detta är den minst dåliga lösningen för framtiden i Afghanistan.

Det har hänvisats till den uppgörelse som den borgerliga regeringen tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna har överenskommit om. Jag hade tänkt läsa upp den för att få in dessa nio punkter i riksdagens protokoll, så att alla i fortsättningen och i framtiden kan följa vad det är som ligger till grund för det beslut som vi i dag tar.

1. Sveriges medverkan i de internationella insatserna för att hjälpa Afghanistan sker på basen av dels beslut fattade av FN:s säkerhetsråd och dels den nya inriktning av den samlade politiken som lades fast

av den av FN och Afghanistan gemensamt ledda Kabulkonferensen i juli 2010. Vi vill vara en aktiv partner i de av FN:s säkerhetsråd och Kabulkonferensen beslutade ansträngningarna. Som en följd av detta krävs också en ny inriktning av de samlade svenska insatserna i Afghanistan.

2. Inom säkerhetsområdet vill vi aktivt medverka till att förverkliga Afghanistans presidents mål att de afghanska säkerhetsstyrkorna ska kunna leda och genomföra operationer i alla provinser i slutet av 2014.
3. Detta kommer att kräva förstärkta internationella insatser för att utbilda och stödja de afghanska säkerhetsstrukturerna. Det är framgången i dessa som kommer att möjliggöra ett stegvis överlämnande av säkerhetsansvaret i olika delar av landet. De bedömningar och det arbete som kommer att utföras i gemensamma Joint Afghan Inteqal Board kommer att styra hur denna process sker i riktning mot det uppsatta målet. Regeringen kommer löpande att informera riksdagen om hur arbetet i Joint Afghan Inteqal Board fortskrider i detta avseende liksom vad gäller Afghanistan i stort. Avgörande kommer att vara den faktiska utvecklingen i olika provinser och distrikt.
4. Efter överlämnande av säkerhetsansvar i landets olika delar kvarstår ett åtagande om internationella insatser för hjälp med utbildning och stöd av Afghanistans armé, polis och andra säkerhets- och rättsorgan. Vi kommer redan under 2010 att inleda vårt arbete med att närmare planera för våra insatser i detta syfte.
5. Under 2011 kommer den svenska planerade militära insatsen på plats i Afghanistan att vara ca 500 personer. Ett tillskott för att förbättra säkerheten genom två räddningshelikoptrar sker dessutom. Vi fäster stor vikt vid säkerheten för all svensk personal.
6. Det är vår bedömning att successivt överlämnande av säkerhetsansvar också i den del av Afghanistan som omfattas av Sveriges och Finlands PRT kommer att kunna inledas under 2011. Med detta skapas ett bättre underlag för ställningstagande till omfattningen av de fortsatta svenska insatserna med stridande trupp under 2012 och därefter. Det är därför vår inriktning att vi under 2012 ska kunna se konkreta resultat av processen med överförande av säkerhetsansvar och att den kan möjliggöra en minskning av de stridande trupperna. Vår strategi är en successiv förändring från stridande trupp till stödjande säkerhetsinsatser. Vår ambition är att denna process ska vara avslutad senast vid utgången av år 2014.
7. I samband med detta bör under 2012 en övergång till en civil ledning för de samlade svenska insatserna i norra Afghanistan, inklusive biståndsinsatserna, ske. En fortsatt samverkan med Finland eftersträvas självfallet, och förutsättningarna för ett vidare nordiskt samarbete i regionen bör också prövas. Ökade civila resurser av olika slag kan behöva tillföras.
8. Sverige kommer att fortsätta att förstärka de olika civila satsningarna i Afghanistan, med betoning på dess norra delar. Vi vill öka de hu-

Prot. 2010/11:35
15 december

*Fortsatt svenskt
deltagande i
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan (ISAF)*

manitära insatserna genom främst Förenta nationerna, men också satsningar på bland annat rättssektorn och utbildning i samarbete med de afghanska myndigheterna. Vi kommer att gemensamt verka för ökade insatser för hälsovård, infrastruktur och bekämpning av korruption.

9. Vårt engagemang för Afghanistan är långsiktigt och starkt. Sverige kommer – inom ramen för Förenta nationerna och Europeiska unionen, men också i övrigt – att fortsätta ett aktivt engagemang för fred och försoning, utveckling och stabilitet och inte minst för respekten för grundläggande mänskliga fri- och rättigheter i Afghanistan och i den vidare regionen.

Med detta, fru talman, har jag redovisat varför vi socialdemokrater i dag stöder förslaget i betänkandet. Jag yrkar därmed bifall till detta.

I detta anförande instämde Clas-Göran Carlsson, Désirée Liljevall, Åsa Lindestam, Carin Runeson och Anna-Lena Sörenson (alla S).

Anf. 5 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Jag får inleda med att be om ursäkt för att jag under en kort stund var tvungen att lämna kammaren under tidigare anförande av Karin Enström.

Men nu har jag replik på Urban Ahlin. Urban Ahlin gjorde en kommentar angående den svenska insatsen i Afghanistan, tillsammans med Jan Eliasson och Lena Hjelm-Wallén, mitt under den brinnande valrörelsen.

Urban Ahlin sade då så här: Vi välkomnar den rödgröna strategin för Afghanistan. Den ligger väl i linje med många andra länders planer och den internationella Kabulkonferensens slutsatser.

Han sade vidare i sitt uttalande: Sverige skulle gå på tvärs mot andra länder i den internationella koalitionen om regeringen ökar den militära insatsen. Vår bedömning är att det vore fel.

Nu är det skarpt läge. Den rödgröna strategi som Urban Ahlin för bara ett par månader sedan välkomnade, som Urban Ahlin då sade låg väl i linje med många andra länders planer, ligger på riksdagens bord i form av Vänsterpartiets reservation nr 2. Den kommer Urban Ahlin att rösta emot.

I stället kommer Urban Ahlin att rösta på en överenskommelse tillsammans med de borgerliga partierna som saknar samtliga fundament i den rödgröna överenskommelsen. Här finns inget startdatum för avveckling av den militära insatsen, och det finns inget stoppdatum för när den militära insatsen ska vara avvecklad. Här finns ingenting om ett byte av strategi från en militär till en civil strategi.

Dessutom innebär de facto den överenskommelse som nu ligger på riksdagens bord, i och med att man förstärker den svenska militära insatsen med både en helikopterenhet och taktiska obemannade luftfarkoster, i realiteten en utökning och förstärkning av den svenska militära insatsen – något som Urban Ahlin bara för några månader sedan sade var fel.

Frågan är, Urban Ahlin: Varför kommer du att i dag kl. 16 rösta emot den överenskommelse du för bara ett par månader sedan välkomnade och för en överenskommelse du för ett par månader sedan ansåg var fel?

Anf. 6 URBAN AHLIN (S) replik:

Fru talman! Sedan vi presenterade den rödgröna överenskommelsen, som jag dessutom själv var med och förhandlade fram med Hans Linde, har det hänt en del. Vi har till exempel förlorat valet.

Som jag tidigare sade är det så att det ligger på Sveriges riksdag, de 349 ledamöterna, att ta beslutet om de internationella insatserna. Vi socialdemokrater har då ett vägval att göra. Vi kan se till att det finns en splittrad riksdag när vi sänder ut våra svenska män och kvinnor i utlandstjänst och ge dem det halvdana stöd i ryggen det skulle innebära att den borgerliga regeringen med väldigt liten majoritet i Sveriges riksdag skulle ta ett beslut att sända soldater dit.

Jag vill understryka detta: Det ligger inte i Socialdemokraternas intresse att vi har en ordning där vi i Sveriges riksdag med några fåtal mandats övervikt vid ett majoritetsbeslut sänder ut svenska soldater, utan vi ska se till att det alltid finns ett brett samförstånd i Sveriges riksdag när vi tar dessa beslut. Då betyder det att man får ge och ta på båda sidor.

Vi har gett och tagit i de förhandlingar vi har haft med den borgerliga sidan, och den borgerliga regeringen har fått ge en hel del ifrån det som den borgerliga regeringen sade i valrörelsen. Vi kan läsa upp en hel del också av vad de sade i valrörelsen för att notera att det faktiskt har skett förflyttningar på båda håll.

Det är så det går till i politiken för att vi ska nå fram med överenskommelser. Vi gör det för att vi vill ta ett ansvar för Sveriges anseende och för Afghanistanens folk men också för att ge de män och kvinnor som deltar i insatsen i Afghanistan ett starkt stöd från Sveriges parlament.

Anf. 7 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja höra från Urban Ahlin vad det är man har tagit i denna överenskommelse. Om vi har utgångspunkt i den rödgröna överenskommelse som vi tre rödgröna partier gick till val på, vad är det man har fått? På vilka punkter är det den borgerliga alliansen har fått ge sig? Det tycker jag skulle vara intressant att få reda på. Jag har i alla fall svårt att se vad avtrycken från Socialdemokraterna och Miljöpartiet i denna överenskommelse egentligen är.

Sedan är det uppenbarligen så – det är ingen hemlighet vare sig i eller utanför denna kammare – att jag och Urban Ahlin har lite olika syn på den militära insatsen i Afghanistan. Det är uppenbarligen också så att jag och Urban Ahlin har lite olika syn på vad det är att vara riksdagsledamot. Att vara riksdagsledamot innebär för mig att man vart fjärde år i val går ut till sina väljare, berättar vilken politik man vill arbeta för, söker ett mandat och får ett mandat.

Samtliga av oss som sitter i denna kammare, samtliga riksdagsledamöter, har i valet sökt mandat för våra vallöften – det vi har sagt att vi ska arbeta för. Vi har också ett ansvar att vårda det mandat vi har fått från våra väljare att företräda den politik vi gick till val på. Jag vill påminna Urban Ahlin om vad han och Socialdemokraterna sade till svenska folket i valrörelsen och vilket mandat man sökte. Man sade: Vi välkomnar den rödgröna strategin för Afghanistan. Den ligger väl i linje med många andra länders planer och den internationella Kabulkonferensens slutsatser.

*Fortsatt svenskt
deltagande i
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan (ISAF)*

Precis det mandat man sökte är man nu beredd att överge och rösta emot. Jag vill fråga Urban Ahlin: Vilket mandat känner Urban Ahlin att han och Socialdemokraterna har fått från sina väljare för att företräda och rösta för den överenskommelse som nu ligger på riksdagens bord?

Anf. 8 URBAN AHLIN (S) replik:

Fru talman! Jag känner ett väldigt starkt stöd för det vi i dag röstar för och de nio punkter jag redan har redovisat. Vad vi socialdemokrater tycker om insatsen i Afghanistan är allmänt känt. Vi hade regeringsmakten när vi inledde arbetet med att finnas i Afghanistan, och vi har haft partikongressbeslut. Vad inriktningen för Socialdemokraterna är har alltså varenda väljare i det här landet känt till.

Jag tänker inte ens bry mig om att citera vad du har sagt i valrörelsen, Hans Linde, och hur Vänsterpartiet har agerat för att ge en bild av att man är emot den militära insatsen i Afghanistan. Jag bara nöjer mig med att notera att du också, skulle jag tro, behöver ta ett samtal med Vänsterpartiets väljare. Faktum kvarstår nämligen: Ni har lagt fram en motion till Sveriges riksdag i dag där ni också sällar er till den stora gruppen av riksdagspartier som tycker att vi ska ha en fortsatt militär närvaro i Afghanistan.

Du ska egentligen inte bara i höst, 2010, rösta för en förlängning, utan du ska göra det hösten 2011 också. Du ska göra det hösten 2012 med. Jag undrar hur många av Vänsterpartiets väljare som har uppfattat att Hans Linde står i Sveriges riksdag och tycker att vi ska ha militär närvaro ända fram till 2013.

Jag välkomnar att det finns ett så starkt stöd i Sveriges riksdag för att vi fortsatt ska ha ett deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan.

Anf. 9 PETER RÅDBERG (MP):

Fru talman! I juli tidigare i år hölls den så viktiga Kabulkonferensen. Då beslutade världens ledare att man ska ha som ambition att lämna Afghanistan senast vid 2014 års utgång och överlämna säkerheten till de afghanska säkerhetsstyrkorna och presidenten Karzai.

Vi i Miljöpartiet välkomnade detta beslut. Vi hade redan i maj på vår kongress sagt ungefär samma sak, nämligen att våra svenska trupper ska lämna Afghanistan under nästa mandatperiod. Det är alltså den som nu har börjat.

De flesta har sedan länge insett att den väg som USA och Nato slagit in på inte leder till någon fred i Afghanistan. Syftet med operationen var att tillfångata Usama Bin Ladin och krossa al-Qaida med anledning av händelsen i New York 2001. Al-Qaida försvann från Afghanistan redan 2003, och debatten har sedan dess handlat om talibanerna.

Om talibanernas syn på kvinnor och opiumhandel kan vi ha många åsikter. Frågan som aldrig ställs i debatten är dock vilken rätt man har att annektera ett helt land med motiveringen att vi ogillar talibanernas syn på kvinnor, demokrati etcetera. Och hur länge kan USA hävda att landet är hotat, vilket var skälet till att USA kunde få FN:s godkännande att invadera landet?

Västvärldens och Afghanistans egentliga problem talas det väldigt lite om. Det är deras opiumhandel. FN uppskattar att det afghanska heroinet orsakade fler än 100 000 dödsfall i världen förra året. Det skulle bli när-

mare 1 miljon dödsfall på grund av heroinet under de år vi har varit i Afghanistan. Enligt rysk statistik dör 30 000–40 000 människor i Ryssland av det afghanska heroinet varje år.

Varför pratas det så lite om dessa problem? Medan vi deltar i att stabilisera Afghanistan blommar vallmon, och knarkbaronerna blir rikare och rikare. Det ingår inte i vårt uppdrag, säger vi. Hur detta går ihop är egentligen obegripligt.

Miljöpartiet har dock länge krävt en ny och långsiktig strategi för Afghanistan och hela regionen. När nu äntligen regeringen kommer med ett slutdatum och ett frö till strategi för när den svenska truppen ska lämna Afghanistan, om än med hjälp av Kabulkonferensen, är det självklart för Miljöpartiet att vara med och påverka utfallet.

Detta är första gången riksdagen beslutar om ett slutdatum för den svenska truppen i Afghanistan sedan vi gick in i kriget 2001. Vägen dit har dock inte varit spikrak. Det är ingen hemlighet att både Socialdemokraterna och den samlade regeringen under de snart tio år vi har varit där inte vid ett enda tillfälle har talat i termer om att Sverige bör lämna Afghanistan.

Dessa fem partier har fram till dags dato sagt att Sveriges engagemang i Afghanistan är långsiktigt. De har med detta menat att vi fortsättningsvis ska vara en del av ISAF:s och Natos stridande trupper i landet. Nu vänder vi blad och börjar i och med dagens beslut reträtten hem för våra stridande trupper.

När vi efter valet fick möjligheten att vara med och påverka utfallet i förhandlingarna har Miljöpartiet gjort skillnad i de förhandlingar som har varit mellan regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Utan Miljöpartiets medverkan i dessa förhandlingar hade vi inte nått så här långt. Vi har gjort skillnad. När vi nu för första gången sedan 2001 har ett slutår framför oss är det som sagt självklart för Miljöpartiet att vara med och påverka så att detta mål uppfylls.

Under valrörelsen gick Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet till val på en politik där vi skulle ta hem våra trupper 2013 – ett år innan Kabulkonferensen. Men vi har förlorat valet, Lars Ohly och Hans Linde. Det finns inget stöd i kammaren för 2013. Skillnaden mellan det vi var överens om och det vi har kommit överens med regeringen om är inte himmelskt stor.

Vi i Miljöpartiet är naturligtvis inte helt nöjda med den skivelse som ligger här på riksdagens bord. Hade vi fått bestämma själva hade texten varit mycket tydligare när det gäller till exempel slutdatum. Men det här är den möjlighet vi har att få slut på kriget i Afghanistan, och den chansen vill vi inte försitta.

Vår ambition är att de stridande trupperna ska vara hemma 2014. Carl Bildt har själv gett uttryck för den viljan i ett *Ekot*-inslag för inte så länge sedan. Jag utgår från att han står fast vid det även i dag.

I den rödgröna uppgörelsen om Afghanistan fanns också en hel del förbehåll, som att situationen på marken skulle vara avgörande om vi skulle lämna Afghanistan etcetera, precis som det finns i uppgörelsen nu.

I den uppgörelse som vi har accepterat står det att vi ska överlämna säkerhetsansvaret i Sveriges och Finlands PRT till afghanerna och att detta kommer att inledas nästa år, 2011. Det står vidare att det är vår inriktning att vi under 2012 ska kunna se konkreta resultat av processen

*Fortsatt svenskt
deltagande i
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan (ISAF)*

med överförande av säkerhetsansvaret. Det kan möjliggöra en minskning av just de stridande trupperna. I samband med detta bör under 2012 en övergång till civil ledning för de samlade insatserna i norra Afghanistan, inklusive biståndsinsatserna, ske.

Vår bedömning är att Sverige inte ska ha några stridande trupper kvar i landet efter 2014 års utgång. Däremot kommer vi att vara kvar i Afghanistan under en överskådlig tid och hjälpa till med utbildning av polisen och militären samt bygga upp det civila samhället.

Strategin måste fokuseras på civilt stöd för upprättande och förstärkning av institutioner och strukturer som är nödvändiga för att utveckla en rättsstat som vilar på demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

Obalansen mellan de militära och civila insatserna gäller inte bara Sverige utan i högsta grad hela det internationella engagemanget i Afghanistan. Det är inte rimligt att som USA har gjort lägga 90 procent på militära resurser och endast 10 procent på civila och humanitära insatser. För Sveriges del är förhållandet något bättre – 25 procent på civila och 75 procent på militära insatser. Men vi tycker och har tyckt hela tiden att det borde vara 50 procent på både och.

Freden i Afghanistan kan inte vinnas genom krig. Långsiktig och hållbar säkerhet skapas främst genom att landet får hjälp med att bygga upp och utbilda sin egen armé, polis, åklagare och domare samt ett fungerande rättssystem. Kvinnornas och flickornas mänskliga rättigheter måste respekteras. Rättslösheten och korruptionen urgröper samhället.

Det är ytterst afghanerna själva som ska utveckla sitt land, men det internationella samfundet kan stödja denna utveckling avsevärt bättre än i dag. Vi ska inte diktera vad afghanerna ska göra och inte göra. Vi ska vara en del av uppbyggandet av landet genom humanitära insatser.

I betänkandet från det sammansatta utskottet om insatsen i Afghanistan har utskottet tillstyrkt Miljöpartiets förslag om att ISAF:s styrkor ska vara åtskilda från OEF. Det är en mycket viktig markering eftersom rollerna är så olika. ISAF är i grunden en insats för fred och säkerhet i Afghanistan och baseras på FN-resolution 1386 som beslutades av FN:s säkerhetsråd den 20 december 2001. Operation Enduring Freedom, OEF, är en operation som startades efter attackerna mot USA den 11 september 2001 som en del i USA:s krig just mot terrorismen.

Utskottet biträdde också förslaget att regeringen löpande under året ska hålla riksdagen informerad om hur det går i arbetet med implementeringen av uppgörelsens nio punkter, som Urban Ahlin nyss läste upp.

Vi tolkar uppgörelsen mellan regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet så att avvecklingen av kriget i Afghanistan har börjat och ska vara avslutad 2014. Därefter tar den humanitära insatsen och uppbyggandet av det civila samhället på allvar fart.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 10 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Jag måste säga att det var ett modigt anförande av Peter Rådberg. Det fungerar så i Sveriges riksdag att allt man säger förs till protokollet, och vem som helst kan gå in efter debatten och jämföra Peter Rådbergs anförande om vad propositionen och överenskommelsen innebär med vad som faktiskt står svart på vitt på papperet.

Jag kan rekommendera dem som har lyssnat på Peter Rådbergs anförande att gå in och läsa den proposition som regeringen lagt fram och som Miljöpartiet ställer sig bakom. Man kan leta i propositionen och se om man hittar ett slutdatum eller om man hittar någonting om reträtt hem. Det blir intressant att senare höra till exempel utrikesminister Carl Bildt och hans version av proposition – om Carl Bildt också anser att det här innebär en reträtt hem och ett slutdatum.

Faktum är att den överenskommelse som Miljöpartiet ställer sig bakom inte innehåller några av de fundament som vi hade i den rödgröna överenskommelsen. Här finns inte ett startdatum för när avvecklingen av den militära insatsen ska inledas. Det finns inget slutdatum för när den ska vara slutförd. Det finns ingenting om en växling från en militär till civil strategi. Även om man läser propositionen noggrant från pärm till pärm hittar man inte ett enda löfte om att en enda svensk soldat ska tas hem under den här mandatperioden. Hur kan man då kalla det för en reträtt hem?

Nu har vi två alternativ på riksdagens bord: den sexpartiöverenskommelse som är presenterad i form av regeringens proposition och den rödgröna överenskommelse som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet gick till val på. Det var en överenskommelse som inte var till hundra procent Miljöpartiets politik. Men det var inte heller hundra procent Vänsterpartiets politik. Men det var ett gemensamt löfte vi gav till väljarna, det var det mandat vi sökte. Vi som sitter som rödgröna riksdagsledamöter i denna kammare har fått ett mandat att fullfölja det löfte vi gav.

Frågan är: När miljöpartisterna i dag kl. 16.00 ska välja mellan den rödgröna överenskommelsen och sexpartiöverenskommelsen, varför väljer man att rösta ned den rödgröna överenskommelsen och stödja regeringens proposition?

Anf. 11 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Fru talman! Jag kan börja med att upprepa det som Urban Ahlin sade: Vi förlorade valet. Vi rödgröna hade ett gemensamt förslag på att 2014 skulle vi ta hem våra trupper. Nu blev det inte så. Då är frågan hur vi ska göra.

Miljöpartiet hade en kongress i maj där vi uttryckte vår ambition att ta hem våra trupper innan den här mandatperioden är slut. Vi tolkar den här uppgörelsens nio punkter så att 2014 ska de stridande trupperna vara hemma, och därefter ska vi börja – vi börjar naturligtvis redan nu – med det civila. Men 2014 ska de stridande trupperna vara hemma. Det är så vi tolkar det.

Jag måste ställa en motfråga till Hans Linde. Nu finns det i alla fall för första gången sedan 2001 ett slutdatum. Nu börjar man prata om att man 2014 ska ta hem trupperna. Vad gör Vänsterpartiet då? Ja, då sätter sig Vänsterpartiet på läktaren och för en gammal politik som inte har någon möjlighet att få bifall i riksdagen. Miljöpartiet har gjort skillnad. Vi har varit med i förhandlingarna. Du vet själv att hade Miljöpartiet inte suttit med hade vi inte fått det resultat som vi har framför oss på bordet i dag. Så enkelt är det.

Miljöpartiet ser fram emot 2014, och då ska de stridande trupperna tas hem.

Anf. 12 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Var befinner sig uppgiften om detta slutdatum? Jag har läst propositionen flera gånger från pärm till pärm, senast nu på morgonkvisten, och hittar inget slutdatum. Jag hittar inte ett enda löfte om att en enda svensk soldat ska tas hem under mandatperioden. Här kan man tvista: Vem har rätt, jag eller Peter Rådberg?

Det ska bli intressant att höra om Carl Bildt gör samma tolkning av överenskommelsen som Peter Rådberg.

Jag kan citera några andra personer som läst propositionen. Samma dag som propositionen publicerades debatterade jag med Pierre Lindgren, pansarskyttechef vid FS 19 i Afghanistan som har varit där under våren. När han ombads att kommentera överenskommelsen mellan Miljöpartiet, Socialdemokraterna och den borgerliga regeringen sade han så här: Detta är egentligen ingen större ändring mot hur det har varit tidigare. Detta är inget nytt.

Robert Egnell vid Försvarshögskolan här i Stockholm sade som en kommentar till den här överenskommelsen att om det fanns ett stanna-alternativ och ett lämna-alternativ i valrörelsen är denna överenskommelse ett stanna-alternativ.

Jag har väldigt svårt att se vad som är Miljöpartiets avtryck i det här. Det slutdatum som Peter Rådberg pratar om finns inte här. Jag har som sagt läst propositionen från pärm till pärm och kan rekommendera andra att göra detsamma och se om de kan hitta det.

Sedan måste jag trots allt ställa en fråga till Peter Rådberg, som säger: Visst, vi gav ett löfte. Vi hade en rödgrön överenskommelse som vi sökte mandat för i valet, men vi förlorade valet. Det finns inte längre stöd för den politiken. Därför ska vi lämna det vallöftet. På vilka andra områden avser Miljöpartiet att resonera på samma sätt? Det är ju så på de flesta områden i Miljöpartiets politik att man inte fått majoritet i kammaren. Innebär det att Miljöpartiet ska överge sina vallöften också på alla andra områden?

Anf. 13 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Fru talman! Vi i De rödgröna, och det vet Hans Linde mycket väl, hade en text där det stod att det skulle avgöras på marken, vilken du biföll. I det dokumentet fanns en viss osäkerhet, och det finns det ju även här. Men för första gången kommer riksdagen att fatta ett beslut om att ambitionen är att lämna Afghanistan 2014. Det har aldrig hänt tidigare.

Vad gör Vänsterpartiet då? Jo, då vill Vänsterpartiet inte vara med och förhandla med regeringen och Socialdemokraterna utan behåller en politik som vi vet på förhand inte kommer att vinna riksdagens bifall.

Politik är, som du säkert vet, att få igenom så mycket som möjligt. Och i det här fallet, när vi pratar om att vi ska skicka svenska trupper ut i krig, är det oerhört viktigt för Miljöpartiet att vi är med och påverkar och försöker att få hem dem. Att vi skulle hoppa av och sätta oss tillsammans med er och Sverigedemokraterna är för oss otänkbart.

Vi har gjort avtryck i förhandlingarna och drivit processen framåt. Vi tolkar hela det här som att våra stridande trupper ska lämna Afghanistan 2014.

Anf. 14 ALLAN WIDMAN (FP):

Fru talman! Afghanistan är sannolikt den största utmaning som FN och Nato stått inför i modern tid. För de snart femtiotalet länder som tillsammans verkar för fred och säkerhet där är misslyckande inget alternativ. Osäkerheten i regionen är i sanning ett globalt säkerhetsproblem. Ett misslyckande från världssamfundets sida vore ett mycket farligt prejudikat för framtiden.

Misstag har sannerligen begåtts. Oförmågan att skilja en snabb militär seger från långsiktig säkerhet och stabilitet är ett i raden. Konflikten i Irak innebar att USA, och för den delen många andra länder, tappade kraft och tempo i Afghanistan. Också alltför sent kartlades sambandet mellan social och ekonomisk utveckling å ena sidan och säkerhet å den andra.

Alldeles för lite möda har lagts ned för att åstadkomma en regional enighet kring de politiska lösningarna. Afghanistans stora och viktiga grannar Ryssland, Iran, Kina, Pakistan och Indien har alla intressen och inteckningar i den konflikt som nu pågår. I det sammanhanget innebär naturligtvis Richard Holbrookes plötsliga bortgång inte på något sätt att utsikterna till samsyn förbättras.

Även de interna politiska lösningarna i landet torde kräva ytterligare överväganden. Afghanistan har aldrig haft en stark och välfungerande centralregering. Kanske skulle också ett långtgående regionalt självstyre i sig verka stabiliserande i detta etniskt och geografiskt splittrade land.

Trots dessa svårigheter bör det understrykas att den internationella närvaron nu arbetar alltmer ändamålsenligt. Stanley McChrystal må vara borta, men hans strategi är det inte. Nu är det större fokus på utveckling och bistånd. Antalet civila som drabbas av den internationella insatsen har minskat väsentligt. Allt fler operationer genomförs under ledning av afghanerna själva.

Fru talman! Vad beträffar det svenska bidraget vill jag understryka ett par saker.

Folkpartiet välkomnar att det svensk-finska ansvarsområdet inom kort ska få en civil ledning. Det markerar en ökad tonvikt på de civila insatserna. Det underlättar samverkan med företrädarna för den afghanska regeringen. Och det kommer sannolikt också att underlätta rekryteringen av våra civila befattningar i insatsen, något som har varit problematiskt under rätt många år. Och, fru talman, ju förr denna övergång från militär till civil ledning sker är det, enligt min mening, desto bättre.

Vi gläds även åt att utskottet betonar vikten av samordning här hemma till stöd för insatsen. Vår grundlag betonar myndigheters självständighet. Men i en riskfylld, krävande och sammansatt operation som den i Afghanistan är möjligheterna till ett tydligt och samordnat stöd här hemma avgörande.

Fru talman! Folkpartiet har varit aktivt de senaste åren för båda dessa två nu nämnda förändringar. Vi har också försökt att med kraft driva att alla de verktyg som våra svenska män och kvinnor i Afghanistan behöver också ska komma på plats. Ett exempel på sådana viktiga verktyg är de helikoptrar för medicinsk evakuering av sårade soldater men också av afghaner som kommer till skada som nu, av allt att döma, ser ut att finnas på plats den 1 april 2011. Det har varit en väldigt lång process att få

dessa helikoptrar till Afghanistan. Och ibland, fru talman, undrar jag om det hade varit möjligt, om det ens hade kunnat ske, förutan att riksdagen och det sammansatta utskottet tydligt framhållit detta behov och därmed verkat pådrivande på våra militära myndigheter.

Det här året betonar det sammansatta utskottet så kallade TUAV. Utskottet erhöll besked vid föredragningar av Försvarsmakten i utskottet under beredningen av betänkandet om att vi under 2011 kommer att ha en taktisk obemannad luftfarkost. Det är otroligt viktiga redskap för att just få underrättelse och minska risken för den svenska truppen. Nu när detta återfinns som en tydlig ambition i det sammansatta utskottets betänkande ser jag framför mig, fru talman, att det kommer att gå som det har gjort med helikoptrarna, att TUAV:erna förr eller senare kommer på plats.

Avslutningsvis vill jag instämma med alla dem som riktar erkännande till den trupp som finns i Afghanistan och som beklagar de soldater som stupat, lemlästats eller allvarligt skadats. De som sätter sin egen säkerhet på spel för andra är sannerligen värda både respekt och erkännande. Och jag vill gärna instämma i det som Urban Ahlin säger: Det är inte bara respekt och erkännande utan också stolthet som vi känner över dem som fortsätter att tjänstgöra för freden i Afghanistan.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Anf. 15 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Det här är en unik debatt på flera sätt. Det är, vad jag vet, första gången som det finns en överenskommelse om Afghanistan mellan Folkpartiet, som väl är det mest Natovänliga partiet i denna kammare, och Miljöpartiet, som är det mest pacifistiska parti vi har i denna riksdag. Jag kan då inte låta bli att ställa frågor till Allan Widman om hur han tolkar den överenskommelse som finns mellan sex partier.

Innebär överenskommelsen och det beslut som vi ska fatta senare i dag ett slutdatum? Innebär det att vi inleder reträtten hem? Innebär sexpartiöverenskommelsen att Sverige lämnar Afghanistan under mandatperioden? Gör Allan Widman där samma tolkningar som Peter Rådberg gjorde här tidigare från talarstolen?

Jag begärde egentligen replik av ett annat skäl. Precis som Allan Widman sade i talarstolen är de svenska soldaterna på inget sätt i en isolerad bubbla skild från resten av världen. Vi är ett land bland drygt 50 som finns på plats i Afghanistan. Våra svenska soldater utgör en dryg halv procent av den totala internationella insatsen.

Vi har sett hur den internationella insatsen och soldater från andra länder under de gångna åren har begått många, omfattande och grova brott mot de mänskliga rättigheterna i Afghanistan. Man har bombat civila byar, bröllopfester och begravingar. Som jag sade i mitt anföran-
de vet vi att 69 civila oskyldiga afghaner dog till följd av ISAF:s bomb-
attacker under första halvåret 2010.

Men när jag tittar i betänkandet och i regeringens proposition hittar jag inte en stavelse av kritik mot de övergrepp som har begåtts av andra länders trupper i Afghanistan. Varför är ni så tysta när det kommer till amerikanska soldaters övergrepp mot de mänskliga rättigheterna i Afghanistan?

Anf. 16 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Fru talman! Jag är inte så säker på att jag ska involvera mig i den debatt som finns mellan de olika oppositionspartierna. För mig är det dock tydligt att man varken i den överenskommelse jag har uppfattat att De rödgröna ingick före valet eller i den överenskommelse som förhoppningsvis ligger till grund för en bred majoritet i kammaren frikopplar en tidtabell från läget på marken. Jag noterade särskilt att den rödgröna överenskommelsen innehöll detta och såg i det en möjlighet till en bredare samsyn, som sedermera också har förverkligats.

Mitt svar, Hans Linde, är att jag tycker att det är mycket bra att ingen är beredd att rista en tidtabell i sten utan att ta någon som helst hänsyn till hur det ser ut i Afghanistan och till det afghanska folkets möjlighet att självt hantera sin säkerhet.

Utskottet tar i sitt betänkande upp de civila dödsoffren. Det har vi gjort varje år. Jag noterar dock att Hans Linde inte ens är beredd att nämna det faktum att antalet dödsoffer förorsakade av ISAF-styrkan enligt FN:s mening har minskat betydligt det senaste året. Det vore bra om Hans Linde någon gång kunde ge en lite mer balanserad bild av situationen.

Samtidigt tror jag att alla här och alla politiker i de länder som finns i Afghanistan är överens om att varje civilt dödsoffer som förekommer är en förlust för insatsens möjlighet att lyckas och beklagas av alla. En stor skillnad är dock att medan den internationella trupp närvaron ibland men i allt mindre utsträckning förorsakar dödsfall gör talibanerna detta med vett och vilja.

Anf. 17 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Jag förstår att Allan Widman inte vill gå till attack mot Miljöpartiet när man har gjort denna överenskommelse tillsammans. Men det är väl ändå rimligt, Allan Widman, att Folkpartiet ger besked. Hur ser man på den överenskommelse som ligger på riksdagens bord? Innebär överenskommelsen ett slutdatum, ja eller nej? Innebär överenskommelsen en reträtt hem under mandatperioden, ja eller nej? Det är rimligt att vi riksdagsledamöter och framför allt de som följer debatten utanför kammaren får besked. Vad innebär egentligen det förslag som ligger på riksdagens bord och som Allan Widman kommer att rösta ja till senare i dag?

Allan Widman säger att alla beklagar de civila dödsoffren. Tyvärr ser jag inte detta beklagande eller något avståndstagande från de övergrepp som har begåtts i vare sig propositionen eller betänkandet. Jag medger att vi kan se att antalet civila dödsoffer i ISAF:s luftattacker minskade under första halvåret 2010, och det är självklart välkommet.

Samtidigt är det så att varje civil afghan som dödas av de utländska trupperna används av talibanrörelsen för att demonisera de utländska soldaterna, för att öka stödet bland befolkningen och för att rekrytera nya medlemmar till de egna leden. Det är en av förklaringarna till varför talibanrörelsen varje år de senaste nio åren när vi har haft ISAF på plats i Afghanistan lyckats växa sig starkare. Det är ett faktum.

När ISAF skickades till Afghanistan i slutet av 2001 var talibanrörelsen i det närmaste utraderad. Nu ser vi hur talibanrörelsen åter etablerar sig i provins efter provins och återinför sitt styre.

Varför sker det? En av huvudförklaringarna är de övergrepp som de utländska soldaterna gjort. Det innebär att de utländska soldaterna agerar direkt kontraproduktivt i Afghanistan.

Låt mig ge ett konkret exempel. Så sent som i oktober rekommenderade man i USA krigsrätt för tolv amerikanska soldater. De hade skjutit obehäpnade civila, fotograferat sig med dödsoffren och samlat ihop kroppsdelar från dödade civila afghaner för att ta hem till USA som souvenirer. Den typen av agerande undergräver självklart hela det internationella samfundets verksamhet i Afghanistan oavsett om det handlar om bistånd eller militär insats. Det borde vara på sin plats att man tar avstånd från denna typ av övergrepp.

Anf. 18 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Fru talman! Jag tar avstånd här och nu från varje form av övergrepp och varje form av brott mot de regler som gäller för insatsen. Samtidigt kan jag inte undgå att förvånas över det faktum att Hans Linde hela tiden återkommer till den internationella trupp närvarons effekter på civilbefolkningen men egentligen aldrig med ett ord nämner det avsiktliga våld som talibaner och andra motståndsgupperingar riktar mot den afghanska befolkningen. Jag tycker att det är sorgligt.

Visserligen nämnde Hans Linde detta helt kort i sitt inledningsanförande, men när han kommer till sin retorik handlar det alltid om vad USA och övriga femtiotalet länder har gjort.

Jag är inte säker på att jag kan bli mer tydlig när det gäller att besvara frågan om det är ett slutdatum eller inte. Jag har sagt att det är ansvarfullt att man inte frikopplar tidtabeller från situationen på marken. Jag noterar att den rödgröna uppgörelsen också innehöll sådana formuleringar.

Fru talman! Oavsett om det gäller oss svenskar eller andra tror jag inte att någon vill stanna en dag längre i Afghanistan än vad som är nödvändigt. Alla vill komma hem så fort som möjligt. Men om vi lämnar Afghanistan utan att ha rätt upp den situation som råder i landet och utan att de säkerhetsstrukturer som vi försöker bygga upp finns på plats sviker vi verkligen det afghanska folket.

Det är min uppriktiga tro att om vi skulle följa den tidtabell som Vänsterpartiet vill och bortse från läget och åka hem på vissa utsatta datum kommer det att leda till ett nytt inbördeskrig i Afghanistan och till hundratusentals nya dödsoffer. Jag vill inte medverka till något sådant, fru talman.

Anf. 19 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Sveriges säkerhet i dag och i framtiden bygger på gemenskap och samverkan. Världen i dag ser annorlunda ut än i går. Insikten om att det är ett svenskt säkerhetspolitiskt intresse att världens fattigaste människor och världens fattigaste länder får stöd för utveckling måste finnas. Det gäller även insikten om att det är av svenskt säkerhetspolitiskt intresse att vi bidrar till att bygga en hållbar värld socialt, ekonomiskt och ekologiskt. Insikten om att detta kräver många olika instru-

ment för att lyckas är också nödvändig. Tillsammans måste vi lyckas, även om det tar tid.

Insikten måste också finnas om att det krävs respekt för folkrätten, fru talman, och att det är mänskligt att fel. Fel begås, oavsett om vi talar om bistånd eller militära insatser – så också i Afghanistan.

Fru talman! Jag hade tidigare i år möjlighet att besöka Kabul. Jag mötte där kolleger från olika partier som berättade om situationen och om hur man fått en bättre möjlighet när det gäller skolor, vård, vägar och elektricitet över landet. De sade: Det är viktigt att ni är kvar. Det är viktigt att ni från Sveriges sida deltar i dessa insatser. Ni har varit länge i Afghanistan, har ett långsiktigt engagemang och är ett litet land. Tack för att ni är här och låt oss hoppas att ni fortsätter!

Det handlar om att bygga säkerhet så att människor i Afghanistan vågar ta ansvar för sin utveckling. Att bygga säkerhet är nämligen förutsättningen för utveckling i Afghanistan, precis som i andra delar av världen. Det handlar om möjligheterna för flickor och kvinnor att våga gå ut, våga gå till skolan, våga gå på marknaden och våga leva sitt liv. Det handlar om att bygga säkerhet för ekonomisk utveckling. I Afghanistan, som är ett av världens fattigaste länder, är det i grunden bristen på säkerhet som gör att man inte kan bygga landet rikt – ett land som egentligen har stora rikedomar och stora möjligheter. Därför är det viktigt att vi deltar för att bygga säkerhet i samverkan med andra både militärt och civilt. Det har stärkts under senare år inte minst genom förstärkta insatser när det gäller bistånd från många länder, även från Sverige.

Precis som Allan Widman är vi från Centerpartiet glada för att vi nu kan få en civil ledning i vårt PRT. Det är en del i att bygga samverkan och säkerhet på ett nytt sätt. Det är också ett sätt att svara upp mot löften från Kabulkonferensen. Vi ska ta ansvar och inte överge det afghanska folket, vilket skett så många gånger tidigare. Vi ska ge de afghanska säkerhetsstyrkorna förutsättningar att ta ledningen och genomföra operationer i alla provinser i slutet av 2014. Jag och Centerpartiet är glada över att vi i denna kammare har kunnat nå en bred överenskommelse om att Sverige inte ska svika löften till den afghanska regeringen från London- och Kabulkonferenserna. Att i detta läge göra som Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna föreslår och börja dra tillbaka trupper för att lämna 2013 – ett år före den tidpunkt man enats om för de afghanska styrkorna att börja ta ledningen – är att svika löften till det afghanska folket. Det är att svika de kvinnor och flickor i Afghanistan som börjat våga hoppas att de afghanska säkerhetsstyrkorna ska kunna ta ansvar och byggas upp. Vi är överens om att det är mycket svårt, men det är den väg vi måste gå.

När jag besökte ett av de OMLT-team som fanns i vårt PRT sade man: Kommer ni svenskar att göra som de andra om ni är med oss ute? Kommer ni att stålla er vid sidan om och titta på eller kommer ni att delta? Svaret från de svenska trupperna förvånade: Det är självklart att vi ska delta. Det är självklart att vi ska följa med och stötta. Det var en viktig signal om att våga vara närvarande, satsa och fullfölja uppbyggnaden av afghanska säkerhetsstyrkor.

Prot. 2010/11:35
15 december

*Fortsatt svenskt
deltagande i
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan (ISAF)*

Det fanns också de som sade: Ni i väst har klockor, vi har tid. När jag läser tankar om att Sverige ska ha lämnat och trupperna vara hemma hösten 2013 är det nästan så att jag kan höra klockorna slå. Då förstår man innebörden av budskapet: Ni i väst har klockor, vi har tid – man kan vänta ut.

Den rädsla jag mötte hos afghaner var rädslan för att vi inte ska vara där, rädslan för att talibanerna ska komma tillbaka, rädslan för att inbördeskriget ska vara ett faktum och man inte vågar kliva ut och ta ansvar eller vågar bygga eftersom allt kan vara borta i morgon. Därför är det viktigt att vi svarar när världen kallar. Den afghanska regeringen bjuder in. Säkerhetsrådet har givit mandatet. Jag och Karin Enström hade möjlighet att höra debatten om Afghanistan i generalförsamlingen i höstas. Det fanns en bred samsyn till och med när den afghanska regeringens representant var tydlig med att man önskade Natos närvaro mycket länge. Man såg behovet av stöd.

Fru talman! Det är inte ett lätt beslut att sända ut kvinnor och män till något land, inte heller till Afghanistan. Det är därför viktigt att vi har en bred enighet här i kammaren. Jag kan inte nog understryka betydelsen av det ansvar som jag tycker att både Miljöpartiet och Socialdemokraterna tar i det förslag som ligger på riksdagens bord för beslut i eftermiddag. Det är viktigt för de kvinnor och män som sänds ut. Det är viktigt för den afghanska regeringen, men det är också viktigt för andra länder som gör samma sak för att stötta utvecklingen för människorna i Afghanistan.

Även jag beklagar djupt de tragiska dödsfall som drabbat våra soldater och afghaner i vår tjänst. Det är genom våra samlade insatser vi bidrar till att bygga säkerhet för utveckling i Afghanistan och även här hemma i Sverige. Vi har ett långsiktigt och starkt engagemang för Afghanistan. Vi ska verka med olika insatser för att möjliggöra en bättre framtid för det afghanska folket.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 20 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Det här är ett av de viktigaste beslut vi har att fatta i kammaren under den här mandatperioden när det gäller utrikespolitik. Därför är det viktigt att olika åsikter blir företrädda och att argument ställs mot varandra.

Kerstin Lundgren tog till storsläggan i sitt anförande. Hon sade att det är ett svek om man vill göra som Vänsterpartiet. Det är ett svek att säga: Låt oss byta strategi. Det är ett svek att säga: Låt oss satsa på biståndet. Det är ett svek att säga: Låt oss inleda en successiv avveckling av den svenska militära insatsen med start första halvåret 2011 och avslutning första halvåret 2013.

Efter nio år, då vi har följt Centerpartiets strategi i Afghanistan, kan vi konstatera att strategin har misslyckats. Det kanske är dags för Kerstin Lundgren och Centerpartiet att ta ansvar för den utveckling som vi ser på marken i Afghanistan. Det är trots allt konsekvenserna av det misslyckandet som Centerpartiet har stött i omröstning efter omröstning i denna kammare.

Våldet har eskalerat. Som jag sade i mitt anförande ökade antalet dödade civila afghanska barn med 55 procent under första halvåret 2010. Hur kan man säga: Låt oss fortsätta som förut.

De senaste valen har varit demokratiska bakslag. Vi har inte sett den demokratisering av Afghanistan som vi hade önskat. Trots det säger Centerpartiet: Låt oss fortsätta som om ingenting hänt.

Även när det gäller kvinnors rättigheter ser vi stora bakslag. Har Kerstin Lundgren sett den rapport som Human Rights Watch presenterade för drygt ett år sedan där man visade att i Afghanistan har kvinnors rättigheter försämrats på centrala punkter under de senaste åren? I Afghanistan dör mer än 20 000 kvinnor varje år i samband med graviditet. De kvinnorna hoppas ingenting. De har inga drömmar om framtiden. De är offer för omvärldens svek. Hur kan man då säga: Låt oss fortsätta på den fastslagna kursen med en misslyckad strategi.

*Fortsatt svenskt
deltagande i
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan (ISAF)*

Anf. 21 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Hans Linde och jag samtalar ofta om utvecklingsfrågor. Nog är det väl så att utveckling tar tid? Därför betonar vi från Centerpartiet ofta vikten av att också i svåra miljöer våga vara närvarande med bistånd och göra det långsiktigt och tro att det är möjligt. Man ska veta att Rom inte byggdes på en dag. Det gäller också Kabul.

Jag tycker att Hans Lindes resonemang är märkligt. Han och Vänsterpartiet väljer att tillsammans med Sverigedemokraterna säga att ett av de instrument vi kan använda för att skapa säkerhet och utveckling ska ha upphört 2013. Detta är i strid med vad man har kommit överens om i Kabul senast i somras.

Varför ska man svika möjligheterna för den afghanska regeringen att bygga egna trupper? Skulle det leda till en bättre utveckling för flickorna och kvinnorna i Afghanistan? Jag tvivlar på det. Skulle ett tillbakadragande av svenska trupper till 2013 leda till att val i Afghanistan kommer att gå bättre till? Det är snarare så att vi i detta val och i presidentvalet har sett kvinnor ställa upp, kvinnor som inte har vågat det tidigare.

Fru talman! Det förvånar mig att Hans Linde inte ser det. Han har så bråttom att göra sig av med ett av de instrument som skapar förutsättningar för utveckling, nämligen säkerhet.

Anf. 22 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! På en punkt får jag ge Kerstin Lundgren rätt, nämligen att utveckling tar tid. Det är därför som vi från Vänsterpartiets sida tydligt och klart har sagt att vi vill att Sverige ska vara kvar i Afghanistan för att stödja det afghanska folkets arbete för frihet, för rättvisa, för demokrati och mot fattigdom under mycket lång tid framöver men att vi ska göra det med utvecklingsinsatser.

Kerstin Lundgren säger att jag har bråttom. Men det är inte jag eller Vänsterpartiet som har bråttom. Det är det afghanska folket som har bråttom därför att man inte ser skillnad på marken och därför att man inte ser att deras vardag förändras.

Fortfarande, efter nio år med Centerpartiets militära strategi i Afghanistan, ser vi att våldet eskalerar och att allt fler kvinnor och barn dödas för varje år. Det finns inte ens en positiv utveckling där. Utvecklingen går åt fel håll.

Vi ser efter nio år med den militära insatsen att Afghanistan fortfarande toppar den globala statistiken när det gäller andelen kvinnor som inte kan läsa och skriva. Man toppar tillsammans med Sierra Leone statistiken när det gäller mödradödlighet. 20 000 kvinnor dör varje år i Afghanistan i samband med graviditet.

Men efter nio år med dessa fundamentala misslyckanden säger Kerstin Lundgren: Låt oss fortsätta med den militära strategin.

Jag har verkligen svårt att förstå det. Kerstin Lundgren sade tidigare i sitt anförande att det var ett svek att vilja byta strategi. Jag skulle vilja säga att det är precis tvärtom. Det verkliga sveket mot det afghanska folket är att blunda för misslyckandet på marken och att inte vilja ta intryck av att vi inte har lyckats med våra insatser. Det verkliga sveket är att inte vilja byta strategi för Afghanistans folk.

Anf. 23 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Hans Linde har läst och hört diskussionerna om förändrade strategier. Nog är det väl så att det har hänt en hel del under senare år när det gäller utvecklingen i Afghanistan. Strategin för vår närvaro har lagts om. Det är därför som det är fler trupper i Afghanistan nu. Det är därför som biståndet har ökat. Det är därför som man bygger en bättre samverkan. Det är därför som vi får en civil ledning för vår verksamhet i vårt PRT. Det har hänt mycket, men uppenbarligen inte det som Hans Linde vill se.

Det innebär inte att det inte finns betydande problem och betydande svårigheter. Men den viktigaste delen handlar om att det fortfarande inte är säkerhet i landet. Om någon blöder måste man vara beredd att åtgärda detta och inte rekommendera allmän motion som insats.

Fru talman! När den afghanska säkerheten blöder måste vi vara där för att hjälpa till och stötta och utveckla Afghanistans egen säkerhetskapacitet.

När jag var i Kabul och i Mazar hörde jag att det fanns en utveckling som åtminstone gav en del hopp även om den inte var helt rätlinjig. Att i detta läge säga att vi ska lämna det instrument som kan ge landet säkerhet och tro att det ska leda till att det afghanska folket vågar bygga ett bättre land tycker jag är naivt.

Anf. 24 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag vill inleda mitt anförande med att tala om varför vi är i Afghanistan. Det var efter talibanregimens fall i slutet av 2001 som ISAF inledde sina insatser i landet. Det var och är på ett mandat från FN:s säkerhetsråd men också på en direkt inbjudan av den afghanska regeringen i Kabul. Det är således en folkrättsligt legitim insats som vi svenskar tillsammans med 48 andra länder deltar i.

Men det är inte bara det rent folkrättsliga stödet som insatsen grundar sig på, utan det finns också stöd för insatsen bland det afghanska folket. Det visar bland annat en undersökning som Asia Foundation har gjort. Enligt denna undersökning välkomnar sju av tio afghaner de utländska

styrkorna och vill att de fortsatt ska finnas kvar i landet. Det visar den legitimitet som vår militära insats har i Afghanistan.

Ibland kan man få uppfattningen att det som vi i Sverige sysslar med i Afghanistan är av bara militär natur, att det är bara pansarbil, helikopter och tungt beväpnade soldater som är Sveriges bidrag till att lösa landets problem. Det är förstås helt nödvändigt, men det är inte allt.

Cirka en halv miljard kronor satsas 2010 på långsiktigt biståndsarbete. Det är pengar som går till FN:s kvinnofond som sysslar med att förbättra afghanska kvinnors rättigheter genom att bekämpa könsrelaterat våld och skapa ekonomiska möjligheter för kvinnor. Det är pengar som går till FN:s barnfond som hjälper afghanska barn att få en utbildning, något som är oerhört viktigt i ett land där färre än en tredjedel av befolkningen kan läsa och skriva. Det är pengar som går till projekt som Hand in Hand och Afghanaid som sysslar med småföretagande och stöd till den afghanska landsbygdens olika näringar.

För att förhindra att kriminalitet och extremism växer sig starkare är det helt avgörande att det finns lagliga sätt att försörja sig på. Alla dessa biståndsinsatser talar sitt tydliga språk: Sverige befinner sig inte bara militärt i Afghanistan utan också civilt. Dessa två förutsättningar går hand i hand. Ingen hjälporganisation vill i dag vara i Afghanistan om det inte finns utländska soldater på plats.

Hur ser då situationen ut i Afghanistan? Det är mycket tydligt att landet står inför stora utmaningar. En av de absolut största utmaningarna är korruptionen. Den är mycket utspridd och förekommer i dag på alla nivåer i det afghanska samhället. Bekämpningen av denna och en förbättrad säkerhet i landet är kanske de två mest avgörande punkterna för att den afghanska ekonomin långsiktigt ska kunna utvecklas.

Fru talman! Under 2010 har säkerhetsläget försämrats. Vi har upplevt flera tragiska fall där svenska soldater har fått sätta livet till i en situation där allt fler talibangrupperingar har genomfört koordinerade eldöverfall, attacker med sprängladdningar och självmordsattacker. Säkerheten för våra soldater är förstås av allra största vikt. Den är förstås också intimt sammankopplad med soldaternas utrustning.

För våra förband som är insatta i Afghanistan är det viktigt med underrättelseförmåga med exempelvis obemannade spaningsflygplan, splitterskyddade fordon och helikopter som kommer i april.

Som jag ser det är det oroande att den taktiska spaningsförmågan ännu inte finns på plats för våra trupper. Det är en oro som också försvarsministern verkar dela. Även Försvarsmakten har vid ett flertal tillfällen sagt att förmågan är efterfrågad.

Jag är glad över att man i det betänkande som vi i dag diskuterar betonar behovet av att de taktiska obemannade luftfarkosterna, så kallade TUAV, kommer på plats i Afghanistan till våra trupper.

Bakgrunden är att den svensk-finska styrkan i Afghanistan under 2009 fått utstå mer än 45 attacker, något som ytterligare eskalerat under detta år.

En obemannad spaningsfarkost gör det möjligt att upptäcka hot innan våra trupper går in i ett område. Från hög höjd kan både planerade eldöverfall och utläggning av vägbomber upptäckas med hjälp av avancerade sensorer.

Prot. 2010/11:35
15 december

*Fortsatt svenskt
deltagande i
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan (ISAF)*

I senaste numret av Ny Teknik finns det ett helt uppslag om att det i Afghanistan redan insatta stridstekniska obemannade systemet Falken räddar svenska soldaters liv. I artikeln säger ställföreträdande chefen att antalet incidenter ökat från 45 under 2009 till så mycket som 100–150 incidenter i år, av vilka 70–80 var direkta stridskontakter. Det är också en påminnelse om den verklighet som våra soldater just nu befinner sig i.

Förutom att det här stridstekniska systemet lovordas understryker soldaterna återigen betydelsen av att ett taktiskt system snarast kommer på plats för att komplettera Falkens förmåga att spana på nära håll vid en direkt händelse med just ett taktiskt system som kan spana förebyggande på stora avstånd.

Fru talman! På många sätt är det således en svår situation i dagens Afghanistan rent humanitärt med extrem fattigdom och med brist på mänskliga rättigheter på många ställen. Men samtidigt finns det ljuspunkter som vi inte får glömma.

Antalet civila dödsoffer orsakade av afghanska och internationella styrkor har enligt FN minskat betydligt i förhållande till samma period förra året. Till viss del kan detta förklaras med den nya militära strategi som i oktober förra året godkändes av ISAF-länderna och som syftar till att förbättra skyddet för civilbefolkningen, till att skydda den från regeringsofientliga grupperns attacker, och samtidigt påskynda utbildningen av de afghanska säkerhetsstyrkorna.

En annan positiv utveckling är att allt fler flickor nu får tillgång till utbildning, vilket förut bara en mycket liten andel fick. Hela sex miljoner barn i Afghanistan går nu i skola, vilket kan jämföras med bara 800 000 barn år 2001.

Fru talman! Som kristdemokrat välkomnar jag den överenskommelse som i höstas slöts mellan alliansregeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Överenskommelsen innebär att Sverige ska bidra till att förverkliga den afghanska presidentens mål: att de afghanska säkerhetsstyrkorna i slutet av 2014 ska kunna leda och genomföra operationer i alla provinser. För Sveriges del innebär det att ett successivt överlämnande av säkerhetsansvaret kommer att inledas under nästa år.

Fru talman! Helgens händelse då en man mitt i julhandeln i Stockholm sprängde sig själv har även kommit att påverka frågan om vårt engagemang i Afghanistan. Eftersom attentatsmannen gjorde kopplingen till att vi deltar i Afghanistan har också röster höjts för att vi nu ska dra oss tillbaka, för annars kan vi räkna med fler dåd. Jag menar att det här är en mycket farlig utveckling. Att vi ska låta vårt engagemang för Afghanistans folk vara avhängigt av terrorns inträde i Sverige vore att ge terroristerna rätt.

Med dessa ord yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet.

Anf. 25 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Sverige är inte i Afghanistan för att vinna ett krig. Vi är i Afghanistan för att hjälpa till och bygga en fred, och det är vi därför att Förenta nationernas säkerhetsråd enhälligt har fattat beslut om den insatsen och värdjat till FN:s medlemsstater om att medverka i den.

Anledningen till att FN:s säkerhetsråd har fattat detta beslut vet vi också. Afghanistan var ett fäste för terrorism, ett fäste för droghandel och ett fäste för förtryck som höll på att utvecklas och som även de facto utvecklades till ett hot inte bara mot regionen utan också mot världen i övrigt. För FN:s säkerhetsråd blev det nödvändigt att fatta beslutet, och det var självklart för Sverige att vara med.

Redan från början var vi med i insatser i Afghanistan, inte bara i insatsen sedan 2002 utan faktiskt också i insatser långt tidigare. Den sovjetiska invasionen juldagarna 1979 var i många avseenden början på den cykel av ondska, förtryck och förstörelse som Afghanistan kastades in i. Sverige tillhörde de länder där solidaritet mobiliserades för att hjälpa Afghanistans folk humanitärt både omedelbart och i ett *långsiktigt* mödosamt freds- och statsbyggande som kunde gå in i en ny, inte okomplicerad men trots allt bättre fas i och med talibanregeringens fall och de internationella insatserna sedan 2002.

Det vi i dag tar ställning till är bara en liten del av vår politik när det gäller Afghanistan – den militära delen, vårt militära bidrag till de internationella ISAF-insatserna under nästa år. Det är en liten men viktig del därför att de militära insatsernas uppgift i situationer som dessa är att skydda den politiska, ekonomiska och civila process som är avgörande för framgång. Utan det skyddet är inte den politiska, ekonomiska och civila utvecklingen möjlig. Då kollapsar stats- och fredsbyggandet. Det är stats- och fredsbyggandet som är avgörande, men det måste skyddas av de militära insatserna – de förutsätter varandra.

Sedan i somras har vi Kabulkonferensen, en ny, bredare och enligt min mening bättre inriktning av de samlade internationella insatserna. Det var inte någonting som föddes i Kabul en dag i juli, utan det var resultatet av ett rätt mödosamt och långsiktigt arbete där bland annat Sverige spelat en icke oväsentlig roll. Under vårt ordförandeskap i Europeiska unionen och under andra delen av förra året tog vi initiativ till, lade fram och fick beslut om en handlingsplan för Afghanistan som siktar just på detta bredare stats- och fredsbyggande.

I Cannes sammankallades Londonkonferensen i januari där vi började förankra detta breda internationellt, och det fördes fram till Kabulkonferensen i juli med den bredare och bättre ansatsen för den samlade internationella politiken. Vår insats nu är en del av vad vi ska försöka göra för att hjälpa det internationella samfundet i detta. I det ingår vår ambition att stödja den afghanske presidentens ambition att till utgången av år 2014 ha gjort överförandet från stridande till stödjande insatser när det gäller just säkerhetsinsatserna. Den omorienteringen inleder vi nu.

Afghanistan är ett av världens fattigaste och mest förstörda länder. Det finns inga vägar, om nu någon skulle tro det, att snabbt, på bara några år, göra detta till ett Sverige vid Hindukush. Samtidigt som vi ser de stora problemen och ser utmaningarna vore det självfallet ansvarslöst av Sverige att vända det internationella samfundet ryggen när det internationella samfundet när det gäller stats- och fredsbyggande står inför en uppgift som är svårare än väldigt många av de andra motsvarande insatser som det internationella samfundet har gjort och som Sverige – nota bene – nästan alltid har ställt upp i.

Låt oss se på traditionen och också se perspektiven. Nästa år är det ett halvt sekel sedan Dag Hammarskjöld förlorade sitt liv i den tragiska flygolyckan i Ndola nere i Kongo. Hammarskjöld var där i den djupt kontroversiella militära insats som gjordes från FN:s sida för att rädda ett Kongo som strax efter sin självständighet fullständigt höll på att slitas sönder och samman. Sverige skickade dit soldater, och vi skickade dit stridsflygplan. Det var strider, och det var civila offer i mycket stor omfattning. Många svenskar förlorade livet. Men vi kände en stolthet då över det som skedde, och vi känner fortfarande en stolthet över det som de då gjorde.

Det löste inte alla Kongos problem. Problemen har inte heller lösts av de miljarder efter miljarder av bistånd som har kommit till Kongo sedan dess. Men det räddade Kongo och Afrika från någonting som kunde ha blivit ännu mycket värre om man hade tillåtit att allting hade slitits sönder och samman då i början av 1960-talet. Sverige fick ett anseende som nation – som en nation som inte heller väjer undan för det som är svårt i det internationella samarbetet. Det kan vi känna stolthet över även i dag.

Vår strategi i Afghanistan är både enkel och väldigt svår. Den är att hjälpa landet att stå på egna ben. Det är väldigt enkelt sagt, och det är väldigt svårt gjort. Kerstin Lundgren berättade om sina kontakter med afghanska parlamentariker. Många av oss kan göra detta. Vi kan berätta om de svårigheter som de kämpar med i detta fattiga, förstörda land för att försöka bygga någonting i riktning mot den modell, den vision och den dröm som de har om ett bättre samhälle. Vi vet alla att det tar tid, och det kräver tålamod.

Det finns en enkel och snabb väg att misslyckas; det ska vi vara medvetna om. Den enkla och snabba vägen till misslyckande är att vi drar oss tillbaka helt och hållet från Afghanistan. Vi drar tillbaka alla säkerhetsinsatser, och det innebär att de andra insatserna dras tillbaka också. Vi vet vad som kommer att inträffa: Inbördeskriget är alldeles säkert. Det regionala kriget är mycket sannolikt. Miljoner människor kommer att tvingas på flykt. Tusentals och åter tusentals människor kommer att förlora livet om vi väljer denna väg.

Detta är den enkla vägen till misslyckande. Mot den står den svåra vägen till att lyckas. Jag är inte den som på något sätt underskattar de svårigheter, de utmaningar och de risker som vi står inför i denna stats- och fredsbyggande insats i Afghanistan. Det finns inga garantier för att vi kommer att lyckas med någonting. Men att det inte finns några garantier får aldrig vara någon ursäkt för att inte ens försöka.

Vi har försökt tidigare i Afrika och lyckats ibland och kanske lyckats mindre bra ibland. Vi har försökt, och lyckats något bättre, i Balkan utan att säga att det var vare sig snabbt, enkelt eller självklart. Vi försöker i dag i Afghanistan, och jag tror att vi som nation är inriktade på att i morgon ställa upp om det internationella samfundet frågar oss också när det gäller andra krävande insatser i andra delar av världen. Det är ansvarslöst att vända världen ryggen när världen försöker lösa problem även om dessa problem är väldigt stora.

Vi tar som sagt i dag ställning bara till en begränsad del av vårt samlade engagemang för Afghanistan. Men det är en viktig del av det samlade engagemanget.

Låt mig bara till slut uttrycka min och regeringens tillfredsställelse med att vi i dag har ett mycket brett stöd för denna insats. Det är ett brett stöd inte bara – det vill jag gärna säga – av sex partier som står bakom utskottets betänkande grundat på regeringens förslag som är grundat på sexpartiöverenskommelsen. Låt mig också säga att trots herr Lindes retorik står även Vänsterpartiet och även Sverigedemokraterna bakom svenska soldater, män och kvinnor som vi ska känna stolthet över, i Afghanistan under de kommande åren – under 2011, under 2012 och under betydande delar av 2013. Sedan har vi delade meningar om 2014. Den striden kommer vi säkert att fortsätta.

Men jag känner en tillfredsställelse över att vi i alla fall är eniga om att inte nu vända Afghanistan ryggen och vända världen ryggen och vända en stolt tradition som är svensk ryggen. Det vill vi inte, och det gör vi inte.

(Applåder)

Anf. 26 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Jag hade egentligen begärt replik för att jag skulle vilja fråga utrikesministern om den proposition som det ska beslutas om senare i dag och om den innebär en reträtt hem och ett slutdatum. Men jag har redan fått svar från talarstolen. Utrikesministerns anförande kan inte tolkas på något annat sätt än ett fortsatt svenskt deltagande i kriget i Afghanistan under betydande tid framöver.

Jag skulle därför i stället vilja använda replikskiftet till att ge beröm till Carl Bildt och den proposition som ligger på riksdagens bord på två punkter. För det första vill jag berömma Carl Bildt för att man nu äntligen talar klarspråk om den svenska insatsen. Man säger att det som svenska soldater gör i Afghanistan i dag är att vara stridande. Sverige befinner sig de facto i krig.

För det andra vill jag berömma regeringen för att den mycket väl i propositionen beskriver bakslagen i Afghanistan – resultatet av nio års närvaro av ISAF i landet. Man beskriver i regeringens proposition hur 90 procent av världens opium fortfarande produceras i Afghanistan. Man beskriver mycket väl hur säkerhetssituationen har försämrats under 2010 även i de fyra provinser där de svenska soldaterna finns. Man beskriver mycket väl från regeringens sida hur den humanitära situationen i Afghanistan har försämrats under det första halvåret 2010 och att de mest utsatta är kvinnor och barn. Man beskriver från regeringens sida vidare att antalet internflyktingar har ökat med 100 000 de senaste åren.

Jag måste säga att jag tycker att regeringen mycket väl beskriver det fatala misslyckandet på marken i Afghanistan. Men det man helt klart blir förvånad över är när man kommer till slutet av propositionen och hittar slutsatserna. Slutsatsen är: Låt oss fortsätta som om ingenting har hänt. Låt oss fortsätta på den inslagna vägen!

Jag vet att det finns de som har liknat Carl Bildt vid en medelstor hund. Jag tycker att Carl Bildt mer framstår som den ståndaktige tennsoldaten i dessa frågor. Frågan till Carl Bildt är: Varför tar inte regering-

*Fortsatt svenskt
deltagande i
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan (ISAF)*

en intryck av dessa misslyckanden på marken, som man uppenbarligen själv ser i sin egen regeringsproposition?

Anf. 27 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik:

Fru talman! Vi har ett historiskt tålamod. Vi vet att det tar tid. Vi ser betydande framsteg i Afghanistan när det gäller ekonomisk utveckling, rättigheterna för kvinnor, utbildning och mycket annat. Vi är ännu inte där. Detta är varken Sverige, Schweiz eller Norge. Det är ett av världens fattigaste och mest förstörda länder.

Låt mig sedan fråga vad Hans Linde egentligen menar. Hans retorik låter som att vi ska dra oss tillbaka per omgående. Men vad han föreslår är att svenska soldater i nästan 1 000 dagar till ska finnas i Afghanistan. Det är Vänsterpartiets politik. Och inte nog med det – om man tittar i hans reservation finns en formulering om givet det vi vet i dag. Där finns den lilla brasklappen, eller Lindelappen, i detta som talar om nästan 1 000 dagar till givet det vi vet i dag. Därmed finns en öppning för att det kanske blir mer lite längre fram. Han låter på ett sätt, men han kommer att rösta på ett annat sätt. Jag är lite mer för Hans Lindes röstning än jag är för den röst som jag faktiskt hör av honom.

Anf. 28 HANS LINDE (V) replik:

Fru talman! Jag får återigen tacka utrikesministern för att han så väl också denna gång beskriver att Vänsterpartiet i denna kammare i dag står bakom det vallöfte vi gav till svenska folket. Vi står fortfarande bakom den överenskommelse vi presenterade och sökte mandat för tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vi har hållit vårt löfte till svenska folket, och det har Carl Bildt uppenbarligen uppfattat nu. Det tror jag också att väljarna utanför den här kammaren har uppfattat.

Jag vill samtidigt också kommentera något som Carl Bildt pratade om tidigare här. Vi ska komma ihåg att före den 11 september 2001, när talibanerna styrde i Afghanistan, var det ett parti i Sveriges riksdag som uppmärksammade talibanernas grova och omfattande förtryck i Afghanistan. Det var inte Moderata samlingspartiet. Det var för den delen inget av de borgerliga partierna, utan det var Vänsterpartiet. Det var det parti som stod i denna talarstol och kritiserade talibanernas förtryck när de styrde.

Jag vill understryka igen, liksom jag gjorde i mitt anförande, att vi är envetna motståndare till att talibanerna tar tillbaka makten i Afghanistan. Men frågan är: Hur ska vi förhindra det? Carl Bildts strategi har nu testats i nio år. Vi ser resultatet. Frågan är inte längre när talibanerna kommer tillbaka. Talibanerna är de facto tillbaka. I provins efter provins ser vi att med Carl Bildts strategi har talibanerna kunnat återetablera sig och flytta fram sina positioner. De utser skuggguvernörer och inför sina gamla domstolar. Förtrycket av kvinnor och barn är åter på plats. Det är väl uppenbart att den militära strategin att bekämpa talibanerna i grunden har misslyckats. Det är huvudskälet till att vi behöver byta strategi.

Min strategi för att förhindra att talibanerna kommer till makten är att vi i Sverige börjar ställa oss frågan: Varför blir unga afghanska män talibaner? Jag tror inte att det finns någon talibangen hos afghanska män som gör att de föds till talibaner. Jag tror att man blir det av en anledning. Man saknar framtidshopp. Man saknar möjlighet att få utbildning. Man

saknar möjlighet att få ett arbete och bilda familj. I det läget väljer den borgerliga regeringen att lägga 1,9 miljarder kronor på den militära insatsen samtidigt som vi vet att en svensk soldat i Afghanistan motsvarar kostnaden för att ge 1 400 afghanska barn utbildning i ett år. Den avvägningen och det vägvalet är obegripligt.

Anf. 29 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik:

Fru talman! Mot bakgrund av de sista meningarna i det som Hans Linde sade måste man ställa sig frågan: Varför ska då Vänsterpartiet ha kvar dessa dyra soldater i landet i nästan 1 000 dagar till och med en brasklapp även för framtiden?

Det ni föreslår är icke ett omedelbart tillbakadragande – gratulerar till denna något senkomna insats! – utan det är svenska soldater hela 2011, svenska soldater hela 2012 och svenska soldater en bra bit av 2013 givet det vi vet i dag, som det står i Vänsterpartiets reservation. Det är brasklappen för framtiden. Det handlar om nästan 1 000 dagar till av den strategi som Hans Linde så ivrigt fördömer. Man talar om rödgrön splittring. Här är det rödröd splittring mitt genom Hans Linde själv.

Anf. 30 ÅSA LINDESTAM (S):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i det Urban Ahlin sade i sitt anförande. Det gör jag för att spara lite tid.

Jag skulle också vilja berätta om den resa som jag hade möjlighet att göra det här året. Jag har också varit i Afghanistan. Jag var inte där på egna villkor. Jag var tvungen att vara där på Försvarsmaktens villkor och hade alltså möjlighet att följa dem i det de gjorde.

Men jag hade också möjlighet att titta på den civila sidan. Våra soldater som finns där nere har ingen möjlighet att gå utanför campen i civila kläder, men det hade jag. Jag hade möjlighet att titta på skolor.

När jag stod i den här talarstolen för ett år sedan och pratade om Afghanistan sade jag att det var en tredjedel av flickorna som hade möjlighet att gå i skolan. Det jag fick se i år var något helt annorlunda. När jag kom till skoldirektionen i Mazar-e Sharif visade det sig att ett av deras områden hade drygt 60 000 elever. Jag ville självfallet se hur siffrorna såg ut. De hade också en uppdelning på flickor och pojkar. Den visade att av dessa var 33 000 pojkar och 28 000 flickor i deras område, det vill säga nästan hälften. Det har blivit en förändring här, och det är vi som har varit med och gjort den förändringen möjlig. Vi har alltså gjort en stor skillnad genom att finnas där i vårt område.

Problemet var snarare att få kvinnliga lärare. På landsbygden utanför Mazar-e Sharif är bekymret att få fram kvinnliga lärare som kan undervisa flickorna. Det fanns ett sug i Afghanistan. Det fanns ett sug hos alla dem jag träffade efter utbildning. Det gällde både de familjer som hade pojkar och de familjer som hade flickor. I dag vill alla gifta sig med någon som har utbildning. Ingen vill gifta sig med en analfabet. Därför var det så nödvändigt för varenda familj att sätta sina barn i skolan. Här har det kommit till någonting nytt, och det måste vi fortsätta att stödja.

Jag såg också en stor del av sjukvården runt Mazar-e Sharif. Sakta men säkert går det framåt där också. Ett bekymmer var att medicineringen kanske inte alltid överensstämde med den sjukdom man hade eftersom

man inte hade rätt kompetens. Visst ska vi ställa upp med mer bistånd. Visst ska vi ställa upp med mer utbildning i dessa delar också.

Det är viktigt att vi har kvinnor med i Afghanistan. Det har vi hört många gånger från den här talarstolen. När kvinnor finns med som soldater kommer även de kvinnor som finns i byarna fram och pratar, men när vi skickar ut våra manliga trupper försvinner tjejerna. De har ingen möjlighet att prata med varandra. Därför måste det finnas tjejer med.

Jag vill rikta mig till regeringen med en undran. Varför kan man inte se till att det också finns rätt utrustning för alla våra tjejer? När jag fick åka till Sheberghan, som är liten by, träffade jag våra svenska kvinnliga soldater. Det visade sig att det fortfarande fattades underkläder till dem. Det betyder att om man sätter eld på en svensk kvinnlig soldat kommer underkläderna att brinna fast på kroppen. Det kommer inte att hända en man, för männen har andra underkläder. Nu är det dags att vi gör någonting i den här frågan. Ska vi ha tjejer där får vi faktiskt också se till att de har rätt utrustning. Det gäller också mindre män som har alldeles för stora västar. De borde också få stöd. Jag tycker att man ska ha tillräckligt bra utrustning. Man ska ha det allra bästa när man står där. När man står nere på marken och sanden blåser kommer den in i öronen, i håret och i ögonen. Man får fullt med sand i munnen och har svårt att prata. Då behöver man den allra bästa utrustningen för att klara av att utföra det uppdrag som man är satt att utföra där nere.

Jag hade också möjlighet att fundera väldigt mycket över hur man leder truppen där nere. Jag träffade förstås våra svenska soldater men också de finska och de amerikanska. General Petreus idé om empowerment, som vi kanske kan översätta med egenmakt till varje soldat, är oerhört viktig. Vi är alltså där för att hjälpa det afghanska folket att ta över makten i sitt eget land.

De OMLT som vi har, det vill säga de svenska soldater som ensamma följer med ut i fält och lever tillsammans med de afghanska soldaterna, gör ett oerhört bra jobb. De delar alltså all sin tid, kultur och kompetens med den afghanska armén för att den ska bli säker i sitt utövande. De är ensamma där ute. All heder åt dem!

Utökningen innebär att vi säger att vi ska ha 855 soldater som kan komma till Afghanistan och hjälpa till i vårt område. Det betyder att om det skulle hända någonting, om det skulle vara något alldeles extraordinärt, ska vi ha 855 soldater på plats. Men vi ska ha våra 500 soldater på plats hela tiden. Jag är mycket förvånad över att vi tidigare har tillåtit att 20 procent åker hem ibland på ledighet och inte ersätts. Vi har haft fyra femtedels styrka där nere, och de ska fortfarande utföra samma arbetsuppgifter. Det är självklart att de som finns där nere ska kunna vara full styrka och göra det som de är satta att göra. Jag stöder verkligen att det ska vara 500 soldater på plats.

Låt mig också säga någonting om helikopterenheten. Jag såg hur USA byggde upp sin enorma hangar för att ta emot de 38 helikoptrar som man ska ha. Våra två kommer att ingå där. Varje helikopter kommer att lyfta för hela ISAF-styrkan och inte bara för svenska soldater. Våra helikoptrar kommer, tillsammans med de andra helikoptrarna, att rädda många liv. Det är jag helt förvissad om.

Jag kan också berätta att jag såg en UAV. Vi har faktiskt en UAV där nere, men den har inte tillräcklig kapacitet. Vi välkomnar självfallet också nästa som kommer. Den kommer att kunna flyga lite längre och vara lite kraftigare. Den ska flyga med rätt kompetens. Den är obemannad, men det måste vara rätt kompetens som leder den så att vi gör rätt saker.

Jag har hittills inte hört någon prata om OEF, men det finns alltså en annan styrka som har ett helt annat uppdrag. Nu ser jag att Peter Rådberg har pratat om den. Vi ska inte sammanblandas med den. ISAF har ett alldeles speciellt uppdrag och ska fortsätta med det. De här två insatserna ska hållas isär.

Med de här orden vill jag också tacka våra soldater som finns där nere och dem som har varit där nere. Jag vill också tacka de familjer som ställer upp och låter sina kära åka dit ned och hjälpa oss att bygga fred. Det är jättebra att vi får göra det här. Jag hoppas också att ni som finns där nere just nu får en god jul och ett gott nytt år innan det är dags för byte igen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Urban Ahlin, Clas-Göran Carlsson, Roza Güclü Hedin och Anna-Lena Sörenson (alla S).

Anf. 31 BODIL CEBALLOS (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Hans Linde för erkännandet att Miljöpartiet är riksdagens mest pacifistiska parti, som han sade tidigare. En annan sak Hans Linde sade var att Vänsterns solidaritet är med det afghanska folket. Det gäller även Miljöpartiets solidaritet i den här frågan. Vi väljer dock en annan strategi för att visa den solidariteten. Vi tror på en annan väg, men vår solidaritet är med det afghanska folket.

Herr talman! Sverige har varit i Afghanistan i många år. I synnerhet har vi varit där genom Svenska Afghanistankommittén. De påbörjade sin verksamhet 1980, som en protest mot den sovjetiska invasionen. Efter 30 år befinner sig landet fortfarande i krig, även om fienden varierat under åren. Afghanistan är ett krigstrött land, ett land där en stor del av befolkningen aldrig upplevt fred, ett land som kommer att behöva mycket hjälp under många år framöver.

Svenska Afghanistankommittén gör ett fantastiskt arbete, och de har kunnat arbeta också under talibanernas tid vid makten. De driver omkring 400 skolor, hälso- och sjukvård, rehabilitering, landsbygdsutveckling etcetera. Genom biståndspengar från bland annat Sverige gör de och andra hjälporganisationer grundarbetet för att återupprätta fred och stabilitet i landet. Sverige är och har alltid varit bra på att nå ut med civila insatser, och vårt biståndsarbete är väl känt i världen, också i Afghanistan. Att Sverige åtminstone tidigare kallade sig neutralt har naturligtvis bidragit till att vi haft lättare att vara verksamma i länder där andra haft svårt att verka.

Herr talman! Jag tror att vi alla är överens om att det inte går att bomba fram fred i Afghanistan. Vi är också överens om att det inte är acceptabelt att så många civila dödas av utländska trupper. Ju fler civila som dör, desto mer ökar motståndet mot både våra och andra utländska trupper bland dem som drabbas. Även om de svenska trupperna inte är inblandade dras alla över en kam. Det har tagit lång tid för Nato att förstå

det enkla sambandet, men det är välkommet att tongångarna nu börjar låta annorlunda och att det alltmer talas om civila insatser och afghanskt ägarskap.

Självklart måste, efter så många år av krig, säkerhetsarbete, fredsinsatser och fattigdomsbekämpning gå hand i hand för att bygga upp Afghanistan igen. Sverige tog för ganska många år sedan ett beslut att i FN-regi sända en mindre trupp till landet. Därefter har uppdraget och antalet soldater utökats och förändrats och lyder nu under Natobefäl. Det är en klar och successiv förändring från det första beslutet.

Även om jag personligen anser att det varit bättre om Sverige då, när det första beslutet togs, hade prioriterat mer av civila insatser framför militära – jag satt inte i riksdagen då och kunde alltså inte rösta – är situationen nu den att vi befinner oss i Afghanistan med en relativt stor trupp, och vi har ett ansvar som vi inte kan frånhända oss från en dag till en annan. Vi kan inte på ett trovärdigt och ansvarsfullt sätt dra oss tillbaka utan att samtidigt fasa in andra insatser som kan bidra till stabilitet i vårt ansvarsområde i Afghanistan.

De rödgröna hade en överenskommelse att vi vid ett maktskifte skulle sätta ett slutdatum för tillbakadragande av svensk trupp 2013 om omständigheterna på marken tillät det. Det blev inget maktskifte, och vi är nu i en annan situation. Den överenskommelse som regeringen har slutit med Socialdemokraterna och Miljöpartiet innebär att ambitionen är att stridande trupp ska lämna Afghanistan senast 2014 och att vårt långsiktiga engagemang i landet ska övergå i civila insatser. Skillnaden mellan de båda förslagen är i realiteten alltså inte särskilt stor, vilket också utrikesministern tog upp i sitt replikskifte med Hans Linde.

Det viktiga med dagens beslut är, oavsett om det skulle vara 2013 eller 2014, att vi tar ett första steg i ett ansvarsfullt tillbakadragande av den svenska truppen i Afghanistan, ett tillbakadragande som inte lämnar civilbefolkningen i området i sticket utan i stället syftar till att bygga upp deras kapacitet för att de ska klara sin egen säkerhet i framtiden. För att det inte bara ska bli vackra ord på ett papper måste arbetet för att förverkliga tillbakadragandet påbörjas snart, så att det inte blir som med folkomröstningen om kärnkraften, som ju skulle vara avvecklad 2010; nu har vi inte många dagar på oss för att förverkliga det beslutet. Så illa ska det förhoppningsvis inte gå i det här fallet, men som en extra livlina har utskottet därför begärt att regeringen återkommer till riksdagen med information om hur arbetet fortlöper.

En ny strategi för hur övergången från militära till civila insatser ska ske måste utarbetas, och där behöver man också förtydliga vad begreppet ”stödande säkerhetsinsatser” kommer att omfatta eftersom det visat sig att tolkningarna är lite olika. Viktigt är att vi enligt överenskommelsen med regeringen får ökade biståndsinsatser och en civil ledning för den svenska insatsen från 2012.

I dag fattar vi beslut om 2011 års Afghanistanstrupp. Frågan återkommer nästa år inför beslut om trupp 2012, och jag hoppas att vi då har en ny Afghanistanstrategi, en klar och tydlig sådan, för hur övergången från militära till civila insatser ska gå till.

Herr talman! Några i Miljöpartiet kommer inte att rösta för utskottets förslag. Jag har stor förståelse och respekt för det. Personligen kommer jag att rösta för förslaget eftersom jag är beredd att ge överenskommelsen

en chans. Jag vill tro att regeringen tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet kommer att göra vad man kan för att det inte ska stanna vid en ambition om tillbakadragande senast 2014. Men för att det ska bli möjligt krävs, som jag sade tidigare, att arbetet påbörjas i god tid.

I detta anförande instämde Peter Eriksson och Peter Rådberg (båda MP).

Anf. 32 LARS OHLY (V):

Herr talman! Jag hade tänkt hålla ett längre anförande om vikten av att byta strategi, men Hans Linde har på ett utmärkt sätt företrätt den uppfattningen och argumenterat för den ståndpunkten. Jag tänkte därför i stället ta upp en del av de felaktigheter som nämnts i debatten och som fördunklar det beslut som riksdagen ska fatta.

Afghanistan är ett land som våldtagits av briter, ryssar, amerikaner och inte minst talibaner. Jag kanske ska påminna om att det bara var ett parti som före den 11 september 2001 lyfte fram kvinnors situation i Afghanistan och vikten av att Sverige var mer aktivt för att bekämpa talibanregimen. Det var Vänsterpartiet. Den motionen från riksmötet 1999 finns i riksdagens databas. Inget annat parti hade över huvud taget lyft fram kvinnors situation i Afghanistan före den 11 september 2001. Nu påstås det att det krig som pågår utkämpas för kvinnornas skull. Det är naturligtvis inte sant. Det är maktpolitiska, geopolitiska, avväganden som gjort att USA finner det nödvändigt att bedriva det krig som pågår där.

När beslutet om den svenska insatsen först fattades satt jag i det sammansatta utrikes- och försvarsutskott som förberedde beslutet i riksdagen och lade fram betänkandet i kammaren. Vi var då mycket tydliga med att vi måste få garantier för att vi inte genom den svenska militära insatsen sammanblandades med det krig som USA redan då bedrev i landet. Vi fick också sådana garantier. Det sades att FN-insatsen på intet sätt var instruktions- eller befälsmässigt underställd det amerikanska centralkommandot och därmed inte på något sätt skulle sammanblandas med USA:s pågående krig i landet. Det är inte giltigt längre, och det vet alla. Det är *ett* krig som pågår, och FN-insatsen är en del av det kriget. Därmed är den svenska insatsen också en del av ett krig. Sverige är i krig. Många av förespråkarna för detta krig har också varit tillräckligt tydliga med det från talarstolen, alltså att Sverige är i krig. Det går inte att bortse från, och det är bra att det sägs tydligt.

Då kan man fråga sig om detta krig har lyckats. Nej, det har misslyckats. Det visar all utveckling ”på marken”, som det med ett militärt uttryck brukar kallas. Om vi ser på antalet civila dödsoffer, om vi ser på kvinnors situation, om vi ser på utvecklingen för fredliga institutioner, för civilt demokratibyggnad, kan ingen påstå att kriget har varit lyckat. Och det är det heller ingen som gör. Som Hans Linde sade skriver regeringen mycket tydligt i sin proposition att mycket går åt fel håll. De ljusstecken som finns är ganska få. Det är en beskrivning av ett misslyckande. Slutsatsen från Miljöpartiet, Socialdemokraterna och de fyra borgerliga partierna blir att vi ska fortsätta med det. Detta misslyckande har ännu inte nått vägs ände. Vi måste fortsätta att misslyckas ett tag till. Den militära strategin ska fortsätta.

Prot. 2010/11:35
15 december

*Fortsatt svenskt
deltagande i
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan (ISAF)*

Det här är inget byte av strategi. Det är i princip alla bedömare överens om. Det är bara Försvarshögskolan och militära bedömare som säger så. Det säger i princip alla som har läst propositionen och som vet vad det innebär.

Före valet fanns det två tydliga alternativ. Vi rödgröna hade ett byte av strategi. Vi sade: Avveckla kriget – det svenska deltagandet i kriget i Afghanistan ska avslutas. Vi hade ett tidigt startdatum för det i början av 2011. Vi hade ett slutdatum för den svenska militära närvaron det första halvåret 2013.

Detta förhandlades fram mellan Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i ganska hårda diskussioner. Det blev också ett bra resultat. Det var visserligen en kompromiss. Vänsterpartiet anser att vi helst ska avbryta den militära insatsen tidigare. Men det var en kompromiss som var hedervärd och som också innebär att vi fick ett rödgrönt alternativ som stod mot det borgerliga alternativet.

När vi presenterade det sade vi också att den borgerliga politiken riskerade att leda till att isolera Sverige och gå emot Kabulkonferensens mål om att fasa ut de internationella militära styrkorna till 2014. Så uttryckte vi oss i en gemensam debattartikel på DN:s debattsida.

Nu har två av de tre rödgröna partierna beslutat att ansluta sig till just den strategin. Det finns ingenting i regeringens proposition, utskottsbetänkandet eller det beslut som riksdagen ska fatta som ändrar strategin. Allt det som den rödgröna överenskommelsen innehöll saknar detta betänkande.

Man kan fråga sig varför man lämnar en politik som var ett tydligt alternativ till den förda misslyckade krigsstrategin. Det argument som har framförts är: Vi förlorade valet. Det är förvisso sant. Jag tänker inte ifrågasätta sanningshalten i argumentet. Men det är lika sant på varje politiskt område.

Min uppmaning till Miljöpartiet och Socialdemokraterna är väl närmast att ni då ska ompröva er politik på alla områden och överta den borgerliga politiken på alla områden, eftersom ni har förlorat valet. Min slutsats är inte den. Min slutsats är att fortsätta att argumentera för den politik som flera miljoner väljare stödde i valet, även om vi misslyckades med att vinna majoritet.

Det handlar om att vara de som står för den opposition som är nödvändig i en demokrati och våga stå för samma politik därför att vi anser att kriget och den militära strategin är felaktiga. Vi anser att vi behöver en gemensam politik för att bryta Sveriges deltagande i detta misslyckade krig.

Peter Rådberg sade att det i överenskommelsen står att läget på marknaden avgör. Så står det inte. Peter Rådberg var inte med i diskussionerna och har kanske inte läst överenskommelsen. Det står precis det som Carl Bildt sade. Givet det vi vet i dag kommer strategin som vi föreslår att kunna fullföljas. Det har vi tagit med i vår reservation som Hans Linde står för i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet.

Så stod det i den rödgröna överenskommelsen. Vi har valt att i alla delar stå fast vid den rödgröna överenskommelsen. Det står ingenting om läget på marknaden. Det står: Givet det vi vet i dag kommer detta att fullföljas. Det finns såvitt jag vet ingenting som har ändrats.

Det finns ingen som har påstått att situationen i Afghanistan har ändrats sedan den 27 augusti på ett sådant sätt att vi nu måste ändra strategi från den rödgröna sidan. Det är helt enkelt en önskan att få vara med i närheten av regeringen, att få omfamnas av Carl Bildt. Det är ingenting som jag eftersträvar särskilt mycket.

Carl Bildt gör en poäng av att vi står fast vid den rödgröna överenskommelsen och säger: Till och med ni vill vara kvar i 1 000 dagar till, ni vill vara kvar till första halvåret 2013. Det vill Vänsterpartiet egentligen inte. Men vi gick till val på en gemensam politik tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet som de två partierna nu har lämnat.

Den politiken försvarar vi. Det var en bra och hedervärd överenskommelse som innebar att Sverige inte längre ska delta i bekrigandet av ett av världens fattigaste länder. Vi ska inte delta i en misslyckad militär strategi som föder mer tragedier, mer orättvisor och försvårar en civil fredlig utveckling för det afghanska folket. Jag yrkar bifall till reservation nr 2.

Anf. 33 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik:

Herr talman! Jag är inte alldeles säker på att jag är välkommen i den här fajten. Jag tänkte tala lite om vad som händer i Afghanistan snarare än vad som händer på delar av den svenska inrikespolitiska planhalvan.

Jag har några synpunkter. Vi har inte byggt ett Sverige vid Hindu-kush, men vi har medverkat till vad som i många avseenden är ett bättre Afghanistan. Låt mig bara ge några siffror ur en verklighet som förvisso är mångfasetterad.

Antalet flickor i skolan har vuxit från praktiskt taget inga år 2001 till närmare två och en halv miljon år 2010. Före 2001 gick färre än en miljon barn i skolan sammantaget, och som jag nämnde ytterst få flickor. I dag har vi nästan sju miljoner barn inskrivna i någon typ av skola varav nästan 40 procent är flickor. Någon typ av skola betyder oerhört mycket i ett land som detta.

Tittar vi på hälsovård fanns det år 2001 praktiskt taget ingenting. Nu har vi en situation där omkring 85 procent av den afghanska befolkningen har tillgång till någon typ av grundläggande hälsovård. Det är ett faktum att vi under dessa år har kunnat skydda en utveckling. Det är vad vi gör på den militära sidan.

Vi skyddar en utveckling som har gjort det möjligt för barnen att börja gå i någon typ av skola och få någon typ av hälsovård i ett av världens fattigaste och mest förstörda länder. Det är inte dåligt. Det ska vi känna stolthet över, och vi ska fortsätta att stödja det.

Det är också anledningen till att det afghanska folket i opinionsundersökningar känner ökad tillförsikt inför framtiden. Därför är det bra att också Lars Ohly kommer att rösta för nästan 1 000 dagar till.

Anf. 34 LARS OHLY (V) replik:

Herr talman! Vänsterpartiet tillsammans med några miljöpartister och förhoppningsvis fler kommer att rösta för ett slut på den svenska militära insatsen. Vi kommer att rösta för att det krig som Sverige deltar i för Sveriges vidkommande avbryts.

Vad kommer vi att göra i stället? Vi kommer inte att lämna Afghanistan åt dess öde. Precis som Hans Linde har påpekat i debatten kommer vårt engagemang att vara mycket långsiktigt och starkt. Det engagemanget handlar om att bygga civila institutioner. Det handlar om diplomati, politik, bistånd och bygget av infrastruktur.

Carl Bildt säger: Vi når vissa framgångar. Låt mig påpeka det enkla faktum att kostnaden för en svensk soldat i Afghanistan i ett år motsvarar kostnaden för 1 400 barn i skolan.

Om Carl Bildt nu berömmar den svenska insatsen och FN-insatsen för att fler får gå i skola kan man undra: Hur många fler skulle inte kunna få den möjligheten ifall vi använde pengarna till bistånd och utveckling i stället för till krig?

Förra året dödades 359 civila afghaner av amerikanska bombanfall. Även det innebär naturligtvis att fanatismen och extremismen växer sig starka. Det gäller inte bara krigets misslyckande i form av att vi inte ser möjligheter till en fredlig demokratisk utveckling. Ett av krigets misslyckanden är att fanatismen växer sig starkare.

Vi gör analysen att detta följer av det misslyckade kriget. Vi gör analysen att detta krig måste avbrytas för att den fredliga demokratiska utvecklingen ska kunna ta vid. En stor och stark satsning mot utveckling och diplomati i stället för det misslyckade kriget är en väsentligt bättre väg att gå, Carl Bildt.

Anf. 35 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik:

Herr talman! Slutsatsen att fanatismen växer sig starkare är fel. Fanatismen finns. Den finns inte bara i Afghanistan, men den är stark i Afghanistan. Det är ingen tvekan om det. Men den är svagare i dag än vad den har varit tidigare.

Det finns ett ökat stöd för en fungerande demokratisk civil afghansk stat. Men det kräver att man också med militära insatser håller tillbaka dem som försöker att spränga dessa ansträngningar i luften helt och hållet. Det är vad vi försöker göra för att skapa utrymme för biståndsinsatser och annat.

Sedan talar Lars Ohly att han vill satsa mer på diplomati. Jag är utrikesminister, så lite vet jag väl om detta. Jag skickar icke svenska diplomater dit utan starkt skydd. Det vore oansvarigt. Jag kan dess värre även informera om att det kostar rätt mycket pengar. Jag tar heller inte ansvar för att skicka svenska soldater dit utan starkt skydd, och det kostar rätt mycket pengar.

Ska vi vara där med svenska insatser – och det ska vi – och ska vi ta ansvar för deras skydd kostar det pengar. Sedan kan vi också satsa väldigt mycket på bistånd, och det gör vi med betydande effektivitet och har gjort under lång tid. Det är därför många barn i dag kan börja i skolan. Det är därför många barn i dag kan få en grundläggande hälsovård och leva längre och lite bättre trots allt elände deras land har drabbats av.

Detta ska vi inte vända ryggen.

Anf. 36 LARS OHLY (V) replik:

Herr talman! Dess värre talar nog utrikesministern mot bättre vetande när han säger sig känna till att fanatismen minskar i styrka. Jag vore glad om det var så. Men jag skulle vilja påstå att talibanerna knappast har

varit så starka som just nu på åtminstone de senaste nio åren, och det beror, som jag ser det, bland annat på kriget.

Förra året dödades 2 412 civila afghaner på grund av kriget. Då brukar krigsförespråkarna säga att det ju var talibanerna själva som stod för den större delen av detta. Det är säkert sant, men det är också ett bevis på just det jag sade: Fanatismen och extremismen växer till i spåren av den misslyckade militära strategin.

Det är en strategi som vi vill bryta med. Vi är alldeles för ensamma om det, men det är bara här i riksdagen som vi är ensamma om det. Ute i samhället växer krigsmotståndet. Där växer motståndet mot en felaktig strategi som leder till att fler får sätta livet till i stället för att vi satsar på civil utveckling och bistånd.

Biståndet som finns i Afghanistan i dag välkomnar inte några fler soldater. Det finns visserligen olika uppfattningar inom biståndsorganisationerna, men det finns mycket starka förespråkare, inom både Svenska Afghanistankommittén, Läkare utan gränser och andra biståndsorganisationer, som tydligt markerar: Vi vill inte sammanblandas med detta krig, för det försvårar våra möjligheter att bygga fred och demokrati.

Jag tror att de har rätt. Jag tror att den militära strategin har nått vägs ände.

Därför finns det i dag ett alternativ, precis som det fanns före valet, till regeringens krigspolitik. Det är ett alternativ som säger: Påbörja ett tillbakadragande så snart det är möjligt. Ersätt den militära insatsen med en civil strategi som kraftigt ökar biståndet och de civila insatserna. Avsluta det svenska militära engagemanget i Afghanistan.

Det är en antikrigspolitik. Det är en fredspolitik som Vänsterpartiet står för.

Anf. 37 PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Det har varit en ganska lång debatt. För Miljöpartiets del har Peter Rådberg och Bodil Ceballos talat och gjort det väl. Jag vill därför bara komplettera något, ungefär som Lars Ohly var uppe och sade nyligen.

Om man lyssnar på denna debatt som vi har i dag tycker jag att det känns som att ett stort steg ändå har tagits mot hur det har varit tidigare. Vi har under ganska många år haft en konflikt i Sveriges riksdag kring frågan om kriget i Afghanistan, om de svenska insatserna i Afghanistan, vad läget innebär, vilka följder det här kommer att få, hur man ska komma ur den här situationen och hur man ska lösa problemen i Afghanistan.

Vi hade också en diskussion i valrörelsen i den här frågan. Då stod det mellan en rödgrön överenskommelse och regeringens hållning. I den rödgröna överenskommelsen talade vi om att dra tillbaka de svenska trupperna men att göra insatser och vara kvar i Afghanistan. Jag var med på en presskonferens med Lars Ohly och Mona Sahlin där vi talade om att det är läget på marken som avgör hur länge Sverige ska vara där men att vårt mål är att de stridande trupperna ska vara tillbakadragna 2013.

I den reservation som nu Vänsterpartiet skriver under står det på liknande sätt, ”givet det vi vet i dag”. Det är formuleringen som också fanns i vår överenskommelse, men i den presskonferens vi hade pratade vi om att det var läget på marken som kommer att avgöra tidpunkten.

Under de senaste två åren har Miljöpartiet arbetat väldigt starkt, medvetet och långsiktigt för att vi ska få en ny strategi för Afghanistaninsatsen, en strategi som innebär att vi går bort från stridande trupper till att stödja säkerhetsarbetet från afghanska myndigheter. Det är de afghanska myndigheterna när det gäller polis, militär och åklagarväsen som långsiktigt måste ta över ansvaret för säkerheten i Afghanistan.

Jag tycker att vi har nått fram nu. Vi har faktiskt en bred uppslutning i Sveriges riksdag bakom en sådan ny strategi. I den överenskommelse som finns från Miljöpartiet, Socialdemokraterna och regeringen nu efter valet säger vi, liksom det står i betänkandet, att redan under 2012 ska vi kunna se konkreta resultat av processen med överförande av säkerhetsansvar och att det kan möjliggöra en minskning av de stridande trupperna.

Strategin är en successiv förändring från stridande trupp till stödjande säkerhetsinsatser. Ambitionen är att denna process ska vara avslutad senast vid utgången av 2014. Jag understryker: senast vid utgången av 2014.

Inget tidigare beslut i den här frågan från 2002 och framåt har talat om någonting som har varit i närheten av en sådan formulering, där vi har haft ett årtal och där vi har sagt att senast detta årtal vill vi att de stridande trupperna ska vara borta från Afghanistan.

Vi vill ha en ny strategi med ändrad inriktning, där afghanska myndigheter själva tar över. Det ska Sverige vara med på. Det arbetet ska vi medverka till genom att stödja med utbildning och säkerhetsinsatser. Vi ska göra det när det gäller både den afghanska polisen och afghansk militär, men vi ska också öka våra biståndsinsatser. Det är också en viktig del av den överenskommelse och det beslut som vi nu tar och som är en förändrad strategi för den svenska Afghanistaninsatsen.

Det finns också ett tal om en annan strategi på internationell nivå. Kabulkonferensen är ett exempel på det. Också i USA finns en insikt om att det inte går att bomba fram en seger. Det går inte att vinna kriget i Afghanistan.

Men det här är första gången i Sveriges riksdag som vi tar beslut om att göra en ändring av den här insatsen, och det är ett projekt där Sverige har varit inblandat i snart i ett decennium. Därför är det ett viktigt beslut som vi tar i dag.

Jag tycker att det är synd att Vänsterpartiet väljer att stå vid sidan av. Man kan naturligtvis göra som Hans Linde och Lars Ohly och säga: Vårt löfte är att göra det vi sade i valrörelsen.

Jag ser det inte så. Miljöpartiets löfte är att göra vårt bästa, och det är en annan sak. Jag är säker på, och jag vet, att hade vi valt den strategi som Vänstern väljer i dag, det vill säga att ställa sig vid sidan av och göra en reservation och se det som sitt löfte till sina väljare, då hade Sverige inte tagit det här steget. Då hade den nya politik som Sveriges riksdag beslutar om i dag varit en betydligt sämre politik. Det hade inte stått om en ny strategi. Det hade inte funnits någon formulering om att ambitionen är att Sverige ska dra bort de stridande trupperna till 2014.

Jag vet att det är på det sättet, och därför hade det också varit sämre för den politik som vi i dag tar ställning till om Miljöpartiet hade ställt sig vid sidan av som Vänsterpartiet nu gör.

Man kan välja olika vägar. Miljöpartiet väljer att försöka göra vårt bästa för att genomföra så mycket som möjligt av den politik vi tror är

I detta anförande instämde Bodil Ceballos och Peter Rådberg (båda MP).

Anf. 38 LARS OHLY (V) replik:

Herr talman! Nu blev jag oerhört nyfiken på vad utrikesministern ska ta upp i sin replik till Peter Eriksson. Det får jag snart höra.

Peter Eriksson säger att det här har varit en konflikt under många år. Det har det inte varit för Miljöpartiets del. Ni har ju lojalt ställt upp bakom varje beslut att skicka svenska soldater till Afghanistan, till skillnad från Vänsterpartiet. Vi har haft en annan uppfattning.

Så småningom har insikten att det här kriget inte kommer att kunna vinnas även drabbat Miljöpartiet. Den militära strategin är felaktig. Vi lyckades få en gemensam politik som faktiskt skulle ha gjort skillnad, ett byte av strategi med ett tydligt startdatum för det svenska trupptillbakdragandet i början av 2011 och ett tydligt stoppdatum för den svenska militära insatsen. Den ska vara avvecklad senast första halvåret 2013. Därtill hade vi mycket starka åtaganden vad gäller ökning av det civila biståndet och därmed ett byte av strategi.

Ingenting av det finns med i den överenskommelse som Miljöpartiet nu har gått in i. Man måste fråga sig vad Miljöpartiet har gjort för skillnad. Carl Bildt kanske får svälja förtretet och till och med påstå att Miljöpartiet har gjort någon skillnad, men det finns ingenting i denna proposition eller i det betänkande som riksdagen ska ta ställning till senare i dag som inte Carl Bildt hade kunnat föreslå utan Miljöpartiet. Det finns ingenting som Carl Bildt har behövt bjuda på. Antingen är ni usla förhandlare eller också har ni ändrat uppfattning. Jag tror att ni har ändrat uppfattning. För att få sitta med vid det bord där besluten kommer att fattas i framtiden är ni beredda att strunta i den politik som ni gick till val på.

Den överenskommelse som vi ska rösta om i dag handlar just om ambitioner och om målsättningar. Den har luddiga formuleringar som i princip inte är förpliktande. Allt det fick vi bort i den rödgröna överenskommelsen. Allt det togs bort just för att vi skulle vara tydliga i vårt alternativ till regeringspolitiken.

Bytet från stridande till stödande är inte att byta strategi. Det här är mer av samma, Peter Eriksson.

Anf. 39 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag vet inte vilken säng Lars Ohly har sovit i de senaste åren. Jag har i alla fall vid mängder av tillfällen de senaste åren talat om just behovet av en ny strategi för den svenska Afghanistaninsatsen. Jag är därför glad att det i det beslut som i dag kommer att tas av riksdagen också står att vi antar en ny inriktning, en ny strategi för den svenska Afghanistaninsatsen. Det kan vem som helst läsa, till exempel på s. 12 i betänkandet där det står, som jag talade om tidigare, att vi nu har en ny inriktning. ”Strategin är en successiv förändring från stridande trupp till stödande säkerhetsinsatser.”

*Fortsatt svenskt
deltagande i
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan (ISAF)*

Jag tror att det också är nödvändigt att Sverige och andra länder fortsätter att stödja afghanska myndigheters utbildning och insatser för att få en bra fungerande polis och en fungerande militärorganisation även i Afghanistan.

På samma sätt var det i den rödgröna uppgörelsen. Jag kan läsa innantill också därifrån, eftersom Vänsterpartiet har valt att lägga fram den politiken i stället för den politik som man kallade sin egen och som handlade om ett omedelbart tillbakadragande. Där står: Sverige ska ha avslutat trupptillbakadragandet senast under det första halvåret 2013, givet det vi vet i dag. På presskonferensen talade vi om att det är läget på marken som avgör hur länge Sverige ska vara kvar där.

Det handlar i båda fallen om en ny inriktning för den svenska Afghanistaninsatsen, och skillnaderna är inte så väldigt stora. Därför är det lite svårt att förstå varför Lars Ohly gör så mycket ord och väsen av en rent sakligt ganska liten skillnad.

Anf. 40 LARS OHLY (V) replik:

Herr talman! Det är möjligt att Peter Eriksson har pratat om byte av strategi. Jag kanske till och med har hört det själv på Folk och Försvar och vid något annat tillfälle, men Miljöpartiet har de facto lojalt röstat för den svenska militära insatsen i Afghanistan år efter år och fortsätter att göra det nu också. Det finns ju ingenting i Miljöpartiets röstande i riksdagen som talar för att ni har haft en annan uppfattning. Det har Vänsterpartiet däremot haft. Det har vi stått för.

Detta byte av strategi, som det kallas i det här betänkandet, handlar om att man säger att man ska övergå från stridande till stödjande. Jag har frågat många bedömare, framför allt militära bedömare, vad det här innebär. Alla säger att det är precis som vi gör i dag. Det är mer av samma. Det är ingenting nytt. Vi behöver inte ändra på någonting. Vi behöver inte börja tänka nytt. Vi behöver inte förändra någonting i vårt agerande. Vi fortsätter med det vi redan gör, därför att den här strategin var den som gällde tidigare. Det var den som den borgerliga regeringen stod för. Det var den som den borgerliga regeringen gick till val på. Mot den stod en tydlig rödgrön politik som gjorde skillnad.

Dessutom påstår Peter Eriksson att det i betänkandet finns någon sorts åtagande om ökade biståndsinsatser. Det finns det inte. Tala i så fall om var. Det finns inte. Det fanns i den rödgröna överenskommelsen.

Slutligen står det inte i den rödgröna överenskommelsen exakt så som Peter Eriksson läste. Jag vet inte om du glömde glasögonen. Det är längre ned som det står: Givet det vi vet i dag kommer denna strategi att kunna fullföljas. Det var inte kopplat direkt till den mening som du läste upp.

Men vad är det då i läget på marken som har förändrats? Du använder ju gärna den militära termen "läget på marken". Eftersom du använder den som argument för att ni ska byta uppfattning, att ni ska ha en annan uppfattning om kriget i Afghanistan, vad är det som har ändrats i Afghanistan som gör att ni nu tycker att det är rätt att fortsätta kriget?

Anf. 41 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag kan läsa en gång till från s. 17 i betänkandet. Det är Vänsterpartiets egen reservation. "Sverige ska ha avslutat trupptillba-

kadragandet senast under det första halvåret 2013. Givet det vi vet i dag.” Sedan fortsätter det: ”om situationen i de provinser där Sverige finns representerat ska denna strategi fullföljas i sin helhet”.

Om det fortsätter ungefär som i dag ska den här strategin fullföljas. Om situationen förändras kanske vi måste vara kvar under ganska lång tid. Det är det som är innebörden i det som Vänsterpartiet i dag skriver. Det är väldigt liten skillnad när man säger det eller om man säger att ambitionen som vi beslutar om i dag här i Sveriges riksdag är att de svenska stridande trupperna ska vara tillbakadragna senast år 2014. Jag tror att vem som helst som Lars Ohly pratar med och som försöker tolka de här orden säger att det är ganska liten skillnad i sak.

Men man kan naturligtvis av andra skäl göra det här till en stor politisk manifestation eller skillnad, som om det vore så att Vänsterpartiet i dag ville göra ett snabbt tillbakadragande av de svenska trupperna. Det är okej för mig. Jag tycker dock att det finns en negativ faktor med det här. Det är att hade Vänstern varit med i den här överenskommelsen, i arbetet med att formulera en gemensam text, hade det betytt att alla de tre rödgröna partierna hade varit med här, och då tror jag att vi kanske hade lyckats nå ännu lite längre, fått ett ännu lite bättre resultat och en gemensam överenskommelse. Jag vet att Lars Ohly hade ett starkt engagemang i den här frågan, även om det var så att det även med den rödgröna uppgörelsen innebar att vi kan ha kvar svenska militärer för till exempel utbildningsverksamhet. Det sade också Lars Ohly flera gånger i vår diskussion att det är vad det kommer att innebära.

Anf. 42 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik:

Herr talman! Jag begärde närmast ordet för att säga att det är klart att en överenskommelse om detta är en överenskommelse som innebär förändringar. I en fråga som den om insatsen i Afghanistan eller andra insatser har den partipolitiska striden och profileringen sin tid. Det är ingen tvekan om den saken. Det tillhör den öppna demokratiska debatten. Men det är väldigt viktigt att vi också förmår att samla oss till breda överenskommelser i frågor som faktiskt kan röra liv och död för enskilda medborgare. Därför har denna överenskommelse också varit ett givande och ett tagande. Det finns ett fingeravtryck även av Peter Eriksson i de formuleringar som riksdagen nu ställer sig bakom.

Det vill jag uttrycka en viss erkänsla för. Vi ska ha en öppen debatt där vi kan gå åt olika håll, vara splittrade, söndrade och inta olika perspektiv. Förhoppningsvis berikar vi varandra i någon utsträckning i den diskussionen. Men när vi skickar stridande trupp, som det så vackert och tydligt heter utomlands, har det varit denna regerings strävan, liksom tidigare regeringars strävanden, att detta måste baseras på breda överenskommelser i riksdagen. Där vill jag uttrycka min erkänsla för att både Socialdemokraterna och Miljöpartiet ställer upp.

Det handlar inte bara om att ställa upp för vad regeringen har sagt. Det innebär också att vi har ställt upp på ett åtagande gentemot dem att sedan i dialog utforma denna politik under kommande år.

Anf. 43 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Konflikten i Afghanistan saknar militär lösning. Denna ståndpunkt har vi i Vänsterpartiet fört fram under ett flertal år. Denna

Prot. 2010/11:35
15 december

*Fortsatt svenskt
deltagande i
internationella
säkerhetsstyrkan i
Afghanistan (ISAF)*

insikt upprepas också allt oftare även av dem som förespråkar det svenska militära deltagandet i kriget i Afghanistan. Frågan är när denna insikt också kommer att tillåtas styra Sveriges Afghanistanpolitik.

Det är inte bara så att kriget i Afghanistan saknar militär lösning och att hela tanken på en militär seger är ett utslag av önsketänkande. Den militära logiken i sig har också varit, och är, en del av själva problemet. Det är just den utländska militära närvaron och de övergrepp som sker, inte minst bombningar från luften som dödar civila afghaner, som är ett av talibanernas och andra motståndsgruppers främsta argument för att rekrytera soldater och få ökat stöd. De utländska trupperna är därmed en del av problemet.

Många afghaner har en stark motvilja mot att se främmande trupper i sitt land. Det har utländska erövrare från Alexander den store till det brittiska imperiet och Sovjetunionens militär fått lära sig den hårda vägen. Många afghaner uppfattar även i dag utländska soldater som representanter för en ockupationsmakt. Därför kräver en fredlig lösning att utländska stridande förband dras tillbaka.

Illusionen om en militär seger över talibanerna har också under många år fört bort fokus från det som måste vara en del av en verklig lösning på konflikten, det vill säga politiska förhandlingar – även med en del av dem som i dag kallas talibaner. Till det hör insikten om konflikten etniska dimension och det faktum att motståndet har sitt starkaste fäste i den pashtunska folkgruppen. Den militära logiken och behovet av en afghansk regering lojal med väst har i stället ofta fått västvärlden att blunda för bristen på demokrati, övergrepp och korruption hos den afghanska regeringen. Den afghanske presidenten är vald med hjälp av omfattande valfusk.

I dag satsar den rika världen mångdubbelt mer på den militära närvaron än på den civila återuppbyggnaden i Afghanistan. Men det är det civila återuppbyggandet som kommer att avgöra Afghanistans framtid. Även Sverige satsar mer på soldater än på bistånd. Till det kommer att den siffra som redovisas för Sveriges ekonomiska kostnad för kriget sannolikt är betydligt högre i verkligheten än i statistiken – detta om materielkostnader, ledning och övningar i Sverige räknas in. Men när försvaret svarar oss säger de att de inte kan ge oss den verkliga kostnaden för kriget. Vi har frågat via riksdagens utredningstjänst. Hur många lärare, vårdkliniker, utbildade afghanska domare och poliser skulle vi ha fått för dessa pengar? Det är det vi måste fråga oss.

Den svenska militära insatsen spelar en mycket begränsad roll för utvecklingen av Afghanistan. En aktiv svensk politik som i stället satsar motsvarande resurser på bistånd, verkar för politisk dialog i landet och också kritiserar när de USA-ledda styrkorna begår övergrepp kan däremot utgöra ett politiskt långsiktigt alternativ med ett eget budskap och en egen politik. Det är att ta långsiktigt ansvar för fred och utveckling. Det är en sådan politik vi i Vänsterpartiet förordar.

I dag saknas en svensk strategi för Afghanistanpolitiken. Kriget styrs de facto helt av USA och Nato. De svenska trupperna står under amerikanskt befäl. Skillnaden mellan Operation Enduring Freedom och ISAF-styrkorna blir alltmer teoretisk. Åtminstone lär den inte vara särskilt klar för de allra flesta afghanerna. Det är besluten i Washington, inte besluten i Stockholm, som har fått avgöra svensk Afghanistanpolitik. I denna

kammare vill många av den militära insatsens förespråkare inte ta ordet krig i sin mun. I USA är det en självklarhet att det är ett krig som bedrivs i Afghanistan. Det är en del av USA:s globala krig mot terrorismen. Det är USA:s motiv i detta krig som ytterst styr även vår militära insats i Afghanistan – ingenting annat.

Al-Qaida har för länge sedan i allt väsentligt lämnat Afghanistan. Talibanerna som bekämpas är delvis USA:s egen skapelse. Längre har de också varit uppbackade av Pakistans säkerhetstjänst. Dessa band finns fortfarande kvar. Det gör konflikten lite mer komplicerad än att vara en fråga om att svenska soldater ska ge afghanska flickor rätt att gå till skolan.

Herr talman! Detta krig har pågått i nio år. Talibanernas styrka har vuxit i ungefär samma takt som antalet utländska soldater har stigit. Riskerna även för våra soldater ökar. I allt fler länder, till exempel Nederländerna och Kanada, inser regeringar och parlament att en militär lösning saknas – och de fattar beslutet att dra hem sina soldater. Sverige borde vara ett av de länderna. Vi skulle vara i gott sällskap. Det är den naturliga konsekvensen av att inse att konflikten saknar militär lösning.

Det är de som vill fortsätta på den militära vägen som nu måste svara på frågan om vart den leder oss. Men de trovärdiga svaren har uteblivit i denna debatt. I stället är inslagen av önsketänkande påfallande. Vem av krigets förespråkare tror på allvar att säkerhetsläget kommer att ha förbättrats dramatiskt på några år med den nuvarande politiken? Knappast någon – knappast ens utrikesministern, vågar jag säga.

Då krävs det en annan politik när man har nått den insikten. Alternativet är annars krig år ut och år in. Det är ett krig med många offer som göder just det den skulle bekämpa, nämligen korruption, extremism och narkotikahandel.

När man beslutar om krig och fred och när man ska riskera livet på soldater som sänds ut, som gör sina uppgifter i god tro och med god övertygelse, duger det inte med önsketänkande. Bara krass realism duger. Den realismen säger oss att det är hög tid att finna en annan väg. Risken är annars att ett långvarigt krig slutar med att talibanerna återkommer till makten den dagen omvärlden, framför allt USA, tröttnar på krigets ekonomiska och mänskliga kostnader. Det vore den värsta tänkbara utvecklingen och slutpunkten för konflikten.

Herr talman! De rödgröna gick till val med denna insikt. Vi lovade att trupperna skulle dras hem på ett ansvarsfullt vis. Vi lovade i stället ökat bistånd och att verka för politisk dialog. Nu har Miljöpartiet och Socialdemokraterna övergivit denna överenskommelse och anslutit sig till regeringens politik. I utbyte fick de ingenting. Vi i Vänsterpartiet står fast vid det vi sade i valrörelsen. Vi lägger fram den politik vi gick till val på. Jag tror att såväl miljöpartister som många socialdemokrater kommer att få ångra att de i dag sluter upp bakom Sveriges deltagande i detta krig. Säkert inser flera ledamöter från dessa partier redan nu att det som sker är ett misstag. Då kan de rösta för Vänsterpartiets reservation och därmed stå fast vid vad de lovade väljarna. Några av dem kommer också att göra det i dag. Det hedrar dem.

Jag skulle vilja citera de fyra miljöpartister som i dag skriver på Dagens Nyheters debattsida: ”Definitivt slutdatum för hemtagning av våra trupper saknas i denna uppgörelse, som inskränker sig till en icke förplik-

tigande ambition att stridande trupp ska – om tillståndet på marken så tillåter – avvecklas under tiden fram till 2014, medan 'stödande trupp' ska kunna vara kvar utan tidsbegränsning och utan någon entydig definition av detta begrepp.”

Oavsett vad andra miljöpartister – Peter Rådberg, Bodil Ceballos och Peter Eriksson – har sagt i denna kammare är detta sanningen om uppgörelsen. Ni har gett upp kravet på ett slutdatum då de svenska soldaterna ska tas hem. Jag förutser att såväl de socialdemokrater som de miljöpartister som i dag följer partilinjen i voteringen kommer att få ompröva denna politik under de kommande åren. Konflikten i Afghanistan saknar militär lösning. Det är dags att dra den rätta slutsatsen av den insikten.

I detta anförande instämde Hans Linde och Lars Ohly (båda V).

Anf. 44 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik:

Herr talman! Ibland känner jag mig, måste jag medge, lite främmande i den här debatten som handlar om lite andra saker. Men om jag envisas med att tala om Afghanistan och inte svensk partipolitik så låt mig hålla med Jonas Sjöstedt: Det är klart att det inte finns någon militär lösning på det här kriget. Vem har påstått det? Ingen, vad jag vet. Det är mycket få konflikter som har enbart en militär lösning, men det är väldigt många konflikter där lösningen har en militär komponent.

I detta fall krävs de militära insatserna för att skydda de civila, politiska och ekonomiska insatserna, som är de alldeles avgörande för att freden ska få fotfäste. Men tar man bort dem kollapsar ju allt annat, och då blir freden inte möjlig. Det gäller inte bara i Afghanistan – det har gällt i många andra fall runt om i världen där vi har deltagit i sådana insatser, och det kommer att gälla i många andra fall i framtiden också.

Talibanerna ville spränga alla vallokaler. Då kan Jonas Sjöstedt stå där och säga: Vi drar oss tillbaka, och så hoppas vi på en demokratisk utveckling. Tjohejsan! Det kommer att dundra i bergen när talibanerna spränger vallokaler och skolor. Och då kan du stå där och säga att det inte finns någon militär lösning. Talibanerna tror faktiskt på en militär lösning, och vi måste motarbeta det och skydda de civila insatserna.

Nu vill ni vara kvar mer än nästan 1 000 dagar, och det är bra. Men säg att det blev som i er retorik, att alla drog sig tillbaka! En sak är säker: Det stora inbördeskriget kommer tillbaka till Afghanistan. Tro inte att huvuddelen av afghanerna kommer att vika sig för talibanerna utan strid. Det blir en återgång till det 1990-tal som totalt förstörde Kabul och stora delar av landet och miljoner människor drevs på flykt.

Du talade om läkare och sjuksköterskor. Hur många domare, hur många läkare och hur många lärare kommer att tvingas fly från Afghanistan, om de får behålla livet, om vi inte är där och skyddar den fredsinsats – med alla svårigheter men med den uthållighet som fredsinsatser har och måste ha – som vi på det internationella samfundets vägnar är engagerade i?

Anf. 45 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Carl Bildt har ett grundläggande problem i den här debatten. Det är att hans politik leder till motsatsen mot vad han hävdar. Det är den här politiken, det USA-ledda kriget i Afghanistan, som har

stärkt talibanerna. Det är den politiken som gör att de steg för steg tar tillbaka landet. För mig är det ett avgörande argument för att söka en annan strategi innan det är för sent, innan talibanerna är så starka att de inte ens vill förhandla. Sedan är talibanerna inte en enhetlig rörelse, som både du och jag vet, utan det finns olika grupperingar även inom dem. Det kanske inte alltid får rum i den här debatten.

Vad skulle då en annan svensk politik innebära? Ja, det innebär att vi något skulle rätta till den stora obalans som i dag råder. Det skulle gå åtskilliga miljoner mer till bistånd, och det skulle gå lite mindre till militär. Västvärldens sammanlagda insats skulle bli något mer rimlig. Det skulle finnas en röst som hade större trovärdighet i Afghanistan och hade bättre förutsättningar att verka i landet efter den dag då de utländska trupperna har lämnat Afghanistan. Den dagen kommer – den närmar sig.

Datumet för det avgörs inte här i riksdagen. Vi vet alla att datumet för det avgörs i Washington. Det är när amerikanerna bestämmer sig för att det är nog som den här insatsen i praktiken är över. Det styr inte vi här. Vi väljer att vara en svans till den amerikanska politiken med det uppbygg som finns. Jag menar att vi därmed försitter en möjlighet att påverka utvecklingen till det bättre.

Om Carl Bildts retorik ska tas på fullt allvar är frågan: Menar Carl Bildt att Sverige ska stanna med militär trupp i Afghanistan även när USA drar sig tillbaka?

Anf. 46 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik:

Herr talman! Vad vi är inblandade i och delaktiga i är en mycket bred internationell insats. Vi är mellan 40 och 50 nationer som deltar i den internationella säkerhetsinsatsen. Vi är åtskilligt fler än så som deltar i stats- och fredsbyggandet. Det är förvisso inte vi som är dominerande i detta. På den militära sidan är det USA, och på den civila sidan är det FN som är dominerande. Alla samverkar för det mål som är gemensamt.

Det mål som är gemensamt är att när vi successivt drar tillbaka de stridande säkerhetsstödjande insatserna ska Afghanistan kunna stå på egna ben. Är det inte ett mål som vi borde ha gemensamt?

För att det ska vara möjligt måste vi skydda de civila insatserna mot dem som bokstavligen vill spränga dem i luften på daglig basis. Vi måste hjälpa afghanerna att bygga sin egen förmåga, sina egna institutioner, sin egen kompetens och sin egen ekonomi. Det går inte att göra det över en veckohelg. Det tar lång tid, i synnerhet när man startar från en så fruktansvärt förstörd startpunkt som i fallet Afghanistan.

Därför måste vi agera med en viss uthållighet med de civila insatserna, med de säkerhetsstödjande insatserna, alldeles säkert på ett eller annat sätt bortom 2014 – även om jag hoppas att det inte ska vara stridande utan mer stödjande och skyddande. Men det är det civila fredsbyggandet som är det helt avgörande. Så har det varit i alla tidigare sådana här konflikter. Så är det i Afghanistan, och så kommer det att vara i framtida insatser. Sverige ska inte ge sig därifrån med svansen mellan benen. Det kanske inte avgör Afghanistans framtid, men det handlar väldigt mycket om Sveriges trovärdighet som en nation som tar fredsarbetet i världen på allvar.

Anf. 47 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Nu talas det klarspråk. Nu pratar Carl Bildt om att vi ska stanna militärt efter år 2014. Jag hoppas att miljöpartisterna hörde hur man tolkar denna överenskommelse på regeringsnivå. Det är det som det innebär: ett öppet mandat att fortsätta sedan. Vi vet alla att vi kommer att stå här igen 2014, och situationen i Afghanistan kommer inte att vara sådan att de svenska trupperna kan dras hem.

Det här är ett sätt att skjuta debatten framför sig år från år, och under tiden växer talibanerna i styrka. Det är det som är den stora tragedin.

Carl Bildt pratar om de breda insatserna. Kanada, ett av de länder som har dragit det tyngsta lasset vid sidan om amerikanerna, har valt att lämna Afghanistan, liksom Nederländerna. I Storbritannien, en av USA:s mest lojala allierade – där Carl Bildts partikamrater sitter i regeringen – talar man allt tydligare om att soldaterna ska hem 2014.

(Utrikesminister CARL BILDT (M): 2015.)

Ja, 2015 – jag ber om ursäkt. Man kan också fråga sig vem som kom på den lysande idén att den gamla kolonialmakten skulle bidra med soldater.

Sverige ser ut att bli siste man på skansen tillsammans med amerikanerna, och jag tror att det är en oklok politik. Vi har unika möjligheter med våra band med Afghanistan, inte minst genom Svenska Afghantankommittén, att bli en humanitär jätte i Afghanistan. Men vi väljer att i stället vara en militär dvärg. Det är problemet med den här politiken.

Anf. 48 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det låter som att Jonas Sjöstedts ilska fördunklar hans ögon och hans sinne. Vi pratar faktiskt i dag om ett betänkande där det står att om Sveriges riksdag beslutar i enlighet med detta har vi ambitionen att dra tillbaka de stridande trupperna från Afghanistan senast 2014.

Jonas Sjöstedt anförde ett citat om att vi ska ersätta med stödjande trupp, men det finns inte i överenskommelsen. Det gäller stödjande säkerhetsinsatser.

Det är viktigt att vi har betydande säkerhetsinsatser kvar. Jag tror att det vore väldigt olyckligt om Sverige drog tillbaka alla insatser omedelbart. Jag tror att det är viktigt att vi fortsätter att också utbilda polis och militär framöver, antagligen även efter 2014. Men det är en otroligt stor skillnad mot att vi har egna stridande trupper på plats.

Det här är vad vi i Miljöpartiet anser är den överenskommelse vi har gjort. Det finns en brasklapp om att det kan hända saker på vägen som gör att det senareläggs, precis som det gör i den överenskommelse som är grunden för Vänsterpartiets reservation i dag. Därmed är skillnaden ganska begränsad.

Anf. 49 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Om den rödgröna överenskommelsen, den vi nu lägger fram, vinner här i kammaren i eftermiddag innebär det att de svenska soldaterna börjar dras hem nästa halvår. De sista kommer att vara hemma första halvåret 2013.

Det som finns i er överenskommelse, som dina partikamrater så riktigt påpekade i Dagens Nyheter och som Carl Bildt bekräftade i talarstolen några minuter innan du stod i den, är i praktiken ett öppet mandat. Det är i praktiken en insats utan gräns.

Jag beklagar att ni hamnade där. Jag tror att ni kommer att få ändra er. Men jag tycker att ni saknar trovärdighet i denna fråga. Ni har intagit varje möjlig ståndpunkt i Afghanistanfrågan under en period av två år. Ni har snurrat som en kompass utan färdriktning och intagit olika ståndpunkter efter varandra. Jag menar att det inte är trovärdigt.

Vill man ha en röst för fred, en röst för bistånd och en röst för att de svenska trupperna ska hem finns det bara ett parti att lita på i Sveriges riksdag. Det partiet är Vänsterpartiet.

Anf. 50 PETER ERIKSSON (MP) replik:

Herr talman! Om vi hade fått bestämma själva i Miljöpartiet hade det här gått lite fortare, tror jag. Men jag tror inte att skillnaden hade varit så stor att vi hade dragit hem trupperna omedelbart, som Vänsterpartiet hade velat.

Skillnaden hade ändå inte varit så stor att vi inte hade brytt oss om att försöka jobba vidare med både bistånd och säkerhetsinsatser i Afghanistan längre fram.

Jag tror att Jonas Sjöstedt har missuppfattat en sak. Redan 2011 kommer vi att ha ett nytt beslut här i riksdagen och en ny debatt. År 2012 kommer vi att ha ytterligare ett nytt beslut och en ny debatt. Det kommer vi med all säkerhet att ha även 2013.

Vi kommer därför mycket tidigare än 2014 att veta vart det här är på väg. Och Miljöpartiets inriktning är väldigt tydlig. Vi anser att vi redan 2011 ska se en skillnad genom att vi då har en tydligare strategi för det nya arbetet i Afghanistan. Den nya inriktningen ska formuleras och planeras på ett helt annat sätt än vad man gjort i dag. År 2012 ska vi i enlighet med det som står i betänkandet se konkreta resultat av förändringen. År 2014 ska de svenska stridande trupperna vara borta.

Det är vår inriktning, vårt mål. Jag är glad över att vi har fått med oss regeringen och Socialdemokraterna på en sådan ny inriktning. Jag är besviken och ledsen över att Vänsterpartiet inte ens försökte vara med och göra skillnad, att man inte ens försökte vara med i en överenskommelse och förhandla så långt det gick. Ni valde att ställa er vid sidan av redan innan förhandlingarna startade. Jag tycker att det var synd.

Anf. 51 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Vi fick möjlighet att ta del av regeringens ståndpunkt när förhandlingarna, så att säga, inleddes. Det finns i stort sett ingen skillnad mellan den ståndpunkt som de då framförde och den som sedan blev resultatet, där ni var med. Ni påverkade egentligen inget alls. Trots det ger ni en helt annan bild av den här överenskommelsen än den man får om man lyssnar på Urban Ahlin eller om man lyssnar på Carl Bildt. Jag tror tyvärr att det är Urban Ahlin och Carl Bildt som har rätt.

Om jag får uttrycka mig lite brutalt kan jag säga: Ni har sålt er för en grynvälling. Ni har inte fått någonting i utbyte.

Men ni hör hemma på vår sida – jag tror det. Och jag ser fram emot att ni kommer att ta den här omprövningen på allvar och att vi nästa år tillsammans kan rösta för en bindande tidtabell för att dra hem de svenska soldaterna och i stället trappa upp biståndet. Det ser jag fram emot.

Anf. 52 FREDRIK MALM (FP):

Herr talman! Jag fick möjligheten att, tillsammans med några andra ledamöter i riksdagen, besöka Mazar-e Sharif i slutet av maj och början av juni i år. Det var viktigt att kunna åka dit som parlamentariker, även om man, givet de förutsättningar som finns på grund av säkerhetsbristerna, förstås inte kunde gå ut och promenera bland vanligt folk eller sätta sig ned och diskutera bland civila. De förutsättningar som rådde där var inte sådana.

Men de svenska soldaterna, de svenska männen och kvinnorna, som var där har frivilligt valt att åka till ett krigshärjat land på andra sidan jordklotet för att patrullera landsbygden där. Jag tycker att de förtjänar respekt. Jag tycker att de förtjänar att inte betraktas som några neoimperialistiska koloniala krigsherrar som åker dit för att skövla ett försvarslöst land. Det är inte därför de är där.

Det är viktigt när vi diskuterar frågorna om det svenska åtagandet att vi inte diskuterar dem utifrån ideologiska skygglappar. Vi är på plats därför att den afghanska regeringen och Förenta nationerna anser så. Vi är där med nästan 50 andra länder i syfte att skydda civila och i syfte att utbilda afghansk polis och militär, så att de afghanska myndigheterna själva kan ta ansvar för att bygga upp sitt land.

Vi är inte i Afghanistan för evigt. Det är ingen som vill att vi ska vara där för evigt. Inte ens Barack Obama vill att de amerikanska sönerna och döttrarna ska vara där för evigt. Vi vill givetvis kunna lämna Afghanistan så fort som möjligt. Men den dagen Sverige fattar det beslutet och den dagen vi trappar av insatsen och lämnar över säkerheten måste vi känna att vi gör det på ett sätt så att inte talibanerna kommer tillbaka till makten.

Jag noterade att Lars Ohly sade att insatsen försvårar en civil fredlig utveckling i Afghanistan. Ja, men tänk om ISAF-styrkan och de amerikanska trupperna åker därifrån och inbördeskriget bryter ut på nytt, precis som utrikesministern i replikskiftet alldeles nyss mycket tydligt klargjorde! Vilken civil fred går att bygga då? Vilken civil fred går att bygga den dag det inte finns ett skydd?

Jag kan göra en enkel jämförelse. Irak är ganska snarlikt Afghanistan, med utvecklingen där de senaste åren. I norra Irak finns det i dag ett kurdiskt självstyre. Enda sättet för dem att underifrån bygga upp sitt samhälle var, rent krasst, att ovanifrån få skydd, flygskydd av amerikanska attackflyg och amerikanska flyg som bevakade området inom det som hette Operation Poised Hammer. De åkte från Incirlikbasen i Turkiet för att patrullera där ovanför.

Det innebär att det i sådana här områden krävs skydd för civila och skydd för att hjälpinsatser ska kunna komma fram. I Afghanistan gäller detta också. Det är alldeles självklart att det inte går att bygga demokrati med bara militära medel, men det kommer att krävas skydd för att de civila insatserna ska komma fram.

Herr talman! Jag slås också av något som är svårt att ta på allvar, nämligen detta slentrianmässiga motstånd mot internationella insatser. Det är ungefär som att den svenska neutraliteten under inbördeskriget i Spanien var moraliskt försvarbar eller att utvecklingen i Europa under andra världskriget skulle ha främjats av att flera länder var neutrala och inte ingrep. Jag tänker på motståndet mot interventionen i Kosovo 1999 eller när en bred allians gick in och stoppade Iraks ockupation av Kuwait 1991.

Det är klart att man, om man har de anti-amerikanska glasögonen på sig, kan kritisera precis alla internationella insatser bara för att någon amerikan är med. Då kan alla västerlänningar åka hem och låsa dörren. Världen blir inte bättre av det.

Det är mycket glädjande att vi nu har en bred överenskommelse om den fortsatta närvaron i Afghanistan. Jag yrkar bifall till förslaget i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

9 § Jämknings av inkomstgaranti

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU15
Jämknings av inkomstgaranti (framst. 2010/11:RS1).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

10 § Kontroll av postförsändelser

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU6
Kontroll av postförsändelser (skr. 2010/11:8).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

11 § Nya skatteregler för försäkringsföretag

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU14
Nya skatteregler för försäkringsföretag (prop. 2010/11:18).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2010/11:KrU1
Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (prop.
2010/11:1 delvis).

Anf. 53 BERIT HÖGMAN (S):

Herr talman! Ett jämlikt Sverige är ett framgångsrikt Sverige. Där tas all begåvning, alla talanger och all arbetsvilja till vara. Där bryr vi oss om varandra, och där kan man känna sig trygg. Engagemang och nyfikenhet förvandlas till nya idéer och växande företag och därmed jobb och framtidstro. Så kan Sverige konkurrera med kunskap, kreativitet och förnyelse i en värld av ständigt tuffare internationell konkurrens.

Ett jämlikt Sverige förutsätter ett jämställt Sverige. Vi måste minska klyftorna mellan kvinnor och män, och det krävs en rad strukturella reformer även inom kulturens område. Att hålla samman Sverige är det viktigaste uppdraget för oss och för oss rödgröna partier.

Här har kultur, idrott och medier en viktig roll, för aldrig förr har väl kultur och medier spelat en större roll i våra liv än i dag. Det kan förmedla något känslösamt eller vackert men också utgöra arenor för debatt eller samtal, vara granskande och ifrågasättande, provocerande, väcka ilska och irritation. Det är också precis så det ska vara. Kort sagt: Kultur och medier är viktigt för att ge livet innehåll, ge vägledning och också skapa värderingar.

”Människor är mer än vandrande plånböcker”, skrev P J Anders Linder i Svenska Dagbladet för någon vecka sedan. Jag håller med. Det är därför det är oroande att alltmer av kulturpolitiken under en borgerlig regering blir en del av en marknad.

I kulturkonsumtionsmönster ser vi tydligt att vi fortfarande har väldigt stora klyftor i vårt land mellan individer, mellan grupper och mellan stad och land. I det borgerligt styrda Nacka ska nu biblioteken ut på entreprenad. Enligt borgerligheten i Nacka ska detta leda till att det blir mer poppis att gå på bibblan.

Frågor som vi ställer oss är dock: Hur går det med fjärrlånen? Hur går det med bokinköpen? Vem äger böckerna? Kan det leda till ett litet avtal med Bonniers men inte med Norstedts? Kan det leda till att det är lätt att låna Camilla Läckberg men svårare att låna Torgny Lindgren? Kan en entreprenör göra som Apple gör med läsplattorna – censurera vad folk ska få läsa? Vem är det som bestämmer bibliotekets innehåll när biblioteket har lagts ut på entreprenad?

Biblioteken är ett av det allra viktigaste och finaste av alla offentliga rum, och de offentliga rummen blir allt färre. Jag säger som Jonas Thente i DN i går: ”När det gäller våra bibliotek så skall privatiseringsivrarna hålla sina skitiga små fingrar därifrån.”

Vart tar själva infrastrukturen för det fria ordet vägen? Vi socialdemokrater kommer alltid att stå upp och slåss för kulturens oberoende och den konstnärliga friheten, liksom för människans rätt att fritt välja vad man vill se, höra och uppleva samt vad man vill välja bort. Det är bara så vi kan säga att vi lever i ett fritt och öppet land. Inget terrordåd ska kunna

stoppa rätten till de fyra friheterna, men det kan uppmana oss att jobba med en femte frihet, nämligen frihet från rädsla.

Kulturpolitiken under alliansregeringen präglas av en passivitet. Det är få nyheter och få visioner. Kulturskaparnas villkor har försämrats kraftigt. De fria entréerna på statliga museer har tagits bort, liksom Accessprojektet. Vi tror på kreativitet. Vi tror på ett kulturliv som både underhåller, ifrågasätter och ställer saker på sin spets. Livet, Sverige och samhället blir roligare då.

Framför allt präglas regeringens politik, som på så många andra områden, av väldigt mycket slarv och hafsverk. Senaste exemplet i raden är väl den nya Musikplattformen, som vi när vi tillträdde i oktober fick höra skulle träda i kraft den 1 januari. Vad hände nu i december? Det blir ingen musikplattform den 1 januari, utan den kommer lite senare. Det var inte genomtänkt.

Hade man lyssnat på remissinstanserna hade det inte behövt bli så här. Kommer man att göra det nu? Tja, jag tillåter mig att tvivla. Regeringens melodi tycks vara learning by doing, men det blir väldigt slitsamt för dem som ska gå på den där vägen under regeringens experimenterande.

Att införa koffertmodellen utan att tillföra en enda liten resurs är ett annat exempel som får mig att tänka på den där sketchen där Peter Dalle kommer inspringande med nya idéer och nya kartor. Sedan får han en motfråga och kan inte svara på den, för han hade inte tänkt färdigt. Risken med koffertmodellen är nu att en lovvärd reform kommer av sig eftersom den inte uppfattas som en reform som tillför något utan för en del snarare tvärtom.

Ytterligare ett exempel är digitaliseringsvågen. Det är för oss obegripligt hur regeringen tycker att man har råd och tid att vänta på att jobba hårdare med digitaliseringen av våra biografier och offentliga lokaler. Det blir enklare och smartare att sprida såväl film som konserter och teaterupplevelser i hela landet.

Denna saktfärdighet och tröghet bidrar till att klyftorna ytterligare ökar mellan stad och land. En del får bra saker på marknadens villkor, och andra blir helt utan. Det var inte så det skulle bli. Kulturen ska vara en allemansrätt.

Herr talman! Det är så tydligt och så uppenbart för oss socialdemokrater att Sverige behöver ett kulturlyft, och man behöver en kulturmiljard. Jag vill avslutningsvis nämna några områden där vi vill satsa de 94 miljoner som det här året hade skilt sig i budget om vårt budgetförslag hade vunnit gehör.

Vi tror att arrangörsföreningarna har jättestor betydelse för det svenska kulturlivet. De insatser som utförs av eldsjälarna innebär också att verksamheter bedrivs med ekonomisk effektivitet. Vi hade därför velat se en utökning av arrangörstödet. Det hade varit ytterligare ett steg på vägen mot en kulturell allemansrätt där man ute i landet, i samhällen och byar, också får tillgång till teaterupplevelser, konserter och så vidare.

Vi hade velat utöka stödet till inköp av offentlig konst. Detta är inte bara ett bra tillfälle att ge konstnärer arbete, utan det bidrar också till att konst blir en naturlig del av det offentliga rummet. Den får gärna både behaga och störa, beröra och irritera. Det är helt okej. Också projektet Konst åt alla, som möjliggjorde inköp på samlingslokalhållande organi-

sationer – bygdegårdarna, Folkets hus och så vidare – är borta. Det hade varit bra om det hade funnits. Vi har pengar till det.

Framför allt: Fri entré-reformen är en så viktig symbol för att alla människor som finns i Sverige faktiskt har rätt att se och uppleva det vi gemensamt äger, nämligen vårt kulturarv, våra minnen och den dagskultur som finns och beskrivs på våra museer.

Vi instämmer i regeringens bedömning att Statens museer för världskultur i likhet med Forum för levande historia är en viktig resurs för arbetet med att främja interkulturellt utbyte, demokrati och mänskliga rättigheter i vårt land. Därför är det märkligt att det inte tillförs resurser när en beställning från regeringen ändå görs. Kampen mot främlingsfiendlighet är ett av kulturpolitikens viktigaste uppdrag framöver. Här kan också folkbildningen vara en ovärderlig resurs.

Herr talman! Med detta står jag naturligtvis bakom samtliga reservationer och våra särskilda yttranden, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservationerna 1 och 4.

I detta anförande instämde Isak From och Peter Johnsson (båda S).

Anf. 54 TINA EHN (MP):

Herr talman! För oss inom Miljöpartiet de gröna är ett rikt och mångfasetterat kulturliv en av nycklarna till mänsklig livskraft. Vi tror att det finns skaparkraft i varje människa. En grundtanke i den gröna ideologin är att ge varje människa möjlighet att utveckla sina förmågor och att få uttrycka sig fritt. I den grundläggande friheten ligger en välståndsskapande kraft. Vi menar att alla människor i ett demokratiskt samhälle måste ges förutsättning att använda den skaparkraften.

Ett starkt och mångfasetterat kulturliv är därför ett mål i sig. Kulturen ska vara dynamisk och ifrågasättande. Frihet är garantin för ett levande kulturliv. Kulturen är en del av välfärden och demokratin, och därför måste samhället skapa förutsättningar för ett rikt kulturliv. Dessa förutsättningar måste skapas i nuet, i den verklighet vi har omkring oss i dag, inte i en verklighet som har passerat som fanns en gång i tiden.

Kulturen för oss gröna utgör en brygga mellan människor, mellan länder, mellan religioner, mellan värderingar. Kulturen är kittet i samhället, den fogmassa som rinner mellan stenarna och som gör oss till människor som är tillsammans, inte stänger ute varandra.

Vi tror på kultur som fri, som ifrågasättande, som igångsättande av tankar och processer, som något tillåtande. Vi tror också på kulturen som kraft för en rent ekonomisk utveckling, som en ren utvecklingsbransch som kan skapa positivitet på lång och kort sikt. Inom kulturområdet finns en obegränsad möjlighet för det kreativa. Men det finns självklart en verklighet även när man ägnar sig åt kultur. Alla behöver vi leva, och alla behöver vi betala våra räkningar, äta och bo.

Arbetslösheten inom kultursektorn är högre än inom många andra områden, och samtidigt är anställnings- och arbetsvillkoren sämre än bland många andra. Detta är frågor som självklart inte löses enkelt, men samtidigt är det även en utmaning som politiken ska hantera. Inom det här området vet vi alla att sista ordet inte är sagt.

Dagens debatt handlar väldigt mycket om regeringens kulturpolitik och den gemensamma politik som vi rödgröna tillsammans gick ut och lovade väljarna att driva. Om valresultatet hade varit annorlunda hade vi haft en annan regering, en rödgrön regering. Men väljarna gjorde sitt val som innebar att Sverige fick en moderatstyrd regering ytterligare ett tag.

Regeringens kulturpolitik är inte helt enkel att greppa. Jag ser att man flyttar om en del av pengarna genom bland annat den reform som kallas för koffertmodellen. Inför den omställningen gissar jag att man har debatterat den här frågan flera gånger. Detta ska nu följas upp. Vi hör redan ett missnöje om resurstilldelning, och man ser svårigheter. Verkligheten får ges en chans, och vi får alldeles säkert tillfälle att återkomma och i denna kammare debattera denna stora förändring och dess effekter. Jag läste Kulturrådets remissvar där man framhåller att när det här lämnas över på regional nivå skulle man behöva en konsekvensanalys. Staten kan inte abdikera från en så viktig del av den nationella kulturpolitiken, skriver man i remissvaret.

Från det gröna och det röda hållet har vi i dagens gemensamma förslag lyft fram flera områden inom den budget som spänner över kulturen. Vi har en högre ambition än regeringen inom kulturområdet, en ambition om kulturens roll och satsningar. Vi ser behovet av en miljardsatsning på kulturen. Vi har kommit att kalla den för ett kulturlyft, något som är mycket viktigt. En del i det lyftet är museernas fri entré-reform. Det var en reform som är svår att benämna som annat än en succé. I grunden handlar det om att öka tillgängligheten för alla. Att få ta del av kulturarv och konst på de statliga museerna utan avgift skapar möjligheter för många fler människor att göra det där besöket som har en prislapp. En prislapp är alltid ett hinder, en spärr för den som upplever sig inte riktigt ha råd.

Tillgänglighet är ett viktigt nyckelord i dagens samhälle. Att utgå från att alla människor är lika leder inte till förståelse och tillgänglighet. Det är också därför vi från Miljöpartiets sida har lyft fram frågan om möjlighet till en rättvis information och stärkt stöd till bland annat tolkutbildningar.

Vi tar i det rödgröna laget upp den viktiga frågan om digitaliseringen av biograferna, om accessprogrammet och digitala bibliotek. Vi har en reservation i detta betänkande som tar upp frågan om populärkulturcentrum – ett sätt att möta och ta till vara modernare kulturyttringar, kan man nog säga – där även dataspel, serietecknande, film och musik och annan samtida kultur kan fångas upp och tillgängliggöras med utställningar från olika samlingar.

Det finns en hel del av det regeringen genomför som är eller kan bli bra, men det finns också många frågor som är obesvarade. Koffertmodellen, som jag tidigare nämnde, är en sådan reform som vi säkert kommer att få återkomma till och analysera vad som händer och pågår. Jag hoppas att det ska bli bra.

Det som hände i Sverige för övrigt var att folk röstade fram ett nytt parti till Sveriges riksdag. För mig och många andra som bor och lever i det här landet Sverige låter denna politik som väldigt underlig, en politik där man vill utestänga och utesluta människor från möjligheten att vara delaktiga och ingå. Det skapar inte trygghet, det skapar skillnader och det söndrar. Det öppnar inte för tolerans, utan det stänger dörren för vissa.

Prot. 2010/11:35
15 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Att inte välja att satsa på mångkultur, på den fria och den lite svårare delen av kulturen, att vilja fasa ut stödet till världskultur, till mångkultur, kan inte vara bra. Det kan inte leda till ökad förståelse.

Jag skulle vilja avsluta med en dikt av en svensk person som hette Hjalmar Gullberg och som levde mellan 1898 och 1961. Den handlar om människors möte. Jag läste dikten ofta som barn eftersom den var uppsatt på en vägg hos en av mina vänner, och jag försökte begripa vad den sade. Ni får försöka:

Om i ödslig skog
ångest dig betog,
kunde ett flyktigt möte
vara befrielse nog.

Giva om vägen besked,
därpå skiljas i fred:
sådant var främlingars möte
enligt uråldrig sed.

Byta ett ord eller två
gjorde det lätt att gå.
Alla människors möte
borde vara så.

Avslutningsvis: Jag ställer mig bakom Miljöpartiets reservationer men yrkar här bifall till reservationerna 1 och 4.

Anf. 55 MATTIAS KARLSSON (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna har i år för första gången fått lämna ett eget förslag till budget för utgiftsområde 17 i statsbudgeten. Vår ambition är att få till stånd en genomgripande förändring av den hittillsvarande kulturpolitiken, och därför skiljer sig vårt förslag på det kulturpolitiska området från de övriga partiernas på flera avgörande sätt.

Den röda tråden i vårt förslag är att omfördela resurser från verksamheter som syftar till att stärka det mångkulturella samhällsexperimentet till förstärkande av det svenska kulturarvet i stället. Det är denna tydliga prioritering som givit upphov till den uppmärksamhet och de upprörda känslor som vårt budgetförslag har omgärdats av. Mycket har sagts och skrivits från våra motståndare om denna huvudsakliga prioritering. Min uppfattning är att det mesta av det har varit felaktigt.

Därför tänkte jag ägna det här anförandet åt att klargöra grunden till varför vi vill dra in stödet för den mångkulturella verksamheten och varför vi i stället vill satsa på det traditionella svenska kulturarvet.

Mångkultur är en idé som har sina rötter i en kommunistisk tankevärld där syftet är att bryta ned naturliga kollektiv och traditionella gemenskaper.

År 1975 bestämde sig Sverige för att bli en mångkulturell stat. Tanken var då att vi skulle frångå den tidigare ordningen, där det förväntades att invandrare som kom till det här landet skulle försöka bli svenska, anpassa sig till den svenska kulturen och till svenska seder och bruk. I stället skulle vi jämställa alla kulturer inom Sverige. Det skulle inte längre finnas någon överordnad majoritetskultur. Staten skulle också aktivt arbeta för att invandrare som kom till Sverige skulle behålla sin gamla kultur och sin gamla identitet.

Förhoppningen var att det så småningom skulle leda till att vi alla skulle blandas i en gemensam mångkultur, en så kallad smältdegel, där vi skulle leva våra dagar i harmoni och lycka. Tyvärr blev det inte så, och det hade inte blivit så på andra ställen där man redan hade försökt med den här politiken. Det vi i stället fick var segregation, rotlöshet och motsättningar.

Tänk om jag i den här talarstolen för 20 år sedan hade sagt att 2010 kommer vi att se etniska enklaver i varje stor och mellanstor svensk stad. Vi kommer att få se upplopp och massbränder. Vi kommer att få se att polis och brandkår attackeras och inte längre vågar rycka ut till vissa stadsdelar. Vi kommer att få se 70 000 ungdomar som lever under hedersrelaterat förtryck. Vi kommer att få se hur svenska judar, som har bott här i århundraden, tvingas fly från Sveriges tredje största stad på grund av etniska motsättningar. Vi kommer att få se en svensk medborgare som mitt i julhandeln spränger sig i luften för att befrämja islams heliga krig mot västvärlden. Då skulle förmodligen ingen av er ha trott mig, och ni skulle ha kallat mig för olyckskorp och rasist. Men där är vi alltså i dag.

Det är inte bara den observerbara utvecklingen i Sverige som talar för att det mångkulturella experimentet är en dålig idé. Även den internationella forskningen pekar alltmer entydigt på att det här experimentet är ett hot, inte bara mot lag och ordning, ekonomisk tillväxt och kvinnors rättigheter. Det är också ett hot mot de basfundament som vårt samhälle bygger på. Det är ett hot mot den sociala tilliten, mot den sociala sammanhållningen, mot välfärdsstaten och i förlängningen också mot demokratin.

År 2001 publicerade ekonomiprofessorerna Matthew och Dora Costa en metaanalys som sammanfattade 15 forskningsrapporter som alla kommit till slutsatsen att mångkulturella samhällen skapar lägre nivåer av socialt kapital och solidaritet mellan medborgarna. Och det är just det sociala kapitalet och solidariteten som är grundläggande för att ett samhälle ska fungera. Det är smörjmedlet och kittet i vårt samhälle. Det är också på detta som den svenska välfärdsstaten, folkhemstanken, vilar. Det måste finnas en gemensam identitet i botten för att de som har mer ska vara beredda att dela med sig till dem som har mindre, så att vi ska kunna hålla ihop samhället. Allt fler forskare världen över menar att det finns en inneboende konflikt mellan mångkulturalism och en välfärdsstat enligt nordisk modell.

Vernon Bogdanor, som är professor vid Oxforduniversitet och en av Storbritanniens främsta statsvetare, uttryckte sig i Dagens Nyheter 2003 på följande sätt: Det går att hävda att känslan av samhörighet beror på hur homogent ett samhälle är. En hög invandringsnivå kan då hota den samhörighetskänsla på vilken välfärdsstaten vilar.

År 2007 släppte Harvardprofessorn Robert D. Putnam en av de mest omfattande statsvetenskapliga studier som har gjorts. Han är själv en anhängare av mångkultur och väntade i flera år med att publicera sina resultat, därför att han ansåg att de var så nedslående. Men de visade att i mångkulturella samhällen litar människor mindre på varandra. De visar mindre solidaritet med varandra. De engagerar sig mindre i varandras öden. De umgås mindre med sina grannar. De är mindre aktiva i samhällslivet. Det här hotar fundamentet för den svenska välfärdsstaten.

Den norske statsvetarprofessorn Öivind Österud har vid flera tillfällen lyft fram hur oerhört betydelsefull den gemensamma identiteten har varit för framväxten av demokrati.

Demokratin är intimt förknippad med nationalstaten. Den politik som nu förs syftar till att erodera nationalstaten och den gemensamma identiteten. Ingen vet längre vart vi är på väg. Smältdegelsteorin har förkastats för länge sedan, och ingen vet längre vad som är slutmålet med det här experimentet. Det enda vi vet är att vi ska bort från det gamla, bort från det Sverige som har varit ett av de mest lyckade samhällsbyggena i världshistorien.

Nuvarande situation och den politik som bedrivs skulle kunna jämföras med att man från en sjukhuslednings sida började ge en helt frisk patient väldigt starka mediciner som inte fungerat på andra patienter utan till och med skadat dem. Man fortsätter att ge medicinen, trots att man ser att personen blir sjuk och trots att flera medicinska experter säger att det i förlängningen till och med kan leda till att patienten dör, och man ökar dosen ständigt. Det är den situationen vi befinner oss i nu.

Det är uppenbart att någonting måste göras. Om vi ska kunna bevara de goda aspekterna av vårt samhälle, som har varit så lyckosamt under de senaste decennierna, måste vi byta inriktning på politiken.

Sverigedemokraterna vill återuppbygga den gemensamma identiteten i samhället. Där ser vi kulturpolitiken som en viktig del i det arbete som kommer att krävas för att återskapa gemenskap och stabilitet i Sverige. Som en del av lösningen vill vi satsa på att stärka, bevara och levandegöra det svenska kulturarvet i större utsträckning än vad som görs i dag. Kulturarvet har naturligtvis ett egenvärde genom de skönhetsvärden och den estetik som det står för.

Det finns många anledningar att satsa på kulturarvet. Vi ser hot i form av miljöförstöring. Vi ser hur en brottslighet som går ut på att stjäla våra kulturskatter har blivit vanligare. Vi behöver anpassa kulturarvspolitiken till nya tider, ny teknik och nya generationer.

Att värna om kulturarvet är också att visa respekt mot tidigare generationer, att minnas vad de har åstadkommit. Den absolut viktigaste aspekten menar vi är att lyfta fram kulturarvet som ett sammanhållande kitt. Varje samhälle behöver gemensamma, kollektiva minnen, gemensamma myter, gemensamma traditioner, gemensamma seder och bruk för att i förlängningen kunna hålla samman och hålla ihop.

Precis som Tina Ehn skulle jag vilja avsluta mitt anförande med ett citat. Jag skulle vilja citera Vilhelm Moberg ur hans skrift *Svensk strävan*: ”Sverige är vårt, det är sex och en kvarts millioner levande svenskars land. Men det är även de dödas land, deras som byggt upp det åt oss från början och lämnat oss sitt verk att förvalta och förkovra. De döda är åtskilliga millioner flera än vi. De har mycket att säga oss nu, och vi är skyldiga att lyssna till dem. Vi lyssnar till dem genom att minnas vad de utträttat och genom att värdesätta deras strävan. De kan icke mera värja sitt verk. Det åligger oss.”

Anf. 56 BERIT HÖGMAN (S) replik:

Herr talman! Det är egentligen svårt att veta var jag ska börja, men jag kan börja med någonting som ligger i närtid.

Förra veckan besökte Mattias Karlsson, jag och de andra kollegerna i utskottet Nationalmuseum, den institution som Sverigedemokraterna säger sig vilja öka resurserna till. Vad var det vi hörde på Nationalmuseum? Jo, det var om vikten av internationalisering. Vad var det vi såg på Nationalmuseum? Jo, det var en utställning till minne av att vi för 200 år sedan importerade en kung. Vi har ett invandrat kungahus. Min fråga blir då till SD: Ska vi avskaffa kungahuset därför att det ju inte är svenskt?

Jag kan också ta mig själv som exempel. Min nationalrätt heter motti. Jag svär på att du inte hittar den på en enda restaurang här i Stockholm. Jag har sökt i svenskt visarkiv efter visorna som min pappa sjöng för mig när jag var liten. De finns inte där. De är nämligen norska. Bergen, sjöarna och myrarna runt omkring har namn som över huvud taget inte klingar svenskt, som Hajgakompo, Hajgosolefti och Honkaniemi, otroligt vackra ord och otroligt viktiga för mitt rotsystem. Men kom inte och säg att de är svenska!

I min hemby minskade befolkningen med en tredjedel i slutet av 1800-talet. Människor emigrerade till USA, för annars hade de förmodligen svultit ihjäl. Vad gjorde de där? De skapade sig en ny framtid. Vad tog de med sig? De tog med sig ortnamnen, visorna och orden och använde dem som näring för att skapa sig en ny tillvaro. De blev företagssamma, arbetsamma och skapade nya möjligheter i ett nytt land.

Vad hade hänt om det hade funnits någon i USA som agerat, tänkt och gjort som Sverigedemokraterna nu gör i Sveriges riksdag? Det är för mig och Socialdemokraterna en fullständigt obegriplig och hemsk politik som inte på något sätt handlar om demokratiska värden.

Anf. 57 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Det är inte Sverigedemokraterna som vill avskaffa kungahuset utan Socialdemokraterna. Tyvärr har ni inte haft modet att stå för detta trots att det finns inskrivet i ert partiprogram.

Att vi har haft en samvaro och ett utbyte med våra nordiska grannländer och andra folk som har funnits nära oss genom århundradena på ett naturligt organiskt sätt och att det har satt spår i vårt land är fullständigt naturligt. Men att jämföra det med en massinvandring och en mångkulturell politik som styrs uppifrån där vi får in värderingar och kulturer som vi inte har haft större beröringspunkter med och som ligger långt ifrån oss är att inte kunna se nyanser. Man måste göra skillnad på att raka sig och att skära av sig huvudet.

Socialdemokraterna talar om att hålla samman Sverige, men i praktiken splittrar man Sverige och eroderar grunden för den välfärdsstat man en gång var med om att bygga upp. Det är sorgligt att se.

Anf. 58 BERIT HÖGMAN (S) replik:

Herr talman! Ett land hålls ihop genom att man visar tillit till människors vilja och förmåga att stärka självkänslan och självbilden. Där är kulturen viktig. Det gör också att man är beredd att öppna sig för en framtid.

Det ni gör är att skapa rädsla och skillnad på vi och de på ett sätt som är fullständigt oanständigt i ett demokratiskt samhälle.

Jag tror att Sverigedemokraterna får problem att fira jul. Jag har förstått att det är en viktig högtid för er. Men hur firar man jul? Det blir ingen risgrynsgröt, för ris odlas inte i Sverige. Det blir ingen tomte, för den kommer antingen från Turkiet eller från Finland beroende på om det är den röda tjocka eller den smala grå. Det blir inte heller någon Lucia, för hon kommer ju från Sicilien.

Jag skulle kunna rada upp miljoner exempel på det fullständigt omöjliga i rätten att bestämma vad som är någons kultur och någons självbild och att stänga ute det som är kultur. Det måste vara varje människas rättighet att själv avgöra det. Det kan aldrig ett politiskt parti i världen ställa sig över eftersom man då ställer sig över de mänskliga fri- och rättigheterna som finns i vår grundlag och som jag innerligt hoppas att alla vi andra alltid slåss för.

Anf. 59 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Vi sverigedemokrater har aldrig sagt att saker måste ha sitt ursprung i Sverige sedan hedenhös för att kunna räknas till svensk kultur. Det kan mycket väl vara så att det kommer kulturimpulser utifrån som det svenska folket väljer att frivilligt ta till sig och som genom en organisk process blir en del av den svenska kulturen och färgas och formas av den svenska kulturen. Det svenska luciafirandet är ett utmärkt exempel på det. Jag tror inte att en sicilianare skulle känna igen särskilt mycket i ett svenskt luciatåg.

Det är ni som skapar ett vi och de genom er mångkulturella kalla segregationspolitik. Ni säger till människor att de ska vara som de alltid har varit, att de alltid ska vara invandrare. Vi vill inkludera invandrarna i den svenska gemenskapen och skapa en gemensam identitet.

Ni subventionerar med miljarder i skattemedel varje år en politik som går ut på att tala om för invandrare redan när de är barn och trots att de är födda här att de inte är svenskar, att de har en annan kultur, en annan historia och ett annat språk som ni med alla medel ska hjälpa dem att behålla.

Anf. 60 TINA EHN (MP) replik:

Herr talman! Det är en spännande debatt, och det är svårt att veta var man ska börja. Jag håller med Berit Högman om det.

Vill inte Sverigedemokraterna minska motsättningarna i samhället? Jag har inte hört att ni inte skulle vilja det. Om ni vill minska motsättningarna i samhället, varför vill ni då inte att människor som har en an-

nan identitet ska kunna få se att det finns världskultur och mångkultur i Sverige?

Prot. 2010/11:35
15 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Anf. 61 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Det som vi tycker är viktigast är att människor med ett annat ursprung får se att det finns en svensk kultur. De har inte kommit till ett vakuum utan till en gammal nation med en anrik historia och kultur som vi sätter värde på.

Hur ska vi kunna förvänta oss att andra människor sätter värde på vår kultur om vi inte själva gör det utan ständigt förnekar den och säger att den är töntig, tråkig och inget värd? Det är den politik Miljöpartiet varit med om att driva. Man har spottat på det svenska, nedvärderat det och i stället alltid lyft fram det som kommer utifrån. Det är alltid bättre och mycket mer värt, och det är det man ska satsa på.

Jag tycker att det är fullständigt naturligt att vi i ett läge där kulturpolitiken kan spela en viktig roll för sammanhållningen och stabiliteten i samhället primärt satsar på det svenska kulturarvet och låter andra länder ta ansvar för att bevara sitt kulturarv.

Självklart ska det finnas inslag av internationellt utbyte. Självklart kommer det även med en sverigedemokratisk kulturpolitik finnas inslag av kulturyttringar från andra länder. Men att prioritera det så starkt som Tina Ehn och hennes kolleger i riksdagen vill göra motsätter vi oss.

Anf. 62 TINA EHN (MP) replik:

Herr talman! Intressant att bli påhoppad för att man inte vill värna den svenska kulturen. Det är hur som helst helt fel. Jag har stor respekt för att Sverigedemokraterna tycker att den svenska kulturen är viktig. Det får ni gärna tycka. Själv tycker jag om att dansa schottis med turer, och jag äter gärna blodplättar, kalvsylta och pitepalt. Jag lyssnar på folkmusik och tycker det är spännande. Jag har en bakgrund i det svenska jordbruket, och jag har jobbat i det svenska kulturlandskapet. Det finns mycket som är viktigt.

Vad jag inte förstår är när ni talar om människors rätt till identitet. Hur ska vi kunna stå upp för människor som kommer hit och deras rätt till identitet när ni vill ta bort den och förståelsen mellan identiteter?

Mitt skärp är från Cuzco i Anderna i Peru. Där besökte jag en textilskola där man växtfärgar. Eftersom jag har växtfärgat i Sverige var det lätt att kommunicera. Att utbyta kulturer och förstå varandras olika sätt att hantera kultur är intressant och jätteviktigt för att skapa förståelse.

Men ni vill tvärtemot dra ned på världskulturen, mångkulturen och förståelsen mellan kulturerna. Det rimmar illa med det ni säger.

Anf. 63 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Det Tina Ehn och många andra inte verkar förstå är att det finns ett samband mellan kultur, i bemärkelsen ganska harmlösa seder, bruk och traditioner, och identitet och därmed också grundläggande normer och värderingar. Det är för att man betraktar sig själv som tillhörande en annan nationalitet än den svenska som man börjar sympatisera med religiösa strömningar i Mellanöstern, till exempel, vilket leder till problem.

Hur många generationer ska den mångkulturella politiken fortsätta? Ska vi fortsätta säga till fjärde och femte generationens invandrare att de har en annan kultur, en annan historia, ett annat språk och en annan bakgrund och att vi ska satsa på att stärka den sidan?

Hur ska vi då kunna kompromissa? Var ska vi möta de kulturer som svenskar har svårt att samexistera med? Ska vi säga att det är tillåtet att slå frun varannan dag för att inte förarga fundamentalistiska muslimer?

Vi måste se att kultur är något mycket mer allvarligt och grundläggande än bara danser, mat och växtfärgning. Det handlar om grundläggande normer och värderingar och syn på samhälle, demokrati och mänskliga rättigheter.

Anf. 64 BENGT BERG (V):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 4 som vi har tillsammans med våra rödgröna vänner.

Kära medmänniskor och meningsmotståndare! I begynnelsen var ordet – det var ett enda ord. Sedan blev det en massa språk. Då blev det både roligare och svårare. Ett av de få ord som vi har inympat i engelskan är det vackra ordet window som våra förfäder, de ömsinta vikingarna, präntade in. Det var ordet vindauga – vindens öga, en glugg i väggen, en glugg i taket så att det skulle sippra in lite ljus. Strax fick vi ett ord från latinet, nämligen fenestra som betyder fönster. Då har vi glas och släpper in mer ljus i vårt hus och allt blir lättare att se och det blir lättare att andas.

Förr pratade vi om de sköna konsterna. Det var litteraturen, musiken, teatern och konsten – punkt slut. Nu är det inte så längre. Nu har blivit nyss, och det går väldigt snabbt i den digitalt förbiflimrande samtiden. Det är konst, kultur och pengar – vi lever i siffrornas tid där pengar är makt och där ekonomin har ersatt religion, utopi, filosofi, ideologi – ja rubbet. Det är på ekonomismens altare som våra humanistiska värderingar kan offras i lönsamhetens namn. Konstnärerna kan inte längre bara hänge sig åt skapande och kreativitet. De måste minst lika mycket verka som företagare och entreprenörer på en marknad där den ekonomiska framgången blir ett mått på konstnärskapet.

Herr talman! I detta marknadsspel förvandlas också vi medborgare till kunder. I stället för att vara medagerande blir vi reducerade till skattebetalare. Just skattesänkningen har vår kulturminister åberopat som en avgörande insats för kulturen. I stället för fri entré på statliga museer för alla besökare blev det sänkta skatter, mest för dem som tjänar mest förstås.

Vänsterpartiet ser som sin uppgift att värna om kulturen i det som vi vill beskriva som världens bästa välfärd. I vårt kulturprogram *Kulturkompassen* presenterar vi vår syn på konst och kultur. Vi vill med kraft hävda att kulturen är en omistlig del i det demokratibygge som aldrig får sluta och som måste värnas och byggas dag för dag. Kulturen ska också värna människans lika värde, människans rätt till egna uttryck och bidra till att Sverige kan bli det annorlunda där vi alla kan leva tillsammans – vi som känner de djupt mänskliga sidorna och vi som ännu inte lärt känna dem. Samtidigt som konsten förmår bevara vårt kulturarv ska den i frihet kunna växa fritt, experimenterande utan vare sig statliga eller marknadsmässiga måttstockar.

När det gäller kultur tycker jag personligen att det är viktigt med ett både-och-tänkande. Det ska vara både rimliga villkor för de professionellt arbetande konstnärerna och en stor tillgänglighet för folk i allmänhet att ta del av detta och berikas av de sköna – ibland inte fullt så sköna – konsterna. Det handlar även om att värna om den icke-etablerade kulturens verksamheter och uttryck, alltifrån ungdomlig hip hop i storstaden till glesbygdens dansbanor, eller, om ni så vill, både Moderna museets ibland svårtydda verk och den livskraftiga tradition som handens tysta kunskap uttrycker i såväl hård som mjuk slöjd. Vi ska göra en självklar satsning både på stora nationella institutioner som Operan, Dramaten, Moderna museet, Nationalmuseum och de andra och en lika självklar satsning på övriga Sveriges knutpunkter för kultur.

Vi i Vänsterpartiet vill se till att det skapas en kulturlag där stat, landsting och kommun verkligen tar sitt ansvar för att kulturen fördelas rättvist över hela landet till alla människor för vilka endast det bästa är gott nog.

Givetvis är kulturlivet också en spegelbild av dagens samhälle, på gott och ont, med de orättvisor och det förtryck som finns i världen och i vårt eget land. Några har tillgång till uttryck, andra förvisas till avtryck. Det räcker med att se på det offentliga rummet. De som besitter kapital kan köpa sig en reklamplats. De som inte har pengar lämnar avtryck i graffiti eller mer eller mindre illegal gatukonst.

Herr talman! Jag har alltid betraktat världen som min hembygd, även om min geografiska utgångspunkt är en liten by i norra Värmland. Jag betraktar mig som värmlänning, svensk, nordbo och världsmedborgare. Den fiol som får symbolisera mitt kulturarv har flera strängar. En sträng bär prägel av de blånande bergen som de finska invandrarna från Savolax såg också på sin tid, på Karl IX:s tid. En sträng är sotig som städet i smedjan där vallonerna lärde oss något om järnhanterings hårda konst. En sträng kan berätta något om livet i Kristiania dit många värmlänningar arbetsinvandrade innan staden döptes till Oslo. En sträng är stämd i den vind som resandefolket lärde känna in på bara huden.

Herr talman! Strängarna på min fiol har hämtat näring från många väderstreck. Den musik som strömmar ur dem tillhör alla.

Nu vill jag återvända till vindögat, gluggen i väggen på vårt gamla pörte. Är det verkligen så lite ljus vi törs släppa in i vårt svenska hus? Jag vill ha ett stort och öppet ljusinsläpp i vårt samhälle, ett fönster varifrån man kan orientera sig i världen. Jag har en fråga till Mattias Karlsson: Kan ni sverigedemokrater ge exempel på några yttringar inom kulturområdet med otvetydigt utrikiska rötter som ni ändå vill acceptera?

Före valet enades Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna om den mest ambitiösa satsningen på kultur i modern tid. Vi ville ge 1 miljard för att stärka kulturens plats i dagens Sverige. Vi lever ej av bröd allenast, också själen måste få sin näring. Kulturen behövs, och den måste få kosta.

Anf. 65 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Bengt Berg ställde en fråga till mig. Vi är fullt medvetna om att en stor del av det som vi i dag betraktar som svenskt från början har fått impulser utifrån. Det är en väsentlig skillnad mellan hur det var tidigare och hur det har varit de senaste decennierna. Tidigare valde

svenska folket självt vilka kulturimpulser man ville ta till sig och i vilken omfattning och takt man ville göra det. I dag styrs den utvecklingen till stora delar av staten. Det har fått förödande konsekvenser. Det är de konsekvenserna som vi vänder oss emot och försöker göra något åt. Vi försöker vara en del av lösningen, ni är fortfarande en del av problemet.

Anf. 66 BENGT BERG (V) replik:

Fru talman! Jag tror att det är mänskligheten som är problemet i det här fallet. Det som är mest naturligt, om man tittar i historieboken och betraktar jordgloben, är att människor har rört sig över jorden i alla kulturer och generationer.

Se på det stora landet i väster! Tänk om en ännu levande indianhövding skulle ställa sig upp och säga: Här har ni inget att göra.

Man kan säga mycket om tillvaron och det sociala livet i USA, men det är i alla fall ett land där många olika sorters människor har förmått att bygga ett samhälle. Detta är alltså helt absurt.

När man diskuterar med er sverigedemokrater tar ni upp självklara saker som ingen av oss som är kritiska till er invandrarfientlighet har sagt något om.

Mattias Karlsson, du har en partikollega i Filipstad som har motionerat om att vi ska behålla julfirandet. Det är en rafflande valparoll. Har ni risfält nere i Skåne, eller varifrån får ni riset till risgrynsgröten?

Anf. 67 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Detta var intressant. Det är inte varje dag man hör en vänsterpartist lyfta fram USA som ett föregångsland. Det är intressant att du tar upp indianhövdingen, Bengt Berg. Du kanske skulle fråga vad han tyckte om den utveckling som massimmigrationen till USA orsakade. Men framför allt är det så att USA inte har en sådan välfärdsstat som den som vi har i Sverige.

Till exempel professor Alberto Alesina vid Harvard University har gjort en studie om hur det kan komma sig att storleken på välfärdsstaten är så mycket mindre i USA att så många fler hamnar utanför det sociala skyddsnätet. Hans slutsats är att det till största delen beror på att det i de europeiska länderna, som har ett starkare socialt skyddsnät, också finns en starkare gemensam identitet därför att det är den som utgör grunden för den välfärdsstat som du säger dig vilja värna om. Men jag tvivlar ibland på att ni verkligen inser hur hotad den faktiskt är med den politik som du förespråkar.

Anf. 68 BENGT BERG (V) replik:

Fru talman! Då kan man verkligen fråga sig om problemet ligger i att vi har en välfärdsstat. Är det detta som är det stora problemet? Jag tycker att det är ett märkligt sätt att argumentera. Egentligen blir jag ganska nyfiken på hur ni tänker. När startade denna klocka då det som förut genom historiens tidsrymd har varit helt naturligt blev fel? Vi skulle då kunna säga: Här har du inte plats.

Jag är övertygad om att det är många här i salen som betraktar världen som sin hembygd, och varje människa har faktiskt rätt att leva, verka och göra så gott man kan på detta jordklot.

Du pratade förut om att de som kommer till Sverige inte ska komma till ett vakuum. Jag upplever att ert tänkande verkligen är ett vakuumsförpackat tänkande. Det släpper inte in vare sig luft eller ljus utan ska bara bevara.

Nu gäller det att vi inte öppnar paketet för då blir kaffet möjligt om tre år.

Anf. 69 CECILIA MAGNUSSON (M):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till förslagen i kulturutskottets betänkande 1 och avslag på samtliga motioner.

Återigen har vi en budget för kulturen som innebär förstärkningar för fjärde året i rad. Det ska vi vara stolta över, framför allt när vi har tagit oss igenom en lågkonjunktur som är den värsta sedan 1930-talet, och vi har lyckats att inte bara freda utan också öka kulturens utrymme i politiken. Det är en viktig sak att komma ihåg när vi har en debatt där många gnäller över att satsningarna är för små. Vi kommer fortsatt att öka kulturens utrymme.

Det kan också vara värt att påminna om hur vänsterregeringar i vårt land brukar hantera anslagen till kulturen i bistrare tider. Senast det hände fick kulturen kännas vid 11-procentiga nedskärningar från ett år till ett annat. Kulturministern vid den tiden hette Leif Pagrotsky.

Det parti som i dag mest liknar Pagrotskys handlag då är Sverigedemokraterna som utan hänsyn till eventuella konsekvenser för verksamheterna kapar 50 miljoner där och 10 miljoner där.

Kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth kommer i sitt anförande att närmare redovisa innehållet i alliansregeringens förslag för budgeten 2011. Jag kommer att hålla mig till de särskilda yttranden och reservationer som finns.

Fru talman! Egentligen skulle jag kunna sluta mitt anförande här, för det finns inget alternativ till det förslag som regeringen har lagt fram.

Budgeten är på 12 miljarder kronor och De rödgröna föreslår ett ekonomiskt tillskott på 94 miljoner kronor och Sverigedemokraterna 200 miljoner kronor, och detta alltså på en budget på 12 miljarder. Det är inte mycket till alternativ. Det är inte särskilt kraftfullt med tanke på de anföranden som har hållits här tidigare.

Jag tänker på Berit Högman och diskussionen om entreprenader på bibliotek som över huvud taget inte tas upp här. Då ska man komma ihåg att det som Berit Högman tar upp gäller Nacka där man har en diskussion i dag. Men man kan också ta upp en annan kommun som heter Hällefors, som hon kanske känner till lite bättre. Där är biblioteket utlagt på entreprenad på bokhandeln, och det har fungerat utomordentligt i tiotals år. Varför skulle det inte göra det i Nacka?

I utskottets betänkande finns det fyra reservationer. Men ni som läser dem kan se att innehållet är tunt och kvaliteten inte särskilt bra. Inget av förslagen har en sådan detaljeringsgrad att det går att diskutera utformningen av alternativen. Man pratar från De rödgrönas sida om en miljardsatsning. Men var är pengarna? De finns inte. Berit Högman, Tina Ehn och Bengt Berg återanvänder de 94 miljonerna som man ändå har finansierat så många gånger att det inte kan finnas mycket bläck kvar på dessa sedlar.

Ni hörde Berit Högman tala om arrangörsstödet, inköp av offentlig konst och inte minst fri entré. Ni som har varit med i kulturdebatten ett tag kanske kommer ihåg när man genomförde reformen om fri entré. Man tvingade museerna att sluta ta betalt. Det kostade närmare 100 miljoner kronor. Skulle det kosta mindre att åter kräva att man inte får ta betalt på museerna? Nej, det kostar 100 miljoner kronor. Då är alla andra satsningar borta.

Berit Högman har i en intervju i Svenska Dagbladet sagt att man förutom detta med museerna skulle digitalisera småbiografierna. Varje digitaliseringsinvestering ligger på omkring 1 miljon kronor. Man vill fortsatt satsa på barnkultur och sysselsättning i kultursektorn. Men var är pengarna? Det finns inte någon finansiering för mer än reformen om fri entré.

Om man vill värna kulturarvet och värna de unga förstår jag inte varför vuxna människor inte ska behöva betala entréavgift. Vi har ju bevarat den fria entrén för barn upp till 19 år för att vi tycker att det är viktigt. Låt människor själva avgöra detta. Det viktiga för oss i alliansregeringen är att barn och unga får tillgång till vårt kulturarv.

Vi skulle verkligen vilja ha alternativ att diskutera.

När det gäller er sverigedemokrater tycker jag att det vi nu fått fram är intressant. Eftersom det inte står i era motioner och inte i ert särskilda yttrande är det svårt att veta vad ni vill med er politik. Som jag tidigare sagt lyfter ni bort tiotals miljoner från verksamheterna utan att bry er om konsekvenserna.

Jag tror att man med Sverigedemokraternas politik riskerar att kasta ut barnet med badvattnet. Man har ju ingen aning om vad konsekvenserna kommer att vara. Låt mig ta ett exempel.

Med 25 miljoner kronor drar man ned på anslaget till litteratur och kulturtidskrifter. I det anslaget, fru talman, finns det viktiga arbetet med läsfrämjandet, ett arbete som syftar till att pojkar och flickor ska få en möjlighet att närma sig böckernas underbara värld och att på ett fantasiskt sätt ta till sig språket. Med Sverigedemokraternas neddragning riskeras detta viktiga arbete som det tagit lång tid att bygga upp och som vi vill fortsätta med.

Jag vill ställa två frågor till Mattias Karlsson. I ert särskilda yttrande skriver partiet att vårt land präglas av "en gemensam svensk kultur". I sitt anförande nämnde Mattias Karlsson en överordnad statskultur. Skulle vi kunna få en beskrivning av vad "en överordnad statskultur" är?

Min andra fråga gäller det som står i det särskilda yttrandet om att man vill "återupprätta en gemensam nationell identitet". Ni skriver alltså "återupprätta". Till vilken tid ska vi återvända, och när hade Sverige den nationella identitet som ni vill återupprätta?

(Applåder)

I detta anförande instämde Ellen Juntti (M).

Anf. 70 BERIT HÖGMAN (S) replik:

Fru talman! Jag blev apostroferad så många gånger att jag kände mig tvungen att begära replik.

Jag uppskattar verkligen att Cecilia Magnusson uttrycker en vilja att diskutera. Det är också mycket bra att Cecilia Magnusson inser att hon i

Sveriges riksdag företräder en minoritetsregering. Det finns således all anledning för oss att framöver ha diskussioner.

Det som sades här har inte uttryckts lika starkt under utskottets behandling av regeringens proposition. Om Cecilia Magnusson tidigare hade valt att uttrycka det kunde vi säkert ha haft många kreativa diskussioner om användningen av 94 miljoner, även om Cecilia Magnusson inte tycker att 94 miljoner är mycket. Bara ett exempel igen: Det hade varit väldigt bra pengar att ha redan år 2011 till digitaliseringen av biografier. Det hade också varit en bra början på ett återinförande av fri entré till statliga museer. Det är början på en kulturmiljard.

Människor är mer än vandrande plånböcker, upprepar jag. En person som är dig mer närstående än mig, PJ Anders Linder på Svenska Dagbladet, uttryckte sig så häromveckan i Svenska Dagbladet.

Skiljelinjen mellan oss blir så tydlig när Cecilia tycker på axlarna och frågar varför vuxna människor inte kan betala. Jo, vuxna människor kan betala. Det handlar om på vilket sätt vi betalar. Nu är det så att vuxna människor redan har betalat till det vi gemensamt äger, nämligen vårt kulturarv och våra statliga museer.

Nationalmuseum exempelvis har nu resurser att visa bara 4 procent av sina samlingar. När ombyggnaden är klar kommer det procenttalet att vara ännu lägre. Det är väl ändå rimligt att det som svenska folket gemensamt äger också bärs av känslan att man faktiskt gör det, att man får uppleva det. Det är själva poängen.

Anf. 71 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Fru talman! Ja, jag uppskattar verkligen diskussionerna, Berit Högman, och hoppas att vi fortsättningsvis har ett bra diskussionsklimat i kulturutskottet. Vi har alla ett ansvar för att hålla på det.

Ja, jag tycker faktiskt att vi inte ska styra människors kulturkonsumtion. Vi ska ge unga pojkar och flickor möjlighet att ha tillgång till vårt kulturarv. Men 19 av de statliga museer som Berit Högman och övriga i den rödgröna koalitionen värnar om ligger i Stockholm. Ska jag som göteborgare eller de som är från Hällefors eller från andra delar av landet subventionera stockholmarnas museibesök? Det tycker inte jag. Jag tycker att det är viktigt att museerna själva får avgöra om de ska ha fri entré eller inte. Det ska inte vi politiker styra över.

Ett av de statliga museerna – ett museum som inte ligger i Stockholm – har nu när det är frivilligt valt att ha fri entré. Vi vill att museerna själva ska avgöra det.

Jag är tacksam för att Berit Högman nämnde Nationalmuseum. Det är en skandalös misskötsel efter socialdemokratiskt vanstyre i tolv år. Det här museets renoveringsbehov är uppenbart, och det har negligerats under en mycket lång tid. Nu arbetar alliansregeringen på att bygga möjligheter till renovering. Det hade varit klädsamt om De rödgröna också hade haft pengar till den renoveringen.

Anf. 72 BERIT HÖGMAN (S) replik:

Fru talman! Cecilia Magnussons hela argumentation faller redan från början. Den innebär att vi inte behöver någon gemensam kulturpolitik därför att var och en kan betala för sig, eller också kan det finansieras i varje landsända eller län. Men då är det en tidsfråga innan det återigen

Prot. 2010/11:35
15 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

kostar pengar att låna böcker. Det kan också gälla någonting annat som är gemensamt drivet. Att anmäla sig till en studiecirkel blir tio gånger dyrare exempelvis.

Särskilt med anledning av den debatt vi tidigare haft här trodde jag att vi ändå hade någon sorts gemensam värdegrund kring vad som är poängen med kulturpolitik, nämligen att göra den tillgänglig för människor. Vägen dit är inte att skilja mellan dem som har pengar och dem som inte har pengar. Vi måste ha fler idéer om hur vi tillgängliggör. Nu förstår jag att Cecilia Magnusson inte är intresserad av det utan tycker att det är helt okej att människor är vandrande plånböcker och att de mycket väl kan betala sina museibesök. Men då blir nästa steg att vi snart ska betala för boklånen. Därmed visar Moderaterna tydligt sitt ansikte. Jag är tacksam för att jag fick höra det i debatten här i dag.

Anf. 73 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Fru talman! Det är spännande att höra Berit Högmans argumentation. Eftersom Berit Högman inte har rätt till ytterligare replik kan jag inte nu ställa frågor till henne.

Berit Högman sade att det åter kommer att kosta att låna böcker. Eftersom detta inlägg, fru talman, är det sista i vårt replikskifte *undrar* jag bara när det har kostat att låna böcker och vem som föreslagit något sådant. Det är inte en diskussion som det är seriöst att föra. Precis som företrädaren för Vänsterpartiet i sitt anförande här gav oss svar på frågan om vad Vänsterpartiets framtida politik kommer att vara hoppas jag på ett svar också om Socialdemokraternas framtida politik. Vi ser fram emot det tillfälle då ni socialdemokrater visar detta så att vi därmed har någonting att diskutera. De diskussionerna ser jag alltså fram emot.

Anf. 74 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Det var en strid ström av anklagelser och också, tycker jag, en del motsägelsefulla passager.

Cecilia Magnusson säger att vi inte ska styra människors kulturkonsumtion. Hon anklagar mig för att vi vill dra ned på stödet till litteratur och kulturtidskrifter. Men är det inte med det stödet så att man, i stället för att låta människorna själva bestämma över sina köp av tidskrifter, lyfter fram vissa tidskrifter som mer värdefulla och som något som staten ska stödja?

Om det nu är så att vi inte ska styra människors kulturkonsumtion undrar jag varför Moderaterna är så ivriga att fortsätta med den mångkulturella politik där man säger till kulturinstitutionerna att all verksamhet ska präglas av mångkulturella inslag och där man säger att vi ska ha mångkulturkonsulenter och Gud vet vad därför att människor måste ta del av mångkulturella utbudet.

Ska vi styra människors kulturkonsumtion eller ska vi inte göra det? Den frågan skulle jag vilja ha ett svar på.

Anf. 75 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Fru talman! Nu hade ju jag ställt några frågor till Mattias Karlsson. Han valde att inte svara på dem, men det kanske han kan göra i sitt nästa inlägg.

Det är möjligt att det finns motsägelser, men det beror på att det är svårt att läsa ut vad den sverigedemokratiska politiken är. Det är klagande att vi nu får reda på det.

Vi diskuterade museerna och att styra konsumtionen. Det är självklart, Mattias Karlsson, att vi säger att det ska vara fri entré för barn upp till 19 år för att de ska få del av kulturarvet. Det är jätteviktigt. Sedan ska människor själva välja om de vill gå på museer eller inte. Det är museerna som är de som ska avgöra om man kan ha avgiftsfritt eller inte.

Världskulturmuseet i Göteborg, till exempel, är ett fantastiskt museum som visar kulturyttringar som både jag, Mattias Karlsson och alla andra kan ha stor nytta av. Bland annat har man haft en utställning om Peru och de fynd som man vid arkeologiska utgrävningar har hittat och fört till Sverige. Det pågår en diskussion om huruvida vi ska återföra dessa samlingar eller inte. Många människor har sökt sig till museet för att titta på det fantastiska kulturarv som detta är. Varför ska inte det få finnas? Människor tar av sina egna pengar för att betala för att se detta. Vad är det för fel på det?

Anf. 76 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Det är inte bara de som väljer att gå dit av egen fri vilja som betalar, utan alla skattebetalare betalar eftersom detta är ett museum som finansieras av staten. Det vet Cecilia också.

Cecilia ställde ett antal frågor som egentligen liknade anklagelser i sitt anförande. Du anklagade oss bland annat för att ha en tunn politik och för att vilja satsa 200 miljoner mer än regeringen. Det var ju knappt någonting att orda om, tydligen. Men vi gör också ganska stora omfördelningar inom anslagen.

Cecilia må tycka att vår kulturpolitik är tunn och att den innehåller för lite pengar. Men faktum är att vi har blåst liv och skapat nerv i den svenska kulturdebatten på ett sätt som ni har misslyckats med under flera decennier. Den borgerliga kulturpolitiken är sömnig och handlar till stora delar mest om att förvalta en tidigare socialistisk kulturpolitik.

När det gäller frågan om statskultur sade jag aldrig statskultur, utan jag sade majoritetskultur. Du anklagar oss för att vilja bevara eller åter skapa den. Jag undrar då: Vad är er lösning? Vad vill ni göra för att komma till rätta med rotlösheten, segregationen och de etniska motsättningarna? Ni har inga lösningar. Ni har bara mer av samma gamla verkninglösa medicin.

Anf. 77 CECILIA MAGNUSSON (M) replik:

Fru talman! Jag vet inte var Mattias Karlsson var förra mandatperioden. Då tillsatte alliansregeringen den första kulturutredningen på 30 år. Det har sällan varit så mycket kulturdebatt som då. Det tillsattes till och med en parallell kulturutredning som initierades av kulturarbetare. Det diskuterades i koja och slott, kan jag garantera.

Vår ambition är att förändra kulturpolitiken till någonting som gör att kulturen kommer ut till alla människor. De begrepp som ofta diskuteras, fin- och fulkultur, ska smälta samman. Kulturen ska ger mer verkan ut i samhället. Vi ska använda kulturen och kulturuttrycken både när det gäller integrationen och i sjukvården för att använda kulturens kraft i mycket större utsträckning. Vi har avsatt betydligt större medel för att

just renovera vårt kulturarv och digitalisera det för att det ska bli tillgängligt.

Om Mattias Karlsson hade gått igenom våra förslag och de åtgärder vi har vidtagit skulle han ha sett att stora förändringar har gjorts. Och ännu mer är på gång – lita på det!

Anf. 78 CHRISTER NYLANDER (FP):

Fru talman! När Maria Eleonora kom till Sverige från Brandenburg för att bli Gustav II Adolfs drottning tyckte hon att hennes nya land var väl kulturellt fattigt. Den nya drottningen initierade därför en hel del saker för att lyfta landet som kulturland. Hon tyckte inte att det passade en blivande stormakt i Europa att vara så kulturellt fattig. Hon gav uppdrag till musiker och konstnärer. Hon bidrog tillsammans med sin dotter Kristina till att Sverige fick förnyad kraft i teatertraditionen och så vidare. Allt detta finns väl beskrivet i Moa Matthis nyligen Augustbelönade bok.

Sverige har sedan dess växt kraftigt kulturellt. Men det har gått i perioder. Ofta har det också skett i samtal med omvärlden. Om det är något som har varit tydligt för svensk kulturs utveckling har det varit just denna dialog med omvärlden. Däri ligger mycket av den styrka och kraft som har utvecklats i Sverige till ett starkt kulturland.

Just nu är vi ett förhållandevis starkt land. I debatten fokuserar man ofta på de brister som finns. Men vi ska komma ihåg att just nu ligger svenska musiker, svenska tonsättare och svenska musikproducenter i topp på många listor runt om i världen. Vi har författare som har bestsellers såväl i USA som i Europa. Vi har dansare och sångare som har gjort succé i omvärlden. Vi har svensk film, som hyllas på galor runtom i världen. Jag tror att Maria Eleonora skulle ha varit mer positivt inställd till Sverige i dag om hon hade kommit just nu.

Framtiden kräver av oss att vi lyfter fram positionerna ytterligare. Beslut som fattas nu kommer att avgöra Sveriges ställning framöver. Precis som Sverige under 1600-talet behövde mer av kultur och mer av bildning för att bli en europeisk stormakt behöver Sverige också nu, när vi möter globaliseringens utmaningar, mer av kultur och mer av bildning. Vi behöver använda kulturens kraft bättre. Vi måste själva också bli mer kreativa. Där kan vi också använda kulturen till att bättre förstå vår omvärld.

I Jonathan Franzens hyllade bok *Freedom*, som har varit mycket omdiskuterad i USA det senaste året, sägs det om en av huvudpersonerna att han saknade en övergripande berättelse i sitt liv. Hans liv handlade mer om att överleva och att hålla sig vid liv. Jag tror att författaren här fångade en viktig bild av vad det är att vara människa i en modern värld. Vi har så många nya möjligheter, livet är lite mer komplicerat och samhället är ständigt föränderligt. Samtidigt har vi lyckats befria oss från många av de gamla strukturer som hindrar människan men som också gav lite ordning åt livet.

För att orientera sig i denna nya värld tror jag att människan behöver mer av bildning och mer av kultur. Det är redskap för att ta makten över sitt liv.

Fru talman! Skickliga konstnärer är som forskare. De undersöker, de testar gränser och de visar saker som vi andra annars inte skulle se. De

skapar på så sätt ny kunskap till oss om vårt samhälle och vad det är att vara människa i detta samhälle.

Det handlar om att vi bildar oss och att vi vidgar våra vyer, att vi ökar vår förmåga att ta eget ansvar och ökar vår egen makt över vårt liv. Detta kulturperspektiv behöver bli ännu tydligare i Sverige framöver. Det blir viktigare i samhället. Därför måste också kulturen och kulturpolitiken ta större plats i samhället och i politiken.

Det är också detta som är det övergripande temat i regeringens kulturpolitik: Kulturen ska ta större plats i samhället. I den budget som nu debatteras syns det bland annat genom utbyggnad av Skapande skola. För bara några timmar sedan kom en ny utvärdering av Skapande skola som visar att det är en väldigt lyckad satsning. Den förbättrar kunskapsresultaten och ökar kreativiteten, och den gör också att arbetsmarknaden för professionella kulturutövare förbättras.

I budgeten finns också nya initiativ för att stärka och lyfta fram design och form. En analysmyndighet ska studera kulturens effekter på samhället. Initiativ tas för en ny modell för fördelning av statligt stöd till regional kultur och så vidare.

En annan viktig del i det förslag som riksdagen nu tar ställning till är tillsättandet av en ny bokutredning. Det är nu åter dags att se över situationen för kvalitetslitteratur, att förbättra författarnas situation och att fundera på hur läsfrämjandet kan bli mer effektivt. Det handlar om alltifrån att förbättra skolresultatet genom att fler elever läser bättre till att höja det samhälleliga samtalet.

En särskild uppgift för den här utredningen tycker jag blir att fundera över hur klasskillnaderna när det gäller läsning kan minska, vilket Cecilia Magnusson tidigare var inne på. Vi kan se att det finns tydliga skillnader mellan olika grupper i samhället när det gäller hur man läser. Vi kan också se hur detta spillar vidare i ett kulturellt och socialt arv som dessutom får effekter på skolresultaten. Att vända denna trend är centralt för Sverige.

Litteraturen hjälper oss också att förstå vårt samhälle och vår omvärld. Jag tycker att Mario Vargas Llosa fångade detta väl i sin Nobel-föreläsning för någon vecka sedan när han konstaterade att när Emma Bovary sväljer arseniken eller när Anna Karenina kastar sig framför tåget ryser läsarna likadant vare sig de tillber Buddha, Konfucius, Kristus, Allah eller är agnostiker och om de så går klädda i kavaj och slips, chilaba, kimono eller knäbyxor.

Detta är också en dag då vi granskar oppositionens alternativ. Jag blev själv mycket förvånad när jag läste Socialdemokraternas budgetalternativ. Det saknar all form av realism. Man kan möjligen vara snäll och säga att det består av magisk realism.

Det är inget märkligt att ett oppositionsparti föreslår mer pengar. Just nu handlar det om några promille i ökade anslag. Det märkliga är vad man vill att dessa 94 miljoner kronor ska räcka till. Man lovar mer pengar till regionalisering, ett nytt populärkulturcentrum och fri entré som bara det kostar uppåt de 94 miljoner som finns totalt. Pengarna ska också räcka till ett accessprojekt för 60 miljoner kronor, ett ökat arrangörsstöd, inköp av offentlig konst, konst åt alla, digitalisering av biografier och därutöver har man på annat sätt lovat 100 miljoner kronor till svensk film. Man undrar hur detta ska rymmas inom 94 miljoner kronor.

Prot. 2010/11:35
15 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Jag tycker att Berit Högman måste svara på frågan: Vad prioriterar ni högst? Allt detta får inte plats i julsäcken. Vad är viktigast?

Fru talman! I dag debatteras också Sverigedemokraternas kulturpolitik för första gången i Sveriges parlament. Kortfattat kan man säga att den består av tre delar. De lyfter fram det de anser vara det svenska kulturarvet. Man vill motarbeta internationella influenser. Man vill också motarbeta provocativa kulturyttringar.

Jag tycker att det är en bra idé att lyfta fram kulturarvet, men man har tänkt i grunden fel om man tror att det innebär att man slår vakt om det typiskt svenska. Det är snarare så, som flera kolleger har varit inne på, att det svenska kulturarvet har skapats i en dialog med omvärlden.

Att man vill upphöra med offentliga anslag till mångkultur förvånar egentligen inte heller. Kollegerna har tidigare tagit den debatten. Låt mig bara säga att jag har läst Robert Putnam. Det är förvisso några år sedan, men jag minns inte att han i någon av sina skrifter kom fram till slutsatsen att det var mångkulturen som var problemet. I den ensamma bowlaren pekar han framför allt ut att tv:n är problemet. Är slutsatsen från Sverigedemokraterna att man ska förbjuda tv?

Jag tror också att Vilhelm Moberg skulle känna sig väldigt förvånad över att användas i den retorik som Mattias Karlsson använder här.

Det inslag som inte uppmärksammas så mycket är denna avoghet mot provocerande kultur. Det är extremt konstigt och väldigt avgörande för svensk framtid. Ska vi inte ha någon litteratur som provocerar? Ska vi inte ha dokumentärfilm som granskar makten? Ska konstnärer som Klara Lidén, Anna Odell och Elisabeth Ohlson Wallin, som tänjer gränserna, inte längre få synas på svenska museer?

Jag tycker att Mattias Karlsson ska ge besked. Vem avgör vad som är alltför provocativt? Jag tycker att han ska ge besked om vem som ska avgöra vilken litteratur som provocerar för mycket. Jag tycker också att han ska ge besked om huruvida det är så att Sverigedemokraterna vill att vi ska ha någon form av ny censurmyndighet som ska avgöra vad som är alltför provocativt.

Fru talman! Det här utgiftsområdet omfattar väldigt mycket. Jag tror att vi kommer att återkomma mycket till mediepolitiken under de kommande åren, det gäller inte minst public services roll och teknikskiftet.

Jag vill också kort säga någonting om ungdomspolitik. Det är en tråd genom det här utgiftsområdet att lyfta fram ungdomars situation. Det handlar om allt ifrån Skapande skola, Medierådets nya uppdrag, ungdomars ställning på arbetsmarknaden till en viktig och lyckad satsning som nu får en fortsättning genom att ett särskilt stöd ges till ungdomsorganisationer som på ett uppsökande sätt arbetar med att få fler unga människor engagerade i samhällsbygget, så kallade engagemangsguider.

Jag inledde med Maria Eleonoras engagemang för 400 år sedan för att lyfta upp Sverige och avslutar med ungdomars engagemang i dag. Med det vill jag säga att människor som engagerar sig kan påverka samhället.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Anna SteeleKarlström (FP).

Anf. 79 BERIT HÖGMAN (S) replik:

Fru talman! Jag hade kanske bråttom i slutet av mitt anförande, men jag tog upp några punkter där som verkligen var prioriterade. Jag tror också att jag har sagt nu två gånger att de 94 miljonerna ska ses som början på ett kulturlyft som handlar om ungefär 1 miljard. Allting händer inte år ett.

Jag lyfter återigen fram tre saker.

Den första är att det är väldigt bråttom med digitaliseringen av biografier för att tillgängliggöra kultur i olika former i hela landet. Det är smart, det är billigt och det är bra på alla sätt.

Den andra är de fria entréerna till museerna. Även det går att göra stegvis.

En tredje sak på stegen mot en mer kulturell allemansrätt är att stötta arrangörsföreningar så att de gör bra upplevelser för människor, till exempel när en turné kommer från Riksteatern.

Nu har jag svarat konkret på det.

Jag tycker att det är jättebra att Christer Nylander tar upp public service. Det är en sak som vi inte direkt påverkar i budgeten men som har ohyggligt stor betydelse för det fria ordet, för yttrandefriheten och för den kulturella allemansrätten. Jag hoppas verkligen och ser fram emot att vi kan göra ett gott arbete där.

Det är också jättebra att Christer fäster uppmärksamheten på läsandet och tillgången till ett språk för att bli en självständig och stark människa i livet. Men vad Christer och regeringspartierna måste fundera över är det faktum att antalet fattiga barn i vårt land ständigt stiger. Barnfattigdomen ökar. Som jag sade i min inledning finns det ett tydligt samband mellan hur vi har det och hur vi förmår att ta till oss kulturell rikedom. Det går inte att å ena sidan säga att barnen ska läsa fler böcker och å andra sidan blunda för en ökande barnfattigdom. Vad gör du åt det, Christer Nylander?

Anf. 80 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Fru talman! Att få barn att läsa mer är en av de centrala punkterna i regeringens skolpolitik. Det är därför som vi satsar 900 miljoner kronor på lyfta upp läsandet, skrivandet och räknandet i de tidiga årskurserna. Det är satsningen på förskolan och de tidiga åren i grundskolan som ger oss en chans att bryta den utveckling som vi har sett under så många år. Det finns ett cementerat socialt arv som innebär att barn som växer upp i familjer där föräldrarna inte läser inte heller läser själva och därmed inte heller alltid får ett bra resultat i skolan. De satsningar som regeringen nu gör, både på utbildningsområdet och på kulturområdet, har en möjlig nyckel för att bryta det sociala arv som vi har levt med under så lång tid.

Berit Högman sade att hon hade snabbat på i slutet, och det är möjligt att jag också gjorde det. Åtta minuter kändes väldigt kort. Det fanns mycket att säga. Jag bad Berit Högman att prioritera, men inte ens när hon krymper ned till de tre viktigaste sakerna lyckas hon hålla sig inom den ram på 94 miljoner kronor som hon har. Fri entré, digitalisering av bio redan nästa år och mycket annat av det hon sade ryms inte inom de pengar som ni har. Alla de andra önskelistor som ni har presenterat i era motioner ryms verkligen inte heller.

Digitalisering av bio är centralt, och regeringen tillskjuter nu också ytterligare medel för att se till att biograferna överlever runt om i världen.

Jag måste ställa en fråga till Berit Högman. Kan du garantera att en rödgrön opposition, om ni vinner en omröstning i den här kammaren, skulle kunna sätta i gång ett system som är godkänt av EU:s konkurrensmyndigheter och som skulle kunna träda i kraft den 1 januari 2011?

Anf. 81 BERIT HÖGMAN (S) replik:

Fru talman! Jag kan lova Christer Nylander att vi i alla fall skulle anstränga oss för att försöka göra det. Det är det som skiljer oss åt. Ni har inte ens visat viljan att göra det.

Regeringens skolpolitik har hittills inte varit lyckad. Det finns väl inte en enda mätning som säger att resultaten i skolan går åt rätt håll, utan det är snarare tvärtom. I den mån kulturpolitiken kan bidra till lyckade insatser i skolan välkomnar vi dem, oavsett om det handlar om Skapande skola eller om att öka bokläsandet.

Det vi ser är ett skolsystem som saknar förmåga att stötta de elever som bäst behöver det. Det finns inga bra exempel i Alliansens kulturpolitik där man stöttar dem som bäst behöver stöd. Det kommer att behövas i bokläsandet, för vi är överens om analysen, att det finns ett socialt arv. Däremot är vi nog inte överens om hur vi kan gå till väga.

Att ha så stora bekymmer för våra 94 miljoner är väl snarare ett slags ursäkt för att majoriteten inte har varit intresserad av dem. De hade onekligen varit bra att ha, inte minst för en snabbare hantering av digitaliseringen av biograferna. Det är ingen ny fråga.

Anf. 82 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Fru talman! Det är sant att digitaliseringen av biograferna inte är någon ny fråga. Det regeringen gör, och som skiljer den från många andra, är att ta tag i frågan och avsätta pengar från 2012 och framåt. Vi ser att digitaliseringen redan har påbörjats, och det arbetet är ganska akut. Vi är just nu inne i ett teknikskifte, och när ett teknikskifte väl har påbörjats går det ofta snabbt. Varje möjlighet regeringen har för att skynda på digitaliseringen är därför mycket bra.

Det sades att resultaten i svensk skola ännu inte syns. Om man nästa termin börjar en ny lärarutbildning kan vi inte förvänta oss att eleverna som gick i skolan förra terminen ska ha nytta av det. Att vända svensk skolpolitik, som under så lång tid inneburit problem för svenska elever och cementerat sociala arv, vilket är det allvarliga, tar naturligtvis lång tid.

Vi satsar nu mer på läsa, skriva, räkna tidigt i grundskolan. Regeringen satsar mer än någonsin på läsfrämjandet centralt, detta för att vi ska få fler unga människor att läsa mer. Regeringen satsar också på förskolan. Det handlar inte bara om mer pengar till förskolan generellt utan också om att höja kvaliteten på förskolans pedagogiska innehåll.

Det tar tid att bryta långvarigt cementerade sociala arv, men från alliansens sida har vi åtminstone påbörjat den processen.

Anf. 83 BENGT BERG (V) replik:

Fru talman! Det var en inspirerande inledning på Christer Nylanders anförande. Avstampet i fornstora dagar väcker förhoppningar inför fram-

tiden i en globaliserad värld. Det internationella utbytet är något som hela tiden både påverkar oss och pågår, antingen vi vill det eller inte. Jag tror att vi egentligen vill det.

Den uppfattning man får när man träffar människor vid olika institutioner och i olika sammanhang – jag är ny inte bara i riksdagen utan också i Stockholm – är att det finns en avtagande satsning på just internationellt utbyte, till exempel kulturutbyte. Ibland hotas etablerade institutioner, som det svenska kulturhuset i Paris, av nedläggning. Jag skulle därför vilja fråga Christer Nylander hur det känns att som god frisinnad liberal balansera på den slaka linan över nyliberalekonomismens blankis.

Anf. 84 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Fru talman! Den blankisen är inte så blank längre. Nu har vi en regering som satsar mer och mer på kultur. Vi har en kulturbudget som faktiskt växer, vilket Cecilia Magnusson tidigare nämnde.

Problemet med internationellt utbyte är flerfaldigt. Vi i Sverige är dåliga på att använda de medel som finns inom EU för att öka utbytet mellan länderna. Det tycker jag är synd. Där måste vi bli bättre, och regeringen har tagit initiativ för att öka det utbytet. Det finns även andra förklaringar till det bristande utbytet. När utskottet besökte Nationalmuseum stötte vi på en sådan. Den eftersläpning av underhållet som pågått under flera decennier innebär att Nationalmuseum inte kan delta i internationellt utbyte eftersom man inte kan lita på säkerheten i byggnaden.

Det finns alltså flera skäl till att det internationella utbytet inte är så väl utvecklat som det skulle kunna vara. Min och regeringens önskan är, liksom Bengt Bergs, att vi ska bli bättre på det framöver. Det är genom att öka utbytet med andra som vi lyfter fram svensk kultur på lång sikt.

Anf. 85 BENGT BERG (V) replik:

Fru talman! Jag har ett par frågor till, och de gäller bokens underbara värld.

Litteraturkanon dyker upp med jämna och ojämna mellanrum. Vilka kriterier ska man ha för att få till en samtida, modern, uppdaterad och samtidigt historiskt uppfångande litteraturkanon? Jag menar att vår litteratur under de senaste årtiondena berikats av författare som kommit från andra delar av världen. Har Christer Nylander några tankar om ambitionen med en litteraturkanon?

Min andra fråga gäller den litteraturutredning som pågår, är under uppsegling eller planeras. Då tänker jag på förhållandena i Frankrike där man, i detta gamla kultiverade land, har fasta bokpriser. Jag har hört att fasta bokpriser inte tas med i utredningen. Därför vill jag få det antingen dementerat eller bekräftat.

Anf. 86 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Fru talman! Bengt Berg kan väl skicka mig direktiven till den utredningen. Han har uppenbarligen läst dem; det har inte jag. Jag tror inte ens att de är färdiga. Därmed kan jag också säga att vad den utredningen ska innehålla är än så länge öppet.

För min del, och jag tror att jag talar för hela Alliansen, är fasta bokpriser inget alternativ om man vill lyfta fram läsandet. Också i bokbran-

schen är det få som ser fasta bokpriser som ett alternativ för att öka litteraturens roll.

Bengt Berg frågar också om litterär kanon. Den frågan ingår förvisso inte i det betänkande vi i dag behandlar, men jag svarar ändå gärna på den. Folkpartiet, alltså inte Alliansen, tror att idén om en litterär kanon skulle kunna lyfta fram kvalitetslitteraturen i Sverige. Hur den ska se ut, vilka böcker som ska finnas på den listan, är inget politiskt beslut. Vi anser att exempelvis Svenska Akademien skulle kunna lista ett antal böcker som är särskilt viktiga för att förstå svensk litteraturs utveckling. Det tror jag skulle kunna lyfta fram kvalitetslitteraturen och ge vägledning till dem som vill läsa klassisk svensk litteratur.

Det skulle också innebära att vi fick en mer initierad och spännande diskussion om vad som är kanoniserad litteratur. Jag tror att det vore en ganska nyttig diskussion, och ibland är själva diskussionen och arbetet framåt viktigare än slutresultatet.

Anf. 87 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag förstår att Christer Nylander inte känner igen den beskrivning jag gjorde av Robert D Putnams *Den ensamme bowlaren*. Det var nämligen inte den jag hänvisade till. *Den ensamme bowlaren* skrevs tidigare. Det jag hänvisade till var det han sade 2007 i sin studie *E Pluribus Unum*, i samband med Skytteanska föreläsningen i Uppsala. Jag kan rekommendera den.

Christer Nylander attackerade mig och oss för att vi uttryckt ståndpunkten att vi inte anser att kultur som har som enda syfte att provocera, att försöka bryta ned samhällsband och normer, moral och värderingar, ska skattefinansieras. Det är möjligt att Folkpartiet vill fortsätta att skattefinansiera konstnärer som urinerar på scen, vandaliserar tunnelbanevagnar, har konstutställningar innehållande sexuella övergrepp på djur, högläsning av pornoveller för lågstadieelever och så vidare. Vi vill det inte, och det står vi för. Nu har det inte särskilt mycket med budgeten att göra, men det är en principiell hållning.

Det är märkligt att Folkpartiet tycks vilja finansiera nästan allt på kulturområdet med skattemedel. Uppenbarligen gäller inte samma villkor på kulturpolitikens område som på andra områden, och det är lite grann det jag menar när jag säger att borgerligheten till stora delar förvaltar en socialistisk, kulturradikal kulturpolitik.

Däremot var det trevligt att höra att Christer Nylander tycker att kulturarvet är viktigt att satsa på. Varför stöder ni i så fall inte de förslag som vi har lagt fram på det området? Varför vill ni inte satsa på kulturarvet?

Anf. 88 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Fru talman! Att lyfta fram kulturarvet är en av de huvudprioriteringar som alliansregeringen just nu har och som vi satsar ganska mycket pengar på. Vi ska komma ihåg att svenska museer har fått nya pengar under regeringen.

Tro inte att kulturarvsdiskussionen kommer att leda till att det finns någon svensk kultur som är ursvensk kultur. Minns att hemslöjden, som ni vill fördubbla anslagen till, har tidiga och tydliga kopplingar till

inspiration från Bysans. Minns att Carl Larssons akvareller uppstod i en tid då han befann sig i ett kosmopolitiskt Paris.

Var ni än börjar dra någontans i svenskt kulturarv kommer ni att märka att där finns någonting av internationellt inslag i detta. Er tanke på att en kulturkanon eller lyftande av kulturarvet skulle innebära att man skulle återskapa någonting som är genuint svenskt kommer att misslyckas. Det finns alltid internationella influenser i detta.

Mattias Karlsson sade att Folkpartiet på det här området vill finansiera alltmer med skattemedel. Han glömde bort att är det några som vill satsa mer än vi på det här området är det Sverigedemokraterna. Det innebär också att Sverigedemokraterna vill öka skattefinansieringen av kultursektorn eftersom ni plussar på 200 miljoner i ert budgetförslag.

Det finns en väldigt stor skillnad mellan att vara olaglig och att vara kulturellt och konstnärligt provocerande. Det är inte rätt att bryta mot lagen även om man är konstnär. Men som kvalitativ konstnär har man rätt att provocera. Det är genom provokationen och att tänja på gränsen som ett samhälle rör sig framåt.

Det är skickliga konstnärer som vill utforska gränserna som gör att vi inte står kvar på medeltiden. Det är genom att nya författare hittar nya samband som vi utvecklar samhället. Det ska vi slå vakt om. Det ni vill genomföra är en rent konservativ politik.

Anf. 89 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag vet om förekomsten av konstutställningar innehållande djurporr, som förvisso inte är olagligt, gör att vi håller oss borta från medeltiden. Jag delar inte Christer Nylanders uppfattning i den frågan.

Det är dock lite märkligt att man i alla andra sammanhang har som utgångspunkt att man ska försöka ha en verksamhet som man tror att skattebetalarna kan uppskatta och ta till sig. Man vill känna att skattebetalarna får valuta för sina pengar i så stor utsträckning som möjligt. Men det verkar inte riktigt gälla på kulturområdet.

Det verkar heller inte finnas i begreppsvärlden att all kultur inte måste skattefinansieras. Jag håller med om att det i vissa fall kan finnas ett värde i extremt provocerande konst- och kulturyttringar. Men vad är det som säger att de måste skattefinansieras? Skulle du till exempel tycka att det vore rimligt att svenska muslimer skulle behöva vara med och betala Lars Vilks teckningar?

Anf. 90 CHRISTER NYLANDER (FP) replik:

Fru talman! Det var ändå skoj att Sverigedemokraterna nu tycker att det är bra med provocerande konst. Ni skriver i ert budgetalternativ att ni vill strypa anslagen till detta.

Den som betalar skatt i Sverige vet inte exakt vad hennes eller hans krona går till. Den går till det som vi här i riksdagen prioriterar, det vill säga en mängd olika saker. Vi här i riksdagen kommer inte, åtminstone inte så länge vi andra sju partier är med och bestämmer, att avgöra vilken typ av konst som är för provocerande för att få stöd. Det är vad ni vill införa. Ni vill ha någon form av censurmyndighet som bestämmer vad som är alltför provocerande för att visas och vad som är alltför provocerande för att få stöd.

Det är förbjudet i Sverige att misshandla djur. Det är också mycket annat som är förbjudet i Sverige. Men man måste göra skillnad på vad som är förbjudet och vad som är provokativt. Svensk konst, svensk litteratur och svenska filmer måste få lov att vara utmanande. Annars rör vi oss inte ur fläcken.

Anf. 91 ANDERS FLANKING (C):

Fru talman! För Centerpartiet är kulturen en nyskapande kraft som har en uppgift i att bidra till samhällsdebatten. I att bidra till samhällsdebatten ligger också att ha, som alldeles nyss debatterades, en möjlighet till att provocera.

Det ger också ett mervärde i livskvaliteten och upplevelser som kanske leder till nytänkande men också ett allmän välbefinnande. Det hjälper till att tolka vår omvärld. Det gör att vi kanske kommer att skapa konflikter, men många gånger kreativa konflikter. För oss är det viktigt med en bredd i det vi gör i satsningar på kulturen. Men det är också viktigt att det finns spjutspetsar på kulturområdet.

Budgeten för 2011 innehåller sådana delar som jag särskilt skulle vilja betona. Det är 97 procent av kommunerna och en tredjedel av friskolorna som har sökt medel ur Skapande skola. Det är 165 000 elever som har tagit del av olika kulturupplevelser, och ungefär 1 000 kulturaktörer har på olika sätt bidragit i Skapande skola.

Det är en start på något som är väldigt bra. Det har pågått och utökas genom budgeten, och det kommer att täcka fler åldrar. Det är som vi ser det en del i att föra in kulturen i skolan men också få in den bland ungdomar. Det handlar om att skapa ett intresse men framför allt att ta vara på kreativiteten.

Det regionala engagemanget är väldigt starkt. Jag kommer från en region, Västra Götalandsregionen, där engagemanget inte minst genom regionbildningen har blivit väldigt starkt i kultursektorn. Det har bidragit till att stärka kultursektorn. Detsamma gäller i Skåne-regionen, för att ta ett annat exempel. Det är väldigt bra.

Den samverkansmodell vi har gör att vi får en lokal förankring men också ett ökat inflytande på den regionala nivån närmare medborgarna också när det gäller kulturpolitiken. Det ger mångfald och lokal förankring. Det ser vi som väldigt viktigt.

Det gjordes för ett antal år sedan en utredning som hette *Kulturen som lokaliseringsfaktor*, om jag inte minns fel. Det var dåvarande Industridepartementet som hade gett det uppdraget. Det var alltså inte kulturministern på den tiden som gjorde detta.

Kulturen bidrar till exempel till hälsa och ökad livskvalitet. Men det är också en tillväxtfaktor och attraktionsfaktor när det gäller att välja sin bosättning men också att välja var man etablerar ett företag eller en verksamhet.

Det gör att varje kommun och region som vill ligga i framkant på det här området har anledning att se på kulturen på samma sätt som på annat fritidsutbud, idrott eller vad det nu kan vara, det vill säga som attraktionsfaktorer.

De kommuner som har en vilja att utvecklas och vara attraktivare och de regioner som har samma vilja gör dessa satsningar. Detta gäller också

på den nationella nivån. För de nationella gemensamma kulturella institutioner vi har är det väldigt viktigt.

Det är, som visas i budgeten, nödvändigt att vi till exempel investerar i Kungliga Operan. För mig och Centerpartiet handlar det om att ha en fungerande opera i nuläget. Det vi också måste fundera på är hur vi i framtiden genom till exempel ett nytt operahus som är relativt centralt beläget i huvudstaden kan sätta kulturen ytterligare på världskartan.

Det är den långsiktiga politiken. Det handlar också om att nå det kort-siktiga målet. Vi talar kanske om 10–15 år framåt, men det är viktigt att hålla diskussionen levande. Vi tycker inte att det är en nationell angelägenhet som bara handlar om vad staten gör. Det handlar också om vad andra aktörer gör.

Det handlar om vad man gör på den privata sidan och vad privatpersoner, näringsliv, regioner och kommuner är beredda att bidra med för att skapa, som vi ser det, en nationalscen som sätter både Stockholm och Sverige på kartan. Det gör att vi på det området också blir jämförbara med våra grannländer.

En annan fråga som är viktig för oss i alliansen och som har debatterats förut här i dag är digitaliseringen av biograferna. Det sker ett tekniksifte som regeringen verkligen har tagit på allvar. Den tillför 60 miljoner kronor under de närmaste åren för att klara av det.

Vi vet att det inte kommer att rädda varje biografföreställning och varje biograf runt om i landet, men det kommer i alla fall att ha en betydande påverkan när det gäller att klara en fortsatt bredd och ett utbud man kan få del av snabbare över hela landet.

Om man läser i Sverigedemokraternas motion ser man att de anser sig klara av folkbildningen genom att satsa på vuxenutbildning. Jag tror att det är väldigt viktigt att inte blanda ihop dessa delar. För oss är det här två viktiga områden som vi på många sätt är väldigt bra på i Sverige. Det vore fel att sätta likhetstecken mellan dem.

Däremot vill jag säga att de satsningar som görs på folkbildningen är väldigt viktiga. Vi har en folkbildningstradition som jag tycker att vi i Sverige har all anledning att vara väldigt stolta över. Där överbryggas vi det som kan vara motsättningar mellan grupper, mellan landsting, mellan individer, vare sig det handlar om religiöst eller etniskt ursprung, kön, utbildning eller vad det nu kan vara.

För oss är det oerhört viktigt att fortsätta se folkbildningen som den resurs den är, och för att den ska kunna utövas på bredden och runt om i landet är också stödet till samlingslokaler väldigt viktigt. Samlingslokaler kopplat just till folkbildning är oerhört viktiga i många delar av landet där man inte har möjlighet att på annat sätt utöva eller få del av kulturlivet.

Detta gäller också, vilket också är med i budgeten, de kyrkoantikvariska ersättningarna som alltid har varit väldigt viktiga för Centerpartiet, inte bara när det gäller kyrkorna som samlingslokaler utan också för bevarandet av vårt kulturarv.

Jag vill säga några ord om idrotten. Jag tror att det är tusentals personer som i kväll vandrar i väg för att ideellt hjälpa till och ha träningar och andra aktiviteter med ungdomar runt om i landet. Det finns all anledning att på olika sätt sända dem en tacksamhetens tanke.

Idrottslyftet har en jättebetydelse. Här tillförs också 500 miljoner kronor i budgeten, vilket vi tycker är en oerhört viktig del, inte bara ur ett folkhälsoperspektiv utan också när det gäller samhällsgemenskap och samhällsfostran.

Fru talman! Det går att säga väldigt mycket om olika punkter i budgeten. Jag har lyft upp några delar som är väldigt viktiga för Centerpartiet och som vi tycker är bra i den budget som alliansen lägger fram. Jag vill därmed yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 92 BERIT HÖGMAN (S) replik:

Fru talman! Jag ska erkänna att jag blir lite varm i hjärtat när jag lyssnar på Anders Flanking. Under många år i min politiska gärning har vi samarbetat med Centerpartiet, och vi har haft en gemensam värdering när det gäller vikten av folkrörelser, samlingslokaler som bygdegårdar och Folkets hus och att människor i hela Sverige ska ha möjlighet att förverkliga sina livsdrömmar.

Men sedan kändes det som att det hände något med Centerpartiet. Plötsligt fanns det inga fler tongivande bondeförbundare kvar. Det kom i stället unga människor skolade av Timbro, och Centern blev ett väldigt marknadsorienterat parti. Det är detta Timbro som också har gått ut i långa artiklar och talat om att kommuner slösar bort sina pengar genom att lägga dem på kultur och idrott. Det är onödigt.

Någonstans har man tagit fasta på detta, för den moderatledda regeringen har en finansminister som åtskilliga gånger också har upprepat detta: Det är inga problem med kommunernas ekonomi, utan de lägger pengarna på fel saker, på icke lagstadgad verksamhet, nämligen kultur och idrott.

Nu står centerpartisten Anders Flanking här och säger att kulturen är jätte viktig, att vi kan använda den som en tillväxtfaktor och att han verkligen hoppas att kommuner och landsting fortsätter att ägna sig åt kultur.

Då blir min fråga: Är inte Anders Flanking bekymrad över den finansminister och även den statsminister du har som inte tycker att kommuner och landsting ska ägna sig åt icke lagstadgad verksamhet såsom kultur och idrott?

Anf. 93 ANDERS FLANKING (C) replik:

Fru talman! Jag är inte alls oroad när det gäller finansministern eller statsministern som båda har en hög ambition att se till att vi har starka statsfinanser, vilket i sig är grunden för att över huvud taget ha några resurser, som den här budgeten visar på, till att just satsa på kulturen som vi gör.

Skillnaden mellan oss när det gäller yrkandena var 98 miljoner kronor i allt detta. Jag tror alltså inte att det är resurserna som brister när det gäller insatserna på kulturområdet i det här budgetförslaget. Jag är inte alls oroad på den punkten.

Jag har varit kommunstyrelseordförande under ett antal år och varit med och satsat på kulturen. Det handlar också väldigt mycket om vilka egna prioriteringar man är beredd att göra. Det är faktiskt den kommunala självstyrelsen som avgör det. Det avgör vi inte ens i den här lokalen.

Det är jätteskoj att jag kan bidra till att värma ditt hjärta. Det känns jätteskönt, och jag kan lova dig att vi fortsätter bevaka de här frågorna. För oss är det väldigt viktigt med det breda perspektivet där det också handlar om att kunna utöva just kultur runt om och överallt i landet.

Jag var inte ens med när Centerpartiet hette Bondeförbundet, så det har inte hänt så enormt konstiga saker. Läs våra program – jag kan lämna över det senare så kan Berit Högman se att det vi skriver alltså handlar om precis samma grundvärderingar som vi har haft hela tiden.

Berit Högman behöver inte vara orolig. Jag vet inte vilka det är från Timbro som möjligtvis skulle ha spritt några andra tankar, men vi är öppna för många intressanta tankar. Vi tror nämligen på att vi måste ha mer av insatser från både näringslivet och privatpersoner när det gäller kulturområdet. Allt kan naturligtvis inte vara offentligt finansierat.

Anf. 94 BERIT HÖGMAN (S) replik:

Fru talman! Det har nog trots allt hänt någonting med Centerpartiet. Efter, tror jag, 100 år av centerstyre i Maud Olofssons eget Robertsfors har det nu blivit socialdemokratiskt, och det är ett uttryck för ett missnöje ute i landet med att det inte finns någon fördelningspolitik eller en tillräcklig regional tanke som sätter en verklighet bakom orden om tillväxt och kulturen som tillväxtfaktor.

Där hade det funnits en poäng att exempelvis gå med på vårt förslag om 5 miljarder i riskkapital till småföretag. Det hade kunnat innebära någonting för tillväxten.

Jag tror att det är enklare för Anders Flanking som ändå befinner sig i en region som lever på en tillväxt i befolkning som Västra Götaland och Skåne gör. Det är naturligt att de har muskler att sätta in i förhandlingarna med Kulturrådet om portföljen. Men den dag vi ska ha en kulturportfölj för alla landets län, eller om det någon gång blir fler regioner, kommer även Anders Flanking att bli varse att det ibland inte räcker med politisk vilja i kommuner i delar av landet som saknar en naturlig tillväxt till följd av befolkningsökning. Då behövs det en stark idé om att fördela pengar från dem som har till dem som inte har.

Jag hoppas att Anders Flanking och Centerpartiet utgör det samvetet i regeringen, för jag ser ingen annanstans någon sådan motkraft i dag.

Anf. 95 ANDERS FLANKING (C) replik:

Fru talman! Tack och lov har det hänt en del med Centerpartiet under 100 år.

(Applåder)

Det vore kanske konstigt om det inte hade gjorts det. Ett parti som står stilla har heller ingen framtid och utveckling.

Vi har naturligtvis sett den utveckling som är i samhället. Den påverkar naturligtvis alla. Nu ställde inte Maud Olofsson upp i kommunalvalet i Robertsfors. Det kanske hade gått bättre då, med all respekt för dem som ställde upp där, men jag tror inte att det är så enkelt att göra en analys på det sättet. Vi har själva en valanalysgrupp, och jag tror att vi ska försöka göra den analysen själva, även om jag förstår att Berit Högman i all välmening vill hjälpa oss med den.

När det gäller tillväxtfaktorerna är det så. En kommun eller region som inte arbetar med de här frågorna och ser kulturen som en naturlig del

att skapa en attraktion tror jag kommer att ha ganska svårt att få en tillväxt. Därför är det en investering att faktiskt satsa på de områdena, inte bara för att kulturlivet som sådant är viktigt för välbefinnande, livskvalitet och så vidare, utan också för att man kan se det utifrån ett sådant perspektiv.

Jag hyser gott hopp om att vi kan fortsätta att utifrån den budget vi har och det arbete regeringen bedriver också bevaka de här delarna som jag har tryckt på i mitt anförande. Jag kan lova att vi kommer att fortsätta göra det, och jag vet att näringsministern, inte minst tillsammans med kulturministern, nu driver frågorna också kring de kreativa näringarna.

Anf. 96 BENGT BERG (V) replik:

Fru talman! Jag blir också lite varm om hjärtat, herr Flanking, och det kan behövas när en snöstorm är i annalkande. Jag har också ett landsbygdsperspektiv och jag lever i någonting som fortfarande kallas Sverige. Det är ju svårt att få ned ett sådant stort och vackert land i en portfölj, förstår jag, även om man utför magiska trick.

När det gäller just landsbygden och regionerna och att pengarna ska räckta till har det redan uppstått en viss växtvärk i och med att det kommer att bli trångt. De kommer inte att räckta till. De institutioner i olika delar av landet som redan slukar stora resurser riskerar kanske att ta det som finns. Då är det bra att det finns en företrädare för regeringen som Anders Flanking som verkligen företräder övriga Sveriges synpunkter på tillväxt.

Det är väldigt viktigt att hela landet ska ha del av den kvalitativt goda kulturen och inte bara att det ska vara rosor på tårtan eller tillväxtfaktorer. Kulturen har ju i övriga landet likaväl som i Stockholm ett eget värde.

Jag skulle vilja fråga dig om det inte uppstår en inre dialog hos dig när det gäller den här frågan.

Anf. 97 ANDERS FLANKING (C) replik:

Fru talman! Jag för en ständig dialog, också med mig själv faktiskt. Den innebär naturligtvis att man får pröva att ställa frågor mot varandra. Jag ser egentligen inte någon motsättning i något av det vi diskuterar. Jag ser snarare det här som, och det var det jag försökte lyfta fram, att det är viktigt med bredd, att det finns en kultur över hela landet, tillgänglig på olika sätt, alltifrån samlingslokalerna, folkbildningen och satsningarna som vi ändå gör genom samverkansmodellen. Bara parentetiskt kan jag säga att den inte på något sätt är avsedd att innebära höjda anslag utan man för bara över beslutskraften till de regionala församlingarna, vilket jag tror är väldigt bra. På det sättet får vi en samverkan mellan den nationella och regionala nivån. Det tror jag också kommer att bidra till tillväxten.

Jag menar att det finns en ekonomisk sida och jag tror att det är viktigt att trycka på den. Ofta försöker man när vi satsar på kulturpolitik framställa att det på något vis är något allmänt flum som bara är lite grädde på moset som vi håller på med för skojs skull. Det går faktiskt att se det här från flera håll och ett ekonomiskt perspektiv tror jag är väldigt bra. Det tycker vi i mitt parti i alla fall, Bengt Berg, är väldigt bra. Det

har kanske inte alltid utmärkt Vänsterpartiets syn på detta, men utan tillväxt kommer vi heller inte att ha resurser till kulturen.

Sedan är det så att vi behöver en spetskultur. Det var därför jag tog upp frågan om till exempel Kungliga Operan och en långsiktig diskussion och en långsiktig politik där staten men också andra parter måste vara med och diskutera. Jag tror att det är en viktig fråga för framtiden att vi också vågar diskutera det. Det uppfattas ute i landet många gånger som en typisk Stockholmsfråga, men från Centerpartiets sida ser vi inte någon motsättning i det. Vi ser snarare att det här också ger en spets och möjligheter för andra kulturaktiviteter och annan musikverksamhet runt om i landet. Det är så det ska fungera.

Jag kommer ihåg att den första opera jag såg var just när Kungliga Operan uppträdde på det nyinvidga kulturhuset i Skövde. Om jag inte minns fel var det med Hoffmanns äventyr. Det går att få ut kulturen på det sättet också.

Anf. 98 BENGT BERG (V) replik:

Fru talman! Kungliga Operan tycker jag också, trots att jag väldigt sällan är där, verkligen är en nationell angelägenhet som varje anständig kulturnation givetvis ska hålla sig med, liksom de andra stora, Dramaten, Nationalmuseum och så vidare. Det är inte de som är problemet, för det kommer att finnas pengar. Jag tycker i och för sig att det är en skandal att det läcker ibland i deras vackra korridorer.

Det som är problemet är att övriga, icke storstadsmässiga regioner, riskerar att successivt släckas ned. Jag tycker faktiskt att det är en ynkesdom att man inte ens kan hålla några 80-wattslampor lysande i biografskyltarna och ge stöd till en digitalisering så att man till och med skulle kunna sända operaföreställningar från Stockholm till de biografier som riskerar att släckas ned.

Min hembiograf i Torsby, norra Värmland, har ungefär 12 000–14 000 besökare per år. Det är trots allt väldigt många människor på en befolkning på i närområdet 6 000–7 000 personer. Detta vill jag inskräpa och hoppas på herr Flankings goda vilja att föra landsbygdens talan även i Alliansens korridorer.

Anf. 99 ANDERS FLANKING (C) replik:

Fru talman! Jag känner hur förväntningarna stiger och det är naturligtvis väldigt smickrande. Vi ska givetvis fortsätta precis på samma sätt som vi hittills har gjort, bevaka och driva de här frågorna. Bland annat digitaliseringen är ett väldigt tydligt exempel på just detta.

De 60 miljoner som läggs på detta område är ändå en stor summa. Det menar jag är en satsning i sig som jag tror att vi alla kan vara glada och stolta över. Sedan kommer det naturligtvis att finnas biografier, det vet vi, som ändå inte kommer att klara av det här teknikskiftet, som inte har råd med det. 60 miljoner är en betydande insats, tycker jag.

Jag lyfte fram operafrågan. Visst finns det medel – det var det jag berörde – för att klara det som är på kort sikt, nämligen nuläget och den opera vi har. Sedan är det också viktigt att diskutera ett nytt operahus. Det finns ett kortsiktigt och ett mer långsiktigt perspektiv också på den frågan och vi bör våga vara lite visionära i de styckena.

Anf. 100 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! I kulturen finns en kärna, en själ och ett hjärta som inte så lätt låter sig definieras eller kategoriseras. Kulturen består i den gränslösa upplevelsen, förtummelsen eller njutningen och handlar om den dimension som vi alla behöver i livet.

Kulturen har också specifika verksamheter som teater, film, dans, musik, konst, litteratur, mat med mera. Det handlar om språk, religion, uppsättningar av värdenormer, seder och bruk och världsbilder.

Inom området ingår inte minst också politiken för det civila samhället, idrotten, ungdomspolitiken och mediepolitiken. Det får vi inte glömma när vi i dag debatterar utgiftsområde 17 i budgetpropositionen.

På tal om idrott kan för många ett riktigt hett fotbollsderby eller varför inte en välspelad innebandymatch också vara en form av kultur.

Kristdemokraternas kulturpolitik bygger på tre grundpelare.

Först menar vi att människan har fler behov än de rent materiella. Dessa måste tillgodoses. För att man ska växa som människa krävs en immateriell dimension samt relationer och gemenskap med andra. Det är viktigt att skapa ett utrymme för annat än yta hos oss människor. Att värna om människans inre liv är för oss lika självklart som att garantera hennes materiella behov. Genom kulturen kan människor finna mening i tillvaron och utvecklas både som personer och i relationer med andra.

Den andra grundpelaren i den kristdemokratiska ideologin handlar också om ansvar och förvaltarskap. Ofta använder vi de här orden i termer av miljöpolitik och ett ansvar för vår miljö. Absolut, det ska vi givetvis göra, men det handlar också om att bevara det arv av tankar, värderingar och idéer som har lämnats till oss från tidigare generationer.

Fru talman! Debatten har handlat mycket om mångkultur och värderingar. Varifrån kommer detta som slarvigt kallas för svensk kultur och svenska värderingar? När vi talar om västerlandets värderingsvaggan brukar vi tala om tre huvudstäder i Europa – Rom, Aten och Jerusalem – som en grund för västerlandet, som en grund för Sverige.

Den grekisk-romerska antiken och den judisk-kristna etiken, traditionen och värdegrunden är grunder för det västerländska och svenska samhället. Från Aten har vi hämtat filosofi, konst och vetenskap. Från Jerusalem har vi hämtat etiken och synen på människan. Människovärdet är unikt, okränkbart och omätbart för alla människor – för var och en. Det får vi inte glömma i debatten.

Den tredje grundpelaren för kristdemokratisk kulturpolitik som jag vill beröra handlar om samhällets maktfördelning. Vi menar att alla politiska beslut ska fattas så nära den enskilda människan som möjligt. Kulturpolitiken ska utifrån detta synsätt utgå från den enskilda människan och hennes behov. Kulturen ska i huvudsak inte styras av beslut uppifrån utan ska frodas bland människor. Med detta som bakgrund är det inte avlägset att välkomna en regionalisering av kulturpolitiken.

Jag har i denna kammare tidigare sagt – och jag upprepar det gärna – att vi behöver ett perspektivskifte. Vi har alltför mycket utgått från den offentliga sektorn, sedan det privata och sist den ideella sektorn, det vill säga det civila samhället. Jag vill vända på begreppen och utgå från människor i centrum, den ideella sektorn, det civila samhället, och sedan ha det privata och det offentliga som något stödjande. Jag vill bygga en kulturpolitik utifrån det perspektivet.

I budgetpropositionen ökas till exempel anslaget med 900 000 kronor för att följa upp överenskommelserna med den ideella sektorn på det sociala området och på integrationsområdet.

I budgetpropositionen höjs också statsanslaget med en halv miljard till idrotten. Anslaget till svensk idrott blir därmed 1,7 miljarder från och med 2011. I stället för att låta pengar komma in via bidrag från Svenska Spel stabiliseras stödet genom att det förs in i budgeten. Detta välkomnar jag starkt. Idrotten är vår största folkrörelse och en enormt positiv kraft för hela vårt samhälle.

Kulturen, precis som föreningslivet, håller ihop gemenskapen. Kulturen skapar förutsättningar för ett gott och öppet samhälle som är tryggt i sig självt. Den vidgar vyer och erbjuder plats för fler. Kulturens värde är omätbart.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till kulturutskottets förslag i betänkandet. Låt mig också säga att jag delar de uppfattningar som tidigare har nämnts i debatten om den förvirring som kan råda över de tre rödgröna oppositionspartiernas olika modeller för finansiering av sina förslag. Trots flera frågor tidigare har jag inte fått ett tydligt svar på vad som prioriteras i det som utlovas. Ordet önskelista, som Christer Nylander använde tidigare i debatten, kanske passar bra så här i jultider.

Vidare på jultemat, fru talman, skulle jag också vilja stanna upp vid alla de klappar som delas ut från Sverigedemokraterna. Sverigedemokraterna vill dubbla anslaget till hemslöjden, öka anslaget med 15 procent för Riksantikvarieämbetet och öka anslaget till kulturmiljövård med 20 procent. Förklaringen som ges är att stärka kärnan i den svenska kulturen och återupprätta en gemensam nationell identitet. Det är den enda förklaringen jag har sett, och jag har inte fått förtydligat vad det innebär. Men Mattias Karlsson talade i ett tidigare replikskifte med Christer Nylander om att skattebetalarna ska få valuta för sina pengar. Men här kan anslag höjas utan att vi som skattebetalare riktigt förstår vad pengarna ska gå till. Vad är innehållet i verksamheterna, till exempel för det fördubblade anslaget till hemslöjden i Sverigedemokraternas förslag?

För det första: Det är oansvarigt att fördela pengarna som om det vore julafton redan i dag. För det andra: Vad menas med begreppet att återupprätta en gemensam nationell identitet och att stärka kärnan i den svenska kulturen? Vad är definitionen på svenskhet? I debatten har några försök till förklaringar gjorts, men jag har inte blivit klokare på de förslag som har presenterats.

Avslutningsvis vill jag nämna en satsning som jag tycker är positiv, nämligen den satsning som flera har nämnt med namnet Skapande skola. Jag ser den som en av de viktigaste satsningarna i budgetpropositionen. Det är extra positivt när vi i dag får rapporter från Kulturrådet om att Skapande skola för de elever som hittills har varit med i satsningen har inneburit att de har fått stärkt självförtroende och självkänsla. Därför är jag glad att anslaget höjs till 150 miljoner kronor i budgetpropositionen för 2011.

(Applåder)

Anf. 101 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman, åhörare och vänner! För fjärde eller möjligen femte gången, beroende på hur man räknar, står jag här i riksdagens talarstol för att debattera regeringens kulturbudget. För fjärde, eller möjligen femte, gången är det också en kulturbudget jag är stolt över. Lika många gånger har den också varit större än fjolårets budget.

Trots att vi har gått igenom en svår ekonomisk kris har regeringen valt att satsa på kulturområdet. När jag träffar mina kolleger från andra delar av Europa kan jag konstatera att man i många länder tvingas minska också sina kulturbudgetar – i en del länder med så pass mycket som 25 procent. Ni kan själva tänka er hur det skulle se ut för oss om vi skulle tvingas minska vår kulturbudget med 1 ½ kanske uppåt 2 miljarder kronor från och med 2011. Vi väljer i stället att satsa på kulturen.

Under förra mandatperioden markerade vi våra prioriteringar. Det var barns och ungas rätt till kultur, att värna och vårda ett kulturarv för framtiden och förbättra villkoren för den nyskapande kulturen. Det var tre tydliga prioriteringar som styrde arbetet under den förra mandatperioden, och de kommer också att präglade denna mandatperiod.

Vi fortsätter därför att bygga ut Skapande skola, som flera före mig har lovordat här. Från och med årsskiftet omfattar satsningen årskurserna 1–9 och uppgår till 150 miljoner kronor.

Varför gör vi det? Jo, därför att vi vet att tidigt möta kulturens olika uttryck stärker vi barnens och de ungas nyfikenhet och egna kreativitet. Därmed på sikt stärker vi också kulturen som helhet. Bredd ger elit, som det brukar heta inom idrotten, och motsatsen gäller också, det vill säga eliten ger bredden.

En positiv sidoeffekt av Skapande skola är att satsningen också erbjuder jobb till professionella kulturskapare. Bedömningen från Statens kulturråd är att Skapande skola redan så här långt har givit runt 1 000 nya jobb.

Jag avser också att i regleringsbrevet ge en rad av våra myndigheter och institutioner ett särskilt uppdrag att redovisa en strategi för arbetet med barns och ungas rätt till kultur, som nu också sedan ett år tillbaka är ett nationellt kulturpolitiskt mål. Självlärt vet jag att det redan nu pågår mycket bra arbete för att nå fler och för att arbeta mer med barn och unga, men uppdraget måste hela tiden utvecklas för att vi inte ska glömma eller tappa dem som kommer att bli våra framtida kulturskapare eller kanske bara kulturkonsumenter – och det är inget fel i det.

Fru talman! I denna budgetproposition föreslår vi också att Statens historiska museer, Flygvapenmuseum i Linköping och Stiftelsen Hallwylska museet får ytterligare tillskott för att kunna främja ett levande kulturarv som ska bevaras, användas och utvecklas.

Regeringens bedömning är att det finns stora och skilda behov vid de statliga museerna. Genom den satsning vi kallar ”fria museer” har också sammanlagt 110 miljoner kronor tillförts sedan 2007.

Vi har därtill ansvar för att bevara och underhålla de statliga kulturfastigheterna. Det är väl känt att Nationalmuseum och Kungliga Operan huserar i fastigheter med omfattande renoveringsbehov. Regeringen avsätter därmed totalt över 100 miljoner kronor under perioden 2011–2014 för renoveringar och underhåll.

I och med denna budgetproposition inrättar regeringen ett sekretariat för digitalisering vid Riksarkivet. Detta ska stå för utveckling och kompetensuppbyggnad inom området. En ökad samverkan på det här området är nödvändig och bidrar till att vårt gemensamma kulturarv blir mer tillgängligt.

Så till ett annat fält.

Regeringen har tillsatt en kommitté med namnet Kulturbryggan. Denna brygga ska från och med den 1 januari främja kulturell förnyelse och utveckling. När Stiftelsen framtidens kultur nu försvinner efter många år och väl förvaltade medel kommer Kulturbryggan att ta vid. 25 miljoner kronor kommer årligen att delas ut till nyskapande kultur och konst.

Detta sker för att ge fler utrymme att våga pröva nya kulturformer, för att fler ska kunna ta risker och för att hjälpa dem som ännu inte har etablerat sig. Jag hoppas också att det ska finnas en samfinansiering med andra parter, såväl offentliga som privata.

Nästa år startar Statens musikverk. Den 1 maj kommer verksamheten vid Statens musiksamlingar att ändra karaktär och präglas av en kombination av det musikaliska kulturarvet och en plattform för nutida musik.

Jag är medveten om att det har varit en smula turbulens kring denna förändring, men jag kan försäkra alla att vi har lyssnat på många röster i musiklivet just för att denna förändring ska kunna bli så bra som möjligt. Ingen är betjänt av att de återstående besluten – en del beslut är redan fattade – som gäller Musikverket hastas igenom, och därför har vi beslutat att skjuta upp starten med fyra månader.

Vi har under hela processen varit tydliga med att förändringen är stor men nödvändig och att 2011 kommer att bli ett mellanår för musiken. Därför avsätter regeringen 4,5 miljoner kronor under såväl detta år som nästa.

Under förra mandatperioden inledde vi ett förändringsarbete för att utveckla och förbättra förutsättningarna för kulturen. En del i detta var Kulturutredningen, som skapade stor uppmärksamhet kring kulturen i allmänhet och kulturpolitiken i synnerhet. Många vittnar också om att kulturdebatten under senare år har varit ovanligt vital.

Att diskutera, debattera och protestera är olika sätt att utveckla sig själv och sin omgivning. Jag vill att denna debatt ska fortsätta och helst att ännu fler ger sig in i debatten. I detta välkomnar jag därmed Sverigedemokraterna, som har gjort att debatten på något sätt har tagit fart igen. Det gör inte bara mitt arbete roligare och mer utmanande, utan det leder också – det är jag övertygad om – till förbättringar av kulturpolitiken.

För att få bra och nya underlag till förändringar och förbättringar föreslår regeringen att Myndigheten för kulturanalys bildas under 2011. Den ska utvärdera, analysera och redovisa effekterna av insatser inom hela kulturområdet. En viktig del av detta är att inte enbart stirra sig blind på det som staten och det offentliga gör i största allmänhet, utan att se till hela kulturlivet i den ideella sektorn och den kommersiella sektorn. Kulturen är så mycket större än kulturpolitiken.

Från och med 2011 införs också en ny samverkansmodell för fördelning av vissa statliga medel till kulturverksamhet på regional nivå. Modellen ska ge förutsättningar för ett ökat regionalt inflytande och ansvar.

På så sätt hoppas vi kunna flytta besluten närmare medborgarna och engagera ännu fler för kulturen.

Dessa tankar är inte nya, men tidigare har de uppenbarligen stannat på papperet. Nu genomför vi denna reform, men jag är väl medveten om att det säkert kommer att behöva filas och putsas en del på den under resans gång – konstigt vore det annars.

Först ut i landet blir Skåne, Västra Götaland, Halland, Norrbottens län och Gotlands kommun. Fullt utbyggd kommer modellen att omfatta ca 1,2 miljarder kronor.

Sist, men absolut inte minst, vill jag tala om statens stöd till idrotten, vilket några har gjort också före mig.

Jag är, liksom mina allianskolleger, mycket nöjd med att vi under förra mandatperioden lyckades avskaffa kopplingen mellan människors spelande och de pengar som kommer idrotten till del. Det totala stödet till idrotten, över statsbudgeten, är nu uppe i över 1,7 miljarder kronor per år – detta alltså oavsett hur mycket svenska folket spelar.

En halv miljard årligen av detta anslag går till Idrottslyftet. För att nå fler barn och unga, inte minst flickor och invandrarungdomar som har haft svårt att hitta en plats i idrotten, kommer Idrottslyftet att breddas till andra former av motionsaktiviteter än de som vi till vardags kanske betraktar som typisk idrott.

Regeringen fortsätter också den samlade elitsatsningen. Riksidrottsförbundet får använda 212 miljoner kronor till en flerårig elitsatsning som omfattar flertalet förbund.

Den långsiktiga målsättningen med detta är det som vi alla hoppas, att det ska bli framgångar för svenska idrottare i OS, Paralympics och andra internationella mästerskap. Håll tummarna för handbollstjejerna i kväll!

Jag vill till sist återknyta till det som jag började med. Världen har gått igenom en stor ekonomisk kris. Många länder är fortfarande inte ute ur krisen och har tvingats till tuffa sparpaket, med besvärliga konsekvenser på många områden, inte minst på kulturens område.

I Sverige har vi kanske haft tur, men vi har också en regering som har fört en ansvarsfull ekonomisk politik och därigenom satsat på kulturen.

Eftersom flera här har anknutit till svenska diktare ska väl inte jag vara så mycket sämre. Nu är jag inte någon anhängare av en nationell litteraturkanon – det har vi pratat om tidigare – men om vi hade haft en sådan skulle säkert, förutom Vilhelm Moberg och flera andra som har nämnts här, också Esaias Tegnér ha en plats. Då kan det kanske passa att citera en del av det han har diktat: ”All bildning står på ofri grund till slutet, blott barbariet var en gång fosterländskt.”

(Applåder)

Anf. 102 TINA EHN (MP) replik:

Fru talman! Tack så mycket för det informativa anförandet, kulturministern!

Det här är min första debatt på kulturutskottets område. Det är trevligt att höra att man blir inbjuden till en debatt även om man har olika åsikter, vilket jag tycker är bra för oss alla. Jag tror att man kan känna sig lite pirrig när man för första gången möter en minister som man inte har mött tidigare i en debatt, men jag tror inte att det är farligt.

Jag vill passa på att citera Skorpan i *Bröderna Lejonhjärta* när han säger så här:

”Men då sa Jonatan att det fanns saker som man måste göra, även om det var farligt. ’Varför då’, undrade jag. ’Annars är man ingen människa utan bara en liten lort’, sa Jonatan.”

Det är det här det handlar om lite grann, att vi är modiga, ifrågasätter och diskuterar politik.

Jag tänkte ta upp en fråga som har florerat en del i medierna. Jag är ledsen att jag inte har siffror med mig, men det har varit en diskussion om att väldigt mycket pojkar i dag nästan inte alls läser böcker och att det är ett ganska stort problem i samhället. Samtidigt vet jag att regeringen har satsat mycket på bland annat det vi har hört mycket om i dag, Skapande skola, som man framför som en väldigt positiv reform. Jag tänker inte säga emot det, utan jag tycker att det är bra att man plockar in professionell kultur i skolan. Dagens pressmeddelande visar också att vi här får in professionella aktörer och att det inte alltid är det ideella som är vägen.

Pojkars läsning tycker jag är en väldigt viktig och intressant fråga att ta upp, så jag tänkte höra vad kulturministern har att säga om det.

Anf. 103 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M) replik:

Fru talman! Jag garanterar Tina Ehn att jag inte är farlig, i alla fall inte för Tina Ehn, tror jag.

Jag delar Tina Ehns oro när det handlar om pojkars läsning. Det är också ett skäl till att vi vill ha den här breda litteraturutredningen. Flera har varit inne på den. Nu arbetar vi med direktiven, och tjänstemän på departementet träffar många olika aktörer ute i bok- och biblioteksvärlden för att se vad det är som är viktigt, så att vi fångar in de frågor som vi känner att vi behöver ta upp.

Skapande skola spelar säkert också en roll, för jag vet att man under de besök jag har gjort ute i landet har arbetat mycket med författare. Det är en viktig del.

Jag är också orolig för, även om jag kanske inte har de direkta vetenskapliga beläggen för det, att det finns en koppling mellan våld och brist på språk, att det när orden inte räcker till är lättare att ta till sparkar och knytnävar. Det finns säkert flera aspekter på det här.

Regeringens läsa-skriva-satsning är viktig, men jag är medveten om att det kommer att ta tid innan det här slår igenom.

Men det handlar inte bara om vad vi kan göra på den politiska nivån, oavsett om vi är politiker i riksdagen eller om vi är aktiva på kommunal nivå. Vi måste också tala om de vuxnas roll här. Jag vet att det finns siffror på hur många minuter vuxna talar med barn, egna barn eller andras barn. Vi har ett eget civilt ansvar.

Det är därför glädjande att se att barn är den grupp som är mest flitig på biblioteken. Men jag är övertygad om att det här är ett område som vi kommer att behöva arbeta med därför att språket är nyckeln till så mycket annat, till delaktighet och till glädje men också till att man ska kunna bli en fullvärdig samhällsmedborgare.

Anf. 104 TINA EHN (MP) replik:

Fru talman! Någon har sagt: Där konsterna tar slut tar våldet vid. Jag kan bara dela den uppfattningen.

Jag tycker också att det är otroligt viktigt att man får utveckla sitt språk och att man får en möjlighet till det i samhället. Jag tror att det är bra att man går in och satsar på kultur för barn även i skolan. Jag tycker att det ska vara en självklar sak. Jag har alltid ansett att kulturen hela tiden ska finnas i det dagliga och inte vara någonting som bara är en linje en viss tid på dygnet. Därför tror jag att detta är en väldigt bra sak.

Sedan är det regeringens val att göra det här till Skapande skola och så vidare. Vi hade kanske gjort på ett annat sätt, men så är det i politiken. Man får följa upp det här. Jag tror att det är en bra satsning.

Det finns en annan satsning i kulturpolitiken, och det är den här koffertmodellen, som nu kommer att genomföras i de här länen, som vi hörde talas om. Det är också intressant. Vi har sagt att det är bra att man försöker plocka ned kulturen och få den mer från ett underifrånperspektiv.

I dag har vi fått mycket kritik för den rödgröna budgeten, att vi har en summa som inte är så stor. Men 94 miljoner är ändå 94 miljoner. Men vi har tydligen inte specificerat önskelistan tillräckligt för att majoriteten ska kunna kritisera det. Samtidigt ser jag att koffertmodellen också är en önskan om vad som ska ske. Där har man inte heller specificerat allting exakt.

Nu har jag inte följt den här frågan i detalj så länge som kanske alla andra här har gjort. Men jag har läst Kulturrådets remissvar. Det handlar en hel del om att man skulle vilja ha den här utvärderingen. Så jag tänkte nu fråga hur det kommer att se ut. Vad blir det för utvärderingar av det här? När sker det och så vidare?

Anf. 105 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M) replik:

Fru talman! Koffertmodellen är, kan man väl säga, resultatet av en lång tids önskemål från regionerna. Man ser att det i den delen inte går att ha en nationell kulturpolitik som ska se likadan ut över hela landet. Att vi har nationella kulturpolitiska mål är en sak, men hur man arbetar för att uppfylla de här målen är någonting helt annat.

Jag har haft ett antal möten med företrädare för regionerna. De har i sin tur också haft diskussioner med Kulturrådet. Det här är en lång process. Den är inte helt enkel. Men vår absoluta vision är att kulturen i stort därmed också ska få en mycket större betydelse än vad den kanske har haft.

Även om inte Tina Ehn kom in på pengar i det här sammanhanget kan jag nämna att en vanlig fråga som jag fick från början, när vi sade att vi ville regionalisera och demokratisera kulturpolitiken, var: Är det här statens sätt att minska sitt engagemang, att skära ned på anslagen? Då var vi väldigt tydliga med att det inte var det, och det är det fortfarande inte.

Däremot kan jag till min glädje konstatera att detta inte bara har fått till följd att många möten har skett och att många har engagerat sig lokalt i kulturpolitiken, utan man har också på flera håll beslutat att satsa mer pengar lokalt på kulturen. Förhoppningen är att det ska komma fler bidragsgivare som ansluter sig och vill vara med och stödja kultur för alla.

Det infördes en trevlig tradition här i riksdagen under den förra mandatperioden, och det är att vi önskar varandra god jul. I alla fall önskar jag er en god jul med en bokgåva. Alla som har varit uppe och debatterat med mig, kanske ytterligare någon, kommer att få en bok som jag varmt kan rekommendera. Ni får samma bok allihop, och det är Émile Ajars *Med livet framför sej*.

Läser du den har du många lyckliga timmar framför dig!

Anf. 106 BENGT BERG (V) replik:

Fru talman! Satsningen på kultur i skolan gläder mig verkligen, för det finns ingen viktigare grupp i samhället att dela med sig till och få del av kultur från än skolbarnen. Besparingarna inom skolan drabbar hårt och på sikt. Den som sår vinden får som bekant skörda stormen. Detta tycker jag alltså är bra.

Men det finns något som jag skulle vilja fråga om. I en del av våra friskolor runt om i landet – här i Stockholm finns det många – saknas det skolbibliotek. Jag tänker på tanken med Skapande skola. Detta måste väl också rimligtvis tillfalla de barn som går i friskolorna, så att de tidigt kommer i kontakt med läsandet och bokstävernas underbara värld.

Det var en liten fråga jag hade. Jag kanske kan få spä på med lite mer.

Just när det gäller läsfrämjande åtgärder har jag varit lite undrande inför de åtgärder som har vidtagits när det gäller att dra in en del av stödet eller hela stödet till *En bok för alla*, vars barnböcker betydde väldigt mycket. Att kunna köpa en fyrfärgsbok för 25 spänn betydde mycket. Det handlar om andra viktiga läsfrämjande projekt, som *Läs för mej*, pappa! Och det handlar om bensinmacksbiblioteken. Då är det inte barn det gäller, men det gäller kanske läsovana gubbar som kör långtradare.

Det kommer till någonting nytt i stället för det ena eller det andra. Kulturbryggan är en ny skapelse som ersätter Framtidens kultur. Då skulle jag vilja haka på ytterligare en fråga: För vem är Kulturbryggan tänkt?

Anf. 107 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M) replik:

Fru talman! Jag ska bara säga något kort till Tina Ehn, eftersom jag glömde att säga vem som skulle stå för utvärdering. Det kommer att bli analysmyndigheten.

Det saknas skolbibliotek, talade Bengt Berg om. Ja, det var någonting som vi i Alliansen ofta fick höra under vår tid i opposition. Det var mycket uppvaktningar från Författarförbundet och många andra, även skolor, om att det saknades skolbibliotek. Då är det glädjande, tycker jag, att den här regeringen redan under förra mandatperioden skrev in i skollagen – det är Jan Björklund som har ansvar för det – att det ska finnas skolbibliotek på skolorna. Vi har alltså stärkt detta. Det skedde alltså med Alliansens hjälp.

Sedan handlar det om *En bok för alla*. Jag hoppas att jag får en chans att gå in på det som man brukar säga från den nuvarande oppositionens sida, att det är för passivt, för lite och för sent. Det har vi hört många gånger. Men hittills har jag inte hört det mer än en, tror jag. När det gäller att man tycker att vi är passiva vet jag inte om det beror på att vi har gjort en del förändringar som man inte uppskattar.

Låt oss dock ta En bok för alla. Det handlar om ett anslag som infördes i början av 1970-talet, tror jag. Det var en helt annan bokvärld då. Det var svårt med böcker. Det fanns nämligen bland annat fasta bokpriser, tror jag, och man fick inte sälja böcker var som helst. Pocketboken hade precis gjort sin entré. En bok för alla var viktig på sin tid, men det är inte samma sak som att En bok för alla ska finnas för alltid.

När det gäller den del som handlar om barnböcker kan jag se att En bok för alla fortfarande lever i allra högsta välmåga, och man ger fortfarande ut barnböcker. De pengar som gick till En bok för alla finns dock kvar inom litteraturområdet och går till andra läsfrämjande verksamheter.

Samma sak gäller en del andra verksamheter; bara för att man en gång gör ett försök är det inte sagt att pengarna alltid måste stanna kvar inom samma anslag. Då kommer vi aldrig att komma vidare, och vi kommer aldrig att kunna förnya något. Vi har tvärtom satsat extra miljoner just på läsfrämjande.

Anf. 108 BENGT BERG (V) replik:

Fru talman! Jag ska bara helt kort kommentera två saker.

Betyder det faktum att det *ska* finnas skolbibliotek på friskolorna att det *finns* skolbibliotek på friskolorna?

När det sedan gäller En bok för alla lever den vidare på grund av många idealisters bidrag, men den är mycket reducerad och priserna har måst höjas på grund av uteblivet statligt stöd för detta.

Det är givetvis så att det väldigt mycket är pengar det handlar om också när man diskuterar kulturpolitik. Jag avslutar min replik med att googla på ”pengar” i mitt inre, och då är det några rader av Verner von Heidenstam som dyker upp. Det är givetvis följande: ”Det är skam, det är fläck på Sveriges banér, att medborgarrätt heter pengar.”

Anf. 109 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M) replik:

Fru talman! Verner von Heidenstam var den fjärde mannen; vi kanske egentligen skulle ha lite fler kvinnor. Det handlar väl dock om den 140-gradiga skalan då man inte hade fri rösträtt, så det går väl inte riktigt att jämföra även om jag också, liksom Bengt Berg, tycker att detta är en mycket vacker dikt. Det finns för övrigt också en utmärkt bok av Per Gedin som jag kan rekommendera och som handlar om Verner von Heidenstam, i den mån Bengt Berg inte redan har mött den.

Jag vet inte; ska vi kanske återgå till En bok för alla och den situation som nu råder på bokmarknaden, eftersom Bengt Berg gärna skulle se att detta återinfördes. Det vet jag att till och med Mona Sahlin tog upp som ett av förslagen. Det är dock inte ett system som når upp till dagens nivå. Vi har i dag en helt annan tillgång till böcker än vad man hade i början på 70-talet när En bok för alla infördes.

Jag ser alltså för min del inte att detta skulle bidra till särskilt mycket, och det tror jag egentligen inte att någon annan i kammaren eller ens i det bokläsande Sverige heller gör. Böcker är i allmänhet i dag heller inte särskilt dyra. Det ska vi vara väldigt glada för. Dock ska naturligtvis även Bengt Berg få en bok!

Anf. 110 BERIT HÖGMAN (S) replik:

Fru talman! Jag har två funderingar till kultur- och idrottsministern, en om nutiden och en om framtiden.

I slutet av sitt anförande sade kultur- och idrottsministern att hon uppskattade debatten oavsett var den kom ifrån. Jag har dock tvivlat på detta de senaste dagarna. Det är så att Filminstitutet inte riktigt tycker att det kan klara det uppdrag man har fått från regeringen utan i stället ständigt driver debatten om anslagen. Detta har föranlett statsrådet att skriva brev till styrelseordföranden och ifrågasätta Filminstitutets vd:s höga tonläge, som det står i brevet.

Min fundering blir: Är det ett nytt sätt att styra en myndighet att skicka brev om myndigheten försöker utöva sitt uppdrag? Och det är inte nog med detta – en av kulturministerns politiskt sakkunniga, Erik Kristow, går ut i medierna och kallar Filminstitutet en alltför välbekant klagosång från otacksamma bidragstagare.

Jag undrar: Är det en inställning som omfattar flera på Kulturdepartementet att våra institutioner som får pengar från statsbudgeten är otacksamma bidragstagare? Jag har i alla fall inte hört någon kulturinstitution som inte tycker att den ständigt behöver mer resurser för att förverkliga någonting den brinner för.

Anf. 111 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M) replik:

Fru talman! Vad Erik Kristow har skrivit på Facebook får stå för honom själv. Han har även kommenterat detta, tror jag, så det står inte jag bakom.

Däremot är det riktigt att jag har skrivit ett brev. Jag var nämligen också överraskad över den reaktion Bengt Toll gav uttryck för i medierna innan vi hade hunnit prata om detta. Mycket av det satsningen på digitala biografier, vilket är väldigt välkommet, bygger på är nämligen underlag från Svenska filminstitutet. Man har sett framför sig att det kommer att bli ett stort teknikskifte, och man tror att det kommer att sätta fart under 2012. Det är också därför vi har valt att göra vår satsning från 2012.

Anf. 112 BERIT HÖGMAN (S) replik:

Herr talman! Vi har också haft besök av Filminstitutet där man konstaterade att det nog kommer att vara lite för långt fram. Men vi släpper denna fråga och tar en mer positiv fråga, som handlar om framtiden.

Det rör kulturen som tillväxtfaktor. Satsningen på 73 miljoner, som nu är 70, ligger hos Nutek, och statsrådet har också tillsatt ett slags råd. Vad jag förstår är det lite tandlöst, men statsrådet får gärna svara på vad rådet ska göra i denna fråga.

Min fundering är dock: Vi har en idé att också använda idrotten som en faktor för tillväxt. En av punkterna i detta program handlar om att stötta stora internationella arrangemang i vårt land där sporten och idrotten kan utgöra en väldigt viktig del. Tidigare har statsrådet sagt nej till stöd till stora arrangemang, men min fråga är: Kan statsrådet ha en fundering inför framtiden att ändra sig i detta ställningstagande – för tillväxtens skull?

Anf. 113 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M) replik:

Herr talman! Tandlöst eller inte – vi har inte förutsatt att det ska ha särskilt vassa tänder. Rådet är just ett råd och består av kulturskapare, inte av organisatörer. Det är för att man ska se att de medel som är avsatta i denna handlingsplan också ska hamna där de behövs och även bistå såväl oss politiker som Tillväxtverket och andra med förslag utifrån de kontakter man har när det gäller var dessa pengar gör mest nytta.

Jag har hela tiden sagt att vi är väldigt positiva till fler stora, internationella evenemang på idrottsområdet. Flera får vi också här. Det är dock en helt annan sak än att tycka att man ska lägga 3 ½ miljard kronor på ett fotbolls-EM med väldigt bristfälliga ekonomiska kalkyler och för att bygga ut arenor som ganska bums därefter skulle rivas. Det tycker vi inte är en god användning av skattebetalarnas medel. Jag kan säga att jag tror att jag har fått ett eller två mejl efter detta beslut, så det verkar som att svenska folket delar vår uppfattning.

Apropå det Berit Högman var inne på inledningsvis, att det var passivt, undrar jag hur man kan se det som passivt. Vi talar om Skapande skola, som man också prisar från oppositionen, och den utbyggnad av allianserna som gjordes under föregående mandatperiod, som vi också har lagt extra pengar på.

Vi talar om den förlängning vi gjorde av Access under ytterligare två år med 100 miljoner kronor och den handlingsplan för kultur, kulturella och kreativa näringar som nu verkar. Vi har den satsning vi har gjort på Hus med historia och de renoveringar vi nu sätter i gång efter årtal av försummelser av bland annat Nationalmuseum och Kungliga Operan. Vi har det uppdrag vi har gett till Forum att skildra kommunismens brott mot mänskligheten. Över hundra miljoner människor har mördats.

Vi har vågat förändra. Vi förändrar musiklivet, och vi har haft kulturutredningar och filmutredningar.

(Applåder)

Anf. 114 AMIR ADAN (M):

Herr talman! Jag skulle vilja uppehålla mig i utgiftsområde 17 vid framför allt den del som berör idrotten.

Sverige är fantastiskt när det gäller idrott. Just nu i denna stund är världens mest omskrivna fotbollsspelare svensk, världens bästa simmerska svensk, några av de ledande stjärnorna i världens bästa hockeyliga svenskar, världens bästa längdskidåkare svenskar, världens fjärde bästa manlige tennisspelare svensk – detta som exempel på att idrottslandet Sverige fortsätter att producera världsstjärnor. Det faktum att Angelica Bengtsson söndagen den 23 november 2010 fick priset Årets nykomling i friidrottsvärlden visar att även framtiden ser ljus ut för svensk idrott. Men idrotten är inte bara elit och spets utan också bredd och djup gemenskap.

Riksidrottsförbundet har 70 olika idrotter anslutna, 2,2 miljoner aktiva idrottsutövare, 400 000 förtroendevalda och 900 000 passiva stödmedlemmar. Det finns, inte att förglömma, ett stort antal övriga icke-Riksidrottsförbundsanslutna idrotter samt människor som regelbundet besöker exempelvis privata gym och kommunala simhallar och springer på joggingspår. Idrott i Sverige är i större utsträckning än i de flesta

andra länder till för alla som bor här, oavsett social bakgrund och privata ekonomiska muskler.

Detta är en svensk modell som vi fortsatt ska värna. Det är med omsorg om denna svenska idrottsmodell som regeringens stora satsning, 500 miljoner kronor årligen, på Idrottslyftet ska ses. Denna satsning, som sjösattes 2007, är en tydlig ambition och uttalad önskan om att idrotten ska nå ännu fler och bli ännu bredare. Enbart i Stockholm bidrog Idrottslyftet med drygt 36 000 nya gympatimmar i skolan under Idrottslyftets år tre.

I dessa tider när begrepp som svensk och svenskhet diskuteras tenderar idrottens symbolvärde att bli ännu viktigare. Under 80- och 90-talet skördade den franske ultranationalisten Jean-Marie Le Pen stora framgångar med ett budskap som enkelt uttryckt gick ut på: fyra miljoner arbetslösa fransmän är lika med fyra miljoner invandrare. Det var ett tänk där människor delades in i vi och de. Hans teorier blev dock motbevisade i samband med fotbolls-VM 1998 som hölls i Frankrike. Hemmanationen vann mästerskapet, och stor nationalhjärte, och därmed den yttersta symbolen för Frankrike, blev den nordafrikanske muslimske invandraren vid namn Zinedine Zidane.

Årets svenska mästare i fotboll, Malmö FF, har fem spelare i sin trupp som inte har invandrarbakgrund. Nykomlingen i nästa års allsvenska fotboll är Syrianska FC, och Zlatan är en av världens mest omskrivna fotbollsspelare. Det nya och färgglada Sverige åskådliggörs på idrottsarenorna runt omkring i Sverige.

Herr talman! I budgeten satsar regeringen lite drygt 1,7 miljarder på svensk idrott nästa år. Den gamla och oförutsägbara finansieringsmodellen där idrotten finansierades via Svenska Spels överskott ersätts med en finansieringsmodell via skatter. Det är en rimlig och logisk förändring. Jag skulle dock i detta sammanhang vilja lyfta upp tre områden där idrotten har potential att förbättra sig.

Det första området handlar om integration. Svensk idrott är alltför segregerad. Unga män med invandrarbakgrund ägnar sig åt fotboll och kampsport men bara i undantagsfall åt ishockey, ridsport, tennis och golf. Gamla strukturer behöver i detta sammanhang brytas.

Det andra området handlar om brottsförebyggande arbete. Idrotten har, som få andra, potential att sätta in ungdomar med stor benägenhet att hamna i kriminalitet och missbruk, företrädesvis unga män från socialt utsatta områden, i ett socialt sammanhang som skyddar dem mot destruktiva krafter. Detta sker redan i dag men kan utvecklas och förbättras ytterligare.

Det tredje området är jämställdhet. Fortfarande är det ont om pojkar och män i ställen och på gymnastikmattorna och ont om tjejer och kvinnor i ishockeyhallarna. Det finns gamla könsmönster kvar som inte tjänar någon och som vi behöver jobba mer med.

Slutligen, herr talman, vill jag säga att Sverige är fantastiskt när det gäller idrott. Vår bredd bidrar till bättre folkhälsa, fostrar den uppväxande generationen i ansvarstagande och social träning samt förgyller mångas tillvaro på läktare och framför tv-apparaterna där hemma i soffan. Regeringen värnar vår svenska idrottsmodell genom att satsa på den ekonomiskt men talar också om dess utvecklingspotential.

Prot. 2010/11:35
15 december

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Med dessa ord vill jag yrka bifall till förslaget i KrU1 gällande utgiftsområde 17.
(Applåder)

Anf. 115 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag måste säga att jag inte delar Amir Adans oro när det gäller att alla grupper inte ägnar sig åt samma typ av verksamhet i exakt samma utsträckning. Jag skulle vilja veta om det är Moderaternas uppfattning att samhället är jämställt bara den dag då alla etniska grupper och båda könen ägnar sig åt ishockey, fotboll, spelar klarinett och dylikt i exakt samma utsträckning. Jag har lite svårt att se det, och jag har lite svårt att få ihop det med Moderaternas ideologiska utgångspunkt om individualism och valfrihet.

Jag var någon sekund för sen att begära replik på kulturministerns anförande. Men du var inne på vi och de, Amir Adan. Med anledning av det undrar jag om du delar den uppfattning som kulturministern framförde i ett citat i slutet av sitt anförande om att den svenska kulturen endast är barbari. Det är en uppfattning som även statsminister Fredrik Reinfeldt har framfört efter idrottskravaller. Skulle man kunna tänka sig att Moderaterna uttalade sig på det sättet om något annat lands kultur, eller är det bara den svenska kulturen som blott är barbari?

Anf. 116 AMIR ADAN (M) replik:

Herr talman! När det gäller idrotten kan vi ta ett exempel, innebandy. I en undersökning visade det sig att ingen med utländsk härkomst var aktiv inom innebandyn på hög nivå, som landslagsspel, varken inom juniorbandy eller inom vuxenbandy, oavsett kvinnligt eller manligt. Det är att ha en idrott där det enbart är svenskar med svensk bakgrund som utövar den och där det inte finns möjlighet att ha en blandad konstellation. Meningen med integrationen är att få andra bilder, att få en blandad kompot, få möjligheten att träffa andra från andra områden, från andra situationer. Om vi har en uppdelning där vissa – oavsett om det nu har med ekonomiska förutsättningar att göra eller inte – spelar golf medan andra som kommer från till exempel Rinkeby inte har möjlighet att spela golf och bara kan hålla på med fotboll anser jag att det självklart är ett problem.

Anf. 117 MATTIAS KARLSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tolkar det som att det är Moderaternas uppfattning att vi med skattemedel ska se till att alla etniska grupper ska vara lika representerade inom alla olika typer av idrotter och kulturverksamheter.

Jag fick inget svar på frågan om du, Amir Adan, delar kulturministerns och statsministerns uppfattning om att den svenska kulturen blott är barbari och huruvida det är tänkbart att Moderaterna anser det om något annat lands kultur.

Anf. 118 AMIR ADAN (M) replik:

Herr talman! Skattepengar är det inte fråga om det i det här fallet. Det vi vill se är att alla ska ha en möjlighet att testa på alla typer av idrotter och få en möjlighet att se vad det finns för typer av idrott.

Sedan har vi inte sagt att vi genom att skattefinansiera ska se till att den som bor i till exempel Rinkeby ska få spela golf. Det är inte det som är frågan.

Vad gäller fråga nr 2 är svaret ja. Jag stöder både det som kulturministern har tagit upp och det som Fredrik Reinfeldt har talat om tidigare.

*Kultur, medier,
trossamfund och fritid*

Anf. 119 GUSTAF HOFFSTEDT (M):

Herr talman! Det är på sitt sätt en fördel att vara sist på talarlistan. Då får man förmånen att lyssna av alla kloka tankar och förhoppningsvis klargöranden, inte minst från den sida som jag själv inte representerar, De rödgröna. Det enda klargörande dock som jag hört från den sidan är att varje anständig nation måste hålla sig med en kunglig opera, som vi fått höra från vänsterpartisten Bengt Berg. Det är ett intressant påpekande i sig att det inte räcker med en opera, den ska vara kunglig också.

I övrigt är det nog otydligheter och otydligheter. Min moderata kompis Cecilia Magnusson var ganska snäll när hon sade att pengarna från den rödgröna sidan skulle räcka till fria entréer, de 94 miljoner som De rödgröna sätter av i ramökning. Kostnaden för fri entré var 96 miljoner senast, och då gällde det enbart basutställningar.

Den långa listan av satsningar i övrigt – där det ska vara mer av allt, allt ska öka och det ska vara fler utbetalningar – från De rödgröna är satsningar som är fullständigt ofinansierade. Christer Nylander kommenterade alla de här satsningarna på ett föredömligt sätt tidigare. Till allt detta finns det inte en enda krona. Det går inte, herr talman, att ta ställning till de här förslagen av det skälet. Det saknas helt enkelt preciseringar.

Jag anser att Sveriges kulturskapare är förtjänta av en mycket mer stringent politik än så. De har inget att vinna på den här typen av låtsaspengar. Då får vi höra från utskottets ordförande, Berit Högman, att det här inte gäller 2011, utan det ska ses som en ambition för framtiden. Det är lite grann som vid regnbågens slut, där väntar en skattkista. Men på det viset ska vi inte bedriva politik i Sveriges riksdag. Vad kulturskaparna behöver är riktiga pengar, och det är precis vad kulturministern och regeringen anvisar.

Tom Cruise har en mycket känd replik i filmen *Jerry Maguire* som jag tycker skulle passa i det här sammanhanget. Show me the money, skriker kan ut om och om igen. Och det är vad jag vill se, visa oss pengarna! På vilket sätt ska De rödgröna finansiera alla de satsningar som de säger sig vilja göra? Det är vi alla förtjänta av att få höra.

Till sist Mattias Karlsson, Sverigedemokraterna, som alltså citerar Vilhelm Moberg när han drar en lans – inte Moberg utan Mattias Karlsson – för Sverigedemokraternas isolationistiska politik. Är inte det intressant? Jag vill bara påminna om att Vilhelm Mobergs allra mest kända roman handlar om flyktingar från Sverige som flydde bristen på religionsfrihet och svälten som var här i vårt land på den tiden till ett land som med hjärta och värme tog emot dem.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU1
Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (prop. 2010/11:1
delvis).

Anf. 120 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! 13 476 elever gick ut nian i våras utan godkänt betyg i svenska, engelska eller matematik. Det är den högsta andelen elever sedan 1998, då det nuvarande betygssystemet infördes.

För någon vecka sedan presenterades den senaste PISA-undersökningen, som visade att svenska elever fortsätter att tappa i kunskaper i matematik och naturvetenskap. Men än mer anmärkningsvärt är att de svenska eleverna också tappar stort på två områden där vi tidigare utmärkte oss positivt. Det handlar om läsförståelse och likvärdighet i den svenska skolan.

Elevernas socioekonomiska bakgrund har större betydelse för kunskapsresultaten än i OECD-genomsnittet. Skillnaderna mellan infödda elever och elever med utländsk bakgrund är nu bland de största i hela OECD.

Skolverket har visat att denna växande skolsegregation är en av anledningarna till de sjunkande kunskapsresultaten, både för de framgångsrika eleverna och för de svagare eleverna. Och segregationen fortsätter att växa. Faktum är att i de mest välbärgade bostadsområdena är det bara ett par procent av eleverna som inte blir behöriga till gymnasieskolan medan andra skolor i fattigare bostadsområden kan ha över 40 procent av eleverna som inte når behörigheten. Det är alltså 20 gånger vanligare att inte nå behörigheten i de här skolorna. Det här är fullständigt oacceptabelt.

Herr talman! I detta allvarliga läge hade jag förväntat mig att utbildningsministern hade deltagit i dagens budgetdiskussion, så att vi kunde ha fått en ordentlig debatt om läget och vad som måste göras för att vända utvecklingen. Jag är förvånad över att Jan Björklund har prioriterat annat en dag som denna.

Men regeringen kommer inte undan en offentlig diskussion om vad som måste göras här och nu. Det duger inte att säga att eleverna och föräldrarna får vänta ett decennium på bättre resultat. Vi socialdemokrater har därför i dag lämnat in en begäran om en särskild riksdagsdebatt med anledning av det allvarliga läget i svensk skola.

Högtidstalen om en likvärdig skola som jämnar ut livschanser mellan barn ekar i dag ganska tomt. Faktum är att det mer än någonsin tidigare är så att dina skolresultat påverkas av vilka som är dina föräldrar, och det är, som bekant, ingenting som man lätt påverkar eller kan välja själv.

Den hårda verkligheten är att den svenska skolan i dag inte längre lyckas kompensera för de massiva skillnaderna i kulturellt kapital som barnen får med sig från hemmet. Därför är business as usual inte ett alternativ i skolpolitiken. Det behövs förändring och utveckling, en modern skolpolitik som sätter kunskap och kreativitet i fokus, en skolpolitik som har siktet inställt på framtiden. Det är det här som jag tycker att dagens budgetdebatt borde handla om.

Jag är övertygad om att Sverige måste pröva och ompröva många av de metoder och verktyg vi tidigare använt i skolpolitiken. De gamla svaren räcker uppenbarligen inte till. För mig och socialdemokratin är utgångspunkten för en sådan förnyelse självklar: Målet måste vara en jämlik skola där alla elever, oavsett bakgrund, ges förutsättningar att växa och nå resultat i världsklass. Därför vill vi att skolpolitiken sätter fokus på de framgångsfaktorer som vi vet ger resultat. Det handlar om tydliga mål, systematisk uppföljning, höga förväntningar, en behård övertygelse om att alla vill och kan lära och inte minst ett tydligt och professionellt ledarskap både i skolan och i klassrummet.

Skolforskning visar samtidigt att lärarnas ämneskunskaper, pedagogiska förmåga och personliga engagemang är några av de viktigaste faktorerna för att höja elevernas kunskaper. Därför vill jag att vi diskuterar skolförnyelse och tar utgångspunkt i just lärarna i syfte att stärka lärarnas ställning och status. Det handlar om alltifrån att få upp söktrycket till lärarutbildningarna och införa lämplighetstest vid antagning till att premiera lärare och lärarlag som uppnår resultat. Det behövs också mer forskning och pedagogiskt utvecklingsarbete, också i klassrummen, och fler karriärtjänster.

Låt mig vara tydlig med en annan sak. Det finns lärare som inte längre fungerar eller som har tappat lusten och viljan att undervisa barn. Dessa lärare måste ges möjlighet att omskola sig till andra yrken.

Allt detta behövs för att också driva upp lönerna och förbättra villkoren för Sveriges lärare.

Läraryrket, som vi har diskuterat i utbildningsutskottet, är också en del i detta. Men det nya prövoåret får inte bli ett år av ställt tid, ett slags förlängd provanställning. Det var aldrig vår tanke när vi lanserade förslaget om AT-tjänstgöring för nya lärare. Legitimationspropositionen är bara ett steg – det får inte bli steget. Vi måste fortsätta investera i fortbildning och behörighetsgivande utbildningar. Därför är det lite märkligt att se att regeringen räknar med att Läraryrket ska skäras ned kraftigt de kommande åren.

Alldeles oavsett vilka satsningar som görs på lärarnas kompetens och karriärvägar och oavsett hur mycket vi förändrar skollagar, läroplaner och timplaner, kommer vi inte runt verkligheten i klassrummet.

Om vi hade vunnit valet hade vi investerat 12 statliga miljarder till kommunerna de kommande åren. I vår budget har vi också öronmärkt pengar specifikt till skolan för att öka lärartätheten i syfte att kunna minska klasstorlekarna. Ytterst handlar denna skolinvestering om lärarnas förutsättningar att se varje elev, om att frigöra mer tid för undervisning och om att minska den administrativa bördan. Ingen borde kunna påstå att det är ointressant för lärarnas pedagogiska möjligheter om det är 31 eller 23 elever i klassen.

Vi socialdemokrater är beredda att investera i förutsättningar för en bättre undervisning, men det innebär också att vi kommer att ställa ännu högre krav på att skolan – skolledare, lärare och annan personal – levererar bättre kunskaper till alla elever. Regeringen gör tyvärr en annan ekonomisk prioritering. Man väljer bort att investera stort i skolan.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har lagt fram ett gemensamt alternativ till regeringens budgetförslag baserat på våra valloften. Riksdagen har fattat beslut om att ramarna som återfinns i rege-

ringens budgetproposition inte får överskridas. Därför återstår frågan om hur anslagen inom ramarna ska fördelas.

Vi har emellertid mycket högre ambitioner än regeringen på utgiftsområde 16. Därför väljer vi att lägga fram ett särskilt yttrande som redovisar vilken inriktning vi skulle vilja se på politiken inom utgiftsområdet. Jag vill särskilt nämna några av de reformer och investeringar på skolans område som vi har föreslagit utöver den öronmärkta kvalitetssatsningen på ökad lärartäthet, som har jag beskrivit tidigare.

Jag vill också framhålla att vi tycker att det är dags att utvärdera de senaste decenniernas stora skolreformer i syfte att stärka möjligheterna till en likvärdig utbildning, ökad kvalitet och en sammanhållen skola.

Vi vet att utbildning är nyckeln till framtidens jobb och konkurrenskraft men också till människors frihet att forma sina liv. Ska företagen klara av att ständigt utvecklas måste deras anställda också kunna göra det. Det förutsätter breda investeringar i utbildningen. Vi avsätter därför resurser till totalt 44 000 fler studieplatser och praktikplatser i vårt budgetalternativ.

Vi föreslår en riktad satsning på bättre yrkes- och studievägledning. Vi vet att regeringens politik med tidiga val och ökad sortering kraftigt missgynnar barn som kommer från familjer utan studietradition. Den nya gymnasieskolan, de nya och svårbegripliga antagningsreglerna till högskolan, meritpoängssystemet med mera gör det svårt för elever att göra rätt utbildningsval för att förverkliga sina arbets- eller utbildningsdrömmar.

Vidare kan vi konstatera att många unga som inte får jobb saknar en fullständig gymnasieexamen. Vår långsiktiga ambition är att alla före 25 års ålder ska ha rätt till en fullständig gymnasieexamen. Vi vill därför redan nu, 2011, införa ett så kallat ungdomslyft som ska ge unga arbetslösa möjlighet att läsa in gymnasiekompetens.

Det händer mycket positivt i svensk skola. De som gör det stora jobbet är Sveriges lärare. De hade förtjänat en mer offensiv budget och en satsning på investeringar för att förbättra undervisningen. Tyvärr missar regeringen chansen. Det är synd, men det finns ett alternativ till regeringens skolpolitik.

Anf. 121 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Miljöpartiets utbildningspolitik sätter eleven i centrum. Vi säger att alla människor i grunden är kunskapssökande, aktiva och kreativa med en möjlighet att bli solidariska, ansvarstagande och empatiska individer. Vi tar tydlig ställning för att utbildning i första hand måste utgå från barnen, ungdomarna och studenterna.

Miljöpartiet anser att skolans uppgift är att skapa optimala förutsättningar för varje individ att förverkliga sin strävan efter kunskap och utveckling. En av de viktigaste förutsättningarna för att förverkliga denna strävan är att det sker på den enskilda individens egna villkor. Alla ska garanteras likvärdig utbildning, men det betyder inte att utbildningen ska vara likformig. Eftersom barn är olika är det snarare så att mångfald är en förutsättning för likvärdighet.

Det finns inte bara ett sätt att bedriva undervisning på, det finns många. Miljöpartiet vill därför främja mångfalden inom skolan. Vi vill se

en utveckling där man stöder skolornas möjligheter att använda sig av olika typer av pedagogik och att profilera sig på olika sätt.

Vi vill att alla ska få plats i skolan, att eleverna ska ges utrymme att utveckla sin egen identitet och att skolan ska fungera inspirerande i denna process. Detta förutsätter en stor pedagogisk frihet för alla skolor i Sverige oavsett huvudman. Det förutsätter också en stark och skarp tillsyn som garanterar likvärdigheten över hela landet. Att varje elev ska få en lika bra utbildning oavsett vilken skola eleven går i är ett krav som vi inte kan tumma på.

Förra veckan presenterades den internationella PISA-undersökningen om tillståndet i skolan i ett trettiotal av världens länder. Undersökningen visar att den svenska skolan har halkat efter jämfört med för tre år sedan och har blivit sämre när det gäller elevens kunskaper i matematik, naturkunskap och läsförståelse. Den visar också att likvärdigheten i skolan försämrats, det vill säga att skillnaden i resultat ökar mellan de skolor som har bäst resultat och de skolor som har sämst resultat.

Utbildningsministern viftar bort denna mycket oroande utveckling och skyller detta fullt ut på tidigare regeringar. Han vill i stället ha 12–15 år på sig för att göra något åt sin skolpolitik. Jag förvånas över denna inställning när vi den senaste tiden har fått rapporter om att skolsystem i andra länder behöver tre till sex år på sig för att förbättra sin utbildningspolitik.

Skolministerns budskap innebär att vi varken under denna, nästa eller ens nästnästa mandatperiod kan ställa krav på att våra skolelever ska prestera bättre. Detta är att fly sitt ansvar.

En annan viktig fråga är den begynnande segregationen. Den måste tas på allvar. Regeringen måste agera för att göra något åt denna fråga, inte skjuta problemen framför sig.

Sverige behöver ett modernt utvärderingssystem i skolan som ger eleverna kunskap om hur de ligger till gentemot kunskapsmålen och som motiverar dem att arbeta och få bättre resultat. Vi säger att skriftliga omdömen är ett verktyg för att nå dit. Miljöpartiet föreslår därför elevutvärdering som motiverar eleverna och som stöder lärandet. Skriftliga omdömen formaliserar dagens utvecklingssamtal och ger tydlig information om var eleverna befinner sig och vad de behöver arbeta med.

Där betyg nöjer sig med att mäta vad som har varit är skriftliga omdömen framåtsyftande. Där betyg nöjer sig med att vara ett mätinstrument är skriftliga omdömen ett sätt att stödja och stärka elevens lärande.

Högskolan har de senaste decennierna byggts ut kraftigt. Sedan tidigt 90-tal har antalet studieplatser fördubblats, vilket är positivt. Miljöpartiet stöder utbyggnaden av högskolan som en väg att garantera en högt utbildad befolkning. Utbyggnaden har dock inte följts åt av tillräckliga resurser per studieplats. Särskilt inom områdena samhällsvetenskap, juridik, humaniora och teologi är resursbristen tydlig. Vi har fler studenter per lärare, och antalet läroleda timmar är alltför få.

Att en student bara har enstaka timmar läroledd undervisning per vecka på en heltidsutbildning är inte ovanligt i dag. På Göteborgs universitet schemalägger man, enligt professor Henrik Oscarsson, lärolösa heldagsseminarier med anledning av en undermålig finansiering.

Är det här den nya högskolepedagogiken som ska leda Sverige in i framtiden? Är ”blind leder blind” Alliansens nya högskolepolitik?

Miljöpartiet avsätter tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet 400 miljoner mer än regeringen till högskolan. Merparten går till reformer för ökad kvalitet.

Många av våra andra satsningar nämnde Mikael Damberg i sitt anförande, så jag behöver inte upprepa dem.

Anf. 122 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Det är kul att vi är några fler som diskuterar utbildningspolitik i dag än vi var under den allmänpolitiska debatten. Det är definitivt ett steg framåt.

Redan under den allmänpolitiska debatten konstaterade jag att det går utför med svensk skola. På denna punkt instämmer jag med föregående talare i dagens debatt. Det går i själva verket snabbt utför, vilket flera undersökningar visar. Det är en förändring som har pågått under lång tid. Kräftgången fortsätter, vilket är extremt allvarligt eftersom grunden för ett välmående och väl fungerande samhälle är en väl fungerande skola.

För ett par veckor sedan kom Skolverkets rapport, vilket också föregående talare påpekat, som visar att svenska elever räknar allt sämre och att nästan var femte niondeklassare inte klarar målen i matematik. Nedgången gäller både flickor och pojkar. Utmärkande är dock de stora skillnaderna mellan elever med svensk och utländsk bakgrund. Bland eleverna med utländsk bakgrund klarar var fjärde pojke och flicka inte målen.

Vi kunde i Svenska Dagbladet för ett par dagar sedan läsa att i de svenska grundskolor som når lägst resultat går mer än var fjärde elev ut skolan utan att vara behörig att söka till gymnasiet. Tittar vi på rikssnittet för de kommunala skolorna ser vi att omkring var tionde elev är obehörig. Andelen skolor som inte når upp till 75-procentsgränsen har stigit stadigt sedan 1998. Då var det 34 skolor; i år är det 107 skolor. Flertalet av dessa skolor finns i våra storstadsregioner och förorter. I Rosengårdsskolan i Malmö var bara 28 procent av avgångseleverna behöriga att söka till gymnasiet. Det innebär att över två tredjedelar av eleverna på den skolan hamnade utanför. Jag menar att det mångkulturella samhällets misslyckande därmed är totalt.

Även den senaste PISA-rapporten visar än en gång att det går utför med resultatet i svensk skola. Åter har kunskaperna i matematik och naturkunskap försämrats. Även resultaten i läsförståelse har försämrats. Det är oroväckande eftersom vi där har legat relativt högt under lång tid. Vad som också framkommer i PISA-rapporten är att det är stora skillnader mellan infödda elever och elever med utländsk bakgrund. Av infödda elever är det 14 procent som inte når upp till en grundläggande läsnivå. Av elever med utländsk bakgrund som är födda i Sverige är det 30 procent som inte når upp till en grundläggande läsnivå. Av elever med utländsk bakgrund som är födda utomlands är det 48 procent, alltså varannan elev, som inte når upp till den grundläggande läsnivån.

Vad är det om inte ett totalt misslyckande för sjuklövern? Vad är det om inte ett totalt misslyckande för svensk skola? Vad är det om inte ett totalt misslyckande för svensk invandrings- och integrationspolitik?

Båda de föregående talarna tog upp denna PISA-rapport och förfasade sig över den. Det är bra, men man glömmer att skulden ligger hos de egna partierna.

Vid en fråga till Jan Björklund förra veckan valde han att hänfullt vifta bort den misslyckade invandrings- och integrationspolitikens betydelse för de allt sämre resultaten. Det visar på bristande förståelse. Det är beklagligt att Jan Björklund inte är här i dag så att jag kunde ställa frågorna till honom och fortsätta debatten.

Det finns naturligtvis många andra förklaringar till att det ser ut som det gör, en rad andra förklaringar till att svensk skola har blivit sämre. Jag vill än en gång peka på kommunaliseringen av den svenska skolan. Jag menar att det är en stor bov i dramat. Skolan har blivit alltmer segregerad. Den har blivit alltmer ojämlik, med stora kommunala och regionala skillnader. Vi menar att ett återförstatligande av den svenska skolan är nödvändigt om vi vill ha en likvärdig och rättvis skola.

Den senaste rapporten från TIMSS visar att Sverige har mindre undervisningstid än övriga länder som ingår i studien och mer tid för individuellt arbete, vilket påverkar resultaten. Det är tydligt att eleverna behöver fler lärarledda lektioner av behöriga och kompetenta lärare i de aktuella ämnena. För de elever som tidigt kan ta ansvar, kommer från studievana hem och är studiemotiverade kan de här studiemetoderna fungera. Dagens skola missgynnar studiesvaga elever eftersom det ofta är de som behöver tydliga ramar och mål för att kunna prestera.

Ett annat problem är den allt stökigare och våldsammare skolmiljön. Mobbning, sexuella trakasserier och utanförskap är ett stort problem i skolan i dag. Det är något vi måste ta tag i med kraft. Vi sverigedemokrater vill försöka åtgärda det genom att avsätta 200 miljoner kronor i en antimobbningsskampanj.

För att bekämpa otrygghet och psykisk ohälsa bland eleverna och för att avlasta lärarkåren, som i dag tvingas ägna alltför mycket tid åt annat än ren kunskapsförmedling, vill Sverigedemokraterna genomföra en satsning på fler vuxna i skolan, inte minst fler skolsköterskor och kuratorer. För det ändamålet avsätter vi 500 miljoner kronor.

För att man ska kunna bli en naturlig del av det svenska samhället krävs goda kunskaper i svenska språket. Vi menar att skolorna bör förstärka undervisningen i svenska, naturligtvis med särskilt fokus på de elever som har svagare kunskaper i svenska. För det ändamålet avsätter vi 200 miljoner kronor.

När det gäller högre studier väljer vi att öka anslagen till läkarutbildningen med 100 miljoner kronor årligen för att komma till rätta med den latenta bristen på läkare. Samtidigt efterfrågar vi en allmän effektivisering av högskolorna i syfte att de i tydligare grad ska matcha sitt utbildningsutbud mot näringslivets behov av kompetens. Matchning är extremt viktigt. Som ett led i vår strävan att skapa en bättre matchning mellan arbetare och arbetstillfällen vill vi stärka och effektivisera studievägledningen såväl i grundskolan och gymnasieskolan som på komvux. För det skjuter vi till 200 miljoner kronor.

Sveriges högskolors och universitets forskningsverksamhet är oerhört viktig för att landet ska kunna upprätthålla och återskapa särskild spetskompetens. Det är nödvändigt för innovationer och ny kunskap. Vi vill att Sverige ska vara en framträdande kunskapsnation och utökar därför anslagen till forskning inom högskolorna och universitetet med 400 miljoner kronor årligen under perioden.

Sammanlagt satsar Sverigedemokraterna närmare 2 miljarder kronor extra på utbildningsinsatser. Jag menar att det är mycket tydligt att Sverige behöver Sverigedemokraternas skol- och utbildningspolitik.

Jag vill avslutningsvis kommentera något av det som Mikael Damberg, som var första talare här i dag, sade. Jag instämmer när du säger att vi inte kommer runt verkligheten i klassrummet. Jag menar att vi inte heller kommer bort från verkligheten i samhället, och vi kommer inte bort från att skolan är en spegel av samhället. Om vi över huvud taget ska komma till rätta med de problem som finns i skolan och som är växande måste vi komma till rätta med de problem som finns i vårt samhälle. Det är ett viktigt påpekande.

Anf. 123 MARGARETA PÅLSSON (M):

Herr talman! Den svenska skolan står inför avgörande vägval. Stora och nödvändiga förändringar sker nästa år. De är stora – inte sedan folkskolan infördes 1842 har skolan förändrats mer. De är nödvändiga eftersom det är nödvändigt att vända den negativa kunskapsutveckling som tydliggjordes i senaste PISA-undersökningen. Att så många som nästan 20 procent av eleverna har svårt att läsa och tillgodogöra sig text är katastrofalt och oacceptabelt.

Tyvärr var PISA-undersökningen ingen överraskning. Vi moderater och övriga inom Alliansen har varnat för denna utveckling under lång tid. Jag vill påminna kammaren om att vi sade detta långt innan vi vann valet 2006. Kritiken från skolvärlden och den dåvarande majoriteten – den nuvarande oppositionen – var hård. De sade att vi svartmålade skolan. De sade att det mesta var bra och att inga stora förändringar behövdes. Jag känner ingen glädje i att säga: Vad var det vi sade? Däremot känner jag tillförsikt i att vi inom Alliansen har en politik för att vända utvecklingen. Jag välkomnar att Socialdemokraterna numera tycks dela vår syn på tillståndet i skolan.

Om det finns något positivt med PISA-undersökningen är det att allt fler nu inser betydelsen av regeringens kursomläggning när det gäller skolan. Positivt är också att de som under lång tid förespråkade en pedagogik där läraren skulle ta ett steg tillbaka, där läraren enbart skulle vara handledare, där lärarna inte var så viktiga och där lärarnas sakkunskap förringades är tysta i dag. PISA-undersökningen är väldigt explicit. En del av förklaringen är att eleverna har gjort för mycket arbete på egen hand och att det har varit för lite lärarledd undervisning.

Herr talman! Det handlade inte om att det saknades resurser utan det var till största delen fråga om felaktig pedagogik. Vi inom Alliansen är tydliga: Det är dags att låta lärarna vara lärare.

Vi stärker nu lärarrollen på flera plan. Vi har skapat tydligare regler för att återge lärarna auktoritet och kontroll i klassrummet. Vi fortsätter med fortbildningen genom Lärarlyftet. Vi inför en ny lärarutbildning, och vi inför också en lärarlegitimation för att stärka lärarnas status.

Vi kommer att göra allt för att locka de bästa studenterna att bli lärare. En informationskampanj om den nya lärarutbildningen börjar nästa år. Liknande satsningar har gjorts i England med gott resultat.

Regeringen skapar nu fler vägar till utveckling och karriär för lärarna. En möjlig väg ska vara att bli lektor, en annan ska självklart vara att det ska löna sig att vara en duktig lärare. Jag hoppas och tror att kommunerna börjar inse vikten av bra lärare och via individuell lönesättning sätter en lön som kan attrahera de bästa studenterna.

Bra lärare är nämligen en förutsättning för bra elever. Det handlar om att ge lärarna en bra och kvalitativ utbildning, och det handlar om att låta lärare och rektorer vara pedagogiska ledare. Undersökning efter undersökning från forskningen, från SKL och från McKinsey visar att framgångsrika skolor har gemensamma nämnare. Bland annat visar de på vikten av att lärare och rektorer är auktoriteter, att de är pedagogiska ledare och att de ser varje elev och genomför kontinuerliga kunskapskontroller och ger eleverna positiv feedback. Dessa egenskaper är konstigt nog ganska snarlika regeringens utbildningspolitik.

Herr talman! Vi börjar tidigt, för det är redan i förskolan som grunden till senare framgångar läggs. Lyckas vi lägga en bra grund för språk redan i förskolan underlättar det för barnen att senare lära sig matematik och tänka abstrakt. Förskollärarna får nu tydligare ansvar, målen i läroplanen har klarlagts och kompletterats, och vi höjer därmed ambitionen för barns lärande.

Gösta Bohmans uttalande från mitten av 70-talet är fortfarande lika aktuellt. Han sade: Lika lite som det går att lära sig att hoppa höjdhopp utan ribba, lika lite går det att veta om en elev når kunskapsmålen utan kunskapsuppföljning.

Att veta om den enskilda eleven hänger med i klasskamraternas kunskapsinhämtning är A och O för att vi ska få alla elever att nå betyget Godkänd. Därför behövs det fler och tidigare kunskapskontroller.

Regeringen har infört och inför fler nationella prov. Kontinuerlig uppföljning och utvärdering är nödvändigt för att vi ska veta om den enskilda eleven behöver mer stöd. Det finns inget mer elakt än att låta studiesvaga elever gå osedda genom skolan. De nationella proven ger också lärarna fler redskap i undervisningen och skapar förutsättningar för nationell likvärdighet och rättvis betygssättning.

Ett nytt betygssystem är nu klart och har funnit stöd i utskottet.

Herr talman! Jag vill i dag också tacka Socialdemokraterna för det ansvarstagande som de visade i utskottet. En bred överenskommelse gynnar skolan, eleverna och lärarna. Nu får vi fler steg utformade som professionen önskat och tagit fram. Dessutom införs betyg i tidigare årskurser så att eleverna ska känna att det finns tid och möjlighet att rätta till eventuella misstag.

Kunskapskontrollerna förbereder eleverna för den nya gymnasieskolan som införs nästa läsår. En modern gymnasieskola har olika vägar till kunskap. Det blir en modern lärlingsutbildning, ökad kvalitet på yrkesprogrammen och nya teoretiska program. Vi avskaffar dagens skola som tvingar alla elever att vandra samma väg med det förödande resultatet på över 30 000 avhopp årligen.

De nästkommande åren blir avgörande för om vi ska lyckas vända utvecklingen i skolan. Jag är övertygad om att våra reformer är rätt väg att gå.

Men vad har den rödgröna oppositionen i sin alternativa budget? Det som stör mig mest är förslaget, eller rättare sagt reformambitionen, avseende rätten till 30 timmars förskola för barn till arbetslösa och föräldralediga. Det är en reform som kostar 3 miljarder per år. Visserligen är Sverige ett förhållandevis rikt land, men att lägga 3 miljarder per år på att ta hand om barn till föräldrar som delvis själva har valt att vara hemma verkar helt vansinnigt. Motiveringen som Mona Sahlin framförde i Visby gör det ännu värre. Hon sade nämligen att barn inte ska straffas för att deras föräldrar är hemma. Jag anser inte att dessa barn straffas. Jag gratulerar dem i stället. Sådan är skillnaden mellan våra ideologier.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på alla motioner.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Abdirizak Waberi (båda M).
(forts. 16 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 december

JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Punkt 1 (Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet)

1. utskottet
2. res. 1 (M, FP, C, KD)

Votering:

146 för utskottet

162 för res. 1

19 avstod

22 frånvarande

Kammaren biföll res. 1.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 S, 24 MP, 15 V

För res. 1: 102 M, 21 FP, 21 C, 18 KD

Avstod: 19 SD

Frånvarande: 5 S, 5 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 1 SD, 4 V, 1 KD

Punkt 7 (Prioritering av arbetet mot hatbrott)

1. utskottet
2. res. 5 (MP, V)

Votering:

288 för utskottet

38 för res. 5

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 102 M, 21 FP, 21 C, 20 SD, 18 KD

För res. 5: 23 MP, 15 V

Frånvarande: 6 S, 5 M, 2 MP, 3 FP, 2 C, 4 V, 1 KD

Punkt 15 (Prioritering av arbetet mot övergrepp i rättssak)

1. utskottet
2. res. 13 (SD)

Votering:

308 för utskottet

20 för res. 13

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 S, 101 M, 24 MP, 21 FP, 21 C, 15 V, 19 KD

För res. 13: 20 SD

Frånvarande: 5 S, 6 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 4 V

Punkt 20 (Polisens yttre organisation)

1. utskottet
2. res. 18 (S, MP, V)

Votering:

182 för utskottet

145 för res. 18

22 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 21 FP, 21 C, 19 SD, 19 KD

För res. 18: 106 S, 24 MP, 15 V

Frånvarande: 6 S, 5 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 1 SD, 4 V

Punkt 23 (Polisiär organisation mot grov organiserad brottslighet)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 20 (S, MP, V)

Votering:

164 för utskottet

145 för res. 20

20 avstod

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 102 M, 21 FP, 21 C, 19 KD

För res. 20: 106 S, 24 MP, 15 V

Avstod: 20 SD

Frånvarande: 5 S, 5 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 4 V

Christer Engelhardt (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markrats ha röstat ja.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 21 (SD)

Votering:

195 för utskottet

20 för res. 21

114 avstod

20 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 31 S, 102 M, 1 MP, 21 FP, 21 C, 19 KD

För res. 21: 20 SD

Avstod: 76 S, 23 MP, 15 V

Frånvarande: 5 S, 5 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 4 V

Punkt 29 (Kriminalvårdens resurser)

1. utskottet

2. res. 24 (S, MP, V)

Votering:

183 för utskottet

146 för res. 24

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 21 FP, 21 C, 20 SD, 19 KD

För res. 24: 107 S, 24 MP, 15 V

Frånvarande: 5 S, 5 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 4 V

Punkt 35 (Utbildning inom statliga myndigheter, kommuner, landsting och skolor om mäns våld mot kvinnor)

1. utskottet

2. res. 29 (S, MP, V)

Votering:

183 för utskottet

146 för res. 29

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 21 FP, 21 C, 20 SD, 19 KD

För res. 29: 107 S, 24 MP, 15 V

Frånvarande: 5 S, 5 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 4 V

Punkt 44 (Utredning av diskriminering inom rättsväsendet)

1. utskottet

2. res. 37 (MP)

Votering:

290 för utskottet

39 för res. 37

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 S, 102 M, 21 FP, 21 C, 20 SD, 19 KD

För res. 37: 24 MP, 15 V

Frånvarande: 5 S, 5 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 4 V

Punkt 47 (Förstärkt vittnesskydd)

1. utskottet

2. res. 40 (SD)

Votering:

306 för utskottet

20 för res. 40

3 avstod

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 S, 102 M, 21 MP, 21 C, 15 V, 19 KD

För res. 40: 20 SD

Avstod: 3 MP

Frånvarande: 5 S, 5 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 4 V

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap 2011

Punkt 2 (Materielprojekt samt bemyndigande och investeringsplan för anskaffning av materiel m.m.)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

173 för utskottet

19 för res.

134 avstod

23 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 5 S, 102 M, 5 MP, 21 FP, 21 C, 19 KD

För res.: 19 SD

Avstod: 101 S, 18 MP, 15 V

Frånvarande: 6 S, 5 M, 2 MP, 3 FP, 2 C, 1 SD, 4 V

Arhe Hamednaca (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Agneta Luttröpp (MP) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

CU19 Ändring i marknadsföringslagen

Kammaren biföll utskottets förslag.

UFöU1 Fortsatt svenskt deltagande i internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Tillbakadragande av den svenska insatsen inom ISAF år 2013)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

21 för res. 1

20 för res. 2

287 avstod

21 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

290 för utskottet

20 för res. 1

19 avstod

20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 107 S, 102 M, 20 MP, 21 FP, 21 C, 19 KD

För res. 1: 20 SD

Avstod: 4 MP, 15 V

Frånvarande: 5 S, 5 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 4 V

Punkt 3 (Utbildning av de afghanska säkerhetsstyrkorna)

1. utskottet

2. res. 3 (SD)

Votering:

292 för utskottet

20 för res. 3

16 avstod

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 106 S, 102 M, 23 MP, 21 FP, 21 C, 19 KD

För res. 3: 20 SD

Avstod: 1 MP, 15 V

Frånvarande: 6 S, 5 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 4 V

KU15 Jämkning av inkomstgaranti

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU6 Kontroll av postförsändelser

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU14 Nya skatteregler för försäkringsföretag

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Punkt 17 (En miljardsatsning på ett kulturlyft)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

183 för utskottet
146 för res. 1
20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 21 FP, 21 C, 20 SD, 19 KD

För res. 1: 107 S, 24 MP, 15 V

Frånvarande: 5 S, 5 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 4 V

Punkt 22 (Fri entré på museer)

1. utskottet
2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

183 för utskottet
146 för res. 4
20 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 21 FP, 21 C, 20 SD, 19 KD

För res. 4: 107 S, 24 MP, 15 V

Frånvarande: 5 S, 5 M, 1 MP, 3 FP, 2 C, 4 V

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

16 § (forts. från 13 §) **Utbildning och universitetsforskning** (forts. UbU1)

*Utbildning och
universitetsforskning*

Anf. 124 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag hade tänkt ägna min replik framför allt åt frågan om lärarna eftersom jag tycker att det är den stora frågan. Jag tycker att det är lite obegripligt att Moderaterna talar så varmt om lärarna och samtidigt röstar emot det förslag som ligger på riksdagens bord om att underlätta

för lärarna att få en bättre arbetsmiljö och kunna utmana och se varje enskilt barn på ett annat sätt.

Det hänvisades till forskning här tidigare. Forskningen visar ju att inte minst mindre barngrupper har en väldigt stor betydelse för de minsta barnen. Det gäller framför allt två grupper, nämligen de barn som kommer från familjeförhållanden där det inte finns studietradition och de elever som har utländsk bakgrund. Det är just i de grupperna som vi ser att kunskapsresultaten faller. Lyssnar man på forskning borde man inse att det här förslaget från oppositionen är bra både för eleverna och för de lärare som behöver en dräglig tillvaro.

Jag kom av mig lite grann eftersom jag fick en fråga om förskolan på slutet. Den belyser på något sätt varför Moderaterna kanske inte riktigt förstår att en växande segregation sänker kunskapsresultaten. Det har Skolverket visat. Vi skulle kunna ha en lång debatt här om att regeringens politik drar isär samhället och att det också påverkar skolornas utveckling. Nu har vi hamnat i en situation där vi föreslår att barn har rätt till mer förskola. Det betyder mest för de barn som bor i de bostadsområden där språkutvecklingen inte är så bra. Det betyder mest för de barn som kommer från förhållanden där det inte är naturligt att läsa på svenska. Jag förstår inte, Margareta Pålsson. Ser inte du att förskolan i första hand är till för barnens kunskapsutveckling och inte för föräldrarna?

Anf. 125 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Förskolan är viktig, och i Sverige har vi en väldigt bra förskola. Men om man som förälder ska vara föräldraledig för att vara hemma och ta hand om sina barn blir det en mycket märklig situation om man samtidigt som man är föräldraledig ska ha barnen på förskolan. Jag tycker att det är huvudlöst. De samlade resurserna må vara stora eller små, men de är alltid begränsade. Politik är inte bara att vilja, som ni socialdemokrater brukar säga, utan politik är i allra högsta grad att prioritera mellan olika förslag.

Visst vet vi att mindre barngrupper är betydelsefullt för kunskapsutvecklingen hos de mindre barnen, men vi tycker att det är att prioritera helt fel att ta så mycket som 3 miljarder årligen för att skapa en förskola dit barn som har sina föräldrar hemma ska kunna gå. Vi skulle mycket hellre lägga dessa 3 miljarder årligen på någonting annat. Jag tycker att Mikael Damberg, precis som Mona Sahlin, har fel.

Sedan är frågan var man ska bestämma hur stora barngrupperna ska vara. Är det vi här som är bäst skickade att bestämma att i Nacka ska de vara si eller så stora eller i min kommun, Åstorp, ska de vara si eller så stora? Jag tror inte på det. Jag vet, inte minst genom min egen lärarutbildning, att det är skillnad på barn och barn. Ibland kan grupperna vara större, och ibland måste de vara mindre. Vi ska ge professionen möjlighet att bestämma detta och fördela resurserna på ett bra sätt.

Anf. 126 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror fortfarande att Margareta Pålsson missar poängen med förskolan för barnen och deras kunskapsutveckling. Barn till arbetslösa, som tyvärr är väldigt många i Sverige i dag, befinner sig i ganska utsatta bostadsområden. Vi vet också att språkutvecklingen inte

är tillräckligt bra i en del av de här bostadsområdena. Vi har sett exempel på språkförskolor som har gett väldigt bra resultat för hela kunskapsutvecklingen i skolan. Här handlar det om en reform som ger barn till just arbetslösa möjlighet till mer pedagogisk verksamhet. Det är en rättighet, inte ett tvång, att vara på förskolan. Det handlar om rätten att gå i förskolan genom en reform som pekar ut just de grupper som har störst behov av språkutveckling och störst behov av en pedagogisk förskola som hjälper dem. Att Moderaterna och den borgerliga alliansen inte ser den betydelse det kan ha för språkutvecklingen och för utvecklingen i skolan är beklagligt, men det säger också någonting om varför man har valt att införa vårdnadsbidrag och barnomsorgspeng som drar resurser från den pedagogiska förskolan.

Jag tycker att man prioriterar ned förskolan. Jag tycker att det är allvarligt att den borgerliga regeringen inte vågar stå upp för en svensk förskola som ger alla barn rätt till utveckling och utbildning.

Vi har inte föreslagit att riksdagen ska bestämma exakt hur stora barngrupperna ska vara i skolan. Vi har föreslagit att vi i riksdagen ska öronmärka pengar för att kommunerna ska kunna anställa fler lärare för att kunna minska barngrupperna. Det är så riksdagen brukar göra, men det är tydligt att den borgerliga alliansen har en helt annan prioritering av resurserna.

Man sänker hellre skatterna än prioriterar att anställa fler lärare som gör det möjligt för lärarna att utmana och se varje enskild elev och som ger mer tid för undervisning och mindre tid för administration. När jag träffar många lärare ute i Sveriges skolor får jag höra att de skulle vilja ha den utvecklingen. Det väljer ni bort i ert budgetalternativ. Jag tycker att det är tråkigt. Jag tror att det här är en av beståndsdelarna i det kvalitetslyft för svensk skola som vi så väl behöver just nu.

Anf. 127 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Det är mycket den svenska skolan behöver just nu, men att det skulle vara öronmärkta pengar tror inte jag. Jag tror mycket på kommunernas självbestämmande, och om vi går in och börjar styra för mycket från riksdagen kommer vi att få en bred opposition bland våra kommunpolitiker. Vi tror nämligen att de som är nära verksamheten också är bäst på att bestämma.

Det talas mycket och ofta från Socialdemokraternas sida om att vi sänker skatten. Om man lyssnar på de ledande företrädarna för Socialdemokraterna verkar det, herr talman, som om Socialdemokraterna tycker att det är en bra idé att sänka skatten. Vi är tydligen inte längre särskilt oense om det heller.

Vad gäller resultatet i kommuner och landsting kan vi konstatera att SKL beräknar att det blir 29 miljarder över i år. Nästa år beräknar SKL att det blir 11 miljarder över. Pengar verkar inte vara det största problemet i kommunerna just nu, och man kan därför undra varför kommunerna inte lägger mer pengar på skolan än de gör.

Jag skulle ha tagit tillfället i akt och frågat varför Socialdemokraterna avvisar den blygsamma summan på 15 miljoner till entreprenörskap i skolan. Det var dumt av mig att inte ställa den frågan tidigare, för nu har Mikael Damberg inte möjlighet till ytterligare replik, men det blir säkert tillfälle att debattera den senare. Kanske någon av mina kamrater i Alli-

ansen kan ta upp frågan om entreprenörskap i skolan, något som Socialdemokraterna tydligen inte alls är positiva till.

Anf. 128 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Låt mig börja med en rättelse. I sitt anförande hävdade Margareta Pålsson att den nuvarande oppositionen försvarade den förda politiken för fyra fem år sedan, innan Alliansen kom till makten. Jag vill rätta henne. Vi försvarade inte den politiken. Det gjorde varken Miljöpartiet eller Vänsterpartiet. Det var Socialdemokraterna som styrde, och kritiken mot deras skolpolitik fanns både från oss och från de borgerliga partierna. Det borde Margareta Pålsson känna till, och därför tyckte jag att en rättelse var på sin plats.

Det andra som jag tycker är viktigt att säga är att Alliansen innehaft makten i snart fem år. I många länder kan man förbättra ett utbildningssystem på tre, fyra, fem år. Det visar den senaste undersökningen från McKinsey. Varför, Margareta Pålsson, måste våra väljare vänta till år 2025 för att kunna utkräva ansvar av er? Det är nämligen vad utbildningsministern säger. Först om 12–15 år kan vi få det bättre. Menar ni på allvar att medborgarna ska vänta i ytterligare 12–15 år innan de kan utkräva ansvar av er för er misslyckade skolpolitik? Det är min fråga.

Anf. 129 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Jag vill gärna påminna Miljöpartiet och Vänsterpartiet om att de under ett antal år var väldigt lojala stödpartier till Socialdemokraterna. Vi hörde gång på gång under mandatperioden hur budgeten gjordes upp, och de var alltid överens om den budgeten. Det är just i budgeten man hittar satsningar på lärarna, skolan och utbildningen, och det var de helt överens om. Om Miljöpartiet nu vill dra sig undan ansvaret tycker jag att det är lite senkommet och mycket beklagligt. Vi kommer definitivt inte att gå med på att det var så. Lojala stödpartier var de allt, och det måste väl även Miljöpartiet kunna erkänna.

När det gäller att utkräva ansvar går det mycket bra. Jag står här och tar emot det Miljöpartiet vill rikta mot mig. Samtidigt måste vi komma ihåg, beträffande den PISA-undersökning som presenterades för oss häromveckan, att de elever som den undersökningen visar resultaten för gick i femte klass när vi vann valet 2006. Allt som hände före det kan knappast vi vara ansvariga för, men väl Miljöpartiet. Dessutom borde Miljöpartiet inse vilken tid det tar att vända en utveckling.

Vi har en ny lärarutbildning som ska sjasättas nästa år. Lärarna kan knappast ha blivit bättre när lärarutbildningen inte ens är i gång ännu. Det gäller även en mängd andra reformer. Till exempel har vi den viktiga reformen för gymnasieskolan. Den är inte heller sjasatt ännu, och då kan den knappast ha gett resultat.

Anf. 130 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! PISA-undersökningen visar att det i många andra länder tar tre, fyra, fem år att vända ett utbildningssystem. Jag ställer frågan igen: Varför måste det ta 10, 12, 15 år för er i Alliansen när det i andra länder bara tar tre, fyra, fem år? Ni har haft makten i snart fem år.

Anf. 131 MARGARETA PÅLSSON (M) replik:

Herr talman! Jag vill inte anklaga Jabar Amin för att han inte kan räkna, men valet var faktiskt i september och nu är det december. Det kan inte bli ett år.

Man kan inte vinna valet den ena dagen och genomföra reformer nästa dag. Under förra mandatperioden blev vi många gånger anklagade för att reformerna antingen kom för sent och omfattade för lite eller att det hela gick för fort och var för hafsigt; det senare gällde väl när reformerna kom och allt inte var perfekt.

Det tar tid. Man måste utreda ordentligt. Utredningar ska skickas på remiss. Det ska skrivas propositioner och behandlas i kammaren. Sist men inte minst ska det hela implementeras ute i skolorna. Det, herr talman, är ett misstag som Miljöpartiet var med om. De reformer som infördes tidigare gick för fort helt enkelt. Skolan måste ha tid för implementering, och bland annat därför tar det tyvärr lång tid innan vi kan vända den tråkiga utvecklingen i Sverige.

Anf. 132 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Jag välkomnar socialdemokratiska företrädare till denna debatt. Under den allmänna debatten lyste de med sin frånvaro, så även Vänsterpartiet. Jag konstaterar att Vänsterpartiet inte deltar i denna viktiga debatt heller, som alltså handlar om skolbudgeten för nästkommande år.

Herr talman! Vi har en mycket väl fungerande förskola med hög kvalitet, men vi måste fortsatt bidra till att barngruppernas storlek minskas. Det är viktigt att staten följer upp kommunernas arbete med att utan dröjsmål erbjuda småbarnsföräldrar som vill arbeta eller studera plats. Jag vet att regeringen ser över hur vi ska kunna bli ännu bättre på att stimulera och uppmuntra kommunerna att erbjuda denna viktiga kommunala service.

En annan viktig utmaning är att öka andelen förskollärare. För att underlätta detta avsätts medel i budgeten dels för ett Lärarlyft 2, dels för ett förskolelyft. Det handlar om 200 miljoner nästa år i form av särskilda öronmärkta pengar för förskolelyftet.

Svensk skola står fortsatt inför stora utmaningar. Trots att vi ligger bland toppländerna internationellt när det gäller elevers läsfärdigheter kan vi samtidigt se trender som är oroväckande. Det gäller exempelvis resultat i matematik och naturkunskap, vilket nämnts tidigare i debatten. Det bekymmersamma är att de svenska resultaten sjunker mest.

Vi måste fortsätta att satsa på grundskolan. Visst är det bra att De rödgröna i sitt alternativ vill prioritera vuxenutbildningen, men jag menar att resurserna behövs i grundskolans tidiga årsgrupper. Den satsning på läsa, skriva, räkna som riksdagen beslutade om och införde hösten 2008 förlängs, och i nästa års budget avsätts 400 miljoner kronor. Jag hoppas att fler kommuner nu passar på att ansöka om att ta del av denna satsning. Det är en viktig fortbildning som våra lärare behöver i sitt utvecklingsarbete, och de elever som behöver extra stöd ska också få det.

Ytterligare en utmaning för alla oss skolpolitiker är mottagandet och introduktionen av nyanlända elever. Här finns mycket mer att göra.

Herr talman! Skolverket och PISA-rapporten har omnämnts ett antal gånger. PISA-rapporten bekräftar att vi har bekymmer med resultaten,

inte minst inom naturkunskap och matematik. Därför är det bra att det i nästa års budget finns en fortsatt satsning på just dessa ämnen.

Strategiskt och långsiktigt är det förstås de förändringar vi har aviserat med en ny lärarutbildning och en lärarlegitimation som jag förväntar mig ska ge effekt. Men på kort sikt är det statens och kommunernas gemensamma insatser just nu som räknas för att säkerställa lärarkompetensen. Jag tycker inte att det är acceptabelt att många kommuner i dag har obehöriga lärare som undervisar i viktiga ämnen som svenska och matematik. Självklart påverkar det också resultaten.

Herr talman! I utskottets betänkande refereras till siffror som visar att andelen elever som våren 2009 var behöriga till gymnasieskolan var 88,8 procent. Det var den lägsta siffran sedan 1998. Detta är allvarligt, och det är svårt att ge en enkel förklaring.

Vi får inte glömma bort att vi har 290 kommuner. Jag kan garantera kammaren att det bedrivs 290 olika sorters skolpolitik i dessa kommuner. Det gäller hur man satsar på kvaliteten, hur man satsar på lärarna och kvalitetsuppföljningsarbetet.

Detta har enligt oss i Folkpartiet bidragit till en mindre likvärdighet. Därför tycker vi i Folkpartiet att det är bra att regeringen utreder konsekvenserna av 90-talets kommunalisering. Folkpartiets uppfattning är att staten ska ta ett mycket större ansvar än i dag. Men det är en uppfattning som inte delas av så många partier i denna kammare.

Herr talman! Resurser löser inte alla skolans problem. Det handlar om attityder till skolan, som jag berörde i mitt inlägg i den allmänpolitiska debatten. Skolpolitiker, rektorer, lärare och föräldrar har ett mycket stort ansvar för att förändra många ungdomars attityd till utbildningen. Föräldrar som har barn i skolan har förstås det yttersta ansvaret. Flera studier visar också att förväntningar i sig bidrar till bättre resultat, det vill säga att föräldrar och lärare har höga förväntningar på eleverna.

Men detta arbete underlättas inte om det finns skolpolitiker som sänker kraven för att komma in på gymnasiet, som inte vill följa upp resultaten, som inte gillar betyg eller som inte anser att det är viktigt att följa upp närvaron i grundskolan eller gymnasieskolan. Ger vi skolpolitiker efter på dessa punkter bidrar vi till att förstärka bilden av att en elev kan komma och gå som han vill och att det alltid löser sig på något sätt.

Herr talman! Det är dags att lämna denna låt-gå-politik som jag känner igen i mina debatter med socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister. Signaler är viktiga. Den nya gymnasiereformen sätts nästa höst. Den är central. Det viktigaste för mig är att vi återupprättar betydelsen av betygen och det man presterar i grundskolan som elev. I dag räcker det med godkänt i tre ämnen: engelska, svenska och matematik. Det anser jag inte är tillräckligt.

Det är bra att det i framtiden kommer att ställas högre krav för att komma in på gymnasiet. Det förvånar mig dock fortfarande att De rödgröna envisas med uppfattningen att alla elever på gymnasiet ska tvingas bli högskolebehöriga. Skolverket har presenterat facit. En tredjedel av eleverna på yrkesprogrammen och en femtedel på de studieförberedande programmen hoppar av.

Därför är satsningen på den nya gymnasieskolan viktig. Vi måste höja kvaliteten. Det behövs mer aktualitet och koppling till näringslivet.

Därför är det förstas bekymmersamt att man i utskottets betänkande avstyrker anslaget på 18,5 miljoner till entreprenöriellt inslag.

Vi har också i budgeten som ligger på kammarens bord avsatt 44 miljoner för att utöka utbudet av lärlingsutbildningar i gymnasiet. Det har också fått hård kritik av oppositionen och De rödgröna.

Jabar Amin inledde tidigare med att säga att varje elev är unik, att vi ska ha en anpassad skola och att ungdomar är unika och ska ha en anpassad utbildning. Det är förstas intressant att höra om Miljöpartiet är för den gymnasiala lärlingsutbildningen där kravet inte är högskolebehörighet.

Herr talman! Avslutningsvis finns det i betänkandet och budgeten också skrivningar om satsningar på en tuffare skolinspektion som vi i Folkpartiet och Alliansen välkomnar. De resurser som kommunerna och staten lägger på utbildningsväsendet uppgår till flera miljarder. Därför är det också viktigt att på både kommunal och statlig nivå bli mycket duktigare på att följa upp kvaliteten så att vi får ut bra resultat för de skattepengar vi satsar på skolan.

(Applåder)

Anf. 133 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Få saker är så viktiga för vår framtida välfärd som att våra barn och ungdomar får en riktigt hög kvalitet på den utbildning de får i dag.

Därför har utbildningsfrågor allt från förskolan genom grundskolan och gymnasieskolan men också till den högre utbildningen, forskningen och vuxenutbildningen varit ett mycket stort fokus hos Centerpartiet och alliansregeringen under den förra mandatperioden. Vi har haft ett antal år på oss att genomföra mycket stora reformer. Men det är också klart att det kommer att ta tid innan de får genomslag hos varje enskild elev.

Centerpartiet har en vision att Sverige år 2020 ska ha världens bäst utbildade befolkning. Det är ett högt men mycket viktigt mål. Vi har höga förväntningar på alla de barn som går i skolan i dag. Vi har också höga förväntningar på de rektorer och lärare som arbetar med att skapa framgångsrika skolor så att alla barn kan utvecklas och nå de kunskaper som motsvarar den potential de har. Det finns föregångsskolor, om jag får kalla dem så, och kommuner som sätter som mål att alla barn har rätt till kunskap och att få det stöd som de behöver för att nå målen, och de lyckas.

Det finns ett stort antal mycket viktiga beslut som fattades under den förra mandatperioden som kommer att leda till bättre resultat i skolan. För att nämna några exempel på det handlar det om Lärarlyftet, speciallärarutbildningen, ny lärarutbildning, rektorsutbildningen, satsningar på att lära sig läsa, skriva och räkna, skriftliga omdömen och tidigare nationella prov, satsning på matematik, naturvetenskap och teknik, strategi för entreprenörskap och den nya gymnasieskolan. För fyraårsperioden finns det en mycket lång lista på viktiga reformer som vi kan räkna upp och som kommer att innebära stora skillnader i den svenska skolan.

För att nå målet med världens bäst utbildade befolkning är också vuxnas utbildning en viktig del. Därför har Alliansen satsat mycket när det gäller yrkesvux, yrkeshögskolan och folkhögskolorna med mera. Vi återkommer till det senare i debatten.

Den senaste PISA-rapporten var sannerligen inte någon rolig läsning. Det är ett stort problem att alla resultat sjunker. Det är givetvis också ett problem att resultaten sjunker ännu mer för dem som har sämst förutsättningar av olika anledningar. Men det är ingen ny bild. Vi har haft en dålig trend länge i Sverige, åtminstone under en tjugoårsperiod.

Det är klart att det är ett problem att skolan inte förmår att väga upp på ett sätt som är skolans uppdrag. Under en ganska lång tid har likvärdigheten urgröpts. Det tar vi på mycket stort allvar.

Den första åtgärden för att rätta till problemen är ofta att ropa på mer resurser. Men mer av samma brukar sällan vara lösningen på problemet. Vad gör vi med alla de resurser som finns i den svenska skolan i dag? Används de på bästa sätt? Vad behövs för att skapa framgångsrika skolor?

I Sveriges Kommuner och Landstings öppna jämförelser kan man se att det inte med automatik är de som lägger mest resurser på skolan som har de bästa resultaten. Här finns en hel del svar att hitta.

Vilka är då de viktigaste framgångsfaktorerna? Det som lyfts fram i forskningen och debatten handlar om ledarskapets betydelse. Det finns exempel runt om i Sverige där man tagit detta på största allvar och med ett tydligt ledarskap satt målet att alla barn har rätt att lyckas i skolan.

Det gäller det politiska ledarskapet på lokal nivå men också att vi från nationell nivå är tydliga med de förutsättningar och förväntningar vi har. Det gäller rektorers ledarskap, möjligheten att vara pedagogiska ledare man också lärares ledarskap och kompetens. Ibland avfärdas dessa exempel med: Ja, ja, det beror på den enskilda rektorn eller den enskilda läraren att just de eleverna lyckas. Varför ska inte alla kunna lyckas? Det är nästan så det känns ibland när man godtar att 10 procent, eller om det ibland är en fjärdedel, inte lyckas.

Centerpartiet vill utveckla den svenska skolan så att det finns en hållbarhet över tid. Det kan vara så att det som fungerade för ett antal år sedan inte har någon större relevans i dag, och det är klart att vi måste ta till oss det som är den framtidsinriktade utvecklingen, där lärares kompetens är en av grundstenarna. Därför välkomnar vi verkligen den nya lärarutbildningen samtidigt som vi fortsätter att satsa på Lärarlyftet.

Forskarskolorna är också viktiga för att ge möjligheter till den skolnära forskningen, som kan bidra till att sprida kunskap om goda arbetsmetoder för att skapa bra lärandemiljöer som bygger på både vetenskap och beprövad erfarenhet.

Herr talman! I budgeten för de kommande åren finns fortsatta satsningar på de tidiga åren med ett stärkt pedagogiskt fokus i förskolan. Det finns satsningar på skolhälsovården, som är en viktig verksamhet för att möta de elever som av olika anledningar inte mår bra. I den nya skollagen utökar man skolhälsovårdens uppdrag genom att vara mycket tydlig med att det handlar om skolläkare och skolsköterska men också om kuratorer och skolpsykologer.

Centerpartiet vill ha en skola med mer av både ramar och kramar. Därför har vi också föreslagit något som skulle vara en motsvarande lex Sarah, där det skulle finnas en skyldighet att anmäla om elever inte får det stöd de har rätt till, oavsett om det gäller den psykosociala miljön eller speciella insatser för att nå kunskapsmålen. Vi är väldigt glada över det arbete som pågår med denna fråga från regeringens sida just nu.

En annan viktig fråga för Centerpartiet är det som redan har nämnts ett par gånger tidigare i debatten, nämligen entreprenörskap och entreprenöriellt lärande i den svenska skolan. Det togs fram en strategi under den förra mandatperioden, och för att den ska få genomslag i skolorna tillför vi också medel i budgeten. Detta vill de röda och Miljöpartiet ta bort. Här visar man med all önskvärd tydlighet att detta inte är en prioriterad fråga.

Det är många gånger vi hör i debatten att det är vackra ord men att det inte tillförs resurser. När vi då tillför en del resurser för att faktiskt öka möjligheten till entreprenörskap och ökad kreativitet och, som man ibland säger, tasigförsamhet vill man ta bort detta – utan att ange några speciella skäl för det.

Den nya gymnasieskolan som börjar till hösten är en viktig del av den svenska utbildningskedjan, och den kommer att innebära en större valfrihet för eleverna med starkare yrkesutbildningar och en fortsatt lärlingsutbildning. Det är så viktigt att gymnasieskolan uppfyller inte bara den enskilde individens behov utan givetvis också det behov vi har av kompetensförsörjning i Sverige.

Herr talman! Den svenska skolan står inför stora utmaningar. Skolreformerna som Centerpartiet och de andra allianspartierna beslutat om och som nu kommer att träda i kraft är förutsättningar för att kraftfullt satsa på alla barns rätt till kunskap och satsa på bra och duktiga lärare, det pedagogiska ledarskapet samt tidiga insatser och uppföljningar.

Det kanske inte är så konstigt, vilket har nämnts tidigare, att det tyvärr har varit dåliga resultat för de elever som går ut nu. Vi har haft en lagstiftning som har sagt att det inte är okej med skriftliga omdömen som visar hur långt man har nått förrän man får betyg efter årskurs 8. Nu får man ingen uppföljning, men de framtida eleverna kommer att få en mycket bättre uppföljning.

Vi satsar på högre kvalitet och likvärdighet, men därmed inte lika överallt. Vi är med alla de reformer vi nu genomför på väg – jag är övertygad om det – mot en skola med mer av ramar och kramar och mer av kunskap och kreativitet. Vi är på väg mot Centerpartiets vision om att ha världens bäst utbildade befolkning 2020.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 134 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! För två och en halv månad sedan lämnade jag klassrummet för att ta plats här i riksdagen och utbildningsutskottet. Med så färsk erfarenheter av hur svensk skola mår i dag anser jag att regeringens många satsningar på skolområdet är mycket nödvändiga och väldigt välkomna. Många har nämnt den aktuella PISA-undersökningen, och givetvis beklagar även vi kristdemokrater resultaten av denna. Därför är de reformer vi nu föreslår så viktiga att sätta.

Skolan och undervisningen handlar om att ge grunden för goda framtidsmöjligheter för våra barn och ungdomar och att skapa förutsättningar för en god framtid för hela vårt land. Sverige ska fortsatt vara en kunskapsnation. Vi ser hur konkurrensen ökar globalt, och det är avgörande att vi har en utbildning av högsta kvalitet. De reformer Alliansen nu

genomför har alla detta syfte. Det gäller grundskolan, gymnasierformen, lärarlegitimationen och betygssystemet.

Herr talman! Reformerna har också en annan, mycket viktig, dimension. Reformerna sätter nämligen fokus på individens behov och möjligheter. Vi vet att en trygg skolsituation och rätt stöd är en förutsättning för att lyfta fram den enskilde eleven. Ju tidigare behovet av stöd upptäcks och kan sättas in, desto bättre förutsättningar för eleven att lyckas. Tidigare betyg och fler nationella prov är viktiga instrument för att upptäcka de elever som inte når målen.

Det särskilda stöd som utgår till kommunerna ska utnyttjas i första hand för just de yngre eleverna, och vi gläder oss åt att dessa extraresurser också kommer att betalas ut år 2011. Vi har också sett att många elever som inte nått målen vill nyttja de sommarskolor som kommuner och fristående skolor anordnar. Också denna satsning finns med i budgeten för nästa år.

Herr talman! För oss kristdemokrater är de skärpta kraven på elevhälsan ett viktigt steg. Vi får regelbundet rapporter om ungas psykiska och fysiska ohälsa. En bättre utbyggd elevhälsa kan därför vara ett bra stöd för de barn och ungdomar som mår dåligt, och elevhälsan kan också upptäcka barn som får illa.

En bra skolhälsovård kan bli en vändpunkt för många barn. Många barn upplever att det inte finns någon som lyssnar på dem. Därför är den extra satsningen på elevhälsan så betydelsefull. Vi vill också se elevhälsan som en viktig partner när det gäller att hjälpa eleverna att lägga grunden för ett hälsosamt och långt liv.

Fru talman! Alla elever har rätt till en trygg studiemiljö. Att känna sig trygg är en förutsättning för att över huvud taget lära sig något. Mobbning, kränkningar eller diskriminering får inte förekomma. Ändå är det tyvärr många ungdomars vardag, och det leder ofta till psykiskt och fysiskt lidande. Skolpersonalen måste bli bättre på att se tecknen och ingripa.

Skolverket har därför fått ett uppdrag att sammanställa och kartlägga forskningsbaserade metoder och åtgärder mot mobbning. Därefter ska man utforma en utbildningssatsning riktad till kommuner och skolor. 10 miljoner avsätts årligen fram till 2014 för en fortsatt kamp mot mobbning.

Det förebyggande arbetet är dock minst lika viktigt. Skolorna måste aktivt arbeta med värdegrunden – människors lika värde, respekt för varandra och empati. Detta är ett viktigt uppdrag som skolan har. Skolverket har därför fått ett regeringsuppdrag att stärka värdegrundsarbetet i skolorna, ett arbete som ska redovisas senast den sista mars nästa år.

Fru talman! Det finns barn i vårt land som har en oerhört otrygg tillvaro. Det är barn som tillsammans med sina föräldrar har sökt sin tillflykt till Sverige och som lever i osäkerhet om de ska få stanna eller ej. Har de fått ett avslag ser föräldrarna ofta ingen annan utväg än att försöka gömma sig. Alternativet att återvända hem är nämligen värre än det okända Sverige med ett främmande språk och osäkra villkor de befinner sig i.

I ungefär tio år har asylsökande barn och barn som beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd haft tillgång till utbildning inom det offentliga

skolväsendet, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg på i huvudsak samma villkor som barn som är bosatta i Sverige.

Detsamma gäller barn som av andra skäl ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och getts rätt att vistas här medan ansökan prövas. Men detta har inte gällt de barn som fått avslag på sin ansökan. Vi kristdemokrater har länge drivit att alla barn ska ha rätt till utbildning, och nu är ett regeringsförslag på gång. En utredning har i år kommit med förslag som ska ge såväl barnen och deras föräldrar som personal och beslutsfattare klara och tydliga regler att förhålla sig till. Detta medför ökad rättsäkerhet för den enskilde individen och att skollagens mål – allas rätt till lika tillgång till utbildning samt rätt till en likvärdig utbildning – kan uppnås. En sådan reglering leder till att den svenska lagstiftningen på ett bättre sätt överensstämmer med bestämmelserna i barnkonventionen och de intentioner som ligger till grund för barnkonventionen.

Fru talman! Praktisk kompetens har ofta nedvärderats i utbildningsväsendet, och utbildningspolitiken har koncentrerats till att alla ska studera teoretiska ämnen på högskola. Men teori passar inte alla, vi har olika förmågor. Vissa är mer teoretiskt och andra är mer praktiskt lagda.

Vi kristdemokrater har alltid värnat handens kunskap, de praktiska kunskaper som behövs i så stor omfattning och som kommer att behövas även i framtiden. Den nuvarande regeringens satsning på först en försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning och nu en reguljär utbildning i den nya gymnasieskolan innebär ett systemskifte ur många perspektiv. Eleverna får direkt kontakt med näringsliv och social verksamhet genom den arbetsplatsförlagda utbildningen. Målet är att skapa 30 000 lärlingsplatser under mandatperioden. Vad som är väsentligt är att det finns ett regelverk för lärlingarna på arbetsmarknaden och en anställningsform som är anpassad till lärlingssituationen.

Vi ser den gymnasiala lärlingsanställningen som en mycket viktig plattform för att få en fot på arbetsmarknaden. Vi har under alldeles för många år tillåtit alltför många dropouts från gymnasienivån. Nu får vi en utbildningsform som kan ge dessa elever yrkesintresse i stället för skoltrötthet, ointresse och skolk, kort sagt en grund för ett gott framtida yrkes- och vuxenliv.

Det finns många saker i betänkandet att vara stolt över, och jag yrkar bifall till förslaget i detsamma.

(Applåder)

Anf. 135 LOUISE MALMSTRÖM (S):

Fru talman! För något år sedan hade vi i utbildningsutskottet en hearing om framtidens kunskap. Talare efter talare var uppe och redogjorde för utvecklingen i vår omvärld. Utbildningsgraden i världen ökar i rasande takt. Och det handlar inte främst om en utbildningsrevolution för analfabeter i fattiga länder som kommer att få grundläggande utbildning. Den största ökningen sker bland dem som skaffar sig relativt avancerad och högre utbildning.

Man skulle kanske kunna tro att en sådan utveckling i världen skapar utrymme för dem som vill konkurrera med mindre avancerade jobb, att det ökar efterfrågan på lågutbildad arbetskraft. Det gör den inte. Den här utvecklingen skapar en global kultur där bra utbildning knappast är en konkurrensfördel på arbetsmarknaden. Bra utbildning är snarare inträ-

desbiljetten för att över huvud taget kunna ta sig in på arbetsmarknaden. Ett ökat utbud av högutbildade ökar faktiskt efterfrågan på högutbildade.

I det sammanhanget är det naturligtvis oerhört allvarligt när det trillar in internationella undersökningar som pekar på att basen i vårt utbildningssystem har försämrats. Utan en bra grund- och gymnasieskola och med ökad segregation missar vi många framtida toppstudenter. Det måste vi ta itu med genast. Vi behöver en bred allmänbildad bas, och vi behöver gott om utbildningsplatser i högre utbildning, både i yrkeshögskolan och i högskolan. Risken att vi "överutbildar" folket är minimal. Det är en myt som florerat länge nog. Det är alltid många gånger lättare att ta sig ut på arbetsmarknaden med utbildning i bagaget, och den långtidsarbetslöshet som biter sig fast i dagar som dessa när konjunkturen vänder uppåt bottnar alltför ofta i för låg utbildningsnivå. Dessutom vet vi att riskerna för ohälsa, kortare livslängd, maktlöshet, inskränkthet och så vidare minskar i takt med att du tillägnar dig studier, för att inte tala om den demokratiska resurs utbildningen ger.

Fru talman! Det finns alltså många goda argument för att ha en hög ambitionsnivå när det gäller andelen högskoleutbildade i vårt land. Jag är glad och stolt över att vi under vår regeringstid byggde ut högskolan och faktiskt minskade snedrekryteringen dit. Jag tycker det var synd att inte den nuvarande regeringen fortsatte den utbyggnaden trots att de sökande blev fler, lågkonjunkturen svepte in över världen och länderna runt omkring oss byggde ut sina högskolor. Då hade många fler stått bättre rustade nu när det vänder, och vi skulle ha haft färre matchningsproblem på arbetsmarknaden. Faran är inte heller över än. Sedan regeringen fattade beslut om de 10 000 tillfälliga platserna har väl ungdomsarbetslösheten snarast ökat. Vore det inte lämpligt att permanenta de platserna? Ja, gärna några till.

Det handlar inte om att alla måste läsa vidare, som det brukar låta i debatten. Men att inte släppa in dem som verkligen vill drabbar enskilda individer som inte får möjlighet att utnyttja sin fulla potential. Men det drabbar också vårt land och leder till sämre konkurrenskraft och färre jobb, vilket i sin tur drabbar välfärden.

Det allra största problemet just nu är dock kvaliteten i högskolan. De studenter som kommer in ägnar flera år åt, och lägger flera hundra tusen på, sin högskoleutbildning. Vad har de då för förväntningar när de tar sitt första kliv in på högskolan? Det är säkert olika, men det de definitivt har rätt till är en bra utbildning med ett rimligt antal undervisningstimmar. De har rätt till en utbildning med forskningsanknytning. De har rätt till bra villkor under studietiden så att de kan försörja sig, skaffa bostad, bli sjuka, skaffa barn. De har rätt till kontakt med arbetsmarknaden så att de kan få ett jobb efter avslutad utbildning. Allt detta kan inte garanteras i dag. Långvarig urholkning av resurserna kombinerat med att högskolorna får nya uppgifter leder obönhörligen till försämrad kvalitet.

Därför vill vi investera ytterligare 200 miljoner för fler lärarledda timmar, 50 miljoner för karriär- och yrkesvägledning och 40 miljoner för praktikplatser. Vi har också förslag på åtgärder för studentbostäder, trygghet och ekonomiska villkor, men det faller som bekant under andra utgiftsområden.

När det gäller forskningsanknytningen ser villkoren väldigt olika ut beroende på vilken högskola man studerar vid. Dessa olikheter förstärks

sannolikt av det nya resursfördelningssystemet. Vi kan alla bli överens om att det är rätt att gynna kvaliteten. Men det är inte alldeles enkelt att precisera vad som är kvalitet. Kanske är det inte bara de självständiga arbetena. Kanske är det utbildningens användbarhet, nytta, kritiskt tänkande och generella kunskaper som ger studenterna möjligheter att möta de utmaningar de ställs inför på framtidens arbetsmarknad. Som i alla mätsystem riskerar vi att hamna i ett läge där vi värderar det som är enkelt att mäta men missar att mäta det som är mest värdefullt.

Det är svårt att överblicka konsekvenserna av det nya resursfördelningssystemet. Grundutbildning, forskarutbildning och forskning kan inte heller isoleras från varandra. Vi motsätter oss ett system där universitet och högskolor delas upp i A- och B-lag där yngre högskolor blir ständiga förlorare, oavsett god kvalitet, vilket leder till sämre resurstilldelning enligt något slags svälta-räv-modell. I så fall är det mer rakryggt att stå för att man vill lägga ned dem direkt.

Fru talman! Vi socialdemokrater vill se en öppen högskola och en forskningspolitik som samverkar mycket mer med det omgivande samhället. Branschprogrammen var ett sätt att nå den samverkan, och nu förväntar vi oss nya metoder för att utveckla forskningen tillsammans med näringslivet.

Vi hoppas på att nästa forskningsproposition inte detaljstyr så mycket. Det är inget fel på att lyfta fram strategiska forskningsområden, men att precisera så som regeringen gjorde underminerar den akademiska friheten och har lett till att resurserna inte fullt ut utnyttjas. Ett antal högskolor sitter med miljardöverskott som de hade kunnat använda till annat men som nu är låsta.

Avslutningsvis måste jag bara lyfta doktorandernas och de unga forskarnas villkor. Det spelar nämligen ingen roll hur mycket resurser man lägger på forskning om det inte finns några forskare som kan leva med de usla villkor som forskning ibland förutsätter.

Under vår regeringstid försökte vi förbättra dem genom särskilda anslag till meriteringstjänster och forskarskolor. Den nuvarande regeringen lovade i den senaste forskningspropositionen att det skulle lösa sig. Det har det inte gjort.

Ungefär en tredjedel av doktoranderna saknar anställning. De går på stipendier eller utbildningsbidrag eller saknar ordentlig finansiering. De saknar därmed också tillgång till de sociala trygghetsystem och de förmåner som är norm på arbetsmarknaden. Det är inte acceptabelt. Forskarutbildningen måste vara ett attraktivt alternativ för dem som är bäst lämpade.

Bättre grundskole- och gymnasieutbildning för alla, resurser för ökad kvalitet i högskolan och bättre villkor för doktorander och unga forskare är alltså några julklappar som Högskolesverige borde få av riksdagen när vi röstar om budgeten nästa vecka.

Jag yrkar därför bifall till den motion som vi socialdemokrater väckt tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet.

Anf. 136 ROGER HADDAD (FP) replik:

Fru talman! Jag tänker inte ge mig in i den forskningspolitiska delen i Louise Malmströms anförande. Men hon nämnde initialt att vi i Alliansens inlägg såg en risk att överutbilda. Vi har ju hela tiden, en efter en,

gått upp och sagt att våra resultat har gått ned, att vi tycker att det är allvarligt och att vi vill göra någonting åt det. Louise Malmström säger vidare att det inte handlar om att alla ska bli akademiker utan om att släppa in dem som vill.

Då är naturligtvis min fråga till Louise Malmström: Anser du inte att kvaliteten i grund- och gymnasieskolan, alltså det vi levererar från grundskolan till gymnasiet och från gymnasiet till högskolan, är eftersatt? Och anser ni verkligen att vi med den nya gymnasiereformen sänker kraven? Det har vi också fått höra i debatten. Faktum är att vi skärper kraven för att komma in på gymnasiet för att elevernas kunskapsnivå ska höjas redan i gymnasiet.

När jag började på högskolan, 1998, pratade man om en gymnasifiering av högskolan. Jag har inte följt högskoledebatten så mycket sedan dess. Men det är klart att det här är långsiktiga eftersläpningar. Och vi ser att de som kommer till gymnasiet med dåliga förkunskaper hoppar av. Ändå står ni uppenbarligen upp för den gamla gymnasieskolan som har slagit ut så många i ungdomsarbetslöshet. Ni vill inte ha bättre studieförberedande program och ni vill inte ha lärlingsutbildningar. Och ni vill ha kravet att alla ska bli högskolebehöriga. I dag är det än så länge lätt att komma in på gymnasiet. Det är klart att det påverkar kvaliteten på högskolan.

Anf. 137 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Nu talade jag inte i första hand om gymnasieskolan, men jag kan göra det också. Och jag tror absolut att kvaliteten är eftersatt i både grund- och gymnasieskolan. Det vet vi, så det behöver vi inte tvista om. Vi har vår del av ansvaret, men ni har också en del av ansvaret. Och jag tror inte att det håller att skylla ifrån sig så värst mycket längre, för det finns många skolor som visar goda exempel på att man kan vända den här utvecklingen ganska snabbt, på ett eller två år.

När det gäller vilka som går vidare till gymnasieskolan och inte finns det väldigt många i dag som går en yrkesinriktad utbildning som tänker sig att de ska gå vidare till högskolan. De kommer att vara utestängda från den möjligheten i framtiden om de inte väljer extra kurser, och det kanske inte kan förväntas att man har den framförhållningen när man är i gymnasieåldern.

Det som jag framför allt ville lyfta fram var att man inte vill utöka antalet högskoleplatser trots att kullarna blir större, det vill säga att de som gick ut gymnasieskolan för något år sedan hade mycket mindre chans att komma in på högskolan än vad de hade som gick ut gymnasieskolan för fem år sedan.

Anf. 138 ROGER HADDAD (FP) replik:

Fru talman! I Louise Malmströms förra inlägg lät det som lite kritik mot att alla inte ska bli högskolebehöriga, att det minskar möjligheterna till övergångar till högskolan. Ja, vi är kritiska till dagens gymnasieskola. Man får inte glömma bort att det fortfarande är den socialdemokratiska lagstiftningen som gäller, och det är den som har levererat det här resultatet. Jag vill ändå påminna om det.

Nästa höst sjsätter vi en ny gymnasireform, och med den kommer kraven att bli högre. Självklart hoppas jag att det på sikt ska höja kunskapsnivån bland de ungdomar som sedan söker till högskolan.

Louise Malmström sade samtidigt att man ska släppa in dem som vill. Det håller inte. Det är ju precis det vi har testat med gymnasiet. Nu vill man alltså släppa in dem som vill på högskolan. Ta lärarutbildningen! Det verkade ju som att vi var överens om att alla inte är lämpliga att bli lärare, att vi ska skärpa intagningskraven, att det ska vara lämplighetstester. Det var någon socialdemokrat som sade tidigare att det krävs ett visst urval för att verkligen vaska fram dem som absolut ska erbjudas plats i högskolan. Det kostar staten mycket pengar, och då vill vi naturligtvis ha ett bra utfall.

Anf. 139 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Ni säger att ni ökar kraven i gymnasieskolan, Roger Haddad, men det är precis tvärtom. Ni tar ju bort kraven som ska leda till högskolebehörighet för en stor del av dem som kommer att gå i gymnasieskolan i framtiden.

Vi kan naturligtvis sänka kraven ytterligare. Vi kan sänka kraven till grundskolenivå, för då får vi ju igenom alla i gymnasieskolan. Vi tror inte på den vägen. Vi tror att framtidens arbetsmarknad kommer att kräva ökade kunskaper, inte en lägre nivå.

Anf. 140 BETTY MALMBERG (M):

Fru talman! Reformerna på utbildningsområdet har varit omfattande de senaste åren. Trots finanskris och svåra förhållanden på arbetsmarknaden har regeringen jobbat offensivt och kunnat genomföra ökade satsningar för bättre kunskapsresultat och bättre tillväxt.

Inom den högre utbildningen är det framför allt tre ledord som har varit vägledande för arbetet: kvalitet, frihet och kreativitet. Några av reformerna beslutades under förra mandatperioden men implementeras inte förrän de närmaste åren. Det gör det extra tacknämligt att regeringen fick fortsatt mandat av svenska folket. Nu får vi en chans att följa den medvetna och genomtänkta strategi som regeringen lagt fast. Den utvecklingen ska bli riktigt intressant och spännande att följa.

Jag nämnde att tre ledord har varit vägledande för arbetet. När det gäller kvalitet har det till exempel handlat om att skjuta till mer pengar för att kunna öka antalet lärarledda timmar, men också om att skärpa studenternas förkunskaper och att systematiskt följa upp lärosätenas resultat. Det sker också en skärpning genom att resultaten nu ska granskas tätare, och det är något som vi moderater tycker är bra.

Mer pengar har alltså skjutits till. Men dess värre handlar det om ota-liga år av försummelser på det här området. Det visar inte minst TCO:s rapport, som presenterades i dag, som pekar på att 60 procent, alltså sex av tio av våra studenter, har färre än nio timmars lärarledd undervisning i veckan, och då pluggar de på heltid. Därför är det glädjande att regeringen har aviserat att vi ska öka anslagen på humsamområdet, för det är det område som är värst ute, år 2012 med 200 miljoner. Det innebär en ökning med 1 600 kronor per studieplats, och ökningen dubblas från och med året därpå.

För att uppnå god kvalitet gäller det också att studenterna får acceptabla förhållanden under den tid som de pluggar. Det måste därför bli ett välkommet tillskott när regeringen nästa år höjer såväl studiemedlen som fribeloppet. Bostadssituationen kommer också att kunna förbättras genom att vissa universitet på de stora studentorterna nu får chans att hyra ut bostäder till studenter.

När det gäller frihetsbegreppet tänker jag på studenterna som sedan den 1 juli äntligen slipper kårobligatoriets bojor och som dessutom kommer att slippa utsättas för positiv särbehandling när de söker till en utbildning.

Också för lärosätena ökar friheten. Mycket handlar om den inre organisationen och att tidigare regleringar av densamma nu plockas bort från högskolelag och förordningstext. Men regeringen går också vidare. Från och med nästa år kommer till exempel holdingbolagen, som förvaltas av universitet och högskolor, att kunna ta emot donationer, samtidigt som de nu också får möjlighet att föra över eventuella vinster till lärosätena och på så sätt bidra till kostnaderna för undervisning, forskning eller innovation.

Forskning är ytterligare ett område som har fått rejäla tillskott. Bara initialsatsningen, alltså den första satsningen 2009, var större än de medel som den röda regeringen tillförde under hela förra forskningsperioden.

Utbetalningar sker enligt den strategi som lades fast i programmet, vilket innebär att det för 2011 kommer att anslås 500 miljoner.

Kopplingen som görs till innovation är också viktig, och jag konstaterar med glädje att vi i dag kan tala friare om att forskning inte måste bestå av grundforskning allena. Lärosätena har också ett ansvar för att forskning ska komma till nytta, vilket har skrivits in i högskolelagen.

Sverige är ett av de länder som satsar mest på forskning, men vi är dåliga på att tjäna pengar på den. Stora förhoppningar för framtiden finns därför nu inte bara på de innovationscentrum som har inrättats på flera universitet och högskolor utan också på de spetsutbildningar i entreprenörskap som ska startas – för att inte tala om de stora satsningar som görs i forskningsinfrastruktur, såsom Sci Life Lab, ESS och Max IV.

Det, fru talman, var en exposé över vad som har gjorts och vad som väntas inom den högre utbildningen och forskningen under nästa år. Imponerande är bara förnamnet.

Var har vi då vår opposition? Hur ser deras visioner ut för högre utbildning och forskning? Det är inte så lätt att veta. Den gemensamma motion som De rödgröna har mäktat med och som behandlas i betänkandet lämnar mycket övrigt att önska. Ordet ”forskning” nämns i några svepande ordalag, och då det kommer till högre utbildning är det samma gamla visa – fler platser på bekostnad av kvalitet.

Det läggs förvisso fram ett förslag på en kvalitetssatsning som är i paritet med regeringens, men eftersom De rödgröna samtidigt vill öka antalet platser i den nya högskolan blir det färre kronor per studieplats. Dessutom har deras beräknade kostnad för de nya platserna lagts på en nivå som är i genomsnitt 20 000 kronor lägre än den som regeringen brukar räkna med. Det innebär att de extra platserna framför allt kommer att skapas inom humsamområdet trots att vi vet att de studenterna har svår-

ast att hitta jobb och att det stora behovet finns inom de dyrare teknik- och vårdutbildningarna.

Att klä denna magra budget med budskapet att man vill förbättra utbildningen vid högskolan genom satsningar på kvalitet och bättre karriär- och yrkesvägledning är inte trovärdigt.

Förra mandatperioden kritiserade De rödgröna ofta regeringen för att göra för lite och för sent. Då fanns det alltid pengar till att toppa regeringens bud. Kanske har verkligheten hunnit i kapp dem, för just den kritiken har tystnat.

Men precis som tidigare år saknar De rödgröna egna visioner och konstruktiva förslag. Hur ska Sverige möta framtiden? Hur ska Sverige klara generationsväxlingen då 40-talisterna ska ersättas med ny kompetent och kreativ arbetskraft? Hur ska Sverige möta den internationella konkurrensen? Frågorna till De rödgröna är många och viktiga, fru talman. Jag hoppas att debatten kan räta ut en del av frågetecknen.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Michael Svensson (M).

Anf. 141 JABAR AMIN (MP) replik:

Fru talman! Imponerande är bara förnamnet, sade Betty Malmberg nyss om Alliansens högskolepolitik. Det är häpnadsväckande att ni i ljuset av det som har kommit fram i dag och de senaste dagarna över huvud taget kan tala om kvalitet.

I dag offentliggjorde TCO en undersökning där det framgår att 60 procent av våra studenter på universiteten har undervisning mindre än nio timmar per vecka. Över en tredjedel av våra studenter har undervisning mindre än sex timmar per vecka. Det har naggat kvaliteten rejält i kanten.

För några dagar sedan skrev professor Henrik Oscarsson vid Göteborgs universitet att de bristande medlen lett till att de lärarledda timmarna på universiteten bara blir färre och färre.

Min fråga blir därför: Är ”blind leder blind” Alliansens högskoleparoll?

Anf. 142 BETTY MALMBERG (M) replik:

Fru talman! Jabar Amin tar upp en viktig fråga. Jag vet inte om han lyssnade till mitt anförande, men jag nämnde precis de siffror han också nämnde. Detta är givetvis helt oacceptabelt. Den lärarledda tiden har dess värre minskat ytterligare.

Mycket av det som Jabar Amin tar upp faller tillbaka på den tidigare regeringen. Han tog till och med upp i sitt anförande att högskolan och studieplatserna är underfinansierade, och därför är kvaliteten dålig. Det är precis detta som är bekymret. Den okontrollerade ökning av antalet studieplatser som Jabar Amins parti var med och röstade igenom har medfört att kvaliteten under årens lopp har urholkats. Så ser verkligheten ut, Jabar Amin, och det måste Miljöpartiet ta ansvar för.

I det förslag som De rödgröna lägger fram hamnar budgeten på 122 miljoner. Det innebär en lägre beräkning av kostnaden för studieplatserna

än regeringens. Man har gått på Vänsterpartiets förslag; Socialdemokraterna hade föreslagit 265 miljoner för samma antal platser.

Jag känner mig stolt för att vi gör reformer som skruvar i systemen och gör bättre och rättning. Vi har skjutit till medel.

Hur anser Jabar Amin att Sverige ska möta framtiden? Och hur vill Jabar Amin se till att vi får bättre kvalitet i högskolan?

Anf. 143 JABAR AMIN (MP) replik:

Fru talman! Miljöpartiet kan sannerligen inte ta ansvar för er misslyckade högskolepolitik, Betty Malmberg. Det är i dag som TCO redovisar att universiteten inte kan ha lärarledda lektioner i den omfattning som krävs för att säkerställa kvaliteten. Det är ni som har haft makten i drygt fyra år, inte vi. Det är ni som har bestämt över budgeten de senaste fyra åren. Det är ni som har ansvaret för att våra studenter vid universiteten inte har lärarledda lektioner och att kvaliteten inte kan säkerställas.

Anledningen till att jag tar upp detta är att du i ditt anförande betonade kvaliteten, Betty Malmberg. Nu kommer olika rapporter som säger att kvaliteten är för låg. Det är i dag som våra studenter inte kan få lektioner. Du kan inte skylla det på den socialdemokratiska regering som satt för fem år sedan. Och även då kritiserade Miljöpartiet den förda politiken.

Anf. 144 BETTY MALMBERG (M) replik:

Fru talman! Först konstaterar jag att Miljöpartiet som här representeras av Jabar Amin inte svarar på mina frågor. Förmodligen har man ingen vision om hur man ska skapa en ökad kvalitet i högskolan. Det är olyckligt.

Jabar Amin är nog tämligen ensam om att se att all problematik ligger i knäet på den borgerliga regeringen. Jag var själv på konferensen i dag och deltog i debatten och hörde de andra debattörerna. De flesta där inser att det handlar om otillräckliga resurser under en 15-årsperiod. Det är inte något som man kan reparera som en quick fix. Det finns inget super glue som gör att vi helt plötsligt har lagat allt. En politik som hela tiden har strävat mot att kvantitet är viktigare än kvalitet kan vi inte reparera hur gärna vi än velat. Vi har tillfört medel. Vi har gjort satsningar. Vi gjorde det redan i den första budgeten sedan vi tillträdde. I alla de fyra budgetpropositioner som vi har lagt fram står det att vi är bekymrade över den lärarledda tiden. Vi har uppmärksammat problemet. Vi har börjat åtgärda, men vi kan inte ta hur stora kliv som helst. Vi har tagit små steg. Det handlar också om, vilket kommer fram i rapporten, att lärosätena har möjlighet att föra över resurser till bland annat humsamområdet som är det som har de stora problemen. Det hoppas jag att lärosätena kommer att göra.

Anf. 145 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Fru talman! I ditt inledningsanförande, Betty Malmberg, nämnde du själv TCO-rapporten och antalet minskade undervisningstimmar. Läget har försämrats sedan förra året. Ni har också bidragit till att ge universitet och högskolor ökade uppgifter. Konsekvensen av avskaffandet av kårobligatoriet är ett tydligt exempel på det. Om du tycker att det är oacceptabelt, varför vill du då vänta till 2013 innan du reglerar detta?

Ni brukar säga att fler utbildningsplatser hotar kvaliteten och att kvantitet står mot kvalitet. Därför stoppade ni utbyggnaden. Jag tror inte att det nödvändigtvis måste vara så. Hur reagerar du när du inser att ni varken lyckas med kvaliteten eller kvantiteten?

Jag undrar också varför du ironiserar över våra satsningar på studie- och yrkesvägledning och praktikplatser. Studenterna ropar efter det. Har de fel?

Anf. 146 BETTY MALMBERG (M) replik:

Fru talman! Det var många frågor. Jag ska beta av dem.

Jag vill först säga att jag tyckte att det var roligt att höra Louise Malmström i debatten. Det var en frisk fläkt.

Jag delar naturligtvis hennes oro. Det har jag, precis som mina allianskolleger, framfört många gånger. Det är självklart ett bekymmer med den utbildning som våra elever har med sig från grundutbildningen via gymnasiet. Vi kan ändå säga att vi balanserar och står för en kvalitetslinje när det kommer till högre utbildning. När det gäller de 10 000 extra platser som vi tillförde i en svår situation på arbetsmarknaden fick varje lärosäte säga att man kunde garantera kvaliteten i den utbildning som man bedrev och att man var villig att åta sig ett visst antal platser. Man gjorde det med öppna ögon. Man sade att man kunde garantera kvaliteten. På de premisserna – att lärosätena godkände att de åtog sig detta – kunde vi öka kvantiteten. Våra budgettillskott börjar redan 2012, inte 2013. Vi styr mer mot humsamrådet.

Louise Malmström talade också om behovet av praktik. Det är naturligtvis vällovligt, men jag vill hävda att man slår in öppna dörrar i det här läget. Om ni googlar på de olika lärosätenas hemsidor får ni se att det görs otroligt mycket. Linköpings universitet, som Louise Malmström och jag känner till väl, har egna cv-granskningar. Man har egna karriärvägledning och karriärcentrum.

Anf. 147 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Vi har betydligt mer resurser till utbildningskvalitet än ni, Betty Malmberg. Ni har också röstat ned rödgröna förslag om höjd studentpeng i flera år. Dessutom minskar ni antalet platser med 10 000 till år 2012. Du lyssnade ju på mitt anförande. Delar inte du den bild som gavs i utskottet förra året av hur framtidens kunskap ser ut och att det behövs fler högskoleutbildade för att kunna konkurrera på den globala marknaden? Vi kan naturligtvis ägna mycket tid åt att bråka om vems fel det är och vilka beslut som har lett till vilken urholkning i systemet, men jag är mer intresserad av att prata om framtiden och vad som är de framtida utmaningarna. Därför är jag intresserad av att veta om du delar den bilden.

Anf. 148 BETTY MALMBERG (M) replik:

Fru talman! Jag kan naturligtvis dela den bilden. Vi ska självklart se framåt. Jag kan förstå att Socialdemokraterna väljer att göra det och sätter på skygglapparna bakåt. Jag delar din vision, Louise Malmström. Jag håller med om att utbildning är en konkurrensfaktor och att utbildning är en dörröppnare till mycket i samhället.

Jag har lite svårt att acceptera oppositionens förslag när de ser ut som förra året då vi hade satsat 1 miljard på forskningen och oppositionen var tvungen att säga att man lade ytterligare 1 miljon för att det skulle bli så mycket bättre. Sådana toppningar gör man i opposition. Vi gör våra satsningar när vi sitter i majoritet, och vi genomför en politik när vi sitter i majoritet. Du kan fråga din kollega som var med på konferensen, men jag vill hävda att universitet och högskolor ser vår politik som att det händer något positivt.

Jag håller med om kunskapsbilden och visionen, men jag kan inte dela Louise Malmströms idé om att vi ska släppa in dem som verkligen vill plugga. Vi måste ha en lägsta ribba för att man ska nå upp till en viss kvalitet. Jag har tittat på De rödgrönas hemsida. Man kan undra hur De rödgröna ser på behovet av kvalitet i akademisk utbildning. Ni tar upp att den borgerliga regeringen har gjort det svårare att komma in på högskolan. Man tar upp meritpoäng och 25:4-regeln. Faktum är att reell kompetens kan ersätta 25:4-regeln och gör det i dag på högskolorna. Vi måste ha en lägsta ribba för att kvaliteten på högskolan ska bli bra.

Anf. 149 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Globaliseringen ger nya möjligheter om vi ser dem och nyttjar dem. Visst är konkurrensförhållandena förändrade och det ställer oss inför nya utmaningar. Sveriges möjligheter att hävda sig är beroende av ett utbildningsväsen av god kvalitet. Vår tids stora utmaningar möts bäst med mer kunskap. Utbildning är också viktig ur ett individperspektiv. Människor växer med kunskap. Genom att ge alla tillgång till bra utbildning och kunskap ger vi alla möjligheter. Genom god utbildning och kunskap skapas möjligheter till arbete och egen försörjning. Klassresan börjar i klassrummet.

Regeringens proposition vad gäller utgiftsområde 16, Utbildning och universitetsforskning, innebär en investering i kunskapsnationen Sverige. I debatten om ramar och anslag vill jag påtala att det är ungefär 54 ½ miljarder kronor som satsas.

Jag ska göra några axplock.

Vi tillför 5 900 platser inom vuxenlärlingssystemet och sammantaget 10 000 platser i yrkesvux från 2010 till 2011. Vi gör satsningar för arbetslösa 20–24-åringar genom kompletteringsmöjlighet för dem som saknar fullständiga gymnasiebetyg inom kommunal vuxenutbildning. Det är ungefär 1 750 platser. Vi satsar 566 miljoner kronor på lärlingsstatsbidrag mellan 2011 och 2014 för att stimulera kommuner att bedriva lärlingsutbildning inom gymnasial vuxenutbildning. Kraftfulla satsningar på högre utbildning och forskning fortsätter liksom arbetet med att öka lärosätenas självständighet.

5 miljarder kommer att satsas på forskning från 2008 och fram till 2012. Under 2011 sker ytterligare strategiska satsningar och satsningar till lärosätenas direkta forskningsanslag. Anslagen för forskning och forskarutbildning föreslås öka med 464 miljoner kronor för 2011.

Riktade kvalitetssatsningar sker för utbildningar inom samhällsvetenskap och humaniora 2012. Ersättningsbeloppen per helårsstudent ökar.

Kvalitetspremier införs 2013 för de utbildningar på grundnivå och avancerad nivå som får det högsta omdömet i Högskoleverkets utvärderingar. Fullt utbyggt år 2015 innebär den kvalitetsbaserade resurstilldelningen 295 miljoner kronor. Vi behöver också påminna om de 10 000 nya platserna inom universitet och högskolor.

Men som tidigare talare har varit inne på är det viktigt att framhålla att en utbyggnad av antalet platser ska ske med bibehållen kvalitet eller ökad kvalitet. Hur ska man möta detta? Ska vi avstå från att mäta kvalitet? Det kan man nästan tro när man lyssnar till oppositionen. Kvalitetsmätningar kan vara komplicerade, men vi måste anta den utmaningen.

Fru talman! Jag skulle också lite grann vilja beröra andra aspekter.

Studievägledningen har varit uppe tidigare i diskussionerna. Regeringen har i regleringsbrev för 2009 angett mål till universitet och högskolor som inkluderar förbättrad information och vägledning vid lärosätena. Återrapportering om arbetet ska ske i samband med årsredovisningen för 2012.

Sedan finns det också principiella frågor där vi har olika synsätt och där vi inte är överens över blockgränsen.

I ett av De rödgrönas motionsyrkanden föreslås att Högskoleverket ska bemyndigas att fördela platser inom högskolan. Utskottsmajoriteten anser att den rådande ordningen inte bör ändras vad gäller resursfördelningssystemet som riksdagen beslutat om och som bygger på vissa kända principer där varje universitet och högskola tilldelas anslag för grundläggande högskoleutbildning. Därmed avstyrker vi motionsförslaget.

Fru talman! Åren 2011 och 2012 blir två av de mest reformintensiva åren i svensk utbildningshistoria. Det är väsentliga förändringar. Men det dröjer innan resultaten av alla satsningar kan utläsas. De elever som gör nationella prov i årskurs 3 våren 2011 lämnar gymnasieskolan först 2020.

Det krävs långsiktighet och fokus för att höja resultaten. Det handlar om en vision om kunskapsnationen Sverige. Trots allt reformarbete och alla satsningar visar debatten här att man kanske aldrig kan bli nöjd i ett långsiktigt arbete. Jag noterar dock att det över blockgränsen finns gemensamma ambitioner även om vi inte är överens om allt.

Men oavsett otåligheten som kan komma till uttryck bör man få vara stolt över alla dessa betydande satsningar som alliansregeringen har gjort och gör. Det säger jag inte bara som ledamot i utskottet och som riksdagsledamot för Folkpartiet. Jag vill verkligen framhålla hur viktiga utbildnings- och bildningsfrågorna är. De är högt prioriterade. Därutöver är jag också förälder och ser utbildningens betydelse även ur detta perspektiv.

Att satsa på våra barn och ungdomar är en satsning på framtiden. Utbildning och bildning är en viktig nyckel.

(Applåder)

Anf. 150 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Nina Lundström. Det efterlystes lite framtidsvisioner tidigare från Betty Malmbergs sida. Jag tänkte därför passa på att fråga hur ni funderar kring framtidens forskare. Jag tycker naturligtvis att det är bra med satsningar på forskning. Men det är omöjligt att utveckla svensk forskning utan duktiga forskare. Därför är det förvånande att den borgerliga majoriteten talar så lite om deras

förutsättningar och villkor. Ni lovade att deras förutsättningar skulle förbättras i och med att ni lade fram denna forskningsproposition. Då satt inte du, Nina Lundström, i utskottet. Jag ska därför inte ställa dig till svars för just det. Men jag vill gärna höra hur ni resonerar för att skapa förutsättningar för att rekrytera framtidens forskare.

Anf. 151 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Detta är en oerhört viktig fråga. Som jag inledde med att säga är forskningen en del av globaliseringens utmaningar, det vill säga att vi ska rusta Sverige också för det globala samhället.

Jag vill där påminna om regeringens satsningar. Jag nämnde i mitt anförande att det från 2008 till 2012 handlar om 5 miljarder. Vi är väldigt måna om att se till att kvaliteten höjs. Vi har också kvalitetspremier och mycket annat kvalitetsarbete inom denna sektor.

Men det är en sak som fascinerar mig lite grann i denna debatt. Jag har verkligen försökt, precis som tidigare talare från Alliansen har varit inne på, att lusläsa De rödgrönas motion, och jag hittar ingenstans några pengar eller tydliga satsningar från De rödgrönas sida.

Jag skulle gärna vilja ställa en motfråga när jag har räknat upp några av de satsningar som vi vill göra. Vad vill De rödgröna och Socialdemokraterna göra? Var är era satsningar? Möjligtvis har jag inte hittat dem i motionen. Jag skulle gärna vilja ha ett förtydligande där.

Anf. 152 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Socialdemokratiska regeringar har gjort flera insatser för att förbättra doktorandernas situation. När vi hade regeringsmakten hade vi bland annat dessa doktorandutbildningar, och vi gjorde även andra satsningar.

Men vi tycker också att man kunde ha avsatt en del av de resurser som tillfördes i forskningspropositionen och specialstyrt dem för att förbättra unga forskares villkor. Det viktigaste skälet till det är naturligtvis principen om att alla som utför ett arbete har rätt till goda trygghets-system.

Svensk forskning kommer att försvagas om inte forskarutbildning och akademisk karriär efter disputation är ett möjligt och attraktivt alternativ för våra mest lovande studenter. Då blir vi utan. Jag tycker att det är synd att ni inte gör mer. När vi var hos Sveriges Universitetslärarförbund häromdagen hörde vi hur betydelsefullt detta är.

Anf. 153 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Satsningarna på kvalitet och möjligheter inom forskningen är högprioriterade av regeringen. Jag vill upprepa att regeringen har gjort stora satsningar finansiellt. När det gäller kvalitetsfrågorna pekar vi ut riktningen för hur kvalitetsarbetet kan förstärkas.

Det som jag inte riktigt kan fånga upp här är vad oppositionen och socialdemokratin står för. Å ena sidan hörde jag i Louise Malmströms anförande att det var problematiskt att mäta kvalitet. Det skulle man kanske inte göra för att det fanns mängder av mätproblem och mycket annat.

Vi står upp för en politik där vi ändå ska försöka. Vi måste hitta metoder för att kunna mäta. Regeringen har också föreslagit, vilket utskottet

ställer sig bakom, att man ska ta fram möjligheter att få anslag utifrån den kvalitetsutveckling som finns.

Jag tycker att det är lovvärt av oppositionen att vi gemensamt kraftsamlar kring vikten av att lyfta fram dessa frågor eftersom de är viktiga för Sveriges framtid.

Jag hör kritik om att det görs för lite och för sent, eller för mycket och för fort, men jag efterlyser vad som är alternativet. Vi hörde också på en annan föredragning i veckan att det påtalades att det har skett väsentliga förändringar inom högre utbildning och forskning. Det är ett mycket starkt reformtryck, och det välkomnades också. Jag tar tacksamt emot kritik. Men vad är alternativet, för det går inte att utläsa finansiellt eller inriktningsmässigt från er motion?

Anf. 154 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru talman! Att Sverige ska konkurrera med kunskap och utbildning är något som man hör från de mest skilda håll och med skilda syften. Jag och Centerpartiet ställer upp på detta. En väl utbildad befolkning och en forskning i internationell framkant har varit, är och kommer att vara en vital faktor för Sveriges utveckling.

En process som jag tror kommer att vara definierande för svensk högre utbildning på sikt är den resa som vi är inne på nu, resan mot mer självständiga, mer autonoma, svenska lärosäten, universitet och högskolor.

Vi i Centerpartiet är federalister. Det innebär att vi anser att beslut ska fattas på lägsta effektiva nivå, allra helst vid köksbordet. Ja, köksbordet är kanske inte bästa nivån för beslut om prioriteringar och satsningar gällande högre utbildning. Mötesborden vid respektive lärosäte är däremot lämpliga ställen. Därför ställer vi oss helhjärtat bakom den process som vi initierat och som vi genomför genom att just ge svenska lärosäten mer makt över den egna verksamheten. Det finns all anledning att fortsätta att utveckla de här bitarna.

Jag måste nästan resa ett frågetecken gentemot oppositionen. Vad tycker ni egentligen om autonoma lärosäten och den processen? Vid en närmare undersökning av er gemensamma budget, av en budget från dem som tidigare, kan man kanske säga, kallade sig för De rödgröna – den icke sverigedemokratiska delen av oppositionen – ser man att det är ganska mycket detaljstyrning. Det är 40 miljoner mer till praktik i högskolan, och det är 50 miljoner till yrkesvägledning. Jag säger alls inte att det är dåligt. Men hur vet man att det är exakt vad som behövs? Är det inte bättre att generellt stärka svenska lärosäten och att sedan inom vissa ramar låta dem själva bestämma, i autonomins namn?

En annan aspekt på det underifrånperspektiv som präglar centerpartistisk politik när denna är som bäst är det jag nu tänker betona, nämligen behovet av att tillhandahålla studenterna effektiva och transparenta utvärderingar och rankningar av våra lärosäten. En blivande student ska självklart så upplyst som möjligt kunna fatta beslut om var han eller hon ska tillbringa x år av sitt liv.

Ett annat område som jag vill peka på och där vi måste utveckla politiken framåt gäller kopplingen mellan lärosäten och näringsliv – matchningen mot arbetsmarknaden.

Prot. 2010/11:35
15 december

*Utbildning och
universitetsforskning*

Lyssnar man till företrädare för det svenska näringslivet hör man att de ofta och gärna lyfter fram problemet med att kunna rekrytera rätt kompetens som det kanske största hindret för tillväxt. Detta måste vi ta på allvar, och detta måste vi möta men inte främst genom att styra människors val av utbildning utan genom att bli bättre på att informera om vilka utbildningar som leder till jobb. Det kan med fördel kopplas till den ökade transparens som jag tidigare varit inne på.

Det är inte bara efter examen som det behövs en bättre utbildning som motsvarar såväl näringslivets som studenternas behov. Jag tror att alla parter tjänar på ett bättre samarbete mellan lärosäten och det omgivande samhället. Ett förslag som jag nu här i kammaren skulle vilja göra lite reklam för är det som vi lyfte fram i valrörelsen om möjligheten att ha studentmedarbetare. Att hitta modeller för hur man under studiernas gång kan ha en praktikplats eller ett arbete i näringslivet skulle nog gynna både studenten och arbetsplatsen. Helt plötsligt är alla vinnare!

Fru talman! Ett av de beslut om den högre utbildningen som tidigare kanske vållat mest diskussion är beslutet om införandet av studieavgifter för utomeuropeiska studenter. Det har inte alltid varit lätt att ta den debatten. Vi har en klimatdebatt där det ofta är så att ökade offentliga utgifter, eller i alla fall bibehållna offentliga utgifter, är det eftersträfvansvärda och det goda.

I söndags i Svenska Dagbladet var en artikel publicerad om den här reformen. I ärlighetens namn ska jag säga att artikeln hade en lite negativ ton. Men om man bakom ton och ordalag kollar vad de intervjuade faktiskt säger då märker man att det finns all anledning att med tillförsikt se på hur reformen om några år kommer att te sig.

En representant för ett svenskt lärosäte sade: Visst, nu kommer det att bli svårare att rekrytera utländska studenter. Sedan var det en uppräkningslista av vad som blir nödvändigt: Nu kommer vi att vara tvungna att jobba med marknadsföring. Vi måste sätta upp nya hemsidor och bli bättre på att kommunicera med studenterna och helt enkelt konkurrera med lärosäten världen över. På sikt finns målsättningen att ha lika många studenter som när det var gratis. Mellan raderna framgår att man tidigare inte behövde göra allt det där. Man behövde kanske inte anstränga sig lika mycket. Studenterna kom i alla fall eftersom det var gratis.

Jag är övertygad om att denna reform, om än inledningsvis kanske lite smärtsam, på sikt kommer att visa sig vara bra för svensk högre utbildning och resultera i bättre studiemiljöer såväl för internationella som för svenska studenter i Sverige.

Fru talman! Som jag inledde med är forskningen vital för Sveriges utveckling. Därför är det inte annat än fantastiskt att Alliansen år 2012 jämfört med år 2008 kommer att ha ökat resurserna till forskning med 5 miljarder. Att vi nu ökar resurserna med 500 miljoner för det kommande budgetåret är mycket bra. Det är också i enlighet med vad som tidigare aviserats i forsknings- och innovationspropositionen.

Men det räcker inte med bara forskning. Ett väl fungerande system för kunskapsöverföring mellan lärosäten och näringsliv är en av grunderna för att de forskningsbaserade innovationerna ska kunna komma fram och utvecklas. Detta har också bäring på det jag tidigare nämnt i anförandet. Lärosätena har en tydlig uppgift. De ska, måste, verka för att forskningsresultaten vid respektive högskola och universitet kommer till

nytta. Innovationskontoret är ett mycket bra sätt att stärka det arbetet. Vi i Centerpartiet ser gärna en möjlighet till fler innovationskontor än vi hittills har beslutat om.

Avslutningsvis kan jag konstatera att vi angående frågorna om forskning och utbildning är på rätt spår, men inte bara det: Vi är också på väg åt rätt håll. Det gör att jag med viss glädje kan yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 155 JABAR AMIN (MP) replik:

Fru talman! Den senaste PISA-undersökningen, som flera gånger nämnts här, visar också på en tydlig utveckling mot segregation. De som inte hamnar på rätt skola kommer efter. Därmed ser vi en ökad segregation i samhället. Skillnaden framgår mellan skolor med elever som presterar bäst och skolor med elever som ligger efter.

I kommentarerna till undersökningen har utbildningsminister Jan Björklund inte sett den segregationen som ett problem som kräver åtgärder. Min fråga till Emil Källström och Centerpartiet blir därför om ni håller med utbildningsminister Björklund om att segregationen inte är ett problem som kräver åtgärder.

Anf. 156 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag trodde att Jabar Amin begärde replik för att svara på några av de frågor jag ställde i anförandet, exempelvis om synen på lärosätenas autonomi, så än en gång frågar jag hur Jabar Amin ser på just denna.

Angående segregationen kan jag säga att du, Jabar Amin, lyfter fram en annan, mycket viktig frågeställning. Jag är helt övertygad om att Jan Björklund aldrig har sagt att segregationen är ett oviktigt problem i det svenska samhället. Så är det inte alls. Men problematiken är mycket större än att bara gälla utbildningsväsendet.

Vad PISA-undersökningen visar är väl att det inte alls är så enkelt som att anledningen är segregation. *Alla* blir ju sämre. Hade segregationen varit problemet skulle väl de som har turen att ha rätt föräldrar eller som har turen att bo i rätt område ha blivit bättre av att ha turen att studera tillsammans med andra högrepresterande och så vidare. Men alla blir, som sagt, sämre – både de bästa och de sämsta – så det är absolut en viktig uppgift i politiken att motverka och bryta segregationen. Men jag tror att det är att göra det för enkelt för sig om man bara ser detta som problemet på utbildningssidan.

Anf. 157 JABAR AMIN (MP) replik:

Fru talman! Jag uppskattar att du, Emil Källström – om jag förstått dig rätt – här säger att frågan är viktig och att det handlar om ett problem som kräver åtgärder. Jag hoppas att du och de andra i Centerpartiet utifrån detta kan tillrättalägga vad ministern i den regering där Centern sitter med har sagt. Jag hoppas alltså att du agerar i den andan, det vill säga utifrån att det finns ett problem som kräver åtgärder.

Anf. 158 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Ännu en gång blev det inget svar om lärosätenas autonomi.

För vilken regering som helst är det väl självklart att jobba med att ge människor möjligheter att bryta sig ur ett utanförskap och så vidare. Jag upplever att alliansregeringen i fyra år har jobbat med det. Vi är mycket tacksamma för det och för att regeringen får fortsätta med det i ytterligare fyra år.

Jag tror att vi angående mycket i nämnda problematik har samma uppfattning om problembild och delvis till och med om lösningar.

Anf. 159 YVONNE ANDERSSON (KD):

Fru talman! Som sista talare har man ett val. Valet handlar om att endera gå upp och hålla det anförande som jag har planerat och som handlar om ett stort bifall till propositionen och avslag på motionen och sedan berätta om allt bra vi har gjort. Ett annat sätt att använda tiden är att uppmärksamma vad det är som inte har sagts i en urviktig debatt – en av de viktigaste för vårt land. Vad är det vi kan uppmärksamma som möjligtvis kan leda till missuppfattningar om människor lyssnar på debatten?

Det jag saknar i debatten, fru talman, är helhetsperspektivet. Socialdemokraternas Louise Malmström var uppe här och sade att *vi* är tveksamma till kunskapsutvecklingen och att *vi* är tveksamma till att alla ska få del av den stora kunskapen – det som är lyckan för varje liv. Då måste jag gå fram och säga: Vi har för första gången i historien i det här landet genomfört och uppmärksammat reformer som förändrar hela den långa processen från förskolan ända upp till forskningen, om man får göra det enkelt för sig. Därutöver handlar det om anknytning till arbetslivet, lärlingsplatser, innovation och så vidare. Detta har Alliansen bidragit med på fyra år och tre månader. Det är reformer som vi skulle kunna lägga efter varandra. Det har aldrig hänt i historien, kära lyssnare, att någon någonsin har gjort detta arbete.

Ni vet att jag är snabb med att berömma Socialdemokraterna för flera årtiondens mycket god utbildningspolitik. Men sedan gick det lite grann i stöpet på 80-talet när man bröt sönder mycket av det man redan hade gjort. Jag tror egentligen inte att man nedmonterade något medvetet, men det var ett evigt lapptäcke. Ni som har sytt lapptäcken – för det har vi väl alla gjort, i alla fall jag – vet mycket väl att det går till en gräns där lapparna inte stämmer överens. Det blir helt enkelt galet åt vilket håll man än går. Så blev det för Socialdemokraternas politik, som stöttades av Vänstern och framför allt Miljöpartiet.

Ni stöttade detta, och det blev helsnett där i slutet. Den medicinska kliniska forskningen som hade fungerat så att vi var världsbäst inom vissa områden gick åt skogen. Man bröt ned det som vi brukar kalla fråntax-till-limpa-forskningen där vi hade grundforskning hela vägen till kliniskt provbar forskning på 80-talet.

Nu, mina vänner, hände det saker när vi kom till makten! Det har gjort att man i det senaste numret av Forskning & Medicin kan läsa om ny satsning på klinisk forskning. Nu börjar vi bygga upp helheten. Teknik, klimat och medicin blev de tre viktigaste strategiska områdena och förändringarna när vi antog vår forskningsproposition. Vi satsade jättemycket på det.

Men då har vi inte ensidigt satsat på forskning. Vi har visat på hur man lägger om förskolan, hur man går vidare så att grundskolan blir en medveten kunskapssatsning utan att man förnekar den viktiga fostrande uppgiften. Och, fru talman, sedan går vi vidare till gymnasieskolan. Där erkänner vi alla människors lika värde och olika begåvning. Det gör att vi startar en plats också för de elever som inte nödvändigtvis vill gå en akademisk utbildning utan hittar sin plats i ett yrkessamhälle. Vi tar ett grepp på det samhälle vi vill ha, och i vårt framtida samhälle behöver vi rörmokare och svetsare. Vi behöver alla, och alla har samma värde. Men alla behöver en utbildning, och man får då en yrkesutbildning eller en yrkesförberedande utbildning.

Sedan har vi akademien. Visst kan vi sitta här, och visst kan Miljöpartiet tala om det urusla antalet lärarledda lektioner. Javisst, men vem tog bort undervisningstimmar? Vem tog bort och gröpte ur hela utbildningen på humsamområdet i slutet av 80-talet och 90-talet? Vad är det vi håller på att reparera? Jo, vi håller på att göra en kvalitetssatsning. Nu har vi tyckt att eftersom inte ens socialdemokratiska politiker hade förstånd och vett att inte gröpa ur undervisningen på humsamområdet låter vi lärosätena själva bestämma hur mycket lärarledda lektioner det ska vara. Sedan mäter vi kvaliteten, och det har Högscoleverket fått i uppdrag. Då har vi så många kriterier vi kan hitta på just precis nu.

Är inte detta bra? Hur kan någon tycka att det är galet att göra allt i rätt tid och med ordning och reda så att man får ordentliga förändringar som ger möjligheter till ett riktigt bra utbildningssystem med innovationer?

Vi tänker på hela landet, och vi tänker på framtiden. Det gäller kommande generationer. Då kan väl inte svenska folket livnära sig på att klippa varandras hår och laga varandras mat? Vi måste i stället se till att vi befinner oss som en kunskapsnation längst fram på den globala kunskapsmarknaden. Där ska vi verkligen bli efterfrågade.

Därför har vi byggt detta med en stark innovationsmöjlighet och med en stark möjlighet att vidareutveckla den kunskap vi har och bygga på ny kunskap. Där har vi tagit ett stort steg framåt, och det ska vi vara glada för. Jag yrkar bifall till propositionen.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 december.)

17 § Allmän miljö- och naturvård

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU1
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård (prop. 2010/11:1 delvis).

Anf. 160 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Förra veckan befann jag mig i Cancún, Mexiko, på klimattoppmöte. Innan jag åkte dit fick jag en del frågor om vad jag skulle dit och göra egentligen. Jag fick en del bekymrade blickar, och man undrade om det där var någonting att åka på. Det kom fram en del oför-

ståelse när det gäller vad som faktiskt stod på agendan. Jag fick också kommentaren att det där är ju bara ett gäng män i kostym som sitter och förhandlar och inte kommer fram till någonting.

Jag försökte då hävda, och gör så fortfarande, att mitt och vårt engagemang inom socialdemokratin för ett offensivt klimatarbete bygger på så enkla saker som att det faktiskt handlar om din och min framtid. Jag är själv småbarnsförälder, så jag brukar dra parallellen att jag tror att föräldrar och småbarn i Sverige i dag tycker att det är fullt tillräckligt att dra på ungarna galonisar i oktober och mars. Jag tror att man vill slippa galonisarna i december, januari och februari.

Det är det vi står inför. Om jordens uppvärmning fortsätter som den gör nu betyder det att där det är torrt kommer det att bli ännu torrare och där det faller nederbörd kommer det att falla ännu mer nederbörd. Och det kommer inte att komma som snö, som vi har sett nu här i Sverige, utan det kommer att komma som regn. Jag är som sagt fullständigt övertygad om att föräldrar och småbarn vill slippa de där galonbyxorna.

Jag är också fullständigt övertygad om att vi skulle klara av galonbyxorna, men faktum är att redan i dag lever över två miljoner människor i direkta konsekvenser av klimatförändringarna. Enligt Världshälsoorganisationen har vi fem miljoner sjukdomsdrabbade runt om i vår värld på grund av klimatförändringarna. Vi har 150 000 dödsfall. Det finns barn runt om i världen som kämpar varje dag för sin överlevnad av orsaker som vi har varit med och skapat. Därför bär vi ett extra ansvar för att minska utsläppen. Vi bär också ett ansvar för klimatförändringarna.

För ett par dagar sedan satt jag i kongressalen i Cancún i Mexiko. Jag lyssnade till hur världens ledare applåderade den nya uppgörelsen om klimatet. Sveriges miljöminister var naturligtvis också på plats. Den som lyssnar på miljöministern här i kväll i den här debatten kommer nog att märka att vi drar ganska skilda slutsatser av det mötet.

Miljöministern kommer att säga att klimatförhandlingarna är på rätt köl igen och att mötet i Cancún är ett steg på vägen mot en bindande överenskommelse. Jag förstår om miljöministern väljer att beskriva den här överenskommelsen på det sättet eftersom den svenska regeringen är i stort behov av att rehabilitera sig efter det katastrofala klimatmötet i Köpenhamn förra året.

Men så positiv är inte min bild. Det var med dubbla känslor som jag hörde jublet och applåderarna. Det är naturligtvis bra att vi fortsätter att diskutera Kyotoprotokollet inom FN:s ram. Det är bra att inte också Cancúnmötet kollapsade som mötet i Köpenhamn gjorde. Jag vet att många har slitit hårt för att göra gott, och man lyckades till slut. Det är viktigt för alla oss som tror på internationella överenskommelser. Det är bra att tilltron hos världens länder verkar öka.

Men ribban ligger alldeles för lågt. Vi kan inte fortsätta att diskutera minskade utsläpp på så låga nivåer att de i praktiken innebär en global temperaturhöjning på 3–4 grader. Vår planet tål inte en högre ökning än kanske 2 grader, om ens det. Vi får inte nöja oss med det enkla faktumet att förhandlingarna genomfördes och, för att citera miljöministern, FN-skutan kom på rätt köl igen. Cancún Agreement riskerar att bli ett papper som räddar ansiktet på de statschefer och miljöministrar som fanns på plats, men för vår gemensamma framtid är papperet helt otillräckligt. Jag

har sagt, och fortsätter att säga, att ingen av oss kunde resa hem från det mötet och se våra barn i ögonen, för vi hade inte räddat deras framtid.

Fru talman! Det var helt enkelt ett stort steg i Cancún men ett pytte-steg för klimatet. Jag har faktiskt väldigt liten förståelse för att det ska vara så svårt att fixa nya gröna jobb och göra befintliga jobb grönare och att det ska vara så svårt att rädda vår framtid. Det borde vara någonting som kunde engagera mer. Det borde vara betydligt mer spännande än att lägga miljarder på miljarder på kraschade banker under finanskriser. Det vore kanske ett vettigt sätt att hantera just detta.

De framsteg som gjordes i Mexiko handlar om att skapa en global klimatfond som bidrar till att stärka utvecklingsländerna i deras klimatanpassning, att skydda regnskogen och att införa ett hållbart skogsbruk. Kvar finns fortfarande den avgörande frågan om Kyotoprotokollets fortsättning efter 2012 och avsaknaden av ett globalt rättsligt bindande avtal för utsläppsminskningar.

I brist på konkreta åtgärder vänder man nu sina blickar mot Durban i Sydafrika. Där hålls nästa klimatmöte i december 2011. Förhoppningen växer att mötet i Cancún, tillsammans med tidigare möten i Köpenhamn, Poznan, Bali och Montreal, trots allt bidragit till ytterligare några byggstenar i den globala miljöplattformen som är så nödvändig. Men mycket återstår att göra.

EU måste ta ett större ansvar och bygga bättre relationer med ett antal länder. EU har också ett stort ansvar att minska sina utsläpp med 30 procent till år 2020 oavsett vad andra länder gör. Klimatfinansieringen behöver lösas bättre. EU lägger drygt 7 miljarder euro på att hantera effekterna av klimatförändringarna. Samtidigt läggs 85 miljarder euro på att rädda bankerna på Irland. Det tål att tänka på.

Ansvar för penga- och tekniköverföringen vilar tungt på de rika länderna som länge har släppt ut växthusgaser. Det här är en viktig punkt för alla de länder som nu utan egen förskyllan drabbas hårt av klimatförändringarna.

Fru talman! Nu måste vi tänka globalt men agera lokalt. Vi måste jobba vidare på den internationella arenan men också visa och ta ansvar på hemmaplan. Här har den svenska regeringen och miljöminister Andreas Carlgren en hel del kvar att göra.

I den här debatten kommer miljöministern säkert att nämna att Sverige nu rekordminskar sina utsläpp. Det tål också att tänka på. Under andra halvan av 2008 och under hela 2009 gick svensk ekonomi igenom en historisk nedgång. Bnp föll med 4,9 procent 2009. Nedgången var extremt stor inom skogsindustrin och bilindustrin. Det är två av de tyngsta utsläppssektorerna. Att totalutsläppen minskar är därför helt logiskt. Allt annat hade varit sensationellt. Dessutom var ju manegen krattad när Andreas Carlgren kom till makten. Redan 2006 kunde Sverige visa att tillväxt och ökade utsläpp inte nödvändigtvis går hand i hand. Då hade utsläppen minskat med 8 procent samtidigt som bnp hade ökat med 30 procent. Sverige är ett av få länder som har lyckats med detta. Det handlade om ett långsiktigt miljöarbete som drevs av de socialdemokratiska ministrarna Anna Lindh, Kjell Larsson och Lena Somestad.

Den nuvarande regeringen beskriver gärna olika politikområden, till exempel skolpolitiken, som en trög Atlantångare som är svår att ställa

om till rätt kurs. I fråga om klimatet är liknelsen faktiskt relevant. Trots att den borgerliga regeringen har vidtagit ett flertal negativa åtgärder, som till exempel att ta bort stödet till klimatinvesteringsprogrammen, tuffar vår Atlantångare vidare på den kurs som vi socialdemokrater en gång satte mot lägre utsläpp.

I en kommentar till de minskade utsläppen säger miljöministern att världen behöver förebilder och att Sverige ska ta den rollen. Det är en intressant formulering av en miljöminister som nu är inne på sitt femte år – ”ska ta”. Vi har haft den rollen, Andreas Carlgren. Vi var en gång förebild. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen hade inte draghjälp av finanskris och allvarlig lågkonjunktur. Världens utvecklingsländer pratade då väl om oss, och världens miljöorganisationer såg oss som en ljuspunkt i arbetet.

Fru talman! Det duger inte att räkna hem utsläppsminskningar som frukten av finanskrisens effekter. Det duger inte att ta bort skatten på handelsgödsel och därmed också ta bort ett effektivt styrinstrument för minskad övergödning. Det duger inte att ta bort de klimatinvesteringsprogram som effektivt bidragit till kommuners och företags lokala miljöomställningsarbete och minskat koldioxidutsläppen med 2 miljoner ton årligen. Det duger inte att blunda för transportsektorns utsläpp. Det går inte att glädjas åt överenskommelser om biologiskt mångfald på internationell nivå, som den i Nagoya, och samtidigt på hemmaplan minska pengarna till biologisk mångfald. Det duger inte att på hemmaplan plocka bort förbudet mot deka-BDE, ett bromerat flamskyddsmedel, och detta trots att Kemikalieinspektionen, utifrån försiktighetsprincipen och baserat på de osäkerheter som rör riskerna vid användning av det här medlet, kommit fram till att man skulle förhindra ytterligare tillförsel av deka-BDE till miljön. Det duger inte att dra ett förbud mot bisfenol A, till exempel i nappflaskor, i långbänk. Det har EU-parlamentet förbjudigt nu.

Vi socialdemokrater menar tillsammans med De rödgröna att det är viktigt att gå före. Vi menar att vi har visat att det går att kombinera god tillväxt med ett offensivt klimatarbete. Därför har vi mer ambitiösa åtaganden när det gäller Sveriges utsläppsminskningar och EU:s utsläppsminskningar. Vi prioriterar biologisk mångfald, inte bara i ord utan också i kronor och ören. Vi lägger mer pengar till Kemikalieinspektionen. Vi menar att förbudet mot deka-BDE borde ha varit kvar. Vi har länge påtalat att det behövs ett förbud mot bisfenol A i nappflaskor och andra livsmedelsförpackningar som har direktkontakt med mat. Vi driver försiktighetsprincipen.

Vi hade gärna sett vårt Sverige formas. Där hade vi haft en högre ambition när det gäller satsningar på nya gröna jobb och på att göra befintliga jobb grönare. Det hade varit en historisk satsning på infrastruktur, kollektivtrafik och klimatavdrag vid renovering, om- och tillbyggnad. Vi hade gärna sett en nystart av de effektiva klimatinvesteringsprogrammen, och vi lägger nya pengar till detta. Vi hade tagit ansvar för att minska övergödningen genom att återinföra skatten på handelsgödsel. Vi hade gärna velat minska utsläppen från biltrafiken genom ett tillfälligt stöd till förnyelse av tunga fordon för att påskynda omställningen. Och vi hade också gärna velat föreslå stöd till efterkonvertering av bilar och en satsning på utbyggnad av biogasmackar.

Vi socialdemokrater, tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, har en större budget än regeringen på det här utgiftsområdet, men våra ramar röstas ned av en borgerlig minoritet i kammaren. Vi beskriver därför i ett särskilt yttrande hur vi skulle ha velat forma framtidens Sverige, men tyvärr kommer det att stanna vid det.

Som jag sade deltog jag för några dagar sedan, i ljuvlig högsommarvärme, i klimatmötet i Mexiko. Hemma i Sverige är novembertemperaturen enligt SMHI den lägsta på 15 år. Då kanske det är förståeligt att många inte känner att 2010 kommer att vara det varmaste året någonsin globalt sett. Isarna smälter, Pakistan har drabbats av en katastrofal översvämning och Ryssland av torka. Det har varit ett år som tagit Sverige lite närmare en blötare framtid och våra barn lite längre från att återigen få uppleva en vit jul. Den har tagit föräldrar och barn lite närmare galonisar, inte bara i oktober och mars och utan också i december, januari och februari. Jag tror att de vill slippa det. Det har varit ett år som dömt hundratusentals barn i världen till ytterligare ett år med kamp för överlevnad, ett år som skulle ha behövt ett jättekliv i Cancún och en regering som vågat omfamna äventyret att offensivt ställa om Sverige, helt enkelt för att det är något som vi alla skulle tjäna på.

Jag vill avsluta med att säga att jag vet att jag överskridit min anmälda talartid, men det här är ett oerhört engagerande ämne.
(Applåder)

Anf. 161 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jag tänkte börja i en lite annan ända, nämligen i att 2010 är året för biologiskt mångfald. Jag vet att miljöministern, som nu är med oss, var mycket nöjd med de förhandlingar som man lyckades genomföra på den internationella nivån i Nagoya i Japan tidigare i höst. Det var många som gladdes åt de besluten på internationell nivå, för biologisk mångfald är inte bara en fråga om våra arter utanför knuten här hemma. Det är också fråga om ett ekosystem som ska fungera över hela jorden. Därför behövs internationell samordning och diskussion.

Det kräver naturligtvis starka åtaganden för att den biologiska mångfalden också i vårt land ska stärkas. Den har utsatts för många prövningar och utsätts alltjämt för stark påfrestning. Inte minst utarmas våra skogslandskap, huvuddelen av det svenska landskapet, fortfarande i stor utsträckning. De åtgärder för skogen som är den största budgetposten i den budget som vi nu diskuterar har hittills inte alls räckt för att bättra på statistiken. Snarare jobbar vi mot en allt större uppgift. Kanske borde fler diskutera – och jag hoppas att vi återkommer i den här församlingen – hur vi kan ställa om den grundläggande användningen av skogsresursen på ett sådant sätt att det bättre gagnar biologisk mångfald.

Jag skulle vilja framföra mitt djupaste beklagande över att var fjärde avverkning i Sverige inte ens når upp till de miniminivåer som vi har i vår skogslagstiftning. Dessa nivåer är satta just med tanke på att det frivilliga åtagandet från skogsägare i Sverige också ska bidra till biologisk mångfald. Det är ett system som år efter år inte visar sig fungera. Det tycker jag att den sittande regeringen, som nu är inne på sitt femte år, borde ta till sig och göra någonting åt. Det är anmärkningsvärt att man kan delta i de internationella förhandlingarna och slå sig för bröstet utan att ha redovisat på hemmaplan.

Det finns mycket att göra när det gäller skogen. Det handlar om många olika arter. Vi står inför ytterligare en vinter med jakt på varg, en art som är starkt hotad i Sverige. Vi vet att situationen för ålen ser tämligen dystert ut och att åtgärder saknas på den reella kartan. Vi skulle kunna ta upp vilken art som helst, det finns många, men då skulle talartiden snabbt rinna i väg.

Det jag vill komma till är att den biologiska mångfalden, det politiska området liksom andra miljöpolitiska områden, behöver en styrning och ett system så att man kan jobba långsiktigt, att man kan jobba på även i tider när frågorna inte står högst på dagordningen. Vi vet att det i dessa tider med bombdåd i Stockholm och annat finns litet medietrymme för hur ålens reproduktionscykel ser ut. Det är ingenting konstigt med det, men vi måste i ett välfärdsland som Sverige mäktat med att ha ett system som kan leverera ett skydd för de grundläggande ekosystemen som vi ju alla är beroende av – även i dessa tider.

Det av oss i Sverige utvecklade miljömålssystemet har blivit internationellt prisat. Det är ett system som under den förra mandatperioden och hittills under denna mandatperiod riskerar att försvagas. Jag tror att anledningen är att det faktiskt levererade obekväma förslag på mål och åtgärder. Det är beklagligt att vi går ifrån ett sådant system utan att veta vart vi ska gå i stället.

Låt mig ta ett exempel som jag vet att regeringen nu har börjat visa visst intresse för, nämligen kemikalieområdet. Vi har haft ett miljömålssystem på det området och ett miljömålsråd som levererat förslag till en strategi med åtgärder på det kemikaliepolitiska området. Det var en strategi för giftfria och resurssnåla kretslopp som var oerhört väl utarbetad. Flera myndigheter var involverade och där fanns ett antal viktiga åtgärder, inte minst hur Sverige skulle agera och vara starkare i EU eftersom kemikaliepolitiken är så starkt EU-reglerad.

Det arbetet med miljömålssystemets försvagning – läggandet i långbänk, omstrukturering, tappandet av delmål – har man lagt i byrålådan. Nu kommer regeringen i stället och säger att vi under den här mandatperioden också ska fokusera på kemikalier och ta fram en handlingsplan. Jamen, tjänare, det fanns ju en hel strategi, det fanns en åtgärdslista. Man kan börja där i stället för att slå sig för bröstet och säga att man nu ska ta fram en handlingsplan. Men visst, vi välkomnar en handlingsplan för kemikalier. Vi har i motioner och i det gemensamma särskilda yttrandet från den rödgröna sidan poängterat att det finns många sätt för Sverige att gå före på kemikalieområdet.

Det fanns några områden som regeringen pekade ut som prioriterade under förra mandatperioden och som man fortsätter att jobba hårt med, säger man. Det är klimatområdet och havsområdet. Klimatområdet är fortsatt ett oerhört viktigt område, och liksom föregående talare är även jag nyligen hemkommen från mötet i Cancún i Mexiko. Utan att göra alltför djuplodande analyser kan man konstatera att förhandlingstaktiken på det mötet var att vi inte enbart kan använda den internationella arenan som den enda klimatpolitiska åtgärden. Då skulle man inte komma särskilt mycket framåt på det här området. I stället måste vi agera parallellt här hemma, resolut och konkret, och vi måste säkerställa att vi kan visa för andra hur man kan minska klimatutsläppen på ett mycket tydligare sätt.

Jag menar att det är helt fel att sätta de klimatpolitiska målen i Sverige utifrån idén om att de åtgärder vi kan vidta här är tillfyllest, att vi inte behöver göra någonting ytterligare, åtminstone inte under den kommande mandatperioden, vilket sades i regeringsförklaringen, och att om vi ska göra något ytterligare ska vi stärka insatserna utomlands.

Vi borde sätta klimatmålen i Sverige utifrån vad mer Sverige kan göra. Och Sverige kan göra mycket, mycket mer. Städerna, kommunerna, företagen i Sverige kan göra mycket mer, men de får inte incitament, inspiration eller ett mål att jobba mot – med en regering som sätter målen efter vilka åtgärder man inte vill vidta.

Vi har i det rödgröna förslaget till budget, vilket föregående talare tog upp, ganska mycket mer i form av klimatpolitiskt agerande. Det gäller investeringar i järnvägar för att få bort transportsektorns ständigt ökande utsläpp, miljösmarta investeringar i miljonprogrammen, investeringar som skapar bra samspel mellan kommuner och företag och sätter i gång exempelvis biogasanläggningar genom Klimp:en och liknande.

Det finns mycket att göra som inte görs. Varje beslut som fattas i den här kammaren som innebär att man inte tar vara på möjligheten att göra en klimatsatsning måste vara ett beslut i fel riktning med tanke på den situation som i dag råder på jorden, med den ökning av växthusgaser som vi står inför. Det måste vara billigare att göra det nu än att skjuta på det till senare. Jag vet att Miljöpartiet inte är överens med alla partier i denna kammare om att det är så, men det är vår uppfattning att det är betydligt smidigare och bättre för samhället. Det innebär mindre mänskligt lidande om man fattar dessa beslut nu än om de fattas senare.

När det gäller havet hoppas jag att vi får diskutera den stora lösningen med ett handelssystem för kväve och fosfor som har föreslagits från regeringen under ett antal år. Jag har fortfarande inte sett något resultat av det. Jag undrar om man tror att man kan komma fram den vägen.

Avslutningsvis var förra mandatperioden den första perioden där miljöpolitiken inte flyttade fram sina positioner i Sverige. Budgeten ger inte någon bild av att den här perioden kommer att bli annorlunda, vilket vi beklagar. Jag instämmer i de två särskilda yttranden som Miljöpartiet för fram i detta betänkande.

I detta anförande instämde Stina Bergström och Kew Nordqvist (båda MP).

Anf. 162 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Vår budgetmotion på det här utgiftsområdet har redan fallit. Därför tänkte jag använda tiden till att tala lite om min syn på klimatet i miljödebatten och de brister jag ser i detsamma.

Inte minst tänker jag nämna lite grann om de panikåtgärder som jag tycker präglar den svenska miljödebatten. Man föreslår ofta åtgärder som är ogenomtänkta och förhastade där kostnaderna helt enkelt inte står i rimlig proportion till miljönyttan.

Som exempel kan man nämna att politiker föreslagit att man till exempel ska använda skattemedel för att konvertera begagnade bilar till att köras på etanol. Det räcker alltså inte att införa höga kraftfulla miljökrav på nyproducerade bilar. Samma förfarande har jag sett när man vill för-

bjuda användandet av marina tvåtaktsmotorer trots att de sedan flera år är förbjudna i handeln.

Ett annat exempel är den planerade utbyggnaden av vindkraften och övertron på vindkraften som ersättande energikälla. Det är något jag gärna återkommer till längre fram, men jag tänkte ändå ta upp det inledningsvis.

Ytterligare ett exempel som är intressant i sammanhanget är de föreslagna satsningar från visst politiskt håll på höghastighetståg som åtminstone enligt min mening är resultatet av panik och förhastade slutsatser snarare än rationell slutledning. Kostnaderna står helt enkelt inte i proportion till nyttan. I stället riskerar detta att tränga undan infrastruktursatsningar som är välbehövliga. Missuppfatta mig inte här. Jag har ingenting emot höghastighetståg som sådana. Det är bara kostnaden jag anmärker på.

Varje felsatsning oavsett vilket område det gäller får en undanträngningseffekt för mer effektiva och lönsamma projekt. Många gånger känner jag att det är en bäst-i-klassen-politik som kostar orimligt mycket pengar för de svenska skattebetalarna och inte leder till det önskade resultatet.

Fru talman! Miljöpolitik går enligt min mening inte att skilja från energipolitiken och den ekonomiska tillväxten. Min uppfattning är att allt går hand i hand när det gäller ekonomisk utveckling. Det tycker jag ibland försvinner i debatten. Jag tänker då framför allt i ett globalt perspektiv.

I det globala perspektivet har vi brist på livsmedel. Människor svälter. Större delen av all odlingsbar mark på vårt klot är redan uppodlad. Den moraliska ambitionen måste ändå vara att utrota världssvälten.

Jag tror att den enda lösningen för framtiden kommer att vara tygla universums krafter. Då talar jag kanske om kärnkraft, och kanske både tredje eller fjärde generationen, som väldigt intressant. Det handlar kanske till och med om fusionskraft i framtiden.

Det handlar också om genteknik. För mig är det förvånande att många så slentrianmässigt reagerar med taggarna utåt när man talar om GMO. All GMO-teknik måste givetvis bedömas från fall till fall. Men i grunden ser jag ingen större skillnad på den artificiella förädling av livsmedel som vi människor har ägnat oss åt i hundratals år jämfört med den förädling som sker i laboratorium. Att vi är försiktiga är en annan sak. Det är viktigt, och det är naturligtvis någonting vi ska vara.

Vi har otroligt stora utmaningar i att få mat för dagen till jordens alla invånare. Det gäller inte minst med den ständigt närvarande och snabbt tilltagande befolkningsökningen. Det är ungefär tio Sverige per år, 80–100 invånare netto, som jordens befolkning ökar med. Då förstår man att det är väldigt stora utmaningar som vi har framför oss.

Jag hoppas att Sverige ska vara ett föregångsland när det gäller att avveckla beroendet av fossila bränslen. Det finns många skäl till det. Det gäller inte minst den osäkra tillgången på energi. Ca 60 procent av jordens energitillförsel sker i dag i form av fossila bränslen. I en situation där efterfrågan kraftigt överstiger utbudet kan hela världsekonomin i värsta fall kollapsa.

I Sverige har vi lite lägre beroende. Det ligger på ungefär 33 procent av vår energitillförsel. Vi ligger helt klart lite före resten av världen. Men

vi har ännu stora utmaningar om vi ska nå målet att bli ett samhälle fritt från fossila bränslen.

Jag ska säga några ord om etanolsatsningarna som jag har en del åsikter om. Det är min uppfattning att grödor och odlingsbar mark inte ska användas till energiframställning. Det är en orimlig ordning så länge vi har människor som svälter. Då är det bättre att satsa på andra energiformer.

Jag tror att framtidens bilar kommer att gå på el eller åtminstone delvis på el. Det är den bästa vägen att satsa på. Man får naturligtvis inte stänga några dörrar här. Det händer väldigt mycket i forskningen hela tiden.

Jag tänkte också tala lite om energieffektivisering, den inhemska marknaden och att göra insatser när det gäller energitillförseln. Det är min övertygelse att steg nr 1 är effektivisering. Det är i första hand där vi ska satsa våra resurser och kanske framför allt när det gäller uppvärmning av våra hus.

Det finns ganska mycket att göra med relativt enkla medel. Då talar jag inte om sådant som lågenergilampor som i uppvärmda hus blir nära ett nollsummespel. Det handlar om värmepumpar, frånluftsväxlare, utbyten av gamla fönster och bättre isolering. Där har vi många terawattimmar att spara.

Jag tänker bara på min bostad, min övernattningslägenhet här i Stockholm. Där har jag utöver de vanliga elementen en 800 watts elradiator som går på full fart för att man ska uppnå någon form av behaglig temperatur. Samtidigt har jag fönster som är högst omoderna där det är extrema värmeläckage som jag uppfattar det. Skulle man satsa på sådana saker och byta ut till moderna fönster kan man ta bort elradiatorn och kanske räkna hem det på 10–15 år eller något liknande.

Fru talman! Jag ska även säga några ord om vindkraften. När det gäller vindkraften, som jag nämnde lite grann i inledningen, är planeringsramen en utbyggnad av vindkraft till 30 terawattimmar. Det tycker jag är en mycket stor felsatsning. Jag tror vi måste börja tala om att drömmarna om vindkraften har nått vägs ände, åtminstone med den teknik vi har i dag.

Det finns många skäl till det och många argument där. Det är en dyr och ineffektiv energikälla i förhållande till många andra eftersom den kräver stora subventioner för att bära sig. Jag skulle också vilja peka på att det blir allt svårare att få kommuner och människor att vilja ha vindkraft i sina kommuner. Det är fullt förståeligt.

Det mest intressanta är kanske att en storskalig utbyggnad av vindkraft kräver stora investeringar i elnätet när det gäller reglerkraften. Det behövs en kraftig utbyggnad av reglerkraften, det vill säga vattenkraften, med kanske upp till 35 procent. Det motsvarar sex till tio nya vattenkraftverk av det större slaget.

Nu har jag gått igenom det jag hade tänkt säga. Jag tänker nämna de viktigaste insatserna. Det är energibesparingar, inte minst för att ta tillvara på restvärme. Det är att bygga ut kärnkraften för att driva framtidens bilar. Det är att forska och investera i utvinning av biobränsle, men inte konkurrera i livsmedelssektorn.

Anf. 163 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna skriver i sitt särskilda yttrande: ”Även om det ännu återstår saker att göra här hemma, går det i många fall att göra mycket mer för samma, eller mindre, resurser i andra delar av världen.”

Samtidigt är det så att det är de rika industriländerna som fortfarande lämnar störst fotavtryck när vi tittar på koldioxidutsläpp. Om vi plockar in alla växthusgaser blir det ännu större fotavtryck. Det är dessutom vi som har försatt världen i dessa rådande klimatförändringar. Av denna anledning skulle jag vilja ställa en första fråga till Sverigedemokraterna om hur de faktiskt tycker att vi ska hantera koldioxidutsläppen. Hur ska vi få ner dessa utsläpp här i de rika industriländerna?

Dessutom har vi någonting som heter Kyotoprotokollet, och det är ett åtagande för de rikare länderna som länge har släppt ut växthusgaser. Det handlar om deras ansvar att aktivt betala tillbaka, både i utsläppsminskningar och i tekniköverföringar. Jag tycker att det skulle vara spännande att höra vad Sverigedemokraterna anser om Kyotoprotokollet.

Jag tror att jag hinner med en sista fråga. Sverigedemokraterna tar upp att man inte gillar att vi ska efterkonvertera bilar. Då blir en ganska självklar följdfråga om det betyder att det för Sverigedemokraternas del framför allt är människor med tjocka plånböcker som ska kunna göra klimatsmarta val i Sverige.

Anf. 164 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag får se om jag kommer ihåg frågorna.

Vi börjar med bilarna. Min fasta uppfattning är att det är en investering som är felriktad. Jag är övertygad om att man kan satsa dessa pengar betydligt smartare. Det är väl helt enkelt så. Jag tror att vi om vi har höga miljökrav på de bilar som kommer ut på marknaden, vilket också till stor del sker i dag, kommer väldigt långt. Sådana saker får ta sin tid. Det finns betydligt bättre sätt att investera dessa pengar; det är min uppfattning.

När det gäller vårt ansvar vet jag inte om det fanns någon motsättning mellan detta och det jag sade om att jag vill sträva efter ett samhälle där vi gör oss fria från beroende av fossila bränslen. Jag vet inte riktigt vad motsättningen var där. Du får gärna upprepa frågan på ett annat sätt, Matilda Ernkrans.

Anf. 165 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Fru talman! Det finns ett antal saker man kan fortsätta att fundera på, men om vi tar svaret när det gäller efterkonvertering av bilar tolkar jag det som att Sverigedemokraterna tycker att det är tillräckligt att det kommer ut nya miljösmarta bilar på marknaden. De som har cash i plånboken får betala för dem, och de som är lite fattigare får helt enkelt vänta lite. De som har en mindre plånbok ska inte kunna göra klimatsmarta val i ert Sverige.

När det gäller det du säger om att ni vill plocka bort fossila bränslen, Josef Fransson, har jag fortfarande inte riktigt förstått vad som är Sverigedemokraternas konkreta förslag. Man kan recensera den politik som har varit och som har förts i detta land, men vad är era förslag för att få ett fossilfritt Sverige?

Om vi nu pratar om ansvaret är det fortfarande de rika i-länderna som släpper ut mest växthusgaser. Vi har en liten nätt fråga däri, och det är frågan hur Sverigedemokraterna tycker att Sverige ska hantera överskottet av utsläppsrätter. Det är en sådan fråga som har direkt påverkan på hur mycket värt det har varit att svenskarna faktiskt har ansträngt sig och bytt ut glödlampor till lågenergilampor och så vidare.

Det skulle alltså vara intressant att få en diskussion från Sverigedemokraterna om hur man ser på detta. Hur ska Sverige hantera sitt överskott av utsläppsrätter? Du svarade heller inte på frågan om Kyotoprotokollet och vad ni anser om det.

Anf. 166 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Fru talman! Vi börjar med bilarna igen. Jag vet inte om det spelar någon roll om man pekar på en viss invånare och säger att just den personen ska göra en specifik miljöinsats och måste åka runt i en miljöanpassad bil. Det blir väl så att säga en helhet.

När det gäller lågenergilampor och så vidare är det ganska intressant. Om vi har ett eluppvärmt hus – det är kanske framför allt det jag tänker på – kanske det inte spelar så stor ifall värmen kommer från en glödlampa eller ifall värmen kommer från en elradiator. Det blir i någon mening ett nollsummespel. Jag tror alltså att man många gånger har en övertro på vissa satsningar, så att säga.

När det gäller vår politik ska jag ödmjukt erkänna att vi, precis som du vet, är nykomlingar här. Detta är kanske ett område där vi har lite bakläxa att göra; det kan jag ödmjukt erkänna. Detta är inte någon av våra profilfrågor, men jag får väl lova att återkomma till nästa år. Då ska vi vara betydligt bredare i denna politik.

Anf. 167 JENS HOLM (V):

Fru talman! Visst kan det vara svårt att mitt i denna vargavinter tro att det här året troligen kommer att gå till historien som det hetaste året någonsin sedan man började mäta temperaturer. Om man lever på den södra delen av halvklotet och i den fattiga delen av världen är dock extrem torka, översvämningar och andra extrema väderfenomen en realitet.

Det är i den fattiga delen av världen den största delen av de 350 000 människor som dör i förtid som en direkt följd av klimatförändringarna lever. Detta konstaterades i en rapport från Spanien häromveckan. Det är också de fattiga människornas livsbetingelser, deras liv, som äventyras på grund av vår livsstil och våra utsläpp. Klimatförändringarna är alltså ett område som manar oss att skynda på. Vi behöver skrida till handling här och nu.

Klimatförhandlingarna i Cancún slutade visserligen inte med det totala sammanbrott som flera hade befarat – det finns fortfarande möjlighet att uppnå ett avtal som ersätter Kyoto efter 2012. Toppmötet beslutade också att inrätta en fond för klimatet, och det inger ett visst hopp.

Annars får man dock söka länge för att hitta något positivt från toppmötet. Klimatfonden kommer sannolikt att till stor del finansieras med pengar från det ordinarie biståndet, på precis samma sätt som den borgerliga regeringen ger sitt klimatbistånd, och ett avtal om Kyotos efterträdare skulle ha varit klart redan i fjol i Köpenhamn. Nu blir det fortsatta förhandlingar och fortsatt långbänk.

Jag konstaterar att makthavarna i Bryssel, Washington, Stockholm och de andra rika ländernas huvudstäder har långt kvar för att upprätta ett förtroende för klimatförhandlingarna. Stora summor pengar måste överföras till utvecklingsländerna. De fattiga länderna måste kunna ta del av den senaste klimattekniken utan dyra licenser. Sist men inte minst behövs kraftfulla åtgärder för att få ned i-världens stora utsläpp. Världen har inte råd med ännu en halvmesyr på klimatmötet i Sydafrika nästa år.

Det hoppfulla är att det finns otroligt mycket vi kan göra för att minska våra utsläpp. Ja, vi kan – bara viljan finns. Låt mig ta några konkreta exempel på vad Vänsterpartiet vill göra, ofta i samarbete med Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Vi vill minska utsläppen med minst 40 procent till 2020, men till skillnad från regeringen vill vi göra alla dessa minskningar på hemmaplan. Vi vill inrätta ett klimatbistånd som ska vara frikopplat från våra nationella minskningsambitioner, och med detta bistånd ska vi kunna hjälpa de fattigaste länderna att både ställa om sina samhällen och direkt anpassa sig till klimatförändringarna.

I vårt rödgröna särskilda yttrande i detta betänkande föreslår vi inrättandet av ett klimatinvesteringsprogram. Från detta investeringsprogram ska kommuner, landsting och småföretag kunna få finansiering till effektiva klimatsatsningar. Det kan till exempel handla om att energieffektivisera och att bygga ut biogasen, en fortsatt satsning på fjärrvärme, att underlätta för cykling och satsa på klimatinformation till medborgarna.

Det tidigare klimatinvesteringsprogrammet var troligen Sveriges genom tiderna största investeringsfond för klimatet. Tack vare klimatinvesteringsprogrammet minskade utsläppen med drygt 1 miljon ton varje år, och märk väl: Detta är projekt som fortsätter att leverera utsläppsminskningar i samma storleksordning. Trots detta har den borgerliga regeringen valt att skrota denna framgångsrika investeringsfond.

Låt mig bara säga en sak till om klimatinvesteringsprogrammet, Klimp:en. I förrgår gick miljöminister Andreas Carlgren ut med ett pressmeddelande och talade om en rekordminskning av de svenska utsläppen. Under 2009 minskade utsläppen med hela 3,5 miljoner ton – sannerligen en rätt imponerande siffra. Men Carlgren borde tacka oss rödgröna för den bedriften. Av dessa 3,5 miljoner ton i utsläppsminskningar kommer nästan en tredjedel, ungefär 1 miljon ton, från klimatinvesteringsprogrammet. Det är åtgärder som Carlgren ännu inte hunnit avskaffa som levererar de stora utsläppsminskningarna.

Jag uppmanar alla borgerliga ledamöter: Varför inte sätta klimatets bästa i förgrunden och låta Klimp:en leva vidare även efter 2012, då klimatinvesteringsprogrammet till slut löper ut? Vi rödgröna har ett konkret förslag som ni gärna får stödja.

Vid sidan av klimatinvesteringsprogrammet är det sannolikt koldioxidskatten som är det effektivaste styrmedlet för att få ned utsläppen. Därför väljer vi rödgröna att höja den, så att minskningarna kan bli större. Dessutom drar vi in viktiga ekonomiska resurser till klimatarbetet. Det här är allt enligt principen att det är förorenaren som ska betala. Det är synd att regeringen, som säger sig dela den uppfattningen, inte kommer att föreslå en enda höjning av koldioxidskatten under denna mandatperiod. Eller har jag fel? Miljöministern får gärna korrigera mig i så fall.

Av hushållens utsläpp kommer en fjärdedel från maten. Köttindustrin är här den stora klimatboven. Enligt FN-organet FAO kommer hela 18 procent av världens totala klimatutsläpp från animalieproduktionen. Vänsterpartiet vill därför verka för en minskad köttkonsumtion. Vi har lagt fram en motion som handlar om detta, där vi föreslår att EU ska avskaffa sina köttsubventioner, vi vill ha mer vegetariskt i den offentliga upphandlingen, vi vill ha informationssatsningar vad gäller vegetarisk mat och vegetariska dagar i offentliga inrättningar.

Vad gör då vår regering för klimatet? Ja, låt mig citera statsminister Fredrik Reinfeldt från regeringens förklaringen den 5 oktober i år:

”Regeringens bedömning är att redan vidtagna och aviserade åtgärder för de närmaste åren räcker för att nå målet.” När han talar om målet menar han regeringens minskningsmål på 40 procent. Inga nya klimatåtgärder, med andra ord! Så talar en statsminister som skjuter över ansvaret till andra, en statsminister som har sträckt upp fingret upp i luften och känt att nu blåser det inga klimatvindar längre, så han släpper frågan. Fredrik Reinfeldt är en statsminister som har drabbats av klimatpassivitet.

Om man inte aviserar några nya klimatåtgärder, ja, då blir det självklart nedskärningar på miljö- och klimatområdet. Det är just därför den borgerliga regeringen kommer att skära ned på det utgiftsområde som vi just nu diskuterar. Under den här mandatperioden handlar det om nedskärningar på nästan 1 miljard kronor. Man börjar redan nästa år med minskningar på 116 miljoner kronor.

Och regeringen behöver inte avisera nya åtgärder på klimatområdet när man kan tillgodoräkna sig stora utsläppsminskningar i form av uppköp av billiga utsläppskrediter, Clean Development Mechanism, CDM, brukar det kallas. CDM-verksamheten har kritiserats från allt från forskningsinstitut till miljöorganisationer och från utvecklingsländerna. Den svenska CDM-verksamheten granskas just nu av Riksrevisionen. Jag säger inte att det alltid är fel att använda CDM för att minska utsläppen. I mycket begränsad omfattning och väl övervakat kan det vara acceptabelt. Men när merparten av regeringens projekt går till världens största diktatur, Kina, och när det här har blivit den bärande delen i regeringens klimatpolitik är det någonting som är fel. Regeringen har aviserat i sin klimatproposition att ungefär en tredjedel av minskningarna, 6,5 miljoner ton, ska ske i form av CDM-projekt.

Nu visar en ny utsläppsstatistik att minskningarna i Sverige går fortare än väntat. Då tycker man att regeringen borde dra ned på användningen av CDM-projekt. Det är precis vad miljöministern svarade mig på en skriftlig fråga. Samtidigt slår de borgerliga partierna fast i sitt så kallade jobbmanifest att klimatinvesteringarna i andra länder ska utökas. Det är dags att miljöministern ger ett konkret besked. Ska det bli mer eller mindre av CDM?

Det är dags att bryta den klimatpassivitet som den här regeringen står för. Några konkreta förslag på hur den passiviteten kan övervinnas har vi rödgröna formulerat i vårt särskilda yttrande, och några av dem har jag tagit upp i det här anförandet.

I detta anförande instämde Kew Nordqvist (MP).

Anf. 168 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Jag ska börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Nu har vi att debattera utgiftsområde 20 i statsbudgeten som handlar om allmän miljö- och naturvård, lite drygt 5 miljarder kronor. Det är väldigt mycket pengar. Men det stannar egentligen inte vid detta område, utan det finns andra områden i statens budget som har miljökoppling och miljörelevans genom pengar men också politiskt, till exempel internationell handel, utveckling och bistånd, forskning, för att ge några exempel. Att verka för handel och i synnerhet för frihandel är någonting som genererar utveckling i olika delar av världen. Biståndet är klimatsäkrat, och forskningen har en särskild roll i att det lägger en grund för en borgerlig miljöpolitik när det gäller att förstå vår värld och förstå de utmaningar vi står inför och utgör en bärande del i lösningar för att ta sig an de viktiga klimatutmaningarna och andra miljöutmaningar vi står inför.

Därför är det glädjande att se att med den forskningssatsning som riksdagen har fattat beslut om sker det historiskt stora resurstillskott under ett antal år. Sverige har under de senaste åren av ekonomisk oro haft förmågan att prioritera miljöfrågorna med ordentliga satsningar. Bland annat har pengarna till biologisk mångfald ökat med ungefär 30 procent under förra mandatperioden relativt mandatperioden tidigare. Det är någonting som fortsatt kommer att gälla.

Att göra forskningssatsningar och prioritering av miljöfrågorna är ingenting som bara händer och sker, fru talman, utan jag skulle säga att det tydligt hänger ihop med att ha ordning och reda på statens finanser och ha en jobblinje. Det är egentligen det som gör att man kan prioritera på det sätt Alliansen gör. Också inom miljöpolitiken, det är viktigt att säga, är det några områden som är särskilt viktiga. Från Alliansens sida lyfts ett par områden fram – klimat, gifter i vardagen, biologisk mångfald och havsmiljö – som särskilt viktiga utmaningar som kräver insatser. När det gäller gifterna ska en nationell handlingsplan tas fram för att identifiera, begränsa och fasa ut farliga kemikalier.

När det gäller biologisk mångfald skulle jag vilja säga några ord om detta område och om skog. Vi ser från Alliansens sida att naturreservat, nationalparker och biotopskyddsområden är självklara och viktiga inslag i detta arbete. Trots de viktiga roller de här instrumenten har ska man vara ärlig och säga att det i sig är otillräckligt. Det måste kombineras med andra insatser för att vi långsiktigt ska kunna värna den biologiska mångfalden. Frivilliga skydd genom avtal och i grunden ett hållbart skogsbruk i Sverige är avgörande för att vi ska ha ett långsiktigt skydd och kunna värna den biologiska mångfalden, helt enkelt ta till vara enskilda människors och enskilda skogsägares intressen. Man får inte glömma bort att det man äger är någonting man vårdar och förvaltar. Hade svaret, fru talman, varit att statligt ägande hade varit den enda lösningen för skogspolitiken hade politiken varit ganska enkel. Nu är det inte riktigt så. Det finns länder som har provat den vägen och knappast är något föredöme för vare sig biologisk mångfald eller andra miljöfrågor. Därför tycker jag att vi politiker har att se att de avsättningar, viktiga sådana, som har skett för att leva upp till miljömålet om levande skogar måste skötas, att det inte bara är sifferexercis om ett antal hektar utan faktiskt någonting som sköts. Återigen är det viktigt att detta kombineras

med insatser där enskilda människor tillåts ta och tar ett enskilt ansvar för långsiktigt skogsbruk.

När det gäller havsmiljön kan vi konstatera att det är en av våra riktigt stora och svåra miljöutmaningar. Det är skälet till att Alliansen efter tillträdet hösten 2006 lyfte och gav havsmiljöfrågorna den prioritet de verkligen förtjänar. De har gått från att vara en otydlig budgetpost till en miljardsatsning och en lång räckvidd av konkreta åtgärder med marina reservat, marin nationalpark, vattenvårdssatsningar, musselodlingar, förbud mot utsläpp av toalettavfall, förvaltningsplaner för olika fiskarter. Listan kan göras lång på saker som har gjorts, som görs och som vi fortsatt vill göra för att konkret kunna göra skillnad i havsmiljöpolitiken.

Klimatet, fru talman, har redan kommit upp lite grann i debatten, det FN-toppmöte som för en knapp vecka sedan avslutades i mexikanska Cancún.

Då kan man ställa sig frågan: Hur ska man förhålla sig till utgången av det här mötet? Mitt svar är att det är bra men otillräckligt. Det är bra att löften om minskade utsläpp, som diskuterades på förra toppmötet i Köpenhamn, nu lyfts in i FN-systemet. Det är bra att man bekräftar tvågradersmålet. Det är bra att man ska titta på om det är möjligt att ha ett mål på en och en halv grads temperaturökning. Det är bra att det inrättas en grön fond, att det kommer till åtgärder mot skogsskövling och att man får en bättre kontroll på de faktiska utsläppen. Men det är också otillräckligt. Det är otillräckligt att världen inte är vid en bred, global och rättsligt bindande överenskommelse, för det är just en sådan överenskommelse som är Sveriges och Alliansens prioritet. Det är dithän vi strävar. Att det är otillräckligt gör att vi måste göra hemläxan och fortsätta att arbeta med klimatfrågorna i Sverige, tillsammans med kollegerna i Europa och i andra delar av världen och i en kombination av detta. Där kan vi se att Sverige har världens kanske mest ambitiösa klimat- och energipolitik.

Det som är lite viktigt att se är att det är en kombination av att göra det lätta i en mening, fru talman, det vill säga sätta upp högt ställda mål, och kombinera det med det lite svårare, nämligen att koppla detta till konkreta åtgärder.

Nationellt har vi många utmaningar. En av dem när det gäller klimatet handlar om transportsektorn, att bland mycket annat steg för steg försöka nå visionen om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. Där har vi vissa styrmedel på plats i dag med bränsleskatter, med skattefrihet för miljöklassade fordon under fem års tid.

Ett viktigt fundament är också den fordonsrelevanta forskningen. Det läggs uppemot 500 miljoner skattekrönor varje år på fordonsrelevant forskning, nya material, nya bränslen och en hel del andra saker parat med att det kommer till lika mycket pengar som näringslivet är med och skjuter till för detta.

Jag tror att det är viktigt utifrån de styrmedel vi använder att den EU-lagstiftning och annat som finns kring vad en bil eller lastbil får släppa ut kombineras med forskning och utveckling och att vi är med och bidrar politiskt och även näringslivet. Då kan man få fram ny teknologi som kan vara med och bidra till en omställning, för det tar kanske 15 år att byta ut en hel fordonsflotta i ett land som Sverige.

På EU-nivå tycker jag att det viktigaste är att fortsätta driva på och försöka lyfta från 20 till 30 procents reduktion av växthusgasutsläppen, som är Sveriges tydliga prioritet.

Sedan kommer vi in på arbetet i andra delar av världen. Jag kan förstå att det finns en liten politisk kontrovers om detta, men jag skulle vilja säga att i det korta perspektivet handlar det bland annat om att se till att Sverige lever upp till de åtaganden vi har. Vid det toppmöte som var i Köpenhamn för ett år sedan skrev Sverige under att fram till och med 2012 avsätta ungefär 8 miljarder kronor till effektiv och konkret klimathjälp i andra delar av världen. Och jag tycker att det är viktigt att vi verkligen levererar det vi har kommit överens om och sagt att vi ska göra. Bolivia, Burkina Faso och Mali är tre exempel på länder som i denna stund får konkret och effektiv klimathjälp av Sverige, vilket jag tycker är jättebra.

För att avrunda, fru talman, skulle jag vilja säga att grunden för vår politik generellt handlar om ordning och reda i statsfinanserna. Det ligger som ett fundament för förmågan att ha en offensiv miljöpolitik, och en offensiv miljöpolitik har vi verkligen med prioritet på klimat, havsmiljö och ett antal andra frågor. Med den här prioriteringen kan vi se att Alliansen steg för steg tydligt gör effektiv nytta i miljöpolitiken. Det är pang för pengarna och en äkta miljöpolitik.

(Applåder)

I detta anförande instämde Christer Akej (M).

Anf. 169 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Jag har två eller tre frågor apropå Lars Hjalmereds anförande. Den första gäller kemikaliepolitiken.

Lars Hjalmered är nöjd med att regeringen lägger fram en budget där man säger att man ska ta fram en handlingsplan för att identifiera åtgärder på området. Då är bara min korta fråga: Varför skrotar man Miljömålsrådets strategi och åtgärdsförslag? Varför fördröjer man det här arbetet, och varför säger man nu att det är prioriterat? Under förra mandatperioden var det ju så oprioriterat att vi var ett av de länder i EU som inte tog fram särskilt många ämnen på kemikalielistan, utan länder som Norge var mer aktiva i det arbetet.

Den andra frågan gäller skogspolitiken. Du säger att det är viktigt med privat ägande och ordning och reda i finanserna bland annat. Då undrar jag hur det går ihop med den reform som ni precis nyligen har genomfört som innebär att man ersätter skogsägare med 125 procent av värdet på deras skog när man skyddar den. Det blir både dyrt för staten när man ska skydda skog och väldigt dåliga incitament för markägaren att behålla skogen i privat ägo.

Min sista fråga när det gäller skogen handlar om skogsavverkningarna. Är du nöjd med att nästan en fjärdedel av skogsavverkningarna inte ens når upp till minimikraven i skogslagstiftningen? Om inte, vad är det för åtgärder som du skulle vilja se från regeringen för att åtgärda det? Det kan ju inte vara en ordning som stämmer överens med de åtaganden som Sverige nu har gjort när det gäller biologisk mångfald att vi inte ens när vi avverkar skog kan nå upp till våra egna lagkrav.

Anf. 170 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! När det gäller avverkningen är inriktningen, liksom i skogsbruket i stort, att vi ska ha ett långsiktigt hållbart skogsbruk. Där vet jag att det pågår en dialog mellan miljö- och landsbygdsministrarna och branschen för att i olika steg kunna gå mot ett långsiktigt hållbart skogsbruk.

När det gäller att man ska kunna få 125 procent i ersättning för avsättning handlar det om att värna den privata äganderätten. Låt oss här vara tydliga och säga att det finns högt ställda mål utifrån miljö kvalitetsmålet om levande skogar. Det handlar om att nödvändiga avsättningar ska göras för att kunna värna en biologisk mångfald, och där har stora framsteg gjorts. Det är någonting som verkligen har gått i stå under en lång rad av år fram till 2006. Miljöpartiet pratade mycket men kunde ju inte leverera på det området. Där har Alliansen ökat takten fullkomligt.

Det som jag ser som viktigt nu är att de avsättningar som faktiskt har gjorts verkligen sköts på ett bra sätt kombinerat med att enskilda skogsägare förmås att ta ett ansvar. Då kan jag tycka att om staten är intresserad av din skog ska du ha en ordentlig ersättning som markägare, så att man verkligen värnar den privata äganderätten i denna del.

När det gäller kemikalierna ska det tas fram en nationell handlingsplan. Därutöver finns det en miljömålsberedning, en parlamentariskt sammansatt beredning som jobbar på regeringens uppdrag, som till regeringen i närtid ska komma med förslag. Där diskuteras ett etappmål för giftfri miljö och därutöver en strategi på området kring gifter och läkemedel. Så jag tycker ändå att det tas omhand på ett väldigt klokt och ansvarsfullt sätt.

Låt mig som avslutning, fru talman, ställa en fråga till Åsa Romson. Du var med och fattade beslut för en vecka sedan om att dra ned anslagen till Regeringskansliet med 300 miljoner kronor, något som kan komma att drabba många delar av Regeringskansliet, bland annat Miljömålsberedningen. Hur ser du på det beslutet?

Anf. 171 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Att det blir en dialog med skogsägarna är jättebra, men det har ju pågått i flera år. Att minimikraven i skogsskyddsreglerna är så lågt ställda är därför att man sade att utöver det behövs ett ytterligare skydd och ett ytterligare värnande om biologisk mångfald. Men det tar vi i hand på i Sverige att man sköter den frivilliga vägen. Jag menar att den strategin måste omvärderas. Det är inte att vara ansvarsfull att se hur den biologiska mångfalden i skogen minskar och hur avverkningarna inte sköts och sedan ligga på latsidan och säga: Vi tänker inte tänker vidta några regelförändringar, utan vi ska ha en dialog in i evigheten om hur det här ska hanteras.

När det gäller avsättningarna och överkompensationer för expropriering är det roligt att höra att Moderaternas miljöpolitiska talesperson försvarar beslutet så ihärdigt med tanke på att bakgrunden väl egentligen handlar om en ganska snabb remiss från Justitiedepartementet, där miljöjuristerna aldrig fick en chans att titta på att lagparagraferna i exproprieringslagen också skulle spilla över på miljöbalkens regler. Det var, såvitt jag vet, inte full medvetenhet om det när man gjorde det. Konse-

kvenserna av det kommer att bli ganska negativa på miljötillståndet i skogen.

Det är intressant att notera att du säger att man kommer tillbaka i när-tid med en handlingsplan på det kemikaliepolitiska området. Det förut-sätter jag med tanke på att man i princip redan har en åtgärdslista i back-spegeln från Miljömålsrådet. Jag hoppas att man drar nytta av den. Men att ni drar frågan i denna långbänk är ändå oförsvarligt genom att det nedmonterar det miljömålssystem som vi har i Sverige.

Att dra ned 300 miljoner på Regeringskansliet tror jag är fullt accep-tabelt med tanke på de överskott som Regeringskansliet har haft de sen-aste åren. Att i det finansiella läge som vi har i Sverige inte dra ned på verksamheter som berör politikens eget och närmaste område vore oan-svarigt.

Anf. 172 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Fru talman! Diskussionen om Regeringskansliets budget ska inte vara någon huvudpunkt, men låt oss konstatera att det fattades beslut utan grund. Det innebär att 300 kronor ska tas någonstans ifrån i Regerings-kansliet. Det kan handla om personal och beskickningar i andra länder, men olika utredningar kan också drabbas. Man ska vara medveten om detta beroende på hur det hela utvecklas framåt. Det var därför jag valde att lyfta upp detta, herr talman.

När det gäller kemikalierna så är inriktningen nationella handlings-planer. Därutöver får vi se vad som händer ned betänkandet från Miljö-målsberedningen. Vi har dock konstaterat att det finns ett ordentligt underlag för att i närtid kunna få ett etappmål på plats. Där har vi konkreta förslag. Det tycker jag är mycket bra.

Vad gäller skydd av värdefull natur skedde det inte så mycket avsätt-ning av skog som målen var satta till. Det var mycket miljöprat tidigare. Efter 2006 har det varit en fördubblad takt på avsättningarna. Budgeten till biologisk mångfald har ökat med 30 procent. Det handlar om att Alli-ansen har gått från ord till handling på detta politiska område, vilket är viktigt.

Vi hörde Åsa Romson tala om högt ställda klimatmål. Det är den enkla biten. Ni har dock inte förslag på hur ni gram för gram och krona för krona ska leverera det ni säger. Där blir det problematiskt.

Vi har det tydligt inom skogspolitiken med utökad budget och ökad takt i avsättningarna. Det är något som är viktigt med att para med de enskilda skogsägarnas ansvar. Det är en huvudpunkt för att få en långsik-tighet i skogsbruket i Sverige.

Anf. 173 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Jag vill börja med att uttrycka min uppskattning över att miljöministern åter deltar i en kammardebatt. Vi har redan ett antal gånger i dag och i kväll fått höra den välkända oppositionsfrasen ”för lite och för sent”. Jag väljer därför att påminna om de ansträngningar och satsningar som regeringen gör på området och också peka på några vik-tiga budgetprioriteringar.

Folkpartiet är som bekant en stor tillskyndare av EU. Vi ser värdet av internationella avtal, och därför backar vi på alla sätt och vis upp de miljöansträngningar som sker på dessa olika arenor.

För några månader deltog Sverige i Nagoyamötet, vilket redan nämnts här i kväll. Mötet handlade om att stoppa utarmningen av den biologiska mångfalden. För allas kännedom vill jag understryka Sveriges och miljöministerns viktiga roll i förhandlingarnas slutskede. Det ledde till en framgång och en seger för miljön.

Där togs beslut bland annat om att 17 procent av land- och vattenområden och 10 procent av kust och marina områden ska skyddas fram till 2020. Det togs också beslut om att hindra avskogningen. I första hand gäller det en halvering och om möjligt ett stopp för avskogningen. Man beslutade också om ett stopp för överfiske, och ekosystemtjänsterna lyftes fram. Man beslutade sist men inte minst att anta regler för genetiska resurser. Det var ett genombrott.

Vi har i dag också hört om det nyligen avslutade klimatmötet i Cancún. Där medverkade Sverige också på ett positivt sätt som ordförande i en av de fem arbetsgrupperna och också som en viktig förhandlingspartner. Där togs steg för att gå vidare, och det ingjuter hopp. Kyoto kan komma att förlängas, vilket innebär ökade ambitionsmöjligheter, och den gröna fonden inrättades – för att nämna några saker.

Herr talman! Miljöbudgeten ligger på drygt 5 miljarder kronor. Utöver klimatområdet sker en kraftfull satsning på biologisk mångfald, havsmiljö och giftfri miljö. Samtliga är liberala hjärtefrågor.

Jag vill också påminna om att utöver statsbudgeten lägger kommuner, näringsliv och hushåll stora resurser på miljöförbättrande åtgärder.

Under den gångna mandatperioden höjdes budgeten från 15 till 20 miljarder kronor. Mellan 2003 och 2006 satsade den S-märkta regeringen 15 miljarder kronor. Mellan 2007 och 2010 satsade vi 20 miljarder kronor.

Herr talman! En stor av del av den biologiska mångfalden finns i våra skogar. Det är därför positivt att regeringen genom statliga Sveaskog kan komma att ta igen tio års försening när det gäller målet för skogsskydd.

Värdefulla områden med hög kvalitet ska skyddas. Men vi ska också inse att man kan bruka en skog på ett hållbart sätt. 1,8 miljarder satsas på den biologiska mångfalden. Det har tydliggjorts genom det nya anslaget Skydd av värdefull natur.

Östersjön kan inte vänta. Det är en slogan och en uppmaning som Folkpartiet under ett antal år fört fram och som backas upp av hela Alliansen. Regeringen inledde under förra mandatperioden en kraftfull satsning på havsmiljön. Runt om i landet pågår eller har initierats 600 projekt för renare hav och sjöar. Vi ser att det finns fler havsområden och sjöar som inte kan vänta längre, och därför är detta akut. Havsmiljösatsningen förnyas med en ny miljard för denna mandatperiod.

Som ordförande i Helcom kommer Sverige att få axla rollen som nyckelaktör för att fullfölja Östersjöländernas arbete med nationella planer för att rädda Östersjön.

En ny havsmiljömyndighet är i vardande för ett samlat grepp. Det är något som Folkpartiet drivit och emotser med glädje. Den kommer att placeras i Göteborg, och verksamheten startar i juli.

Regeringen gör, precis som vi nyss hörde, en särskild satsning på giftfri miljö och kommer därför att ta fram den nationella handlingsplanen för att fasa ut farliga kemikalier. Det är positivt. 100 miljoner kronor tillförs under innevarande mandatperiod. Med fokus på att få en giftfri miljö stärker vi och förtydligar detta viktiga arbete.

Läkemedelsverket har helt nyligen redovisat ett regeringsuppdrag gällande möjligheterna att skärpa miljökraven vid tillverkning av läkemedel, och det är ett nytt och viktigt instrument.

Syftet med satsningen är att intensifiera arbetet med att identifiera, begränsa och fasa ut farliga kemikalier. Genom de extra medlen visar vi att Sverige är drivande när det gäller en effektiv kemikaliepolitik nationellt, internationellt och givetvis inom EU.

Herr talman! Jag anser att det vore klädsamt om oppositionen vid något enda tillfälle kunde vara så pass rakryggad att man kunde erkänna de satsningar som faktiskt görs. Alliansregeringen arbetar på område efter område. Jag tänkte exemplifiera med några områden.

En nyligen publicerad utredning gav vid handen att strandskyddsreglerna faktiskt inneburit den skärpning som alliansregeringen satsade på och förutsåg genom det beslut vi tog. Det var vårt syfte, och så ser det också ut att ha blivit.

Den satsning som sker på kemikalieområdet är en viktig uppföljning och fortsättning på Reach. Det är viktigt att vi kan påpeka att vi jobbar aktivt med detta.

Under förra mandatperioden genomförde regeringen den historiskt största satsningen på forskning och innovation någonsin. Där har vi särskilt utpekade miljö- och klimatområdet som ett viktigt område.

Nya grepp har tagits vad gäller skydd av naturen. Sveaskogslösningen har jag nämnt. Det finns också Kometprojekt. Vi har inrättat en marin nationalpark, och vi har intensifierat de internationella avtalen. Jag skulle vilja säga att vi har lyckats betydligt bättre på de här områdena än den tidigare regeringen.

Miljarden på havsmiljöåtgärderna har jag redan nämnt. Utöver det finns det mycket medel inom landsbygdsprogrammet för att finansiera åtgärder mot övergödning av våra hav.

Miljömålsberedningen har nämnts. Jag är övertygad om att det är ett bra grepp. Vi kommer ganska snart att få se konkreta åtgärder och etappmål.

Herr talman! Sammanfattningsvis ser vi att regeringen återigen visar prov på hög ambition. Man kan presentera strategiska och viktiga lösningar för framtiden i en stark budget som vilar på en god ekonomi. Folkpartiet är naturligtvis berett att fortsätta detta viktiga arbete i alliansregeringen och alldeles särskilt slå vakt om den biologiska mångfalden och om havsmiljön där vi inte minst värnar om Östersjön och Västerhavet och den giftfria miljön. I ett sådant arbete krävs kraftfulla nationella åtaganden och ett starkt och trovärdigt arbete inom EU och internationellt.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 174 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Anita Brodén undrade om vi rödgröna någon gång kunde säga något positivt om regeringens miljöpolitik. Det är jag beredd att göra den dag jag får se kemikaliestrategin till exempel. Jag har väntat i drygt fyra år på att regeringen ska presentera något konkret. Såvitt jag vet kommer det något ganska snart. Det låter bra, men jag tycker att fyra

år är alldeles för lång tid. När det gäller kemikaliearbetet känns det som om det går åt fel håll när man nu tillåter ett farligt miljögift som deka-BDE som tidigare har varit förbjudet. Naturskyddsföreningen konstaterade att med den här regeringen går miljöarbetet bakåt för första gången någonsin. Låt oss se om jag kan risa eller rosa kemikaliestrategin när den kommer.

Anita Brodén nämnde att det anslås mer pengar till miljön. När ekonomin växer är det ju inte så konstigt att det blir mer pengar till alla potter. Låt oss läsa vad det står i budgetpropositionen. Där står det att anslagen för utgiftsområde 20 kommer att minskas successivt. För nästa år minskar man med 116 miljoner kronor, för 2012 minskar man med 47 miljoner kronor, för 2013 minskar man med 490 miljoner kronor och för 2014 minskar man med 418 miljoner kronor. Det är drygt 1 miljard i nedskärningar.

Anf. 175 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag börjar med frågan om kemikalier. Reach ligger till grund och kemikaliefrågan har alltid varit aktuell. Den fortsätter vi att driva. Nu jobbar vi vidare för att få etappmål och en strategi för att visa att detta är ett av de prioriterade områdena.

När det gäller deka-BDE handlar det om att det var en strategisk lösning om vi får gehör för detta inom EU. Jag tror att Jens Holm är medveten om att det är det som ligger bakom.

Det var positivt att höra att vi genom den nya ekonomin får pengar till alla potter. Det är just det vi jobbar för, att använda medlen till olika ändamål. Det är inte så konstigt att vi minskar i budgeten på ett par områden. När projektet Hållbara städer avslutas är det väl naturligt att pengarna till det också är avslutade i budgeten. En viktig del som är avslutad är en skredriskinventering i västra Sverige, runt Lilla Edet. I förra budgeten fanns det pengar till det. Det är inte konstigt utan fullt naturligt.

Anf. 176 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! När det gäller ett annat farligt ämne, bisfenol A, säger miljöministern att han är beredd att gå före och föreslå ett nationellt förbud om inte EU inför ett EU-förbud. När det gäller deka-BDE är man inte beredd att ta den striden utan tillåter ett miljögift som tidigare var förbjudet. Det vittnar om en inte särskilt hög ambition hos regeringen på kemikalieområdet.

När det gäller anslagen konstaterar jag fortfarande att det är nedskärningar med drygt 1 miljard kronor. Om man skrotar viktiga miljöprojekt sparar man naturligtvis pengar i budgeten, men poängen med politik är väl inte att man ska lägga ned miljöprojekt. Man ska väl låta dem leva ut och utveckla fler miljöprojekt så att vi kan lösa dessa viktiga frågor. Då behöver man mer pengar, inte 1 miljard mindre.

Anf. 177 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Poängen med miljöpolitik är att vi ska använda våra medel så effektivt som möjligt. Vi ska se till att åtgärda det som är nödvändigt. Det är givet att vi alla vill jobba för en ren och giftfri miljö.

När det gäller bisfenol handlar det mycket om barn så vi har inte tid att vänta. Som du säger är vi beredda att gå före, men vi driver givetvis

detta inom EU. När det gäller deka-BDE tror jag att miljöministern kan beskriva den bedömning som gjordes.

Jag vill nämna något som pekar på hur vi effektivt kan använda medel och där vi konstigt nog får kritik. Vi använder nu Sveaskog som utbytesskog. Om vi hade köpt vid avsättningar på den gängse marknaden, som den tidigare regeringen gjorde, hade avsättningarna kostat ca 10 miljarder kronor. I stället använder vi drygt 200 miljoner varje år under tio år för att ersätta. En matematiker kan snabbt räkna ut att statskassan tjänar rejält med pengar. Det visar att vi använder medlen på ett seriöst sätt. Vi räknar och ser till att det blir optimalt för invånarna så att vi kan få fler projekt och göra fler satsningar.

Den stora skillnaden mellan våra politiska partier är att vi har en tilltro till samarbetet inom den europeiska gemenskapen. Det är den stora skillnaden. Vi tycker att det är viktigt att göra gemensamma satsningar i första hand. Då kommer vi mycket längre.

Anf. 178 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Anita Brodén verkar tämligen nöjd med sakernas tillstånd. Jag vill påminna om en del av det jag sade i mitt huvudanförande, nämligen att mycket tyder på att 2010 kommer att bli det varmaste året någonsin globalt sett. Inget beslut som tagits hittills är tillräckligt för att ändra den utvecklingen. Tvärtom. Därför vill jag ställa en fråga till Anita Brodén. Den handlar om det överskott av utsläppsrätter som Sverige har. Finansminister Borg har sagt att han tycker att de utsläppsrätterna ska säljas. Det skulle innebära att mycket av det miljöarbete som vi har utträttat i Sverige skulle vara förgäves, och klimatet behöver definitivt inte att utsläppsrätterna säljs.

Vad är Folkpartiets syn? Anser ni att överskottet av svenska utsläppsrätter ska säljas?

Anf. 179 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag vill först kommentera det som Matilda Ernkran sade om att jag är tämligen nöjd med sakernas tillstånd. Som engagerad miljöpolitiker kan jag inte vara nöjd med det jag ser. Klimatuppvärmningen och klimatförändringen började för ett antal år sedan.

Det är självklart att jag ser allvarligt på den frågan. Jag kan vara nöjd med – där tycker jag att vi kan få sträcka på oss – att Sverige under många år har gjort ett bra arbete. Där skulle jag även vilja ge kredit till den tidigare socialdemokratiska regeringen som också gjorde många bra saker. Men jag skulle ändå vilja säga att vi verkligen har tagit den stafettpippen på bästa sätt och accelererat farten. Inför klimatförhandlingarna i Köpenhamn gjordes det ett oerhört fotarbete. Det skedde i Nagoya, och det har fortsatt i Cancún. Jag utgår från att vi kommer att fortsätta intensifiera detta arbete. Vi använder nya redskap och nya verktyg. Vi jobbar internationellt och inom EU. Vi tror att företagen och det civila samhället kan vara med på ett helt annat sätt. Det är den första delen.

Men jag känner en stor oro. Jag har också barn och barnbarn. Inför kommande generationer känner jag att det är min uppgift att göra allt som jag förmår som politiker.

När det gäller den andra delen om överskottet av utsläppsrätter har vi inte presenterat ett gemensamt beslut. Det förs en diskussion om denna

fråga, och den var mycket aktuell för några månader sedan. Men jag kan inte här direkt säga något om detta. I detta läge handlar det inte om aningen eller, utan här kan det handla om att hitta en lösning. Det viktigaste är att medlen används till miljöåtgärder.

Prot. 2010/11:35
15 december

*Allmän miljö- och
naturvård*

Anf. 180 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Det är en sak att använda vackra ord och försöka förstå hur en utveckling ser ut, vad man gör och så vidare. Det måste ändå kännas lite problematiskt för Anita Brodén och den borgerliga regeringen att exempelvis svenska miljöorganisationer inte har förstått hur bra denna regering är på sitt miljöarbete. Samtidigt blir det ganska speciellt när jag ställer en specifik fråga om något som faktiskt har stor effekt på hur klimatet kommer att påverkas – om man ska sälja det svenska överskottet av utsläppsrätter eller inte. Om man säljer det kommer utsläpp att ske någon annanstans i världen, och det tål inte klimatet. Det torde därför vara ganska enkelt att svara nej på den frågan, att utsläppsrätterna inte ska säljas utan ska annulleras eller skrivas av.

Anita Brodén säger att hon inte riktigt kan svara på det utan att detta är någonting som tål att tänkas på. Jag tycker faktiskt inte att det tål att tänkas på speciellt mycket.

Om man inser att vi går mot det varmaste året någonsin globalt sett och att planeten inte tål en ökad uppvärmning utan tvärtom måste utsläppen minska. Då kan inte Sverige hålla på att sälja sina överskott av utsläppsrätter. Då bidrar man i helt fel riktning.

Jag trodde att Folkpartiet hade en linje i dessa frågor. Men uppenbarligen har man inte det. Anita Brodén har en sista replik för att utveckla hur det kan vara miljömässigt riktigt att sälja ett överskott av utsläppsrätter när världen ser ut som den gör, och hon hävdar att hon har förstått att världen ser ut som den gör.

Anf. 181 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! När det gäller vackra ord känner jag att vi går från ord till handling. Det är väl det som är skillnaden mellan oss. När vi talar om och sätter ett mål för hur mycket koldioxidutsläppen ska minska talar vi om kilo för kilo, ton för ton hur det ska gå till.

Oppositionen har ett högre mål, men man kan inte precisera hur man tänker komma dithän. Det är skillnaden. Det är bra med vackra ord. Men att gå från ord till handling är vår linje.

Svenska miljöorganisationer och vi har olika roller. En miljöorganisation ska kritisera och ha synpunkter på olika saker. Självklart ska man vara en pådrivare. Det är en miljöorganisations roll.

Men jag kan också konstatera att vi i många stycken när vi jobbar med biologisk mångfald, de lyckade överenskommelserna med Sveaskog, många satsningar på havsmiljön och när vi tar upp kemikaliefrågor och tar ett steg till där också har miljöorganisationer som är med på banan och som också ser hur vi kan arbeta framgångsrikt internationellt, från Nagoya. Jag hoppas att många från oppositionen också läser vad miljöorganisationerna skrev och hade för synpunkter. De tyckte att det var en oerhört lyckad konferens och framför allt ett lyckat resultat.

Slutligen när det gäller överskottet av utsläppsrätter. Jag ber att få återkomma om detta från hela Alliansen. Vi jobbar fram en gemensam

syn, och den kommer vi sedan att kunna meddela. Lite av skillnaden mellan oppositionen och Alliansen är att vi jobbar mycket internt, och sedan kommer vi fram till en väl genomtänkt ståndpunkt.

Anf. 182 OTTO VON ARNOLD (KD):

Herr talman! Sverige ligger i fronten, och vi har EU:s mest ambitiösa klimatarbete. Det är också glädjande att se vår miljöminister här som gör ett gott arbete, inte bara nationellt utan även internationellt. Att kämpa i Cancún och på de andra ställena utomlands är inget lätt jobb, speciellt med tanke på den lågkonjunktur som fortsätter att drabba en del av världen. Det tycker jag att vi ska ge honom en eloge för.

För oss kristdemokrater är värnande om våra naturliga resurser en del av vår grundläggande ideologi. Vi kallar den även för förvaltarskapet.

Naturresurserna är livsviktiga för vår fortlevnad, inte bara för vår generation, utan vi har också en skyldighet mot de efterkommande.

Att förvalta innebär att på ett smart och ekonomiskt sätt bruka avkastningen av naturkapitalet utan att förbruka själva kapitalet. Det innebär också att vi måste ha en förståelse för sambanden, som ofta är komplexa, mellan de olika delarna – hur ekosystemen hänger ihop och hur de kan riskera att kollapsa.

Vi har i dag en budgetdebatt som inte bara handlar om siffror. Siffror och tal är egentligen kondenserad politik, men den måste kompletteras med mål och visioner i annan talform.

Vi i Sverige har ett stort intresse för vår natur, inte minst visar det sig i många av våra familjenamn. Vi har mycket natur per invånare som vi utnyttjar för fritid, sport, jakt och fiske. Men i ett internationellt perspektiv är detta inte givet. Det är viktigt att vi går före. Vi måste hjälpa utvecklingsländer med investeringar, till exempel CDM, som har nämnts här ett flertal gånger, och lagstiftning kring utsläppsrätter och koldioxidskatter.

Jag yrkar bifall till budgetramen på 5 129 miljoner kronor och yrkar avslag på samtliga motioner.

Men innan jag avslutar mitt anförande, vilket jag skulle ha kunnat göra här, ska jag strukturera våra naturresurser efter de olika elementen.

När det gäller luften beslutade vi för Sveriges del redan 2009 att oavsett förhandlingarnas utgång ha ett svenskt mål att minska utsläppen med 40 procent fram till 2020. Det är det högsta målet i Europa. Vi vill också var pådrivande i Europa, och vi lyckas vara det på många sätt. Vi vill skapa förutsättningar för att EU ska kunna besluta om att minska utsläppen med 30 procent fram till 2020. Det vill vi också verka för, och vi hoppas att det snart ska bli möjligt. EU bör utveckla en plan för hur 30-procentsmålet ska nås. Det gäller alla medlemsländer.

Under det svenska ordförandeskapet beslutade vi att sätta ett EU-mål om att minska utsläppen med 85–95 procent till 2050.

Vad vi gör konkret här i Sverige är också viktigt. Vi vill ha en fossiloberoende fordonspark till 2030, och vi inför ett antal styrmedel för att uppnå detta.

Vi ökar låginblandningen i diesel och bensin, och en ny supermiljöbilspremie införs.

Visionen för flyget och för sjöfarten är att de måste bära sina kostnader för utsläpp.

Jag kommer nu att säga några ord om de konkreta projekt som genomförs ute i landet.

Vi har tre pilotlän som är utsedda för att pröva miljödriven tillväxt. I mitt hemlän Skåne finns Lunds universitet som har en framstående forskning på området förnybara biobränslen, bland annat biogas. I länet pågår också ett projekt med storskalig framställning av biogas. Man kan där se att den framtida färjetrafiken på Östersjön kan bli en avnämare.

När det gäller marken är det viktigt att konstatera att den tidigare regeringens underlåtenhet att skydda värdefull natur nu kompenseras genom att vi anslår 765 miljoner kronor. För att nå miljömålet om att skydda värdefulla skogar har det så kallade Kometprojektet inletts. Bland annat gäller det att rädda värdefull lövskog. Projektet har mottagits mycket positivt från markägarehåll. Här finns det en stor skillnad. Åsa Romson har nämligen konstaterat att man inte ska betala så mycket för den här skogen, medan vi kristdemokrater och övriga i Alliansen anser att den enskilde markägaren oftast är den bästa förvaltaren. Där skiljer vi oss markant från S, V och MP och också från SD.

Marken är viktig för produktion av livsmedel och energigrödor men är en knapp tillgång. Med det framtidsscenario vi har för år 2050 kommer vi att vara ungefär nio miljarder människor på vår jord. I kombination med klimatförändringarna kommer arealen odlingsbar jord på sikt att minska. Det är viktigt att den odlingsbara marken utnyttjas på rätt sätt. Vi kristdemokrater överväger att förespråka att åkermarken bör kunna ses som ett riksintresse ifall nuvarande lagstiftning inte skulle fungera.

Sedan har vi hav och vatten – detta element som är så viktigt för oss. Genom vårt ordförandeskap i Helcom, som tidigare nämnts här, kommer vi att bli pådrivande för Östersjöns miljö. Det är viktigt att vi får en havsmiljömyndighet, så vi avsätter 101,9 miljoner till bildandet av denna. Den kommer att börja fungera den 1 juli 2011. Härigenom får vi ett samlat grepp om fiskeripolitiken och om havs- och vattenmiljöfrågor.

Att få denna myndighet som tar ett samlat grepp om naturresursen vatten är viktigt. Med tillämpningen av EU:s vattendirektiv får vi en enhetlig syn. Naturvårdsverket har redan börjat tittat på olika förvaltningsmodeller – troligtvis med inspiration av Kometprojektet. Både mark- och vattenägare får ett ökat inflytande.

Egna initiativ till att förvalta vatten har under de senaste åren markant ökat. Vattenråd, samverkansgrupper och också ekonomiska föreningar bildas när det gäller vattendrag. Här spelar LOVA-bidragen en viktig roll. Att anlägga våtmarker och att kunna bygga kvävefällor och fosforfällor men också återanvändning är viktigt och en del av regeringens politik.

Mätmetoder ska utvecklas som är relevanta och tillämpbara i de enskilda fallen. Ett medskick är att vi bör se över de enskilda avloppen. Det fungerar väldigt olika i olika kommuner.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag säga några ord om Östersjön. Det gör jag i kondenserad form genom att travestera poeten Fakirs ord: Vatten ska inte innehålla något gift, inte ens kring Visby stift.

(Applåder)

Anf. 183 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Jag vill passa på att ge Otto von Arnold och Kristdemokraterna en chans, en möjlighet, att lite mer berätta om hur ni ser på detta med om man ska sälja överskottet av utsläppsrätter. Själv kan jag då få tillfälle att berätta eftersom Folkpartiets Anita Brodén gjorde en liten grej av att man i Alliansen pratar igenom saker och sedan kommer tillbaka med ett besked om hur man ser på de olika sakerna.

Jag passar alltså på att berätta att en beredning har skett bland de rödgröna partierna. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet är överens om att utsläppsrätterna ska annulleras eftersom det är enda sättet att se till att utsläppsminskningarna blir bestående – utsläppsminskningar som vårt klimat och vår planet behöver.

Min fråga till Otto von Arnold och Kristdemokraterna är därför: Är ni beredda att offentliggöra er syn på det svenska överskottet av utsläppsrätter, på om dessa ska säljas eller om de ska annulleras?

Anf. 184 OTTO VON ARNOLD (KD) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Matilda Ernkrans för frågan och kan väl säga att det är väldigt viktigt att tiden för utsläppsrätterna inte går ut förrän år 2012. Därför tror jag att det är mycket viktigt att vänta och se. Inom Alliansen gör vi en noggrann bedömning, som Anita Brodén har sagt. Jag har inget att tillföra utöver vad Anita Brodén har sagt.

Anf. 185 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Jag och andra intresserade får nöja oss med svaret att Alliansen inte är beredd att ge besked om huruvida man tänker driva en linje som handlar om bestående utsläppsminskningar eller inte.

Anf. 186 OTTO VON ARNOLD (KD) replik:

Herr talman! Man kan så att säga koka soppa på en fjäder, på en hel hönsgård och så vidare. Jag tror att det är väldigt viktigt att Matilda Ernkrans inte försöker vilseleda väljarna. Jag tror också att det är viktigt att inse att vi har en klok och ansvarsfull politik när det gäller både miljömålen och utsläppsrätterna. Matilda Ernkrans behöver alltså inte vara orolig för att vi förslösar detta på ett sätt som blir negativt för miljön.

Anf. 187 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C):

Herr talman! Det har varit många engagerade inlägg i den här debatten. Jag tror att det beror på att vi alla egentligen känner en oerhört stor kärlek till den svenska naturen. Vi ser de skiftande årstiderna. Vi ser hagmarkerna. Vi ser skogarna som sträcker sig över åsar och berg, åsar och berg, åsar och berg, ibland in i oändligheten. Vi ser de öppna landskapen. Vi ser också stränderna utmed havsbandet.

Vi vill att också våra barn och barnbarn ska få uppleva frisk luft, rent vatten, levande skogar och öppna landskap. Till exempel är allemansrätten så självklar för oss att vi blir förvånade när utländska turister kommer hit och vallfärdar för att uppleva den.

Ur den här kärleken till naturen växer också viljan att göra oss till föregångare, till dem som visar på förebilder och möjligheter för världen i att ta sig vidare när det gäller ansvaret för miljön och klimatet. Ur det

växer också en dröm om Sverige som ett land som går före, som drar med sig andra, som lämnar uppgivenhet inför miljöhoten bakom oss och som tar täten i utvecklingen mot en grön ekonomi och en grön framtid.

Lars Hjälmered, Anita Brodén och Otto von Arnold har beskrivit väldigt väl hur alliansregeringens ambitioner ser ut. Vi säger klart och tydligt att vi ser Sverige som det gröna föregångslandet. Vi vill vidareutveckla det. Vi vill både samla krafterna här och nu och peka ut vart vi ska gå vidare.

Jag kan också gärna säga att Alliansen har självkänsla nog att inte bara säga att allt före oss var dåligt. Vi bygger också vidare på en tradition som finns sedan tidigare i svensk miljöpolitik och som visade sig genom pionjärinsatsen att stå värd för FN:s första konferens om miljö 1972, som har burits av miljöministrar som till exempel Ingvar Carlsson, Birgitta Dahl och Anna Lindh liksom också av miljöministrar som Olof Johansson, Görel Thurdin eller miljöengagerade jordbruksministrar som Anders Dahlgren och Karl-Erik Olsson. Tillsammans har de gett Sverige rollen som pionjär och föregångare, och det är den vi nu som samlad allians bygger vidare på.

Det betyder också att peka ut det gröna föregångslandet Sverige, att lära av det som har varit tidigare men också att formulera drömmen om vart vi vill utveckla den gröna ekonomin och det gröna samhället. Det är inte någonting vi längtar tillbaka till. Det är inte ett stillastående här och nu, och inte heller något skryt. Men det är ett anspråk på mer.

Det handlar till exempel om att vidareutveckla Sverige som föregångsland för gröna klimatlösningar där vi varje år har bestående utsläppsminskningar för klimatet, snabbare än någonsin under alliansregeringen och mer än någonsin förra året. Vi har nu också sett trendskiftet när det gäller trafiken, där vi nu pekar ut Sverige som föregångsland för en grön bilpark. Miljöbilarna har ökat från 25 000 till 330 000, och vi ska nu gå vidare till verkligt grön och miljöanpassad bilism.

Jag har hört Matilda Ernkrans gång på gång upprepa frågan om utsläppsrätterna. Jag vill bara påpeka att Anders Borg inte har sagt det som Matilda Ernkrans påstår. Finansdepartementet har dementerat både rubrik och ingress i Veckans Affärer. Vad Anders Borg har sagt är: Jag kan i dag inte förhålla mig till hur vi ska göra med de utsläppsrätter som vi eventuellt kan tillgodoräkna oss. Och – precis som har påpekats här – de beskedet kommer vi att ge i god tid innan 2012.

Viktigare är att när FN-förhandlingar går långsamt och uppvisar problem – visserligen blev det nu senast framsteg i Cancún, men som helhet åstadkommer de ändå för lite – kan vi inte låta FN-förhandlingarna hindra oss från att själva gå vidare. Vi måste fortsätta som det gröna föregångsland Sverige ska vara. Också där ska vi sträva efter att få andra med oss.

Det betyder också att vi driver på arbetet i EU med att höja ambitionerna samtidigt som vi själva förverkligar det mest ambitiösa målet i EU. Jag vet att det brukar sägas att vi tappar rollen som förebild och föregångare. Men än en gång: Har ni något land i Europa som går snabbare fram, som har en högre ambitionsnivå och som når ett lägre per-capita-utsläpp än Sverige? Det handlar också om föregångsrollen när det gäller grön och förnybar energi.

Ta bara några rubriker från tidningarna de senaste två tre dagarna: Askalon utanför Karlstad levererar till vad som kommer att bli världens största solkraftsanläggning i USA. Svenska forskare hjälper Kina att göra bioetanol. Världens största vindkraftverk kan byggas i Hanöbukten. Biogasen skapar nya jobb. Sverige är föregångsland inom förnybar energi, tycker den amerikanska branschorganisationen American Council on Renewable Energy.

Vi är också, och ska vara, föregångare när det gäller att utveckla de gröna näringarna som en viktig resursbas för framtidens gröna produkter. Det handlar om biogas med gödsel, etanol ur skogarnas cellulosa och fytokemi, det vill säga kemiska produkter ur gröna växter i stället för olja. På område efter område blir det nya möjligheter. Det gäller inte minst skogen som ryggrad i den framtida gröna ekonomin.

Det handlar om vår roll som föregångare i arbetet mot gifter i miljön och i vardagen. Precis som Anita Brodén och andra har nämnt höjer vi nu dessa anslag med 100 miljoner kronor och ser till att vidareutveckla strategi också till handling och därför också planen för det. Vi har gått före under förra perioden genom kvicksilverförbudet i Sverige. Vi driver sedan på i EU och vi driver nu också på internationellt.

Vi planerar nu att gå före när det gäller bisfenol A. Vi har drivit på EU till lyckade resultat, till exempel där vi har fått det 80-procentiga förbudet för deka-BDE i EU. Det är en långt mycket mer betydelsefull insats än att bara ha ett nationellt förbud i Sverige.

Det handlar till exempel om att ta bort fosfaterna ur tvättmedlen. De är helt borta nu, och nästa år försvinner de också från maskindiskmedlen.

Detta är exempel på hur vi nu redan har inlett arbetet med att vara föregångare och att nu bygga vidare framåt på det som har gjorts av regeringar före oss.

Sverige ska vara föregångsland när det gäller hållbara städer, till exempel genom att bygga hela system och se till att ta vara på slam från avfall och avloppsvatten för att få fram biogas. Vi ska se till att det också kan bidra till att skapa försörjning för kollektivtrafiken. På det sättet kan Sverige bygga hela system och vara den som är föregångare internationellt.

Men också där handlar det om att satsa pengarna rätt. Det är därför jag säger till exempelvis Jens Holm att inte i första hand satsa pengarna på det som redan är lönsamt. Det var det som var invändningen mot utformningen på klimatinvesteringsprogrammet. Jag har mött så många projekt ute i landet där man stolt har berättat om vad man har åstadkommit. Man kan berätta till exempel hur man i ett landsting hade snabbat på energieffektiviseringen och att man hade fått någonting som hade varit lönsamt på två och ett halvt år att tack vare pengar från klimatinvesteringsprogrammet nu bli lönsamt på två år. Är det verkligen sådana åtgärder som man ska satsa statens och skattebetalarnas pengar på? Är det inte mycket bättre att använda dem så att vi får ännu mer miljönytta för pengarna?

På så sätt blir vi också föregångslandet för den gröna ekonomin. Vi pekar ut riktningen – visionen att ha noll i nettoutsläpp fram mot 2050. Det förutsätter en strategi för hela ekonomin, och det är där vi nu också leder arbetet vidare för att kunna peka ut det mest ambitiösa mål och den mest ambitiösa vision som något industriland har.

Så klarar vi det som många bara drömmer om, det vill säga att vi blir rikare samtidigt som vi förorenar mindre. Men vi ska utveckla det till en verkligt grön ekonomi som lever i samklang med klimatets och miljöns villkor. Vi säger att Sverige må vara litet på jorden, men vi har mycket att vara stolta över. Det finns mer vi vill åstadkomma. Därför har vi nu pekat ut områden där vi leder arbetet vidare när det gäller att göra oss till gröna föregångare. Det handlar om klimatet, havet, den biologiska mångfalden och den giftfria miljön.

Men det gröna föregångslandet Sverige handlar också om att vara ett generöst och ansvarstagande land. Det ska vara generöst i budgeten. Därför har vi ökningarna förra perioden från 15 till 20 miljarder. Det ska vara generöst också nu, där vi vet att ramarna i början av varje period är lägre än de blir när utfallet räknas i slutet av perioden. Det är också så vi har varit generösa med vårt bistånd till dem som av olika skäl har behövt stöd och hjälp att utvecklas. Det är därför vi nu också tar ledningen när det gäller klimatt bistånd och klimatinsatser genom biståndet. Vi ger också mest snabbstartspengar per capita i hela EU.

Till sist vet vi att det är just i korsvägen mellan vardagsslitet och drömmen som det gröna framgångslandet och föregångslandet Sverige byggs upp. Där, i korsvägen, behövs också politik – det som vi gärna kallar liberal miljöpolitik – för att förverkliga drömmen. Den bygger på erfarenheten av hur vi har kommit den första sträckan på väg. Och hur kom vi dit? Jo, vi arbetade hårt och lät ingen stå i vägen för våra drömmar. Vi såg möjligheter och satte upp mål. Det är så vi också nu behöver mobilisera hela samhället och se till att peka ut vart vi ska gå i nästa sträcka för att bygga det gröna föregångslandet vidare. Så får vi med oss alla från fabriksarbetare, tekniker, ingenjörer, laboratorieassistenter och småföretagare i arbetet för det gröna föregångslandet Sverige.

Där bygger vi vidare på ideal och metoder som vi gärna kallar liberala. Det gäller till exempel utvecklandet av kunnandet, den avancerade utbildningen och spjutspetsforskningen.

Där bygger vi på erfarenheten att bara ett land som ligger i den absoluta spetsen av forskningen också kan vara ett grönt föregångsland.

Där släpper vi fram och satsar på innovationer, entreprenörskapet och företagandet därför vi vet att bara så kan vi släppa loss de starka krafter som driver oss in i den gröna ekonomin. Vi ger ingenjörerna och den nya tekniken möjligheter att förverkliga det högekologiska genom det högteknologiska. Vi låter det gröna växa fram underifrån genom självbestämmande och genom att ta vara på Småortssveriges livskraft.

Där bygger vi starka småföretagarsamhällen och åstadkommer och stimulerar nätverk av uppfinnare, företagare och finansiärer som hittar varandra.

Där bygger vi också öppenhet mot omvärlden. Det möjliggör den mekanism för tekniköverföring som redan har tjänat oss i ett par hundra år och som kallas internationell handel.

Detta är liberala principer. De bygger på att uppmuntra, stimulera och lita på det öppna samhälle som till exempel Karl Popper talar om och som söker sig med nyfikenhet och fördomsfrihet mot framtiden. Där låter man olika alternativ konkurrera med varandra. Där växer en mångfald lösningar fram. Där utsätter man sig ständigt för prövning och omprövning när så behövs.

Detta bygger på samarbete i hela samhället från företagen till forskningen, näringslivet och arbetarna. Vi inbjuder också till samarbete politiskt för att driva på utvecklingen mot det gröna föregångslandet.

Vi står också inför ett val. Är det viktigast att lyfta fram kritiken mot varandra? Eller är det viktigare att spänna krafterna gemensamt för att se till att vi verkligen gör oss till det gröna föregångslandet?

Därför ser vi fram emot ett samarbete med alla de politiska partierna, inte minst när det gäller utvecklingen av miljömålen. Där vill vi söka bred uppslutning kring höga ambitioner för det gröna föregångslandet. Vi ser Miljömålsberedningen som en viktig möjlighet för att åstadkomma en bred parlamentarisk uppslutning för viktiga miljömål. Vi vill tillsammans utveckla de krav som beslutet i Nagoya utmanar oss att anta. Jag diskuterar gärna det vidare med till exempel Åsa Romson som tog upp den frågan.

Vi har också frågan hur vi utvecklar Sverige som föregångare i hållbart skogsbruk. Hur utvecklar vi ett skogslandskap som bevarar den biologiska mångfalden och säkrar både skydd och produktion? Här vänder jag mig inte minst till Socialdemokraterna som av tradition har värnat Sveriges industriella ryggrad. Låt oss göra det till en del av de ökade miljöambitionererna.

Vi vill utveckla kretsloppssamhället och skapa bättre fungerande former för avfallshanteringen som ställer höga miljökrav och där flera aktörer kan hjälpa till att ta hand om till exempel matavfall. Den vägen kan vi skapa bättre förutsättning för produktion av biogas och utveckla distributionen till kunderna. Vi behöver fler tankställen i landet för att bidra till utvecklingen av en fossiloberoende fordonspark. Vi behöver skapa en nationell biogasstrategi. Vi samarbetar gärna om det också.

Vi behöver utveckla den förnybara energin. Både solenergin och vindkraften behöver än mer skjuts. Där har vi en gemensam inriktning. Vad kan vi göra gemensamt för att åstadkomma det?

Låt oss gärna ha en dialog om hur Sveriges långa erfarenheter av miljöskatter och tidigare förslag om flygskatt kan bidra till att de internationella klimatförhandlingarna tar steg framåt och hur de bättre kan bidra till miljöarbetet här hemma i Sverige.

Låt den internationella solidaritetens ideal också prägla mer av marknaden, till exempel genom att reformera CDM. Det går att säkra att de går till utsläppsminskningar som annars inte skulle ha blivit gjorda, att de går till fler projekt i fattiga länder och att de leder till en verkligt grön utveckling med nya innovationer och ny teknik i utvecklingsländerna.

Så kan vi sätta ett helt samhälle på fötter för att gå vidare mot Sverige som det gröna föregångslandet. Så kan vi skapa ett brett samarbete i hela samhället. Så skulle vi också, om det finns vilja, kunna skapa bredare samarbete om miljöpolitiken i Sverige. Till det finns en inbjudan. Det finns ett land som behöver stora insatser. Alliansen är beredd att leda det arbetet, men vi är också beredda att vara generösa och inte bara kritisera andra utan också se möjligheter till samarbete där dörrar annars lätt stängs. Så kan vi öppna utvecklingsmöjligheter som ger större chanser för vårt land. Dem vill vi ta vara på.

(Applåder)

Anf. 188 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka miljöministern för att han också drog över sin talartid lite. Det känns alltid bra när man inte är ensam om att göra det.

Jag har sagt, och kommer att fortsätta att säga, att den internationella överenskommelsen om biologisk mångfald som gjordes i Nagoya var mycket bra. Jag såg själv hur hårt miljöministern slet i Cancún. Jag är också glad över att den överenskommelsen kom på plats och att det inte blev ett nytt misslyckande som i Köpenhamn.

Vi borde vara överens om att överenskommelsen i sig verkligen inte är tillräcklig för att klara klimatutmaningarna. Därför blir det allt viktigare att tänka globalt, fortsätta att agera internationellt och även agera lokalt.

Då kan det inte vara speciellt roligt för miljöministern att den globala klimatrörelsens rankning av Sverige gör att Sverige hamnar på plats 24. Förra året låg vi på plats 18 och året innan på plats 10.

När det gäller klimatpolitik, den kategori som den svenska regeringen kan påverka på kort sikt, ligger vi inte längre i toppskiktet. Nu ligger vi tillsammans med andra länder som Grekland, Sydafrika, Thailand och Kazakstan.

När det gäller den internationella klimatpolitiken hamnar Sverige på plats 45, och vi låg på plats 19 förra året. Raset är ganska dramatiskt.

Jag tycker att det är viktigt att miljöministern bär med sig detta och har ett svar på det. Man kan inte bara säga att det är oppositionen som inte är tillräckligt nöjd och inte förstår tillräckligt väl hur bra klimatarbete den här regeringen bedriver. Det finns faktiskt andra som rankar Sverige ganska lågt.

Anf. 189 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C) replik:

Herr talman! Nu hörde jag inte någonting från Matilda Ernkrans när det gällde möjligheten att se en chans till samarbete och inte bara till kritik.

När det gäller den rätt trötta kommentaren till indexet vill jag redovisa att i det Climate change performance index som det handlar om hade Sverige sjundeplaceringen i världsrankningen 2006. Därefter har vi under alliansregeringen haft plats nummer ett och därefter plats nummer ett. År 2009 och år 2010 har vi haft en andraplacering därför att Brasilien har gått om oss i toppen.

Den rankning du hänvisar till är det hittills ingen som har kunnat redogöra för hur den har tagits fram. Det troliga är att det är några miljöorganisationer som har frångått de kvantitativa bedömningar som har gjorts.

Jag tror att det är mycket intressantare att föra en diskussion om hur vi kan utveckla den industriella ryggraden i den gröna ekonomin. Socialdemokraterna har en stolt tradition att försvara. Hur ska vi klara energiförsörjningen? Är det avveckling av kärnkraft eller utveckling av förnybar energi som gäller? Hur ska vi försörja skogsindustrin med råvara? Ska vi bara ha naturreservat eller ska vi även ha hållbart skogsbruk? Och hur blir det med bensinskatten? Jag förstår att ni nu omprövar den höjning av bensinskatten som ni ville göra, att ni nu tycker att det var ett misstag. Är ni i stället beredda att gå vidare med oss med den höjning av

koldioxidskatten som vi gör från årsskiftet – för dem som hittills haft nedsättning av koldioxidskatten?

Titta på den tradition som finns av socialdemokratiska miljöministrar, som Ingvar Carlsson, Birgitta Dahl och Anna Lindh, och jämför det med hur ni numera lämnar walk-over till Miljöpartiet när det gäller miljöfrågorna. Måste ni inte också för er del titta på miljöresultatet i valrörelsen och inse att det var lite grann ett misstag, att det vore bättre att pröva en annan modell?

Anf. 190 MATILDA ERNKRANS (S) replik:

Herr talman! Hur det gick för partierna i valrörelsen är nog något som också Centerpartiet får fundera på.

När det gäller rankningen har Andreas Carlgren rätt om man tittar på totalrankningen. Där har man tittat på utsläppsnivåer och prognoser för utsläpp, men när det gäller rankningen av klimatpolitiken ser det helt annorlunda ut. Jag vet inte om Andreas Carlgren hört de inlägg som jag hittills haft i den här debatten. Jag har till exempel försökt få besked om hur man ser på överskottet av utsläppsrätter. Jag skulle tycka att det var en mycket god sak om kammaren kunde vara överens om att överskottet på utsläppsrätter, alltså det svenska, ska annulleras eftersom det är enda sättet att få en bestående minskning av utsläppen och ge kredd till alla de ansträngningar som har gjorts i Sverige för att minska utsläppen. Det vore jättespännande om vi kunde komma överens i kammaren och visa att det finns en riksdag som är överens om att utsläppsrätterna ska annulleras.

Andreas Carlgren talar om internationell solidaritet. Det skulle vara intressant att höra dina tankar om att EU lägger drygt 7 miljarder euro på att hantera effekterna av klimatet och 85 miljarder på att rädda bankerna på Irland. Tror inte Andreas Carlgren att det är lite relevant att alla länder i världen känner till dessa siffror, speciellt de länder som utan egen förskyllan drabbas hårt av klimatförändringarna, och att det är någonting som man behöver tänka på inför kommande klimatförhandlingar?

Anf. 191 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C) replik:

Herr talman! Jag tror att vi alla hörde hur trassligt det blev med indexet. Jag bara konstaterar att vi ligger mycket högre i rankningen – på första plats under Alliansregeringen, vilket är väsentligt högre än under er tid, Matilda Ernkrans. Dessutom ser vi med glädje att Brasilien gått om oss. Vi bjuder gärna på det. Det betyder att ett viktigt utvecklingsland har höga klimatambitioner.

Långt mer intressant är diskussionen om hur vi skapar den industriella ryggraden i den gröna ekonomin. Med er historia har det varit en viktig fråga. Är det inte alls viktigt i framtiden? Har ni helt övergett ambitionerna på det industriella området? Det jag säger är att vi behöver en trygg energiförsörjning byggd på den förnybara energin, men vi behöver också förse skogsindustrin med råvara. Därför är det viktigt att inte enbart satsa på naturreservat utan även ha ett mer hållbart skogsbruk.

Bensinskatten kan vara ett viktigt instrument. Vi har använt det. Än viktigare tror jag är att göra andra höjningar av koldioxidskatten, vilket vi också gör från årsskiftet. I grunden tror jag att ni ångrar att ni inte var mer öppna för den sortens tänkande. Är ni beredda att tänka så nu när ni

sett vad era misstag lett till? Det handlar inte om att håna er för ett valresultat – det är fler partier här som gått bakåt – utan det handlar om att föra en mycket viktigare diskussion om hur vi driver utvecklingen mot det gröna föregångslandet vidare.

Finns det inte något att lära av det som åstadkoms genom Ingvar Carlssons, Birgitta Dahls och Anna Lindhs insatser? Finns det inte något att bygga på när det gäller att vidareutveckla den traditionen i stället för att i miljöfrågorna lämna walk-over till Miljöpartiet? Det är den sortens diskussion jag tror kan föra vidare, och vi får ta den framöver, nästa gång. Jag hoppas att socialdemokratin vill spela en viktig roll på miljöområdet.

Anf. 192 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Tack, Andreas Carlgren, för att du är i kammaren och debatterar med oss! Ibland låter det som om vi i oppositionen sitter i regeringen och du vill utkräva svar och ansvar av oss. Du säger att du gärna vill se ett samarbete med oss. Jag samarbetar gärna med regeringen. Det gör mitt parti också. Frågan är bara vad vi ska samarbeta om.

Du nämnde att du vill reformera CDM-systemet. Det är alldeles utmärkt. Vi vet att CDM-systemet, uppköp av billiga utsläppskrediter i utvecklingsländer, till stor del inte fungerar. Det är inte additionellt. En stor del av projekten leder de facto inte till minskningar. När du vill reformera det och förhandlar på EU-nivå undrar jag om det innebär att du till exempel vill plocka bort HFC-gaserna, som utgör en stor del av projekten. Rening av lustgas är ett annat stort kryphål. Ska det bort helt från CDM-systemet? Jag vore tacksam om du kunde ge svar på det.

Vidare nämnde du att finansminister Borg inte tyckte någonting om den stora andelen utsläppskrediter som Sverige har. Det motsvarar, eller beräknas uppgå till, ungefär 70 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Det är en otrolig mängd utsläppskrediter som Sverige självklart kan sälja på marknaden. I artikeln i Veckans Affärer nämndes, och det är därför jag frågar, att Sverige har talat med Polen och andra östeuropeiska länder och sagt: Om ni får köpa våra utsläppskrediter kan ni gå med på att skala upp EU:s ambitioner från 20 procent till 30 procent. Därför känns det som att det trots allt pågår någon form av samtal om att sälja dessa utsläppskrediter.

Du som miljöminister borde kunna deklarerat vad du tycker. Om vi inte annullerar dem kommer vi att totalt eliminera hela svenska folkets samlade miljöarbete, för det innebär i så fall att alla utsläpp som vi har sparat säljer vi vidare och så kommer de att ske någon annanstans i stället.

Anf. 193 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C) replik:

Herr talman! Jag säger utan vidare att jag inte tycker att utsläppsrätterna ska användas till att öka utsläppen, och det sker inte heller. Det är just det som utsläppshandeln handlar om, nämligen att allt motsvaras av gjorda utsläppsminskningar. De ökar inte någon annanstans för att man säljer dem.

Den regering som har ansvar för ekonomin kan dock inte plötsligt, hux flux, tänka bort någonting som i statens bokföring representerar upp emot 10 miljarder. Det skulle inte ni heller kunna göra, Jens Holm, om ni

satt i regeringsställning. Vi kommer att ge besked, och vi har fortsatt samma höga ambition som vi har uttryckt hela tiden. Men ha lite respekt för att vi är beredda att ta ansvar för hur staten redovisar sina tillgångar.

Viktigare att säga är att ja, vi samarbetar gärna om att reformera CDM. Det är därför jag riktar den inbjudan till dig. Du har erfarenhet från Europaparlamentet och kan sedan tidigare många av frågorna beträffande utvecklingen av CDM. Vi vill se dem som gröna investeringar, och för att den internationella solidaritetens ideal ska kunna prägla mer av marknaden. Vi vill att det ska gå till utsläppsminskningar som annars inte hade blivit gjorda. Vi tycker därför att man ska ompröva en del av projektet. Vi vill att det ska gå till fler projekt i fattiga länder. Det är riktigt som du är inne på att mindre skulle gå till de stora utsläppsländerna. Oavsett om de är diktaturer eller inte är det länder som själva har stora pengaresurser. Det skulle också vara rätt att det ledde till grön utveckling med nya innovationer och ny teknik i utvecklingsländerna.

Jag vill samtidigt fråga Jens Holm varför ni säger nej till att bygga kablar till exempelvis Baltikum, Polen och Tyskland som ger möjlighet att sälja elöverskott och därmed minska klimatutsläppen. Genom att i stället använda den koldioxidfria el vi producerar i Sverige kan man stänga kolkraftverk i Europa.

Anf. 194 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Det är bra att Andreas Carlgren delvis svarar på frågan om CDM, och kanske kan vi ha en del samarbete. Det pågår en diskussion inom EU om att till exempel ta bort HFC-gaserna, som på vissa håll är förbjudna, från systemet. Det är ett gigantiskt kryphål.

Jag tror att det motsvarar ungefär 30 procent av alla CDM-projekt. Där skulle jag vilja höra att den svenska linjen är att de gaserna helt ska bort från systemet.

Det är märkligt att miljöministern tillstår att det finns problem med CDM men samtidigt inte lite självkritiskt från regeringen kan säga: Nu backar vi tillbaka lite grann, det ska inte bli så mycket CDM.

I ert valmanifest sade ni att ni vill öka andelen uppköp av krediter i utvecklingsländer. Det oroar mig. Ni har slagit fast att ungefär 6,5 miljoner ton ska göras med CDM-projekt. Det är ungefär 30 procent av hela regeringens miljöpolitik.

Jag vill ha ett klart besked från miljöministern där miljöministern säger: I väntan på att vi har konkreta exempel på projekt som verkligen är additionella och på översynen kommer vi att dra ned på projekten och i stället göra åtgärder på hemmaplan.

Jag skulle vilja säga något om att sälja överskottet. Om man säljer överskottet på 70 miljoner koldioxidekvivalenter till Polen innebär det att de kan släppa ut dessa 70 miljoner ton. Det är enorma utsläpp. Jag skulle se det lite som ett slag i ansiktet på hela svenska folket som ändå varit duktigt med att minska våra utsläpp.

Åtminstone du som miljöminister borde kunna driva på. Jag kan tänka mig att det finns en motsättning mellan ditt departement och Finansdepartementet. Det vore bra att veta att vår miljöminister driver på för att detta ska annulleras. Jag tror att Storbritannien redan har markerat att de kommer att annullera sitt överskott. Det skulle jag också vilja höra från svenska regeringen.

Anf. 195 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C) replik:

Herr talman! När det gäller utsläppsrikterna är det en ren skendebatt som ni försöker dra igång. Redovisa i stället hur det ska täckas i statens bokföring. Vi kommer att redovisa för vilken linje vi har den dag vi kan redovisa den saken. Det kommer att påverkas av utvecklingen på koldioxidmarknaden. Den vet vi ännu inte hur den kommer att bli till 2012. Däremot är det självklart, precis som jag sade, att vi inte vill att det ska användas till att öka utsläppen.

Det är viktigare när det gäller klimatinvesteringarna i u-länderna. Vad vi säger är att vi vill öka klimatinvesteringarna. Det står i Alliansens valplattform. Tycker du att det är fel? Du tycker väl egentligen också, Jens, att det är rätt att göra mer satsningar i u-länderna. Då är nästa fråga: Ska det vara bara CDM? Det har vi inte sagt. Vi vill också utveckla nya mekanismer.

När det gäller de pengar vi satsar på CDM går de till exempel i allt ökad utsträckning till de fattigaste länderna i Afrika. Om du säger att vi medan vi reformerar ska dra ned på den satsningen, menar du verkligen att vi ska minska satsningen i Afrika? Jag tror inte det.

Jag diskuterar gärna detta vidare med dig. Jag vet att du också har tagit upp det i en interpellationsdebatt med mig. Vi samarbetar gärna om att reformera CDM. Jag lyssnar gärna på de krav du har också när det gäller HFC-gaserna och andra saker som kan förbättra det systemet. Jag tror att det är riktigt. Det är också därför vi har drivit det i Cancún alldeles nyligen.

När det till sist gäller Polen är det självklart att ett land som till 96 procent för sin el är beroende av kolkraft är otroligt beroende av ren elenergi. För dem är det ett val om de ska importera kolkraft från Vitryssland för att släcka ned egen kolkraft eller om de genom en kabel över Östersjön ska få möjlighet att få köpa grön koldioxidfri el från oss.

Vi tycker att man ska producera ett överskott för att kunna minska klimatutsläppen. Det är viktigare än att bara snabbt avveckla kärnkraften. Kärnkraften är ändå ingen framtidslösning. Men det är mer bråttom med klimatet.

Anf. 196 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Tack, miljöministern, för att du har kommit hit denna sena timme för att debattera detta viktiga område! Du har helt rätt i att det är många som är engagerade, och det är många som drar över talar-tiden.

Varje beslut som leder till att vi ökar miljöpåverkan är en förlorad chans att göra någonting bättre. Miljöpartiet kom inte in i riksdagen för att säga någonting annat än att varje missad chans på miljöområdet också är någonting en regering måste ta ansvar för. Hittills har vi inte fått möjlighet att sitta i en regering och ta det ansvaret själva. Men vi är väldigt beredda att göra det en dag.

Det är lätt att ryckas med i miljöministerns engagerade tal om det svenska landskapet. Men jag har svårt att se framför mig realiteten av föregångslandet Sverige när jag vet att den gångna och pågående politiken i Sverige innebär en jakt på hotade arter och klimatstörande motorvägar som byggs medan vi har nedskärningar på järnvägstrafiken.

Vi har framtidsförstörande kärnkraft. Vi ska nu enligt ministrernas tal också göra Sverige till en park med kärnkraftverk för att producera den så kallade koldioxidfria elen till EU. Vi ser art- och friluftsförstörande åtgärder med ett urholkat strandskydd. Jag kan rada upp många sådana exempel i den här debatten. Det är inte ett föregångsland, miljöministern.

Varför ska inte Sverige utnyttja sin potential fullt ut? Varför begränsar ni det till att leva på gamla meriter och att delvis värna om ett gammalt system i stället för att titta utåt? Det finns länder som har gått om Sverige på vissa områden. Det finns länder som ännu inte har kommit ifatt Sverige. Men Sverige kan fortfarande göra mer. Varför vill man som miljöminister i Sverige inte göra mer?

Anf. 197 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C) replik:

Herr talman! Jag tror egentligen, Åsa, att du är mycket mer nyanserad än vad du nu ger intryck av att vara. Jag tror inte att du själv tror på den lite trötta attityden att allt vi har gjort har varit dåligt och allt som tidigare gjordes var bra. Jag erkänner gärna att ni gjorde bra saker tidigare. Jag har självkänsla nog till det.

Men jag säger också att det är sant att vi har haft större klimatutsläppsminskningar under alliansregeringen än någon gång tidigare. Vi har tredubblat vindkraften och byggt långt mycket mer än någon gång tidigare. Vi har ökat miljöbilarna från 25 000 till 330 000. Vi har fått fram mer skog för skogsskydd än någonsin. Vi har satsat havsmiljömiljarden.

Upprepa inte det helt orimliga att vi skulle vilja ha en kärnkraftspark i Europa. Det kommer inte att finnas mer än tio reaktorer i Sverige. Det är de reaktorer som den regering hade byggt som du stödde. Då höll du inte på med den sortens tal. Det behöver du inte göra nu heller.

Däremot är det en viktig diskussion om hur vi till exempel ska klara trafiken i framtidens gröna föregångsland på klimatområdet. Jag vill ändå säga att du gör ett misstag om du säger att det är motorvägar som ger utsläpp. Det är inte sant att det är motorvägarna som ger utsläppen utan bilarna som åker på motorvägarna, och de kan göras om.

De kan bli någonting mycket bättre än dagens miljöbilar. Vi satsar på elbilar. Det är därför vi satsar på att få fram biogaser och också nästa generations etanol. Då kan vi åstadkomma grön bilism tillsammans med satsningar på tåg. Vi kan samtidigt också se till att vi klarar en levande landsbygd och Småortssverige.

Visst ser du väl ändå dilemmat att om du bara höjer kostnaden för bensin och inte lyckats tillräckligt starkt med de andra delarna slår det väldigt hårt mot Småortssverige? Det slår mot det vi vill åstadkomma med föregångslandet Sverige.

Anf. 198 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Det är intressant att miljöministern nu vill tala om att inte bygga en sex kilometer lång tunnel i Stockholm skulle vara att slå mot Småortssverige. Jag tror att det är många småorter i Sverige som vet att deras pengar går upp i det blå på infrastrukturområdet när man ska lassa in dem i det svarta hål som kommer att heta Förbifart Stockholm.

Jag såg valaffischerna från Centerpartiet med miljöministerns nuna på. Där sade man till stockholmarna att lösningen för en miljömässigt

bättre framtid inte ligger i att stoppa bilarna utan att ändra bränslet. Jag tror att du begår ett fruktansvärt misstag när du inte ser de stora städerna i Europa och de växande städerna i Sverige.

Där handlar miljöfrågan om att växla ökad massbilism mot en effektiv kollektivtrafik och en hälsosam cykel- och gångtrafik. Det ger en livskraftig stad som inte bygger vidare på den massbilism som du en gång har kritiserat men som du nu gör dig till största förespråkare för.

Du talar här om samarbete med bland annat Miljöpartiet. Jag skulle återigen vilja redovisa vad Jens Holm läste upp från regeringsförklaringen: Regeringens bedömning är att redan vidtagna och aviserade åtgärder för de närmaste åren räcker för att nå målet. Det handlar då om koldioxidmålet.

Vad är det då, miljöminister Andreas Carlgren, vi ska samarbeta om? Du är nöjd, du tycker att vi är en förebild och du tänker inte göra något mer på klimatområdet under denna mandatperiod.

Anf. 199 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C) replik:

Herr talman! Jag är beredd att samarbeta om mycket som vi ska göra på detta område, klimatområdet, under perioden som kommer. Det är den stora satsningen på att göra Sverige oberoende av fossila bränslen i bilparken. Det är den stora satsningen på att bygga vidare på förnybar energi. Det är den stora satsningen på att åstadkomma bättre ekonomiska styrmedel där vi redan om mindre än en månad kommer att ta första steget i att höja koldioxidskatten. Rader av nya åtgärder är vi beredda att vidta.

Vi ska också lägga upp strategi för hur vi ska nå visionen att inte ha några nettoutsläpp alls från Sverige 2050. Det kommer också att vara dags att på grundval av till exempel klimatpanelens nya rapport formulera målen för Sverige fram till 2030. Det kommer att finnas många nya steg på klimatområdet att samarbeta om, också det du själv nämnde i din replik, Åsa Romson – skulle det inte vara bra att samarbeta om handelsystemet för utsläpp i Östersjön?

Det gäller även arbetet för att lägga miljökostnaderna också på den internationella flygtrafiken. Jag tror att du själv inser hur svårt det är. Om du bara höjer skatterna i Sverige riskerar du att driva flyg från till exempel Skurup till Kastrup, och då har vi inte vunnit något för klimatet. Kan vi hitta ett intelligent sätt att lösa detta problem men ändå lägga mer miljökostnader på trafiken? Jag tycker att det är värt att titta på.

När det till sist gäller Förbifart Stockholm är det när man tittar på Trafikverkets kalkyler helt uppenbart att klimatutsläppen minskar med 25 procent med Förbifart Stockholm. Det ni slåss för i dessa scenarier är ytterligare 2 procentenheter. Ja, det är lite bättre, men även där skulle det kunna vara en nyans.

Jag tror att den stora frågan är att vi inte kan ha en massbilism som bygger på bensin och fossildrivna bränslen. Vi kan dock ha mycket bilism också för landsbygdens småorter om vi utvecklar den nya, helt miljövänliga gröna bilparken.

Anf. 200 IRENE OSKARSSON (KD):

Herr talman! Detta blir kanske ett lite annorlunda anförande.

Först ska jag bara be att få tacka miljöministern för en fantastisk beskrivning av det Alliansen vill åstadkomma och det vi vill göra i samverkan med andra. Det är också utifrån att detta är något vi gör i samverkan. Det vill jag gärna ha fört till protokollet. Det gäller inte minst det som detta betänkande också handlar om, nämligen uppföljning av statens satsning på hållbara städer.

Jag lyssnade också i går till miljöministern i detta arbete, där jag tillsammans med vår uppföljningsgrupp försöker följa detta. Det är nämligen så att utskottet har till uppgift att också följa vad det blir av det vi gör. Hur förvaltar vi de resurser som finns? Hur arbetar regeringen? Denna grupp har jag haft förmånen att leda under denna period, och därför vill jag slå ett extra slag för dessa skrifter – hållbara städer i det ena betänkandet och ekologisk produktion och konsumtion, som berör nästa betänkande.

Jag tror nämligen att det är viktigt att vi tar till oss detta och ser att det jobb som görs av duktiga medarbetare här, där vi får lägga rastret på vad vi vill fördjupa oss i, är en viktig del i det arbete riksdagen gör.

Jag tänker inte göra detta anförande mycket längre än så utan kort och koncist säga: Läs betänkandena! Ta hem dem till jul som god och nyttig läsning!

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 december.)

18 § Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU2
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (prop.
2010/11:1 delvis).

Anf. 201 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S):

Herr talman! Vi ska diskutera miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 2. Det handlar om utgiftsområde 23, det vill säga areella näringar, landsbygd och livsmedel. Kort sagt kan man säga att det är ett gigantiskt område med många olika sakpolitiska delar, och jag kommer bara att ha möjlighet att beröra några av dem nu.

Vi har från de rödgröna partierna i år inte något formellt motförslag att redovisa när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 23. Det är på grund av att vårt förslag helt enkelt överstiger regeringens förslag till budget, och därmed kan vi enligt de regler som finns inte rent formellt ta upp det till behandling.

Till exempel hade vi förslag på ökade anslag för den ekologiska matproduktionen, ett område vi anser behöver sättas mer i fokus för den aktiva politiken. Vi tycker inte att man nog kan understryka vikten av att stimulera en lokal matproduktion som omfattar både närodlade och ekologiska varor. Just för ekoproducenterna är efterfrågan på marknaden oerhört betydelsefull, så när regeringen för några år sedan strök anslaget till ekoodlingens utveckling gjorde man ett ganska stort misstag.

Det är ett misstag som knappast rimmar med de stora ord man svänger sig med från regeringens sida när man pratar om ett hållbart jordbruk eller storsatsningen Matlandet Sverige. För vad är egentligen Matlandet Sverige för satsning? Att läsa in sig på vad det rent konkret innebär är inte helt lätt. Det finns många luddiga beskrivningar. Till slut mynnar det ut i en stor marknadsföringskampanj för svensk mat, vilket i och för sig kan ses positivt.

Ibland har man dock till och med lyckats kalla Matlandet Sverige en livsmedelsstrategi på en del ställen. Det tycker jag är intressant och i någon mån lite häpnadsväckande. Samtidigt som man säger detta och bedriver detta projekt åker jag nämligen runt bland både matproducenter och deras organisationer, och det jag får höra av dem när jag frågar vad de tycker att de behöver är: Vi skulle vilja ha en livsmedelsstrategi från den svenska politiken. Då kan man ju undra vad regeringen egentligen håller på med.

Visionen av Sverige som ett nytt matland ställer nämligen en hel del krav på livsmedelsproduktionen. Det innebär också en del förpliktelser. Bland annat måste regeringen se till att underlätta för konsumenterna så att de kan göra kloka och välinformerade val. Ursprungsmärkning är en metod vi har drivit från oppositionen under den gångna mandatperioden men som regeringen väldigt tydligt och flera gånger sagt nej till.

Nu verkar det som att EU blir överens om en ursprungsmärkning på visst kött, men det är inte riktigt bestämt hur den ska se ut. Det kan bli en ursprungsmärkning där det står ”Kött från EU” på köttbiten. Det kommer inte att ge speciellt mycket mervärde för de svenska bönderna. Nej, regeringen med – märk väl – Centerpartiet i spetsen i denna fråga vill bara ha en frivillig ursprungsmärkning. Allt ska regleras av marknaden, precis som i all annan politik.

Regeringen måste också aktivt fokusera på jordbrukets inverkan på miljön. Att avskaffa skatten på handelsgödsel utan att vidta andra åtgärder är inte direkt ansvarsfullt. Jordbruket är en källa till utsläpp av kväve i haven; det vet vi. Det är ingen hemlighet.

Då är min fråga vad regeringen ser för lösningar på dessa problem. Ska vi fortsätta som vi alltid gjort och gömma oss bakom argumenten att det finns andra som är värre än vi? Dessa argument funkar ju inte ens i småskolan, ni vet: Han var ju ännu taskigare än jag. Det funkar verkligen inte i klimatpolitiken heller.

Vi socialdemokrater vill jobba fram en riktig livsmedelsstrategi, en som sätter fast mål för hur vi ska producera, vad vi ska producera och som fokuserar på livsmedelssäkerhet. Vad har vi egentligen för strategi med den svenska livsmedelsproduktionen?

I dag importeras varannan tugga vi äter i Sverige. Det sker samtidigt som engagemanget för mat och säkra livsmedel är större än någonsin. Är regeringen nöjd med denna utveckling? Är det bättre att vi importerar mat och lägger ned det svenska jordbruket, med alla konsekvenser det skulle medföra?

Vi ser i dag, inte minst i min del av landet, det vill säga den norra, hur fler och fler inom jordbruket har väldigt svårt att klara sina verksamheter. Är det så vi vill ha det? Vill vi ha svensk matproduktion, eller ska det enbart vara marknadskrafterna som styr vad vi och våra barn äter för någonting?

Vi vill ha en dialog med alla berörda parter, och vi vill sätta mål för Sveriges försörjningsgrad. Vi vill prata om hur och varför, och det vill vi göra vid sidan om marknadsföring. Man kan inte bara satsa på den ena delen.

Det svenska jord- och skogsbruket har en viktig roll för sysselsättningen i landet. I de gröna näringarna arbetar i dag runt 400 000 personer, vilket faktiskt är nästan var tionde av alla sysselsatta i Sverige. Jobb skapar också jobb.

De gröna näringarna beräknas svara för 15 procent av den totala sysselsättningen, och jordbruket utgör underlag för lokala servicenäringar som detaljhandel, vård och skola och en levande landsbygd. En så bärande sektor i vårt samhälle borde ses på och behandlas med stort allvar, och det borde verkligen finnas en politisk strategi för dess överlevnad.

Vi anser att vi måste ta en aktiv del i diskussionerna om den framtida jordbrukspolitiken i EU. I dag har vi en situation där vi, om EU skulle följa Sveriges linje i förhandlingarna rakt upp och ned – vilket tack och lov, höll jag på att säga, inte kommer att hända – skulle innebära att jordbruket i stora delar av landet skulle slås ut ganska fort.

Vi anser att en avreglering av jordbrukspolitiken måste ske i rimlig takt. Konsekvenserna av att avreglera för snabbt skulle bli enorma för delar av vårt land. Vi har under hela förra mandatperioden efterlyst ett brett parlamentariskt arbete där alla partier och näringen gemensamt skulle jobba fram en syn på jordbruket i framtiden, på det sättet som den gamla socialdemokratiska regeringen gjorde en gång i tiden. Det har dock inte funnits något intresse för den typen av samarbete från den borgerliga regeringen. Här har man i stället startat en ”kontaktgrupp”, det vill säga en grupp för information från departementet till riksdagspartierna. Jag tycker att det är lite märkligt att man inte vill ta det på allvar och gemensamt arbeta fram en strategi för hur vi vill att det svenska jordbruket ska se ut i framtiden.

Vi har ett gemensamt rödgrönt förslag om att inrätta en djuretisk ombudsman, och vi har avsatt ökade medel för det. Djurskyddsfrågorna har varit ämne för debatt många gånger sedan den borgerliga regeringen tog över regeringsmakten för drygt fyra år sedan. Vi har ganska fundamentalt olika syn på hur djurskyddet ska organiseras för att djuren ska må bäst. Vi har alla hört landsbygdsminister Erlandsson bedyra att det är viktigt att djuren mår bra. Som i så många andra fall med den här regeringen kan man dock ana att de säger en sak och gör en helt annan, och så tror de att svenska folket går på det.

Under den förra mandatperioden omorganiserades djurskyddstillsynen i landet. Det har lett till högljudda protester, färre djurskyddsinspektörer som jobbar över större områden och därmed färre timmar för det faktiska djurskyddet. Jag har hört djurskyddsinspektörer som har ringt mig och berättat om hur de nu när tillsynen har flyttats från kommunal nivå till länsstyrelsenivå spenderar mer än 20 timmar i veckan i bilen för att nå fram till djurbesättningarna. Är det effektivt? Nej, knappast. Blir det bättre för djuren? Nej, jag skulle inte tro det heller. Men regeringen fortsätter att försvara reformen.

Det gör man också när det gäller konkurrensutsättningen av distriktsveterinärerna och landets veterinära smittskyddsberedskap. Ibland tror

jag regeringen är lite förblindad av marknadskrafterna. Man kunde önska att även en borgerlig regering skulle kunna se vikten av att vi gemensamt äger verksamheter som är kritiska för samhället, till exempel smittskyddsberedskapen, och inte lägger ut det på privata aktörer vars främsta mål är att tjäna pengar och inte att se till att djuren ska må bra. Men det kanske är för mycket begärt.

Herr talman! Den svenska skogen har en väldigt viktig uppgift i vårt samhälle, både för vår nationalekonomi och arbetsmarknad och för vårt miljö- och klimatarbete. Regeringen säger ofta och gärna att de vill värna skogen och att det aldrig förr har gjorts så mycket för miljön, samtidigt som de i realiteten sänker anslagen till biologisk mångfald. Pengar som skulle ha gått till skyddsarbete, kalkning, viltförvaltning, vattenvård tas bort. Man säger att man särskilt eftersträvar ett mer kostnadseffektivt sätt att skydda naturen. Javisst, säger vi. Gör man mindre är det klart att det bli billigare.

Vi socialdemokrater fokuserar politiken på den svenska skogen. Vi vill finna nya former för att bevara mångfald, skydda värdefull skog samtidigt som vi vill utveckla den svenska skogsnäringen och skogsproduktionen. Här finns mycket kvar att göra. Vi tycker att regeringen borde engagera sig mer i plantering, röjning och gallring för att öka produktionen i skogen.

Anita Brodén raljerade i den förra debatten om oppositionens tjet om att det görs för lite och att det görs för sent. Det finns en anledning till att vi säger det gång på gång i talarstolen. Det är helt enkelt en sanning.

Herr talman! I det här betänkandet behandlas ett antal motioner som föranlett ett antal reservationer. Jag står självklart bakom samtliga socialdemokratiska reservationer, men av tidsskäl väljer jag här att yrka bifall till reservationerna 2 och 5.

(Applåder)

Anf. 202 KEW NORDQVIST (MP):

Herr talman! I miljö- och jordbruksutskottets betänkande om utgiftsområde 23 redovisas en uppföljning av ekologisk produktion och offentlig konsumtion. Uppföljningen har bland annat inriktats på kartläggning av statliga insatser dels för den ekologiska produktionen, dels för den offentliga konsumtionen av ekologiska livsmedel.

Målet för den ekologiska produktionen har uppnåtts för vissa livsmedel. Och så långt är allt väl. Däremot nås inte målet om 20 procent certifierad jordbruksmark, inte heller den offentliga sektorns mål om 25 procent ekologisk livsmedelsproduktion.

Det här tycker vi i Miljöpartiet är otillfredsställande och vill självfallet se att det utstakade målet uppnås. Jag tycker att det är bra att riksdagen föreslås få fortlöpande information om utvecklingen av den ekologiska produktionen och den offentliga sektorns konsumtion av ekologiska livsmedel.

Efterfrågan på ekologiska livsmedel ökar stadigt, och den ekologiska maten når i dag många olika konsumentgrupper. Även den certifierade ekologiska svenska produktionen ökar, men är inte i takt med marknadens ökande efterfrågan. Behovet täcks i dag till stor del av import. Enligt LRF:s beräkning 2009 går Sveriges bönder i stället för närvarande

miste om 2–4 miljarder kronor i form av utebliven försäljning av produkter till merpris och i form av uteblivna miljöersättningar.

Utvecklingen av ekologisk konsumtion och produktion drivs av en ökad efterfrågan både på lantbrukets produkter och på åtgärder i produktionen som leder till ökad hållbarhet och bra djuromsorg. Den ekologiska produktionen kan minska lantbrukets klimatpåverkan och bidra till lösningar för en hållbar utveckling av lantbruket i stort. Dessa bidrag är för konsumenten mervärden och starka argument för valet av ekologiska livsmedel. De nationella målen för ekologisk konsumtion och produktion har varit mycket värdefulla för att skapa inspiration, acceptans och för att undanröja hinder för utvecklingen.

Hur går vi då vidare?

Ekologiskt Forum är en mötesplats för alla som vill verka för utveckling av ekologisk produktion och har sin hemvist inom Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien, KSLA. Ekologiskt Forum har redovisat en rapport där man föreslår mål för de kommande tre åren. Målet för offentlig sektor är att inriktningsmålet 25 procent ska uppnås senast 2013. Målet för produktionen är en fördubbling jämfört med 2009 av antalet lantbrukare som har ställt om produktionen.

Det här är försiktiga mål som jag ställer mig bakom, även om jag hellre ser en snabbare utveckling av den ekologiska produktionen.

En viktig orsak till att Miljöpartiet så kraftigt stöder det ekologiska lantbruket är dess stora anpassning till ekosystemets villkor. Det ger stora möjligheter att uppnå de nationella miljömålen. Låt mig bara peka på några:

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Grundvatten av god kvalitet
- Biologisk mångfald

Det är för oss viktigt att vi har ett uthålligt lantbruk med minimal miljöpåverkan. Det erbjuder inte dagens konventionella lantbruk.

Vår vision är ett svenskt lantbruk som är helt omlagt till ekologiskt. Ekologiskt lantbruk visar vägen för det konventionella.

Herr talman! Djurskyddet har under den borgerliga regeringen utsatts för en nedmontering av sällan skådat slag. Bland det första som hände var att Djurskyddsmyndigheten lades ned och djurskyddsfrågorna flyttades till Jordbruksverket, där de återigen prioriterades ned. Senare flyttades den lokala djurskyddstillsynen från kommunerna till länsstyrelserna, utan att tillräckliga resurser skickades med, samtidigt som den föreskrivna tillsynsintervallen och avgiftsfinansieringen av tillsynen avskaffades.

Vi menar att myndighetsorganisationen för djurskyddet behöver stärkas så att djurens intressen inte kommer på undantag när de kommer i konflikt med andra intressen eller prioriteras ned när resurser styrs över till annan verksamhet. Däremot tror vi inte att djurskyddet vinner på ständiga omorganisationer. Därför föreslår vi inte en ny djurskyddsmyn-

dighet. I stället förespråkar vi en mindre förändring genom en djuretisk ombudsman. Denne ska då verka för en god etisk grund, utvärdera djurskyddskontroller, ta fram artkaraktistika, göra årliga djuretiska revisioner och ge djuretiska råd. Jordbruksverket ska då fortsatt ha ansvar för att verka för ett gott djurskydd, fungera som en central kontrollmyndighet och anslå medel till djurskyddsfrämjande forskning.

Vi menar också, herr talman, att den regionala djurskyddskontrollen behöver mer resurser, såväl genom tillskott från staten som genom avgiftsfinansiering. För att inte tillskotten ska hamna på andra verksamheter inom länsstyrelserna behöver också reglerna för minimiintervall återinföras så att länsstyrelserna får tydliga djurskyddsmål att leva upp till.

En annan fråga som jag vill ta upp i dag är åkermarken och arealen åkermark som minskar, och det ser vi som mycket oroande. Respekt för tidigare generationers slit och respekt för kommande generationers möjlighet att föda sig gör att ingen åkermark, annat än i undantagsfall, ska kunna tas ur produktion. Det borde åtminstone vara utgångspunkten vid samhällets behov av mark för expansion.

En komplicerande faktor kring nyttjandet av åkermark är att det inte finns något enskilt intresse som bevakar åkermarkens bevarande. Det långsiktiga livsviktiga värdet av åkermarken väger mycket lätt när det i det kortsiktiga perspektivet finns stora ekonomiska vinster att hämta i exploateringen av åkermarken. Här behövs en möjlighet att ge exempelvis Jordbruksverket och länsstyrelserna ett sådant ansvar.

Vi anser att plan- och bygglagen behöver ses över så att skyddet för åkermark stärks. Jag noterade med tillfredsställelse att Otto von Arnold inledde ett tidigare anförande med att han ser åkermarken som ett riksintresse.

Samtidigt som behovet ökar av åkermark som naturresurs ökar dess värde också exploateringen av den. Allvarligast är det förstas när det blir de allra bördigaste och mest högvastande jordarna som exploateras, och det är ju inte så ovanligt då många av våra större städer ligger just i slättbygderna.

En omställning till ett mer hållbart framtida samhälle kommer att innebära att åkermark behöver tas i bruk, dels för att kunna producera behövlig mängd livsmedel, dels för att odla energigrödor och därigenom kunna bryta oljeberoendet. I den här intressekonflikten är det ingen tvekan om var vi i Miljöpartiet står. I dagsläget är det inga problem, eftersom vi genom att importera livsmedel utnyttjar andra länders åkermark. Vi anser inte att det är ett uthålligt system. Det är inte heller rättfärdigt i en värld där människor svälter.

Dagens lantbruk bygger på obegränsad tillgång på billig energi, energi som är fossil och därmed ändlig. Vi börjar kunna se den punkt där efterfrågan överstiger tillgången, den så kallade peak oil, och priset på energi kommer att nå oanade höjder. Vi tycker därför att det är rimligt att närmare studera konsekvenserna av en betydligt kraftigare reduktion av fossilenergianvändningen för jordbruksproduktionen och livsmedelsförsörjningen. Vårt begränsade klot ska föda en allt större befolkning. Och situationen för världens jordbruk präglas av ett tilltagande beroende av ändlig fossil energi, framför allt för framställning av konstgödselkväve. Jordens förråd av fosfor är också begränsat.

Som jag tidigare berörde tas dagligen prima åkermark ur produktion till växande städer och vägbyggen, inte bara i Sverige. Globalt är brist på vatten till bevattning och risk för försaltning något som begränsar produktionen. Och som om inte det vore nog drabbas stora arealer jordbruksmark av ett allt häftigare och nyckfullare väder. Jag kan väl säga Pakistan och översvämningarna där och torkan i Ryssland så förstår vi vad det handlar om. Att förlita sig på att Sverige då ska täcka sitt behov av livsmedel genom import är minst sagt riskabelt. Vi anser därför att det behövs en utredning om livsmedelssäkerhet och livsmedelsförsörjning i ett långsiktigt perspektiv.

Slutligen, herr talman, vill jag beröra användningen av konstgödsel som har många negativa miljökonsekvenser. Framför allt gäller det konstgödselns innehåll av kväve men även fosfor och dess förorening av kadmium. Att, som regeringen gjort, ta bort beskattningen av kväve och kadmium är inte bara att falla undan för lobbygruppers tryck utan även en direkt miljöskadlig åtgärd.

Det är väl känt att tungmetallen kadmium ackumuleras i människokroppen och ger skadeverkningar på framför allt njurarna. Det är obegripligt att regeringen tar bort beskattningen på kadmium. Vill man verkligen stimulera till ökad användning?

På Sveriges åkrar läggs det årligen ut ca 200 000 ton kväve. För att framställa detta kväve krävs motsvarande en supertanker olja, som alltså läggs ut på våra åkrar varje år. Det är inte ett uthålligt lantbruk. Förutom enorma utsläpp av koldioxid vid produktion sker också stora utsläpp av lustgas, både vid tillverkning och vid användande. Lustgas är som bekant en mycket potent växthusgas som dessutom är det enskilt viktigaste ämnet bakom nedbrytningen av ozonskiktet. Dessutom orsakar kvävegasavgångar försurning av mark och vatten. Att tillföra så här stora mängder i omloppet i det ekologiska systemet medför övergödning av våra vattendrag, sjöar och hav.

Vi tycker att det var en bra modell att avgiften för konstgödsel gick tillbaka till lantbruksnäringen, bland annat för att finansiera miljöåtgärder i jordbruket. Skatten fick alltså en dubbelt positiv miljöeffekt.

Herr talman! Givetvis står jag bakom samtliga Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation nr 7.

I detta anförande instämde Stina Bergström (MP) och Jens Holm (V).

Anf. 203 JENS HOLM (V):

Herr talman! Det är ett mycket viktigt ärende som vi diskuterar nu sent på kvällen. Det handlar om hur vi ska producera det vi äter. Vi vet att livsmedelsproduktionen leder till stora miljökonsekvenser för klimatet genom övergödning, utsläpp av kemikalier och så vidare. Samtidigt måste vi ju äta för att bli mätta och för att överleva. Det är en självklarhet. Vi vill också att landsbygden ska leva. Men det gäller att fatta rätt beslut. Det gäller att göra rätt avvägningar.

Personligen tror jag att det finns en extremt stor potential inom det här området. Vi kan se till att vi får en mycket mer levande landsbygd än vad vi har i dag. Då pratar jag inte bara om att vi bör ha en strategi för hur vi ska producera livsmedel på det mest hållbara sättet, utan jag pratar också om hur vi kan satsa mer på förnybar energi, till exempel biogas

från jordbruket, hur vi kan bygga ut vindkraften, hur vi kan satsa på lantbruksturism och så vidare.

Ett annat viktigt område som vi har diskuterat flera gånger är hur vi ska kunna stimulera den ekologiska produktionen. Och jag tycker att Kew Nordqvist, som talade här tidigare, talade väldigt bra och med mycket fakta om de stora problemen med exempelvis konstgödsel och kadmium. Därför tycker jag att det är viktigt att vi har nationella mål för produktionen av ekologiska livsmedel.

Det är trist och smått sorgligt att konstatera att vårt mål att 20 procent av den svenska jordbruksmarken ska användas för ekologisk produktion inte kommer att uppnås. Vi nådde bara till ungefär 10 procent.

Jag tycker att den regering som vi har i dag inte har fattat besluten för att stimulera den ekologiska produktionen. Det är precis samma sak som med målet att 25 procent av den offentliga upphandlingen av mat ska gå till ekologiska produkter. Inte heller det målet har nåtts på långa vägar. Och har man en regering som drar in det öronmärkta stödet till den ekologiska produktionen blir det självklart mycket svårare att uppnå de här målen.

Har vi en regering som avskaffar skatten på handelsgödsel blir det självklart mycket svårare för de ekologiska producenterna. Hela deras idé är ju att de inte använder konstgödsel och att de inte bedriver storskaligt kemikaliejordbruk.

Jag nämnde tidigare att vi måste äta men att det samtidigt är viktigt att fatta beslut om att producera livsmedel på det mest hållbara sättet. Man brukar tala om biffen, bilen och bostaden när man talar om hushållens utsläpp av växthusgaser. Bilens utsläpp talar vi ofta om. Bostädernas utsläpp talar vi också om, att vi ska ha lågenergibelysning, att vi ska isolera bättre och så vidare. Biffen, det vill säga köttindustrin, är vi dock ganska rädda för att beröra. Samtidigt vet vi att köttindustrin står för nästan en femtedel av världens totala utsläpp av växthusgaser.

Visste ni att ungefär 70 procent av Sveriges jordbruksmark används för att producera foder till djur och inte till att producera livsmedel direkt till människor? Vi importerar ungefär 300 000 ton soja varje år från Brasilien – inte för att föda vegetarianer utan kossor, grisar och kycklingar. Visste ni att EU lägger ned miljarder kronor varje år på att subventionera köttindustrin? Man har bland annat direkta marknadsföringsbidrag som ska få konsumenterna att äta mer kött. Jag menar att detta står i strid med vad man borde göra. Vi borde hjälpa människor att äta mer vegetarisk mat så att vi äter på ett mer hållbart sätt.

Vänsterpartiet har motionerat om en minskad köttproduktion. Det handlar inte om att vi vill skriva människor på näsan vad de ska äta och inte äta, utan på samma sätt som vi vidtar åtgärder för att minska bilismen och utsläppen från våra hushåll vill vi underlätta för svenskarna att äta mer vegetariskt. Vi vill avskaffa EU:s köttsubventioner, vill stimulera mer upphandling av vegetarisk mat i den offentliga upphandlingen och vi vill ha informationskampanjer. Vi vill ha ett nationellt mål om minskad köttkonsumtion på 25 procent. Just nu ökar köttkonsumtionen i Sverige och runt om i världen, och det är inte hållbart.

Från kött är steget inte så långt till djur, för djur dödas ju när man producerar kött. Kew Nordqvist sade tidigare att det har varit en förlorad mandatperiod för djuren, och det stämmer. Pälsdjuren är fortfarande

instängda i minimala burar trots att vi har fått forskarrapport på forskarrapport och rapporter från Jordbruksverket som visar att dessa djur inte föds upp på ett sätt som är i linje med den svenska djurskyddslagen som stipulerar att djuren ska ha rätt till ett naturligt beteende.

Regeringen omorganiserade hela djurkontrollsystemet, vilket ledde till ett totalt kaos. Man tillsköt inte de ekonomiska medel som behövdes. När man fördelade pengarna till länsstyrelserna fördelade man dem efter hur många människor det bor i varje område, så Stockholm blev stora vinnare, och inte efter hur stora djurbesättningarna var. Man tog bort avgiftsfinansieringsmöjligheten som tidigare gjorde att inspektionssystemet var delvis självfinansierat. Man tog också bort Djurskyddsmyndigheten, vilket innebär att det i dag är mycket svårare att bedriva ett aktivt djurskyddsarbete.

Vi rödgröna driver att det ska finnas en djuretisk ombudsman. Vi vill även fördubbla antalet djurinspektioner och förbjuda pålsdjursuppfödningen – bara för att ta några konkreta exempel.

Jag vill här yrka bifall till reservation 3 som tar upp just dessa saker.

Det här är ett område som styrs mycket av EU. Mycket av finansieringen på det areella området, på jordbruksområdet, kommer direkt från EU. Det är svårt för oss i riksdagen att direkt påverka denna politik. Ett område som upprör mig är subventionerna till en ökad export av jordbruksprodukter från EU, exportbidragen. Vi har haft en samsyn från höger till vänster om att exportbidragen ska avskaffas. Sverige ska verka för att dessa exportbidrag ska bort.

Trots detta har den svenska regeringen vid åtminstone fem tillfällen sedan 2006 röstat för höjda exportbidrag i de förvaltningskommittéer som fattar beslut om detta. Det är upprörande.

Danmark röstar nej varenda gång; de är konsekventa med vad de säger i talarstolar och till folket. Sverige har däremot röstat för höjningar flera gånger. Jag undrar varför vi har gjort det. Vi har ju minister Eskil Erlandsson här som säkert kan svara på den saken.

Vi från Vänsterpartiet har väckt en motion om att Sverige vid varje givet tillfälle ska rösta emot höjningar av exportbidragen. Vi vill förvissa oss om att detta inte ska ske igen.

(Applåder)

Anf. 204 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M):

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i detta budgetbetänkande. Jag vill påstå att det kanske är det viktigaste betänkandet för oss alla, för det handlar om livsmedel och alltså människors möjlighet till överlevnad. Jag vill bara poängtera det inledningsvis.

Utöver budgetområdet handlar det också om de motioner som vi från utskottets sida har lagt in i betänkandet.

Fru talman! Jag påstår att det är en oändlig tur för de areella handlingarna att vi lever i ett land som har en stark budget. När andra länder måste göra drastiska nedskärningar – det räcker inte med hyvlingar, utan man får med yxa hugga sig ned i budgetarna – kan vi i Sverige göra satsningar. Det beror på att vi har en välkött ekonomi. Vi har tagit oss igenom en svår ekonomisk kris.

Vi har haft val denna höst, och jag kan erinra om att om oppositionens politik hade fått lända till efterrättelse hade Sverige i detta läge för-

modligen plöjt ned ett antal miljarder i industrin, och vi hade förmodligen ägt Saab etcetera. Vi hade haft högre skatter. Vi hade haft fastighets-skatt, förmögenhetsskatt och lägre jobbskatteavdrag, vilket hade givit människor väsentligt mindre levnadsutrymme. Det hade lett till ett behov av ökat stöd från politiken, vilket i sin tur lett till ett högskattesamhälle som skapat den förbannelse det gör med en nedåtgående spiral. Detta har vi sluppit tack vare att alliansregeringen fick förnyat förtroende.

Med oppositionen hade vi också fått tillbaka Bror Duktig-syndromet, nämligen att vi alltid ska gå före och ligga väsentligt före alla andra, vilket minskar konkurrenskraften. Vi skulle inte heller ha kunnat medverka och påverka i Bryssel på samma sätt eftersom vi skulle ha talat om för alla hur de skulle göra. Det skulle ha gjort att Sverige blev marginaliserat.

Låt mig erinra om vad Alliansens mål är på de areella näringarnas område. Det är ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald. De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion. De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik. Jag vill framhålla att detta är grundmodellen. Vi har inte sett något av motsvarande vision från oppositionen.

Vi står inför ett stort antal utmaningar för att förverkliga dessa mål. Jag påstår att det svenska jordbruket är både rent och effektivt oavsett produktionsmetod. Miljöfrågorna genomsyrar den svenska livsmedelsproduktionen, och det börjar alltid nere hos lantbrukaren. Jag påstår att jordbruket har stor eget ansvar, inte bara med hjälp av de pepinnar eller de regler som vi kommer med från politiken. Jag kan ta Greppa näringen som ett utmärkt exempel på där man tar ett stort eget ansvar och går igenom sin verksamhet för att därigenom minska behovet av insatsmedel.

Alliansregeringen har varit starkt drivande när det gäller att skapa utformningen av de miljöersättningar som vi har i bland annat tvärvillkoren och landsbygdsutvecklingsprogrammet.

Produktionssätten ska styras av konsumenternas efterfrågan och inte av politikens efterfrågan enligt vårt sätt att se.

För närvarande har vi en ökad efterfrågan på ekologisk produktion varför det finns utrymme för att öka på den sidan. Vi är alldeles övertygade om att en efterfrågestyrd produktion oavsett produktionsmetod bör ligga till grund. Den ska klara sig utan stöd i framtiden.

De svenska kraven på de areella näringarna skapar både ett mervärde och en merkostnad. Miljökrav och djurskyddskrav är dess värre inte något självklart för konsumenterna när de står i butiken. Vi står nu inför en förändring av den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2013. Det kommer nya stora utmaningar. Då gäller det för oss att kunna hävda den svenska marknadsanpassningslinjen så långt det är möjligt. För att leva upp till de mål som vi har ställt och för att skapa en större omställningsberedskap har vi många satsningar i budgeten.

Det handlar bland annat om Matlandet Sverige. Det handlar också om en bättre rådgivning till de små livsmedelsföretagen. Det handlar om fortsatt stöd till småslakterierna och fortsatt satsning på vattenbruk. Det handlar om lokala nätverk för viltkött. Det handlar om ett konkurrenskraftspaket på 40 miljoner kronor. Det handlar om regelförenkling för skogen. Det handlar om regelförenkling för jordbruket. Det handlar om

energieffektivisering för jordbruket. Det handlar om omställningspremier för att kunna byta fossilt bränsle till förnybart. Det handlar om åtgärder inom energiområdet. Det handlar om public private partnership för växtodling för att bättre kunna svara mot den förändring som klimatet innebär här i Norden. Det handlar om skogsträdsförädling, och det handlar inte minst om djurskyddskontroll. Trots att flera har talat om hur miserabelt det är med djurskyddskontrollen finns det inte en enda krona mer från oppositionspartierna i 2011 års budget. Det är en ren plakatpolitik.

Vi har, genom den förändring vi gjorde, sett till att det finns ett djurskydd i hela Sverige. Det gjorde det inte tidigare. Ett antal kommuner hade inte hade någon djurskyddstillsyn över huvud taget. Det träter man nu om.

Vad vi gör i politiken kan inte undandra näringen deras ansvar för att effektivisera verksamheten. Ingen politik i världen kan ersätta det behov som näringen måste intensifiera och utveckla vidare. I utvecklingsarbetet kommer vi under 2011 att skapa en ny myndighet för havs- och vattenmiljö. Det innebär att vi flyttar över den rena fiskeverksamheten till Landsbygdsdepartementet. Vi tror att det är bra att hålla samman alla areella näringar. Vi tror att det framför allt är bra för fisket.

Fru talman! Vad är det oppositionen föreslår? Det är intressant att notera att av 17,9 miljarder vill man lägga 10 miljoner på ekologisk odling. Det är alltså mindre än en halv promille som man gör business av. Det är 10 miljoner som skiljer mellan budgetalternativen. Det är intressant att notera. Trots att man gör så stort nummer av den ekologiska odlingen är det 10 miljoner som ska rädda den. Tro det, den som vill.

Man vill införa något som heter djuretisk ombudsman. Ombudsman är fint. Det är faktiskt lite förvånande. Om det är tillsynen som man framhåller som problemet tillsätter man en ombudsman som inte ska ha med tillsynen att göra. Jag får inte det att hänga ihop. Det tror jag inte att man får inom oppositionen heller. Det är också plakatpolitik utan realpolitisk koppling till verkligheten.

Man vill avgiftsbelägga djurskyddskontrollen vilket ökar kostnaderna för jordbruket. Man vill återinföra handelsgödselskatten som har mycket liten betydelse för styrningen av användningen. Det vet alla. Det är också något plakatpolitiskt. Om det nu är så farligt att använda handelsgödsel som flera talare har sagt, varför föreslår ingen ett rent förbud? Det politiska modet saknas hos oppositionen. Det är återigen plakatpolitik.

När det gäller reservationerna konstaterar jag att Socialdemokraterna vill dra en lans för planhushållning när det gäller skogsråvarans användning. Man tror inte på marknadskrafternas möjlighet att hantera den, utan politiken ska styra upp hur mycket som ska användas. Det är fantastiskt att notera. Dessutom vill man bromsa utvecklingen av veterinärorganisationernas marknadsanpassning. Man är återigen bakåtsträvande och motsträvig.

Fru talman! Det handlar för övrigt om kilometerskatt, höjd bensinskatt och om kärnkraft. Allt har koppling till landsbygdsutveckling och landsbygdens möjlighet till överlevnad. Satsningen på glesbygden faller helt platt när man lägger ihop den politik som man står för. Kilometerskatten driver upp kostnaderna för transporter som är så oerhört viktiga för landsbygden eftersom många varor ska transporteras dit och därifrån.

Bensinskatten drabbar främst hushållen. Vi som bor på landsbygden vet att man måste ha tillgång till bil. Det är inte bilen det är fel på. Vi ska naturligtvis satsa på rätt bränsle till bilen. Genom att höja bensinskatten försvårar man för familjer att fungera på landsbygden.

Om man dessutom avvecklar kärnkraften skapar man obalans i elförörjningen vilket driver upp priserna. Så många människor är sysselsatta i basnäringarna, inte minst i pappersindustrin, att det också blir ett direkt slag mot landsbygden.

Man ska kunna bo och arbeta i hela Sverige. Vi värnar möjligheten att bo på landsbygden. Därför säger vi nej till vänsterpartiernas skattehöjning på bensin och diesel samt till införande av kilometerskatt och en nedmontering av kärnkraften.

Hur ska oppositionen kunna garantera Sveriges bönder och lantbruksföretag goda tillväxtmöjligheter med Miljöpartiets koldioxidskattehöjningar? Det är omöjligt att förena med en levande landsbygd.

Vad vill ni egentligen med rovdjurspolitiken? Två av tre vänsterpartier säger nej till förvaltningsjakt på varg. Vi står snart inför en förnyad sådan. Två av tre säger nej – det finns alltså inget samlat besked från oppositionen.

(Applåder)

Anf. 205 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det är svårt när det blir valrörelse om Bengt Anders agerar som om det var vi som satt i regeringen. Jag ska bemöta några av de frågor som du ställer till oss rödgröna. Jag känner att vi i Vänsterpartiet är en av mottagarna av frågorna.

När det gäller handelsgödsel handlar det om att föreningen ska betala. Varenda krona som en sådan skatt drar in kommer tillbaka till lantbruket så att man kan utveckla det hållbara lantbruket.

En djuretisk ombudsman kommer att koordinera djurarbetet och se till att man bättre än i dag håller koll på om djur far illa och om det förekommer missförhållanden. En ombudsman ser till att lagar och regler följs och att man gör en etisk översyn varje år. Du säger att det inte finns en enda krona till djurkontrollen. Vi kommer att ha en avgiftsfinansiering. Som det fungerade tidigare kom ungefär hälften av pengarna till djurskyddskontrollen från de avgifter som man tog ut. Det kommer att vara en betydande intäkt. Man kommer att kunna fördubbla antalet djurskyddskontroller.

Med en kilometerskatt ser man till att det lönar sig att producera lokalt. De korta transporterna kommer att löna sig på bekostnad av långa transporter och import av livsmedel och annat.

Jag vill ställa en fråga till Bengt-Anders om djuren. Jag tyckte inte att det lyste av engagemang för djuren, men jag tror att det finns hos dig och många andra politiker. Anser du att den svenska pälsindustrin är förenlig med djurskyddslagens 4 § om ett naturligt beteende? Kan minkarna bete sig på ett naturligt sätt i de minimala stålburarna?

Anf. 206 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! Vi har hört en upprepning av den politik som man har fört. Vad jag gjorde i mitt anförande var bara att försöka visa på konsekvenserna om olyckan hade varit framme och Jens Holm och den övriga

oppositionen hade fått möjligheten att regera detta land. Då hade vi fått en massökning på skattesidan som hade gjort att vi, precis som andra länder i Europa som inte hade förmågan att hålla i pengarna, hade fått ta samma ansvar att se till att skära kraftigt i vår budget. Det slipper vi tack vare en klok och mycket framåtsyftande politik när det blåste som värst. Men jag förstår att Jens Holm tycker att det är obehagligt att bli påmind om detta därför att det naturligtvis var ett oerhört bakslag för den politik som man stod för och som man försökte genomföra när krisen slog som hårdast. Då fick vi ta mycket stryk för att vi höll fast vid vår linje. Men nu har vi gott av detta.

Som smålänning är jag speciellt glad över att man sätter värde på penningar och penningars värde.

Bäste Jens Holm, om det nu är så att dessa pengar skulle komma in då borde det i rimlighetens namn också på utgiftssidan i budgeten ha funnits åtminstone en krona som visar er satsning. Men det är 0 kronor. Jag kan läsa innantill. Det är 0 kronor i budgeten. Det finns inte en spänn. Detta gör att det är ren plakatpolitik. Det finns ingen substans i det som Jens Holm påstår. I den delen är det alltså ett falsarium vi hör.

När det avslutningsvis gäller minknäringen är man för närvarande på gång att redovisa ett program inom minknäringen som bättre ska tillvarata minkens möjligheter att leva normalt. En hel del har gjorts, och mer kan göras. Jag avvaktar med samma spänning som Jens Holm att vi ska få se detta före jul.

Anf. 207 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Nu ställde jag en konkret fråga. Jag får ställa den igen. Anser Bengt-Anders Johansson att dagens uppfödning av minkar är förenlig med kravet på ett naturligt beteende?

Anf. 208 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! I den mån man följer de krav som vi har i den svenska djurskyddslagstiftningen är svaret ja.

Anf. 209 ANITA BRODÉN (FP):

Fru talman! Jag vill börja med att uttrycka min uppskattning över att landsbygdsministern återigen deltar i kammardebatten. Det är värdefullt.

Att ha areella näringar som blomstrar är A och O. De tillskapar en mängd arbetstillfällen, livsmedel med hög kvalitet, öppna landskap, en rik biologisk mångfald, levande landsbygder och även förnybar energi.

Regeringens dramatiskt ökade forskningsanslag kommer att få stor betydelse. Ett exempel är lantbruksuniversitetens forskning där man nu forskar inom alltifrån kvalitet i livsmedelskedjan till djurhälsa och landsbygdsutveckling.

Forskningssatsningen tillsammans med regeringens fortsatta förenklingsarbete, skattepolitik, utbildningspolitik och mer likvärdiga konkurrensvillkor kommer att vara viktiga nycklar för framtida livskraftiga jordbruk.

Fru talman! Under de kommande åren, eller kanske det kommande året, kommer det att föras en intensiv debatt inför reformeringen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik, en politik där många av oss vill se en fortsatt avreglering, ett borttagande av produktionsstöd, mer miljöinsatser

och landsbygdsutveckling och ett stopp för handelsstörande exportsubventioner till utvecklingsländerna.

Min förhoppning är att Sverige, precis som inom fiskeripolitiken, ska kunna påverka utformningen i en positiv riktning.

Det har bildats en kontaktgrupp, som Helén Pettersson berörde i sitt anförande. Denna kontaktgrupp ger möjlighet både för information från departementet om läget men också för en bra dialog. Helén Pettersson ingår i den gruppen. Än så länge har hon väl inte varit speciellt aktiv och tagit möjligheterna att bidra med frågor och synpunkter. Men vi ser fram emot fortsatta viktiga dialogmöten i kontaktgruppen. Jag är inte säker på att en parlamentarisk beredning hade kunnat ge mer än vad denna kontaktgrupp just nu ger oss.

Fru talman! Vi i Sverige har mycket att vara tacksamma och stolta över. Vi har en av världens starkaste djurskyddslagrar som nu dessutom ses över i en utredning i syfte att moderniseras och utvecklas.

Jag är nöjd över att forskningen inom djurskydd, inklusive teknikprovning och utveckling av alternativ till djurförsök, har tillförts betydande resurser – drygt 30 miljoner 2009–2011. Formas delar exempelvis ut 15 miljoner kronor för projekt inom områdena djur, djurvälstånd och veterinärmedicin.

Det är också oerhört positivt att ett nationellt centrum för djurvälstånd inrättats vid SLU. Förhoppningsvis kan EU:s center, om så beslutas, komma att förläggas till Sverige.

Att blåtungan, som ett exempel, anses utrotad är ett bevis på en skicklig smittskyddshantering av Jordbruksverket.

Vi får en alltmer likvärdig och fungerande djurskyddskontroll som nu överförs till länsstyrelserna. Ytterligare resurser har tillförts. Vi vet att det var svårt i början. Men då tillfördes extra resurser. Dessutom kommer Statskontoret nu att göra en utvärdering av kvalitet och effektivitet i djurskyddskontrollen. Länsstyrelserna fick utöver de 118 miljonerna 25 miljoner extra. Man fick förra året 11 miljoner extra. Och Jordbruksverket tillskjuts medel på 5 miljoner. Allt detta görs för att möta det berg av ärenden som man hade att hantera i början av perioden.

Jordbruksverkets djurskyddsråd är ett viktigt råd i djurskyddsfrågor som ska driva på utvecklingen inom etik, utbildning och forskning.

SLU har till syvende och sist inrättat ett universitetslektorat i djuretik.

Detta är svar på många av de frågor som oppositionen har ställt. Och vi visar att vi har kunnat hantera detta, och vi jobbar vidare med de viktiga djurskyddsfrågorna.

Fru talman! Ett hållbart brukande är en hörnsten. Den ekologiska produktionen har berörts här i kväll. Den har varit och den är en viktig spjutspets. Konsumenternas efterfrågan på ekologiska livsmedel har ökat starkt under senare år. Regeringen har avsatt 11 miljoner till utvecklingsverksamhet för ekologisk produktion där forskning, utveckling, rådgivning och kunskapsspridning är viktigt.

Sedan har vi vårt landsbygdsutvecklingsprogram. Där finns 500 miljoner varje år. Där är det möjligt även för ekologiska producenter att ansöka om bidrag. Det är en stor summa pengar.

Det konventionella brukandet sker på ett allt hållbarare sätt. Vi har hört om Greppa näringen, och jag brukar ofta lyfta fram Odling i balans.

Sedan är det konsumenternas efterfrågan som har medverkat till att påverka den utvecklingen i en positiv riktning.

Det är viktigt att lägga stor vikt vid att man ytterligare stärker det konventionella jordbruket ekologiskt, ekonomiskt och socialt för ett hållbart brukande. Det konventionella jordbruket utgör merparten av odlingen, och varje steg som man kan ta i en hållbarhetsriktning får en avsevärd effekt.

Regeringens satsning på en övergång till icke-fossila bränslen i jord- och skogsbruket är också oerhört välkommen liksom det samarbetsforum som nu utvecklas för forskare och intressenter för utveckling av alternativ till kemiska bekämpningsmedel.

Fru talman! Satsningen på Matlandet Sverige har varit och är en succé. Ett anslag finns på ytterligare 80 miljoner kronor per år under fyra år. Jag är osäker så ministern får rätta mig om jag har fel om de 80 miljonerna, men det beloppet är utöver de 120 miljoner kronor som anslås 2011.

Det här arbetet är framåtsyftande och mycket positivt. Livsmedelsstrategin och landsbygdsprogrammet ligger till grund.

Det som har gjorts under den senaste tiden och som är viktigt och som vi också satsar på framöver är de livsmedelsprojekt som tillsammans har fått 138 miljoner kronor. Totalt är det 230 livsmedelsprojekt. Eldrimner satsar vi också mycket på. Fortsatt, fram till år 2013, får man ett anslag på sammanlagt 35 miljoner kronor. Regeringen har också satt i gång ett arbete för att förbättra förutsättningarna för småskaliga livsmedelsföretag. Bland annat sänks avgifterna för småskalig slakt. Rådgivning får 8 miljoner kronor under mandatperioden, och småskalig slakt får 12 miljoner kronor per år.

En förstärkning av matkvaliteten på våra skolor och äldreboenden är också ett prioriterat område som stämmer väl överens med Matlandet Sverige.

Ett arbete pågår även för att vi på ett mycket bättre sätt ska kunna använda oss av lagen om offentlig upphandling och så att man mer kan använda sig av konsumenternas efterfrågan. Möjligheterna finns, men det behövs mer utbildning.

Fru talman! 31 anslag tas upp i betänkandet med en omslutning på 18 miljarder kronor. Det är inte möjligt att belysa alla områden, men det skulle vara fel att inte lyfta fram skogens betydelse för vårt land.

Skogen är Sveriges gröna guld. Rent nationalekonomiskt svarar skogen för ett nettoexportvärde på närmare 90 miljarder kronor årligen, och skogen ger arbetstillfällen för 100 000 personer och inkomster för 350 000 skogsägare.

Skogen har stor betydelse för oss människor – för rekreation – samt för vår flora och fauna. En stor del av den biologiska mångfalden ryms i våra skogar varför ett fortsatt arbete är angeläget för hållbart brukande och skydd av värdefulla skogar.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga yrkanden.

Eftersom den här debatten för min del är den sista före jul önskar jag er en riktigt god jul och ett gott nytt år.

(Applåder)

Anf. 210 IRENE OSKARSSON (KD):

Fru talman! Det börjar bli kväll, men det är vi ju vana vid. För att lite grann ta vid där Anita Brodén slutade kan jag säga att vi nu i juletid mycket ägnar oss åt det vi just debatterar här.

Det vi bokstavligen ska leva av borde vara det som vi ägnar stor uppmärksamhet och som vi i debatter och diskussioner ger ett stort utrymme. Jag upplever att det över tid varit så och så med det. Ibland har det känts som att det här är ett område som bara finns, ett område som ingen behöver bry sig om och som ska leva sitt eget liv – helst skulle vi väl klara oss utan de här människorna.

Men, fru talman, utan de duktiga livsmedelsproducenter och förädlare av jordbruksprodukter som jag har mött och som jag tror att vi alla möter när vi reser runt i landet skulle vi inte kunna glädjas åt julbordets läckerheter, fikarummens bakverk eller morgondagens nyttiga fil som kan behövas dagen efter julbordet.

De här människorna som satsar sitt liv och sin energi är oerhört viktiga kuggar för att vi ska ha ett land som lever – ett levande land i flera bemärkelser. Det är dessa människor som gör att vår svenska landsbygd är den viktiga del i att hela Sverige ska leva som vi så väl behöver.

Fru talman! En liten parentes: Min bästa upplevelse den här terminen var när vi i Blå hallen i Stadshuset fick celebrera dem som fick utmärkelser som bästa företagare och för bästa utvecklingsprojekt inom landsbygdssatsningarna.

Jag vill nu här i kammaren lyfta fram det projekt som jag som smålänning är stolt över, nämligen ett integrationsprojekt med en bra verksamhet där man är duktig inom slakt och som finns på landsbygden. En Stockholmsföretagare har sagt: Jag vill etablera mig på landet, för där finns kompetensen och kunskapen för att göra det här. Jag ska göra det här till ett sådant företag att vi också kan exportera det som produceras där.

Fru talman! Detta är spännande, och det är det som är den viktiga delen i den här produktionsaspekten när det gäller jordbruk.

Intressant är att jag har fått stryka ett par rader i mitt manus. Jag kan faktiskt glädjas åt att det nu börjar vara så att vi alla talar utifrån ett helhetsperspektiv. Det gläder mig, för så var det inte för fyra år sedan när jag första gången stod i denna talarstol. Men jag tror, fru talman, att en dimension fattas från det som från min sida sett är vänstersidan här i kammaren, nämligen att Sverige är en del på en global marknad där vi måste ha villkor som gör oss konkurrenskraftiga i den produktion som är så väsentlig.

Några grundbultar behöver vi slå fast.

Jordbruk och skogsbruk är viktiga kuggar för ett hållbart samhälle. Landsbygdsprogrammet är ett viktigt instrument för detta, och en god etisk djurhållning är centralt. Det är oerhört viktigt att vi driver på det arbetet internationellt.

Sverige har en viktig roll inom EU när det gäller att driva på utvecklingen för en fungerande världsmarknad. Det gläder mig att vi nu har en minister som fått en titel som visar att det inte bara är detta med jordbruk utan hela landsbygden, helheten, som ska drivas utifrån Sveriges perspektiv i Europa och i världen.

Det är viktigt att vi också är banerförare för att använda resurserna på ett sådant sätt att utvecklingsländerna kan utveckla sitt eget jordbruk. Detta är oerhört väsentligt för att vi ska kunna klara det som handlar om att den största utmaningen näst efter klimatet, som vi nyss debatterade, är hur vi ska försörja världen.

För mig som kristdemokrat är det viktigt att se att vi förvaltar resurserna så att vi till kommande generationer kan lämna dem vidare i ett bättre skick än vi fick dem. Den utmaningen, fru talman, har alliansregeringen tagit sig an. Det är en stor utmaning. Liksom en del talare i föregående debatt hoppas också jag att vi tillsammans, i alla politiska partier, kan göra det.

Fru talman! Inom parentes sagt fattas det ett parti här i kammaren nu när vi diskuterar en av de viktigaste punkterna vi har – ett parti som dessutom säger sig tala mycket för dem som bor på landsbygden. Jag tycker att det är beklämmande att Sverigedemokraterna inte deltar i den här debatten; därmed var det sagt.

Fru talman! Utgångspunkten för arbetet har Bengt-Anders Johansson berört, och jag kan väl formulera om det lite grann.

Företag ska kunna bedrivas konkurrenskraftigt och resurseffektivt. Det ska gå att bedriva företagande i hela landet, och företagandet ska präglas av god etik och moral. Det i sin tur betyder att det ställs krav på att vi i Sveriges riksdag förenklar regelverk, på att vi ser de här företagen och också företagandet som en kugge i det viktiga maskineri som vi har att arbeta med eller snarare som en förutsättning för det arbete vi har att göra samt på att vi arbetar med att öka kunskapen om företagandets möjligheter och stimulerar unga som vill och vågar satsa på framtiden inom de gröna näringarna. Det är väl det som gjorde att kvällen i Blå hallen finns i mitt minne. Där fanns de här människorna i hundratal.

En viktig punkt är att vi också ska skapa en stolthet över det vi kan och det vi har. Där kan jag, fru talman, konstatera att det i den här debatten finns en del övrigt att önska. Tänk om vi kunde lyfta fram den kompetens som vi har – det som Sverige, det nya matlandet, är tänkt att vara en motor för – i produktionen av livsmedel och stödja förädlingsindustrin, se till att de offentliga köken har mer kunskap och vågar satsa på kvalitet och riktiga varor samt, inte minst, stimulera våra restauranger och så vidare.

De 80 miljoner som regeringen kommer att satsa på området är viktigt, men det är inte allt. Landsbygdsprogrammet har stora resurser som används i sammanhanget.

Fru talman! Det oppositionen diskuterar i det här sammanhanget är mer semantik än politik. Sverige – det nya matlandet eller livsmedelsstrategi; det är för mig ganska ointressant vad vi kallar det. Nu har regeringen kommit på detta mycket kloka begrepp för ganska många år sedan. Låt oss då hålla fast vid det som ett varumärke.

Fru talman! Jag vill också konstatera att det för mig som kristdemokrat är glädjande att se att vi fortsätter satsa på den småskaliga slakten. Jag vet att läromästaren för mig, Sven Gunnar Persson, har jobbat mycket med det här under tidigare mandatperioder så det är glädjande att se att det fortsätter.

Vi har pratat mycket om och berört djurskydd och djurtillsyn i debatten. Även jag vill göra det och riskerar därmed att dra över min talartid.

När det gäller hur våra djur har det och sköts gjorde regeringen det som jag upplever som det enda rätta under förra mandatperioden. Man flyttade över djurskyddstillsynen på länsstyrelserna för att få en likvärdig och kvalitativt bättre tillsyn. Det visade sig vara befogat då ett berg av tillsynsobjekt fanns att beta av. Det är också anledningen till att regeringen skjuter till ytterligare 30 miljarder kronor – 25 till länsstyrelserna och 5 till Jordbruksverket – för att hantera frågan, utbilda inspektörer och skapa en kvalitet i tillsynen.

Det förslag som oppositionen har på området ger inte bara mer eller bättre kontroll, som man säger. Det ger mer byråkrati och högre kostnader för staten och för den enskilde utan att göra ett dugg för djuren i fråga. Om jag får raljera lite blir min fråga: Vem ska tala med djurbudsmannen?

Fru talman! Det arbete som nu görs av näringen, däremot, tillsammans med LRF, Jordbruksverket och specialistorganisationerna för att stärka egenkontrollen och tillsammans få fram duktigt kvalitativa projekt och duktigt kvalitativa medarbetare som har samsyn på hur man ska se och bedöma är den väg vi ska gå.

Det gäller också gödsel – handelsgödsel och naturgödsel. För att inte förlänga debatten vill jag hänvisa till den förra debatten här i kammaren. Då lyfte bland andra Staffan Danielsson och jag upp att det kanske är så att vi i stället ska titta på alla de förstärkta regler som regeringen har infört under det gångna året för att spridningen av naturgödsel ska hanteras på ett sätt så att våra vattendrag skyddas. Det är en betydligt viktigare parameter i detta än om vi diskuterar handelsgödselskatten. Däremot är handelsgödselskatten viktig för den enskilda lantbrukaren.

Skogen, fru talman, är en råvara som ska användas till allt. Den ska vara kolsänka, den ska ge biologisk mångfald och så vidare. Men det är då viktigt att se hur vi ser på dem som ska sköta och förvalta skogen. Jag tror – och jag kan ge oppositionen lite rätt där – att det kanske fattas en viss mängd av kompetens och kunskap. Men det har också regeringen rätt bot på genom att ge Skogsstyrelsen ett tydligare uppdrag att ge kunskapsförmedling till oss utbor – jag vill nästan kalla mig själv utbo i sammanhanget – när det gäller hur vi ska se till att sköta och förvalta den skog vi har ansvar för.

Också de projekt, inte minst Kraftsamling, som nu har blivit Krafthandling där 60 000 skogsägare med olika ingångar har fått ökad kunskap och kompetens om vikten av att se helheten i sitt skogsbrukande, borgar för en god fortsättning. Kometprogrammet har vi berört tidigare i debatten; jag ska inte upprepa det.

Allt detta, fru talman, ser jag som viktiga bitar i att vi ska hålla kvar vid skogens mål och att det ska vara miljömässigt och produktionsmässigt likvärdiga mål.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner och reservationer.
(Applåder)

Anf. 211 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Rubriken på 2011 års budgetproposition är *Från kris till full sysselsättning*. Regeringens övergripande mål i föreliggande budgetförslag är alltså fler jobb. Det gäller självfallet också det område som vi

diskuterar under denna kväll och de sektorer som ingår i de utgiftsområden som är under debatt.

På det här området vill jag säga att jag tror på de gröna näringarna. Här finns möjligheter att skapa många fler jobb i och runt de gröna näringarna och verksamheterna i vårt land. För att understryka vikten av tillväxt i alla delar av landet, bland annat med hjälp av de gröna näringarna, kommer det departement som i dag heter Jordbruksdepartementet att vid årsskiftet byta namn till Landsbygdsdepartementet. Jag tycker att det är ett naturligt byte för att på så sätt inkludera alla de verksamheter som sköts på Jordbruksdepartementet. Namnet speglar också bättre vad vi håller på med på departementet. Till exempel tycker jag att en för Sverige viktig verksamhet, skogen, som är en stor arbetsgivare och som ger oss ett väldigt exportnetto på ett annat sätt inkluderas i namnet på departementet när bytet kommer till stånd.

Den budget som i kväll inkluderas i delen utgiftsområde 23 är en budget för fler jobb i hela landet med de gröna näringarna som motor. Varför kan jag påstå detta? Jo, vi har ytterligare satsningar i budgeten på projektet Sverige – det nya matlandet, vars mål är att vi ska få 20 000 nya jobb i hela landet. Det är möjligt bland annat beroende på att vi har aviserat en sänkt restaurangmoms utöver de saker som är under debatt i kväll.

Vad är det då konkret som ingår i satsningen? Vi permanentar nu en förstärkning av pengarna i matlandet med 80 miljoner kronor per år. Det betyder att vi specifikt för matlandsprojektet nu har 120 miljoner kronor per år i budgeten.

Till detta kommer i storleksordningen 100 miljoner kronor som inte syns på samma sätt, för de ligger i landsbygdsprogrammet. Om jag lägger ihop detta finns det alltså i storleksordningen 220 miljoner kronor varje år för att understödja visionen Sverige – det nya matlandet i Europa.

Matlandet är indelat i fem fokusområden. Vi har gjort satsningar på alla dessa fokusområden i innevarande års budgetförslag. Vi har till exempel på fokusområdet offentlig mat sagt oss att vi ska inrätta ett centrum för offentliga måltider vid Livsmedelsverket. Vi ska göra det därför att vi vill stödja de aktörer som finns runt den offentliga maten, framför allt kommunerna. Det är från kommunerna maten många gånger produceras; i varje fall är man som kommun inköpare av den mat som serveras på skolor, äldreboenden och liknande.

Jag tycker att detta är speciellt viktigt av skälet att de allra flesta av dem som serveras mat från offentliga kök inte har den möjlighet som de flesta av oss, eller kanske alla, som är här har, nämligen att välja eller välja bort. Vi kan välja både vad vi köper i livsmedelsbutiken och om vi vill ta med oss en matlåda och äta mitt på dagen eller välja personalmatsalen eller någon annan restaurang i närheten. Den möjligheten har inte de människor som serveras mat som är lagad i de offentliga köken.

På fokusområdet primärproduktion satsar vi pengar på ett regel-förenklingspaket. Det gör vi för att förbättra konkurrenskraften i primärproduktionen. Det är inte bara så att regler och regelkrångel kostar en massa pengar, bland annat i tid, utan det är min upplevelse att också den energi som en enskild företagare får lägga på att uttolka regler och den irritation som det här krånglet många gånger ger upphov till kan vara nog

så tidsödande som själva regeln i sig. Jag är alltså angelägen om att fortsätta det framgångsrika regelförenklingsarbete som har bedrivits på Jordbruksdepartementet och av de myndigheter som finns under Jordbruksdepartementet.

Vi lägger också, för att ta ett annat exempel på en som jag tror växande primärproduktionsgren, pengar på vattenbruket. Som jag ser det har vi möjlighet att producera mer fisk i Sverige med hjälp av det vi kallar vattenbruk. Jag tycker att det är viktigt att ta vara på den möjligheten, inte minst ur sysselsättningssynpunkt.

På fokusområdet förädlad mat lägger vi i budgeten några miljoner per år för att förbättra rådgivningen till de små, eller kanske rent av nystartade, livsmedelsförädlingsföretagen. Det handlar alltså om dem som har svårt att utveckla sin verksamhet beroende på att man inte vet hur en regel ska uttolkas, om nu den här regeln nödvändigtvis ska finnas kvar. Det gäller också om man som enskild företagare tänker starta en verksamhet. Jag tycker att det är viktigt att vi stöder dessa verksamheter så att de kan utvecklas och växa och ge jobb i alla delar av landet.

Som sagts av tidigare talare lägger vi också 12 miljoner kronor per år på den småskaliga slakten. Det ger möjlighet till fler förädlingsverksamheter i alla delar av landet. Dessutom är det, som har sagts tidigare, en djurvälfråda att minska transportavstånden.

På fokusområdet matturism, eller låt oss kalla det mat och upplevelser, satsar vi på utveckling av den kultur och den matkultur som finns i det samiska området i vårt land.

Vi lägger också en slant på att möjliggöra en diversifiering av dem som håller på med det småskaliga fisket.

Jag säger att båda de här satsningarna kommer att leda till fler matföretag inom besöksnäringen och då oftast i områden som verkligen är beroende av att ytterligare arbetsplatser kommer till.

På fokusområdet restaurangbranschen har jag redan i min inledning nämnt att vi har aviserat en sänkt restaurangmoms. Vi lägger också en liten slant på att bygga upp nätverk för att få ut mer av det vilda köttet som vi i en internationell jämförelse har god tillgång till i vårt land. Det gör vi för att få ut detta till den normala handeln men också till restaurangverksamheterna. Allt detta gör vi under den övergripande vision som jag har, nämligen att vi ska bruka utan att förbruka. Vi ska bruka utan att förbruka de naturresurser som vi har i form av mark och vatten.

Gör vi då inte något mer och utöver detta som någon säkert säger landsbygdsministern alltid pratar om, nämligen Matlandet Sverige? Jo, vi satsar pengar på att få en klimatsmart grön näring också.

Sveriges bönder gör varje dag en jätteinsats för vår miljö i smått och stort. De håller till exempel våra beteshagar öppna, vilket hjälper oss att bevara den biologiska mångfalden. Och jag är alldeles övertygad om att alla vi här och alla andra i vårt land är synnerligen angelägna om att vi ska bevara och utveckla den.

Dessutom vidtar Sveriges bönder en mängd åtgärder som minskar den negativa miljöpåverkan som kan komma av att vi odlar. Det är klart att odlingen i sig är en påverkan på miljön. Jag vill hjälpa Sveriges bönder i det här viktiga arbetet. Därför föreslår regeringen satsningar på att vi ska fortsätta att energieffektivisera i smått och stort. Det ska vi göra därför att den mest klimatsmarta kilowattimmen är den som inte används.

Det är jättebra att vi fortsätter att utveckla fossilfria bränslen och drivmedel, och det ska och måste vi göra, men att effektivisera är ju det allra mest klimatsmarta vi kan hålla på med. Därför satsar vi alltså pengar på detta. Vi vill på sikt helt ställa om så att vi får ett fossilfritt jordbruk. Jag tror att samhället måste understödja detta genom att ställa om maskinparken till arbetsmaskiner som kan köras på de fossilfria bränslen och drivmedel som snart finns på plats. Jag vet att Sveriges bönder gärna vill dra sitt strå till stacken i det här sammanhanget, och jag tycker att vi ska hjälpa till.

En annan faktor som är jätteviktig för miljön är skogen. Skogen är egentligen naturens egen medicin mot klimatförändringar. För att den långsiktiga produktionsförmågan i Sverige ska säkerställas satsar vi 21 miljoner kronor under mandatperioden på ett program för skogsträdsförädling, och näringen svarar upp med lika mycket pengar därtill, så att vi kan få fram en högre produktionsförmåga i våra skogar.

För att säkerställa att vi även fortsättningsvis har riktigt duktiga människor som arbetar i och runt skogen utökar vi antalet platser på den behörighetsgivande förutbildningen för skogsmästarprogrammet, även populärt kallat det skogliga basåret.

Detta gör vi därför att jag är angelägen om att vi ska ha tillväxt och utveckling i alla delar av vårt land.

Anf. 212 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik:

Fru talman! Jag tror också på de gröna näringarna. Det tror jag framgick väldigt tydligt i mitt anförande också. Det är något som också vi socialdemokrater har haft en medveten politik för i alla år.

Nu närmar vi oss jul. Det är vad man kan kalla en mathögtid i vårt land, i alla fall för många. Varannan tugga som vi stoppar i oss under julen är importerad mat. Jag undrar om landsbygdsmministern tycker att det är bra. Jag undrar om regeringen har en strategi för svensk livsmedelsproduktion. Det har låtit på en del inlägg här som om matlandet är den livsmedelsstrategi som vi har. Jag undrar inte hur mycket pengar som är avsatta. Jag undrar inte hur vi ska marknadsföra och exportera, utan jag undrar vilka visioner och mål vi har. Hur mycket ska vi producera i Sverige? Vilken mat ska vi producera? Var ska vi producera den maten?

Vad får den produktionen kosta? Med de klimatförändringar som vi har framför oss kommer vi att ha väldigt goda förutsättningar – det har vi redan nu, och de kommer att bli ännu bättre – att producera olika slags livsmedel i vårt land. Är det någonting som regeringen förbereder sig för eller är det bara dagens marknad som ska styra vad vi ska producera?

Anf. 213 Landsbygdsmminister ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Fru talman! I motsats till den socialdemokratiska regeringen som styrde och ställde fram till 2006 har den här regeringen tagit fram en matlandetvision eller låt oss kalla den för en livsmedelsstrategi. Jag tycker att det är semantik vad man kallar saker och ting. I visionen Matlandet Sverige finns, fru talman, uppsatta mål. Ett mål är att vi ska öka vår livsmedelsproduktion.

Vad gäller import och export har vi sagt att vi borde kunna producera lika mycket livsmedel för export som vi importerar. Varför ska vi då

handla, säger säkert någon. Ja, en del saker har vi inte naturgivna förutsättningar att över huvud taget producera i vårt land. Jag är en liberal frihandelsvän och vill gärna att vi ska kunna exportera det vi är duktiga på att producera. Eftersom vi har de naturgivna förutsättningar vi har är det min övertygelse att djurproduktionen skulle kunna öka kraftigt i vårt land. Men eftersom jag inte är någon stalinist och inte vill ha några femårsplaner säger jag att marknaden måste få avgöra vad som ska produceras.

Nu ger vi medel, redskap, för att öka den produktion som jag är övertygad om både kan och ska bli större.

Anf. 214 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik:

Fru talman! Jag hoppas verkligen att landsbygdsministern inte försöker insinuera att jag är något slags stalinist för att jag tycker att vi ska ha en livsmedelsstrategi. I så fall tror jag att han samtidigt dömer ut ganska stora delar av den näring som vi nu debatterar och som efterfrågar en livsmedelsstrategi, eftersom de inte anser att Matlandet Sverige är den livsmedelsstrategi som de vill ha.

De vill ha en vision, en tanke om vad vi vill med det svenska jordbruket. Det här är femte året som vi diskuterar detta, och vi har efterlyst en bred parlamentarisk beredning som ska diskutera vad vi vill med vårt jordbruk. Detta har ständigt röstats ned av Alliansen. Man vill inte samarbeta på det sättet med näringen och de andra partierna utan man vill driva skutan helt på egen hand. Det kan bli problem om regeringen skulle förlora ett val eller en omröstning. Jag anser att det vore bra om vi kunde prata ihop oss. Det här är som sagt femte året som jag står här och får ett blankt nej. Det här klarar tydligen regeringen bäst själv. Jag vill hälsa från de näringar som jag är ute och besöker att de inte tycker att det duger, och ärligt talar tycker inte jag det heller.

Jag vill passa på att önska landsbygdsministern god jul. Jag hoppas att du får en trevlig jul, att du får mycket god mat och att du tänker på varannan tugga, om det är så vi ska ha det framöver, att det kommer någon annanstans ifrån. Mat är inte riktigt att jämföra med andra typer av varor som vi exporterar och importerar, beroende på vad vi är bäst på att producera. Det finns också en klimataspekt på hur maten färdas fram och tillbaka, och den måste vi ta lite extra hänsyn till. Det tycker jag att vi kan tänka på i dessa juletider.

Anf. 215 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Fru talman! För att öppna för en dialog har vi, som Helén Pettersson väl känner till, tillskapat en kontaktgrupp. Vi kan kalla den vad som helst, men vi har öppnat för en dialog om de framtidsfrågor som finns vad gäller den gemensamma jordbrukspolitiken i Europeiska unionen.

När det gäller att involvera näringen och alla dess delar i att öka produktionen har jag bett representanter för näringen att ingå i det vi kallar för en högnivågrupp för att se vad som fordras för att vi ska nå de mål jag vill att vi ska nå, nämligen att öka vår matproduktion och därmed få fler jobb och levande samhällen i alla delar av landet. Den gruppen har kommit fram till några saker som oppositionen starkt motsätter sig.

Man säger till exempel att vi måste ha konkurrenskraft och lönsamhet, men i sitt budgetalternativ skattebelägger oppositionen ytterligare

saker och därmed minskar lönsamheten och konkurrenskraften för den svenska livsmedelsproduktionen.

Man efterlyser också fortsatta regelförenklingar. Där hoppas jag att kammarens ledamöter hjälper mig i det arbete som jag så här långt har lyckats med ganska bra, om jag själv får säga det. Det är den andra punkten som dessa, vi kan kalla dem småföretagare, efterlyser.

Den tredje punkten är att vi förändrar attityden, att det blir fint att vara primärproducent, att vara bonde och producera det som är nödvändigt för att vi ska må väl, nämligen mat.

Jag vill tillönska ledamoten en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 216 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag vill tacka landsbygdsministern för att han är i kammaren och debatterar med oss. Jag har två konkreta frågor.

När jag lyssnade på ministrernas intressanta anförande hörde jag honom aldrig riktigt beröra frågan om ekologisk produktion, men jag kanske missade det. Det tycker jag är en viktig del när vi talar om livsmedelsproduktion. Vi har sett att målet att 20 procent av landsbygdsarealen ska vara tillägnad ekologisk produktion inte har uppnåtts. Det uppgår nu till ungefär 10 procent. Jag undrar vilka åtgärder landsbygdsministern tänker vidta för att stimulera den ekologiska produktionen.

Min andra fråga rör exportbidragen. Det är vi alla motståndare till. Det innebär att EU ger subventioner för att man ska exportera överskottet. Det kan vara mjölk, kött, ägg eller något annat. Det slår sönder marknader i utvecklingsländer. Trots det har ministern vid fem tillfällen via sina tjänstemän i förvaltningskommittéerna i Bryssel röstat för höjningar av exportbidrag. Första gången var 2006, därefter vid tre tillfällen 2007 och slutligen så sent som den 22 januari 2009. Höjningarna gällde kycklingkött, ägg och mjölkprodukter. Dumpningen av just dessa produkter går till länder som Oman, Sudan, Nigeria, Sri Lanka. Jag undrar om det varit ett misstag eller om det är en medveten politik från regeringens sida och om ministern kan lova att man i förvaltningskommittéerna inte kommer att rösta för höjda exportbidrag fler gånger.

Anf. 217 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Fru talman! Vad beträffar den ekologiska produktionen understöds den varje år med i storleksordningen 500 miljoner kronor ur landsbygdsprogrammet. Det gör vi för att vi är angelägna om att konsumenterna ska tillhandahållas de produkter som efterfrågas av en stor konsumentgrupp. Att i sammanhanget då tala om ytterligare 10 miljoner är, och nu använder jag ordet igen, semantik. Det gör varken till eller från.

Låt mig också säga att jag vet att ganska mycket åkermark i praktiken är ekologiskt odlad och skött men inte certifierad. Delvis tror jag att det beror på att regelkrångel finns och att det för brukaren, bonden, upplevs som alltför ogenomträngligt för att låta sig certifieras. I landsbygdsprogrammet finns alltså 500 miljoner kronor varje år för detta ändamål.

När det gäller exportbidragen är kammaren helt överens om att vi tillsammans får försöka se till att sortera bort det instrumentet från den gemensamma jordbrukspolitikerna.

Vid de tillfällen jag kan erinra mig har vår ja-röst inneburit att vi har förhindrat ett ännu större bidrag till exportstödet. En nej-röst hade lett till

att ett annat förslag hade vunnit, ett som hade gett än mer pengar i exportsubventioner.

Prot. 2010/11:35
15 december

Anf. 218 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det sistnämnda förstår jag inte. Andra länder som är motståndare till exportbidrag, Danmark till exempel, röstar nej vid varje tillfälle. Jag förstår inte detta. Om man är motståndare röstar man nej till en höjning. Förklara det igen.

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Anf. 219 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C) replik:

Fru talman! Ibland är det så att det finns tre, fyra eller fem förslag på saker och ting. Då kan det vara av vikt att stödja det som är minst skadligt genom en ja-röst i stället för att få ett förslag som leder till ytterligare mer pengar.

Anf. 220 JAN-OLOF LARSSON (S):

Fru talman! Som har nämnts här förut har talare från miljö- och jordbruksutskottet varit uppe i debatten och talat om utvärderingen av regeringens politik på några områden. Jag tänkte beröra regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23, Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Jag kan inte låta bli att kommentera Bengt-Anders Johanssons analyser av den socialdemokratiska oppositionens politik. Tänk om han hade haft den självinsikten att han sett konsekvenserna av den egna högerpolitiken. Det är tusentals barn som har hamnat i fattigdom sedan regeringen tog över. Det är tusentals sjuka som drivs från sjukförsäkringen på grund av regeringen.

Under senare delen av 90-talet och början av 2000-talet var det den socialdemokratiska regeringen som tillsammans med Centerpartiet rensade upp i svensk ekonomi. Vi överlämnade 70 miljarder i överskott till högerregeringen år 2006. Det var unikt i Europa. Det var det enda landet i Europa som hade ett sådant överskott. Alla andra hade underskott.

Det övertog alliansregeringen, och snabbt började man dela ut pengarna. Så inträdde en kris. Vad hände då? Bengt-Anders Johansson säger att om vi hade styrt Sverige hade vi ägt Saab. Det kunde vi inte göra. Saab ägdes redan av det mest kapitalistiska landet i världen, USA. Där kunde vi inte bjuda över dem på något vis.

Vi hade en näringsminister som sade: Kan man inte sälja Saab och Volvo, så lägg ned dem. Det sade man. På samma gång som hon sade det satt regeringar i Tyskland, Frankrike och Italien och överlade med sina bilindustrier hur man skulle klara krisen. Men den svenska regeringen sade: Lägg ned.

Riksdagen snabbinkallades och avsatte 28 miljarder för att stödja 140 000 jobb i Sverige. Inte en krona användes. Det är högerpolitik och industripolitik. På samma gång subventionerade man städtjänster. Hade vi subventionerat Saab och Volvo lika mycket som när vi gick hem och städade åt varandra kunde vi ha sålt dem för halva priset. Det är en fantastisk industripolitik.

Jag träffade företrädare för industrin i förra veckan. I dag säger de: Vi har ingen att tala med i regeringen, de vill inte tala med industrin. Det är

er politik. Det är vad vi ska leva av. Det var en liten utvärdering av Högerens obefintliga industripolitik.

Jag går åter till utvärderingen. Den utvärdering som vi har gjort i utskottet är oerhört värdefull. Den är värdefull för oss som ledamöter så att vi ser att våra gemensamma resurser används på rätt sätt och på bästa sätt.

Vi har kunnat göra den på ett bra sätt tack vare att vi har en duktig utredningstjänst. Jag vill passa på att tacka dem för det jobb de har lagt ned och för ett bra samarbete med hela utskottet i den här frågan.

För att kunna göra relevanta uppföljningar måste det finnas mål och resultatindikatorer att följa upp. Riksdagen har gång efter gång påpekat för regeringen vikten av tydliga och uppföljningsbara mål eller resultatindikatorer för att göra det möjligt att följa upp i vilken grad målen nås.

Vi kan konstatera att viljan från regeringen att följa riksdagens uppmaning är mindre god. Det finns exempel på att regeringen inte redovisar några indikatorer. I vissa fall har tidigare års resultatmål bytts ut mot nya så att en långsiktig uppföljning omöjliggörs. Det är lätt att få känslan av att regeringen vill försvåra utskottets möjligheter att följa upp och analysera de långsiktiga målen.

Fru talman! Ett område som det är ganska lätt att följa upp resultatet på är regeringens skrotningskampanj för fiskebåtar. Det är ledsamt att ministern gick nu, eftersom det var han som var ansvarig för detta.

Det är många av oss som kommer ihåg den tidigare jordbruksministerns och den nuvarande landsbygdsministerns tal här i kammaren och hans debattartiklar i Stockholmstidningarna under 2008. Landsbygdsministern lovade att satsa 200 miljoner av skattebetalarnas pengar på att skrota fiskebåtar.

Det var ett enda syfte. Det gällde att höja lönsamheten i fisket. Det skulle satsas 54 miljoner för att få bort torskfisketrålare som fiskar i Östersjön. Detta skulle motsvara ca 15 procent av kapaciteten. De resterande miljonerna skulle satsas på att öka lönsamheten i Västerhavet.

Regeringen skulle skrota 15 procent av fiskeflottan, och på samma gång skulle man höja kvoterna och lönsamheten med lika mycket. Regeringen hävdade i sin redovisning att fiskeflottan som främst fiskar torsk i Östersjön hade minskat med 10 procent. Det skulle säkert fungera att lyfta bort 15 procent av den aktiva flottans kapacitet samtidigt som kvoterna ökades lika mycket.

Vad hände? Ökade kvoterna? Minskade fiskeflottan? Ökade lönsamheten? Nej, det blev tvärtom. Faktum är att det släpptes in lika mycket fiskekapacitet eller till och med mer än det som skrotades bort. Det primära målet att öka lönsamheten uppfylldes aldrig. Tvärtom minskade lönsamheten.

Fru talman! Det är ett tydligt exempel på hur den borgerliga regeringen bedriver sin fiskepolitik. Det är också ett tydligt exempel på hur regeringen trots att den säger sig värna om våra skattepengar slösar bort våra gemensamma resurser.

Det fanns ingen strategi. Det fanns ingen plan. Det fanns ingen relevant uppföljning för att säkerställa att de satsade pengarna användes på rätt sätt och om de fått avsedd verkan.

Det finns naturligtvis vinnare och förlorare i den här affären. Vinnare var de som fick 54 miljoner av regeringen. Förlorarna var, förutom vi

skattebetalare, de som skulle få ökad lönsamhet. Resultatet blev det motsatta.

Fru talman! Skrotningskampanjen fortsätter på västkusten. Redan nu har vi fått signaler om att de som har skrotat sina båtar har införskaffat nya.

Här är två rubriker som alla har kunnat ta del av. Två fiskare i Halland fick 4,8 miljoner för att skrota sin fiskebåt. Sedan köpte de en ny som var under tio meter lång och inte omfattades av samma restriktioner. Helst hade jag sett att vi nyttjat pengarna till att inte öka kapaciteten på det sättet, säger Eskil Erlandsson till Sveriges Radio.

En annan rubrik lyder: Skrotning som lönar sig. Fiskare rasar mot Fiskeriverkets skrotningskampanj. Göteborgs-Posten kan avslöja att de som väljer skrotningsbidrag kan tjäna nästan 2 miljoner kronor jämfört med att sälja båten privat. Samtidigt kan de fortsätta att fiska som tidigare.

Fru talman! Den politik som vi beslutade om här i riksdagen måste självfallet kunna utvärderas och följas upp. Det visar inte minst det jag framfört här i dag. Många gånger kan vi politiskt vara överens om målen och vikten av att vi når målen, men vi kan vara oense om hur vi ska nå dit.

Vad gäller lönsamhet i fisket kan vi vara helt överens om att när färre delar på samma fångst så ökar lönsamheten. Detta gemensamma mål måste uppnås på ett sådant sätt att åtgärden inte får motsatt verkan. Slutsatsen blir: Satsa inte våra gemensamma resurser på att skrota delar av fiskeflottan.

(Applåder)

Anf. 221 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Kvällen är sen, och som sista talare uppskattar jag självfallet att se ut över en välfylld kammars andra bänkrad. Tack för det, och tack för ert engagemang och er uppmärksamhet!

Vi debatterar alltså det kommande Landsbygdsdepartementets förslag till budget för kommande budgetår. Namnändringen från Jordbruksdepartementet är naturlig och bra. Även Centerpartiet bytte namn en gång i tiden, av en liknande anledning. Både departement och partier utvecklas i takt med verkligheten.

Centerpartiet växte fram på den svenska landsbygden och har en god politik för hela Sverige, där nyckelord som miljö, företagande och tillväxt i hela landet är centrala. Sverige är i dag en aktiv och drivande part för att utveckla EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Jordbruksminister Eskil Erlandsson arbetar hårt för att hämta hem till Sverige så mycket som möjligt av både jordbruks-, landsbygds- och miljörelaterade stöd och ersättningar.

Även arbetet med att sänka svenska skatter och avgifter ned till de nivåer som gäller i vår omvärld är betydelsefullt för att öka det svenska jordbrukets konkurrenskraft, och likaså det pågående regelförenklingsarbetet. Visst finns det alltid mer att göra, och visst är förväntningarna stora, men mycket har faktiskt skett och mer är på gång.

Ändå är det en stor utmaning att kunna vända den svenska livsmedelsproduktionens kraftgång sedan många år till en helt nödvändig ökning. Det är mycket allvarligt att den svenska livsmedelsproduktionen,

som är bäst i världen på djuromsorg och miljö, har minskat med en tredjedel på bara några decennier. Detta är inte så väl känt.

Däremot vet vi nog många att den ekologiska produktionen de senaste två decennierna har mångdubblats från en mycket låg nivå till att i dag omfatta ca 5 procent av hela den svenska livsmedelsproduktionen. På till exempel mjölkområdet och vad gäller åkerareal har man nått ännu längre.

Riksdagen har här satt upp mycket precisa mål för ekoproduktionen, bland annat vad gäller andelen ekoareal – 20 procent – och för hur mycket den offentliga sektorn ska inköpa av ekologiska livsmedel – 25 procent. Det är höga mål, och trots betydande volymtillväxt är det en bit kvar. En del mål har dock nåtts, och de jag har nämnt finns kvar men beräknas nås senare än beräknat, enligt utskottets betänkande.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill höja målen och även ekostödet med 10 miljoner kronor, som vi har hört tidigare i dag, trots att det redan är ett av de mest generösa i EU. Man vill också införa en nygammal skatt på handelsgödsel – över 300 miljoner kronor per år – och ytterligare öka djurskyddskontrollerna, höja avgifter med mera.

Den rödgröna oppositionens politik ökar ekoproduktionen ytterligare; det är möjligt. Och självfallet är den värd all respekt och ska ha stöd efter sina miljöfordelar. Det är vi överens om. Men vad händer med den samlade svenska livsmedelsproduktionen?

Här vill regeringen öka konkurrenskraften genom sina olika åtgärder, så att den sedan många år nedåtgående trenden ska kunna brytas och bli till en ökning. Produktionen har sjunkit med en tredjedel, till förfång för både Sveriges öppna landskap, gårdar, förädlingsindustrin och en god djuromsorg och miljö.

Regeringens åtgärder är alltså helt nödvändiga, men vart leder oppositionens förslag? Man vill på fullt allvar försämra lönsamheten i det vanliga miljövänliga svenska jordbruket, som är bäst i världen. Detta är helt kontraproduktivt. Jag menar att era förslag kommer att minska den svenska jordbruksproduktionen ytterligare och leda till en än större import från jordbruk med sämre djuromsorg och sämre miljöpåverkan.

Om den svenska livsmedelsproduktionen minskar och vi i stället ökar importen från andra länder runt Östersjön, vars jordbruk läcker mer, innebär det att växtnärläckaget till Östersjön minskar? Nej, tvärtom, det ökar.

De gröna näringarna, alltså jord- och skogsbruket och trädgårdsnäringen, är näringar med stor betydelse för jobben och ekonomin. De utgör landsbygdens ryggrad och står för en betydande andel av Sveriges bnp, rekreation och miljövärden.

I reda pengar tillför de gröna näringarna Sveriges ekonomi långt över 200 miljarder kronor och har större betydelse än många av landets traditionellt stora industrier. I många kommuner på landsbygden står de gröna näringarna för vart fjärde jobb, och i hälften av landets 290 kommuner är minst 18 procent av sysselsättningen beroende av dem. Det är alltså ett viktigt område vi diskuterar här i kammaren i dag.

Inom jordbruksområdet innehåller den budget som alliansregeringen presenterade i höstas åtskilliga förslag som ska stärka de svenska gröna näringarna. Det mest konkreta exemplet är kanske den 320 miljoner

kronor stora satsningen på Matlandet Sverige, som syftar till att skapa fler jobb och högre tillväxt i hela landet. Genom att till exempel förbättra rådgivningen till små livsmedelsföretag och fortsätta nedsättningen av de avgifter som slakterierna betalar för den obligatoriska köttkontrollen möjliggör vi framväxten av nya konkurrenskraftiga livsmedelsföretag.

Prot. 2010/11:35
15 december

Svenskt jordbruks konkurrenskraft behöver alltså stärkas, och alliansregeringen med jordbruksministern som banerförare har genomfört en rad åtgärder i denna riktning sedan förra valet. Mer behövs dock. Jordbruksnäringen har självklart huvudansvaret men måste för att kunna vända utvecklingen få full uppbackning från regering och riksdag, från förädlingsindustri och handel, från myndigheter och genom en kvalitetsinriktad offentlig upphandling med mera.

Andelen importerade livsmedel har ökat under en längre period, och i dag importerar vi snart hälften av alla våra livsmedel. Därför välkomnar jag att regeringen har tagit initiativ till en högnivågrupp som analyserar situationen och hur den negativa trenden ska kunna brytas. Det är uppenbart att det för att den ska kunna brytas krävs en kraftsamling från alla goda krafter inom näringen, med stöd från politiken, industrin, handeln, myndigheter och konsumenter.

Inga stenar får lämnas orörda här. Det handlar om fortsatta regel-förenklningar, där jordbruksministern ju är drivande. Det handlar om jämbördiga skatter med omvärlden, där regeringen ju har agerat. Det handlar också om en offentlig upphandling som ställer motsvarande djur-omsorgs- och miljökrav som ställs på det svenska jordbruket – jordbruksministern jobbar på åt det hållet – och mycket mera.

Matlandet Sverige innehåller som en grundläggande punkt att livsmedelsproduktionens förutsättningar ska stärkas. Det är insiktsfullt och bra, tycker jag, att De rödgröna också inser lägets allvar och ställer sig bakom tankarna på en kraftsamling för att vända livsmedelsproduktionen. Exakt i vilka former detta ska ske och vad det ska kallas är faktiskt mindre intressant. Som landsbygdsministern sade: Det är semantik. Det viktiga är att det sker och att det sker så fort som möjligt.

Matlandet Sverige är i full gång, förstärks och innehåller en livsmedelsstrategi. Högnivågruppen lämnar snart sin rapport. Låt detta viktiga arbete och denna för det svenska jordbruket livsviktiga debatt nu blomma ut i åtgärder som möjliggör för alla de svenska lantbrukare som inget hellre önskar än att kunna investera i ökad produktion att också kunna göra det!

Jordbruksdepartementet var det departement som var mest framgångsrikt i sitt regelförenklingsarbete under förra mandatperioden. Mellan 2006 och 2008 minskade departementet sina kostnader med 33,5 procent vilket innebär en kostnadsminskning från ca 9 miljarder kronor till ca 6 miljarder.

Jag vet att landsbygdsministern har ställt siktet ännu högre den här mandatperioden, och det känns lovande. För att den minskade regelbördan verkligen ska kännas hos den enskilde lantbruksföretagaren krävs dock att också övriga departement arbetar lika målmedvetet inom detta område.

Det finns mycket mer att kommentera på detta stora ansvarsområde som jordbruksutskottet nu diskuterar, men jag stannar här.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

(Applåder)

Anf. 222 KEW NORDQVIST (MP) replik:

Fru talman! Med risk att bli lynchad denna sena timme tänkte jag ställa några frågor till Staffan och tacka för inlägget.

Staffan sade att Sverige måste ställa samma krav på importen vad gäller miljö och djursorg som vi ställer hemma, ungefär så. Jag håller med, men det beror på EU. Jag har en liten kommentar där: Borde inte LRF ha tänkt på det innan man propagerade för att vi skulle gå med i EU?

Varför har ni inte drivit frågan om obligatorisk ursprungsmärkning av kött?

Umgås Centern fortfarande med tankar på handel med utsläppsrätter på kväve och fosfor?

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Anf. 223 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Fru talman! Tack, Kew, för dina frågor! Jag ska försöka svara på dem. Du diskuterade mycket eko i ditt inlägg, bara eko. Du och andra sade ingenting om det vanliga miljövänliga jordbruket. Jag bara noterade det.

Jag är liksom jordbruksministern liberal och tror på en fri handel över världen. Däremot sade jag att när vi upphandlar mat i vår offentliga verksamhet – myndigheter, kommuner och landsting – tycker jag att det är självklart att man ställer kvalitetskrav i upphandlingen som är av samma karaktär som de som vi ställer på de svenska lantbrukarna när de ska producera maten. Där sviker man i dag från den offentliga sektorn. Det finns instrument, Miljöstyrningsrådet och så vidare. Jag tror att vi kan vara överens om att man ska ställa de kraven. Därtill kan man ställa krav på andelen eko. Man har olika instrument till sitt förfogande.

Handel med utsläppsrätter utreds, och vi får se var det landar, om vi kan ha det även inom jordbruket. Det är inte framme i dag, det är en fråga på sikt som jag inte går vidare in på nu.

Jag kan ställa en fråga till dig, Kew. Du sade inget om det faktum att 95 procent av produktionen har minskat med en tredjedel, över hälften är snart importerad mat från andra länder. Är det något bekymmer för Miljöpartiet? Ni diskuterar en viktig nisch och inte huvudvolymen, mat producerad med bästa metoder inom det konventionella jordbruket.

Anf. 224 KEW NORDQVIST (MP) replik:

Fru talman! Jag tyckte att jag var rätt tydlig i mitt anförande med att vi är oroliga för den minskande åkerarealen och då naturligtvis även produktionen.

Jag har funderat lite grann varför produktionen minskar, men inte arealen lika mycket. Jag vet inte om ett svar kan vara hästnäringen. Jag vet inte om du har några synpunkter på det.

Jag har indirekt berört det konventionella lantbruket genom att med viss emfas hävda att vi ska återinföra konstgödselavgiften och att den ska gå tillbaka till näringen i form av bland annat landsbygdsstöd eller stöd till Greppa näringen eller till hästforskningen som tidigare.

Det vill jag gärna ha en kommentar till.

Anf. 225 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Fru talman! Det allvarliga är att även arealen minskar, med 5 procent enligt den utvärdering som utskottet har gjort. I förhållande till den samlade produktionen har minskningen sedan några decennier varit en tredjedel. Vi importerar alltså den maten i stället – djur som har det sämre och från jordar som läcker mer, i stor utsträckning till Östersjön. Den utvecklingen måste brytas.

Som jag sade tidigare gillar jag att oppositionen diskuterar livsmedelsstrategin, som Helén Pettersson gjorde, och frågar: Hur kan vi vända detta? Det är bra. Det är trist att ni vill lägga på skatter och försämra konkurrenskraften, men det är bra att ni har en medvetenhet om bekymren. Vi kanske kan mötas där på något vis.

Handelsgödsel är inte, som Irene Oskarsson sade, det stora bekymret för Östersjön. Kew sade i sitt inlägg att 200 000 ton läggs på jordarna och läcker ut. Så är det inte. Det ger stora skördar och mat. Det är ett växtnäringsämne. Det som är viktigt för att minska växtnäringsläckaget är doseringen av handelsgödsel. En massa handelsgödsel läggs på, ibland kommer det regn och man har inga grödor där. Det är viktigt att åtgärda. Där har vi ett arbete på gång, vi måste göra bägge två.

Handelsgödselskatt som ni vill införa har inget annat land i världen. Handelsgödsel har blivit kraftigt dyrare de senaste tio åren i takt med oljeprisets ökning. Det kommer att försämra resultatet för de lantbrukare som använder handelsgödsel. Sedan använder ni det till allmänna åtgärdanden som samhället borde ha fixat. Man får betala för det, och det minskar lönsamheten. Det gör att en del lägger av och att vi ökar importen från utlandet. Det är inte bra.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 december.)

19 § Beslut om förlängd motionstid

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för prop. 2010/11:48 *Ändrade bestämmelser om punktskatteförfarandet vid proviantering* skulle förlängas till fredagen den 21 januari 2011.

20 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2010/11:AU2 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

EU-dokument
KOM(2010)726 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om integritet och öppenhet på energimarknaderna

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 december

2010/11:177 Resor över länsgräns med SJ:s årskort

av *Johan Andersson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:178 Isbrytare Oden i Antarktis

av *Jonas Sjöstedt* (V)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:179 FN-resolutionen om utomrättsliga avrättningar

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 december.

22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 december

2010/11:148 Schweiz kantonerna och uppförandekoden för företagsbeskattningen

av *Hans Olsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:149 Ersättningen till de privata apoteken

av *Eva Olofsson* (V)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:150 Whiplashskadades situation

av *Carina Moberg* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2010/11:151 Kopternas situation i Egypten

av *Désirée Pethrus Engström* (KD)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:153 Projektet Hjälpmedel – en förutsättning för delaktighet och god livskvalitet

av *Lennart Axelsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2010/11:154 Insatser för en levande skärgård

av *Billy Gustafsson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2010/11:155 Personal till gruvprospektering i Västerbotten

av *Isak From* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

- 2010/11:156 Palestinska generaldelegationen**
av *Peter Hultqvist* (S)
till utrikesminister Carl Bildt (M)
- 2010/11:157 Trafikverket i Borlänge**
av *Peter Hultqvist* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)
- 2010/11:158 Pensioner för scenkonstens aktörer**
av *Agneta Gille* (S)
till statsrådet Stefan Attefall (KD)
- 2010/11:159 Makten över äldreomsorgen till de äldre**
av *Anders W Jonsson* (C)
till statsrådet Maria Larsson (KD)
- 2010/11:160 Ökad tillgänglighet**
av *Ulla Andersson* (V)
till statsrådet Stefan Attefall (KD)
- 2010/11:161 Samlat grepp kring socialförsäkringar**
av *Penilla Gunther* (KD)
till statsrådet Ulf Kristersson (M)
- 2010/11:162 Uppföljning av minoritetslagen**
av *Roger Haddad* (FP)
till statsrådet Erik Ullenhag (FP)
- 2010/11:163 Finansieringen av Coompanions fortsatta verksamhet**
av *Ann-Kristine Johansson* (S)
till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)
- 2010/11:164 Fackelgas**
av *Christina Karlsson* (S)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)
- 2010/11:165 Telefoni på landsbygden**
av *Marie Nordén* (S)
till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)
- 2010/11:166 Nationella riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel**
av *Eva Olofsson* (V)
till statsrådet Maria Larsson (KD)
- 2010/11:167 Arbetsbördan vid landets miljödomstolar**
av *Jonas Sjöstedt* (V)
till justitieminister Beatrice Ask (M)
- 2010/11:168 Arbetsmarknadskunskap i skolan**
av *Maria Stenberg* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)
- 2010/11:169 Åtgärder mot nollklassning av den sjukpenninggrundande inkomsten, SGI**
av *Gunvor G Ericson* (MP)
till statsrådet Ulf Kristersson (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 december.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 8 §
anf. 30 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 64 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 111 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 16 § anf. 134 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 17 § anf. 172 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 18 § anf. 203 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	1
3 § Anmälan om inkomna protokollsutdrag från utskott.....	1
4 § Anmälan om inkomna faktagromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	1
5 § Hänvisning av ärende till utskott	2
6 § Förnyad bordläggning.....	2
7 § Ändring i marknadsföringslagen	2
Civilutskottets betänkande 2010/11:CU19.....	2
(Beslut fattades under 15 §.)	2
8 § Fortsatt svenskt deltagande i internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)	2
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2010/11:UFöU1.....	2
Anf. 1 MIKAEL JANSSON (SD).....	2
Anf. 2 HANS LINDE (V)	4
Anf. 3 KARIN ENSTRÖM (M).....	7
Anf. 4 URBAN AHLIN (S)	9
Anf. 5 HANS LINDE (V) replik	12
Anf. 6 URBAN AHLIN (S) replik	13
Anf. 7 HANS LINDE (V) replik	13
Anf. 8 URBAN AHLIN (S) replik	14
Anf. 9 PETER RÅDBERG (MP).....	14
Anf. 10 HANS LINDE (V) replik	16
Anf. 11 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	17
Anf. 12 HANS LINDE (V) replik	18
Anf. 13 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	18
Anf. 14 ALLAN WIDMAN (FP).....	19
Anf. 15 HANS LINDE (V) replik	20
Anf. 16 ALLAN WIDMAN (FP) replik.....	21
Anf. 17 HANS LINDE (V) replik	21
Anf. 18 ALLAN WIDMAN (FP) replik.....	22
Anf. 19 KERSTIN LUNDGREN (C).....	22
Anf. 20 HANS LINDE (V) replik	24
Anf. 21 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	25
Anf. 22 HANS LINDE (V) replik	25
Anf. 23 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	26
Anf. 24 MIKAEL OSCARSSON (KD)	26
Anf. 25 Utrikesminister CARL BILDT (M)	28
Anf. 26 HANS LINDE (V) replik	31
Anf. 27 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik	32
Anf. 28 HANS LINDE (V) replik	32
Anf. 29 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik	33
Anf. 30 ÅSA LINDESTAM (S).....	33
Anf. 31 BODIL CEBALLOS (MP)	35

Anf. 32 LARS OHLY (V).....	37
Anf. 33 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik	39
Anf. 34 LARS OHLY (V) replik.....	39
Anf. 35 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik	40
Anf. 36 LARS OHLY (V) replik.....	40
Anf. 37 PETER ERIKSSON (MP).....	41
Anf. 38 LARS OHLY (V) replik.....	43
Anf. 39 PETER ERIKSSON (MP) replik.....	43
Anf. 40 LARS OHLY (V) replik.....	44
Anf. 41 PETER ERIKSSON (MP) replik.....	44
Anf. 42 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik	45
Anf. 43 JONAS SJÖSTEDT (V).....	45
Anf. 44 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik	48
Anf. 45 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	48
Anf. 46 Utrikesminister CARL BILDT (M) replik	49
Anf. 47 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	50
Anf. 48 PETER ERIKSSON (MP) replik.....	50
Anf. 49 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	50
Anf. 50 PETER ERIKSSON (MP) replik.....	51
Anf. 51 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	51
Anf. 52 FREDRIK MALM (FP)	52
(Beslut fattades under 15 §.).....	53
9 § Jämknings av inkomstgaranti	53
Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU15	53
(Beslut fattades under 15 §.).....	53
10 § Kontroll av postförsändelser.....	53
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU6	53
(Beslut fattades under 15 §.).....	53
11 § Nya skatteregler för försäkringsföretag	53
Skatteutskottets betänkande 2010/11:SkU14	53
(Beslut fattades under 15 §.).....	53
12 § Kultur, medier, trossamfund och fritid	54
Kulturutskottets betänkande 2010/11:KrU1	54
Anf. 53 BERIT HÖGMAN (S).....	54
Anf. 54 TINA EHN (MP).....	56
Anf. 55 MATTIAS KARLSSON (SD)	58
Anf. 56 BERIT HÖGMAN (S) replik	61
Anf. 57 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	61
Anf. 58 BERIT HÖGMAN (S) replik	62
Anf. 59 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	62
Anf. 60 TINA EHN (MP) replik	62
Anf. 61 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	63
Anf. 62 TINA EHN (MP) replik	63
Anf. 63 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	63
Anf. 64 BENGT BERG (V)	64
Anf. 65 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	65
Anf. 66 BENGT BERG (V) replik	66
Anf. 67 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	66

Anf. 68	BENGT BERG (V) replik	66
Anf. 69	CECILIA MAGNUSSON (M)	67
Anf. 70	BERIT HÖGMAN (S) replik	68
Anf. 71	CECILIA MAGNUSSON (M) replik	69
Anf. 72	BERIT HÖGMAN (S) replik	69
Anf. 73	CECILIA MAGNUSSON (M) replik	70
Anf. 74	MATTIAS KARLSSON (SD) replik	70
Anf. 75	CECILIA MAGNUSSON (M) replik	70
Anf. 76	MATTIAS KARLSSON (SD) replik	71
Anf. 77	CECILIA MAGNUSSON (M) replik	71
Anf. 78	CHRISTER NYLANDER (FP)	72
Anf. 79	BERIT HÖGMAN (S) replik	75
Anf. 80	CHRISTER NYLANDER (FP) replik	75
Anf. 81	BERIT HÖGMAN (S) replik	76
Anf. 82	CHRISTER NYLANDER (FP) replik	76
Anf. 83	BENGT BERG (V) replik	76
Anf. 84	CHRISTER NYLANDER (FP) replik	77
Anf. 85	BENGT BERG (V) replik	77
Anf. 86	CHRISTER NYLANDER (FP) replik	77
Anf. 87	MATTIAS KARLSSON (SD) replik	78
Anf. 88	CHRISTER NYLANDER (FP) replik	78
Anf. 89	MATTIAS KARLSSON (SD) replik	79
Anf. 90	CHRISTER NYLANDER (FP) replik	79
Anf. 91	ANDERS FLANKING (C)	80
Anf. 92	BERIT HÖGMAN (S) replik	82
Anf. 93	ANDERS FLANKING (C) replik	82
Anf. 94	BERIT HÖGMAN (S) replik	83
Anf. 95	ANDERS FLANKING (C) replik	83
Anf. 96	BENGT BERG (V) replik	84
Anf. 97	ANDERS FLANKING (C) replik	84
Anf. 98	BENGT BERG (V) replik	85
Anf. 99	ANDERS FLANKING (C) replik	85
Anf. 100	ANDREAS CARLSON (KD)	86
Anf. 101	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M)	88
Anf. 102	TINA EHN (MP) replik	90
Anf. 103	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M) replik	91
Anf. 104	TINA EHN (MP) replik	92
Anf. 105	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M) replik	92
Anf. 106	BENGT BERG (V) replik	93
Anf. 107	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M) replik	93
Anf. 108	BENGT BERG (V) replik	94
Anf. 109	Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M) replik	94
Anf. 110	BERIT HÖGMAN (S) replik	95

Anf. 111 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (M) replik	95
Anf. 112 BERIT HÖGMAN (S) replik	95
Anf. 113 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON	
LILJEROTH (M) replik	96
Anf. 114 AMIR ADAN (M).....	96
Anf. 115 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	98
Anf. 116 AMIR ADAN (M) replik.....	98
Anf. 117 MATTIAS KARLSSON (SD) replik	98
Anf. 118 AMIR ADAN (M) replik.....	98
Anf. 119 GUSTAF HOFFSTEDT (M).....	99
(Beslut fattades under 15 §.).....	99
13 § Utbildning och universitetsforskning	100
Utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU1	100
Anf. 120 MIKAEL DAMBERG (S).....	100
Anf. 121 JABAR AMIN (MP)	102
Anf. 122 RICHARD JOMSHOF (SD).....	104
Anf. 123 MARGARETA PÅLSSON (M).....	106
(forts. 16 §).....	108
Ajournering.....	108
Återupptagna förhandlingar	108
14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 december.....	108
JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	108
FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap 2011	111
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	112
CU19 Ändring i marknadsföringslagen.....	112
UFöU1 Fortsatt svenskt deltagande i internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF).....	112
KU15 Jämkning av inkomstgaranti	113
SkU6 Kontroll av postförsändelser.....	113
SkU14 Nya skatteregler för försäkringsföretag	113
KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	113
16 § (forts. från 13 §) Utbildning och universitetsforskning (forts. UbU1).....	113
Anf. 124 MIKAEL DAMBERG (S) replik	113
Anf. 125 MARGARETA PÅLSSON (M) replik.....	114
Anf. 126 MIKAEL DAMBERG (S) replik	114
Anf. 127 MARGARETA PÅLSSON (M) replik.....	115
Anf. 128 JABAR AMIN (MP) replik.....	116
Anf. 129 MARGARETA PÅLSSON (M) replik.....	116
Anf. 130 JABAR AMIN (MP) replik.....	116
Anf. 131 MARGARETA PÅLSSON (M) replik.....	117
Anf. 132 ROGER HADDAD (FP).....	117
Anf. 133 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C).....	119
Anf. 134 ANNIKA ECLUND (KD).....	121

Anf. 135	LOUISE MALMSTRÖM (S)	123
Anf. 136	ROGER HADDAD (FP) replik	125
Anf. 137	LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	126
Anf. 138	ROGER HADDAD (FP) replik	126
Anf. 139	LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	127
Anf. 140	BETTY MALMBERG (M)	127
Anf. 141	JABAR AMIN (MP) replik	129
Anf. 142	BETTY MALMBERG (M) replik	129
Anf. 143	JABAR AMIN (MP) replik	130
Anf. 144	BETTY MALMBERG (M) replik	130
Anf. 145	LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	130
Anf. 146	BETTY MALMBERG (M) replik	131
Anf. 147	LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	131
Anf. 148	BETTY MALMBERG (M) replik	131
Anf. 149	NINA LUNDSTRÖM (FP)	132
Anf. 150	LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	133
Anf. 151	NINA LUNDSTRÖM (FP) replik	134
Anf. 152	LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	134
Anf. 153	NINA LUNDSTRÖM (FP) replik	134
Anf. 154	EMIL KÄLLSTRÖM (C)	135
Anf. 155	JABAR AMIN (MP) replik	137
Anf. 156	EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	137
Anf. 157	JABAR AMIN (MP) replik	137
Anf. 158	EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	137
Anf. 159	YVONNE ANDERSSON (KD)	138
	(Beslut skulle fattas den 16 december.)	139
17 §	Allmän miljö- och naturvård	139
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU1	139
Anf. 160	MATILDA ERNKRANS (S)	139
Anf. 161	ÅSA ROMSON (MP)	143
Anf. 162	JOSEF FRANSSON (SD)	145
Anf. 163	MATILDA ERNKRANS (S) replik	147
Anf. 164	JOSEF FRANSSON (SD) replik	148
Anf. 165	MATILDA ERNKRANS (S) replik	148
Anf. 166	JOSEF FRANSSON (SD) replik	149
Anf. 167	JENS HOLM (V)	149
Anf. 168	LARS HJÄLMERED (M)	151
Anf. 169	ÅSA ROMSON (MP) replik	154
Anf. 170	LARS HJÄLMERED (M) replik	154
Anf. 171	ÅSA ROMSON (MP) replik	155
Anf. 172	LARS HJÄLMERED (M) replik	156
Anf. 173	ANITA BRODÉN (FP)	156
Anf. 174	JENS HOLM (V) replik	158
Anf. 175	ANITA BRODÉN (FP) replik	159
Anf. 176	JENS HOLM (V) replik	159
Anf. 177	ANITA BRODÉN (FP) replik	159
Anf. 178	MATILDA ERNKRANS (S) replik	160
Anf. 179	ANITA BRODÉN (FP) replik	160
Anf. 180	MATILDA ERNKRANS (S) replik	160

Anf. 181 ANITA BRODÉN (FP) replik.....	161
Anf. 182 OTTO VON ARNOLD (KD).....	161
Anf. 183 MATILDA ERNKRANS (S) replik	163
Anf. 184 OTTO VON ARNOLD (KD) replik	164
Anf. 185 MATILDA ERNKRANS (S) replik	164
Anf. 186 OTTO VON ARNOLD (KD) replik	164
Anf. 187 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C)	164
Anf. 188 MATILDA ERNKRANS (S) replik	168
Anf. 189 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C) replik.....	169
Anf. 190 MATILDA ERNKRANS (S) replik	169
Anf. 191 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C) replik.....	170
Anf. 192 JENS HOLM (V) replik	171
Anf. 193 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C) replik.....	171
Anf. 194 JENS HOLM (V) replik	172
Anf. 195 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C) replik.....	172
Anf. 196 ÅSA ROMSON (MP) replik	173
Anf. 197 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C) replik.....	174
Anf. 198 ÅSA ROMSON (MP) replik	174
Anf. 199 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (C) replik.....	175
Anf. 200 IRENE OSKARSSON (KD).....	175
(Beslut skulle fattas den 16 december.).....	176
18 § Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	176
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11:MJU2	176
Anf. 201 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S).....	176
Anf. 202 KEW NORDQVIST (MP)	179
Anf. 203 JENS HOLM (V).....	182
Anf. 204 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M)	184
Anf. 205 JENS HOLM (V) replik	187
Anf. 206 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik.....	187
Anf. 207 JENS HOLM (V) replik	188
Anf. 208 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik.....	188
Anf. 209 ANITA BRODÉN (FP)	188
Anf. 210 IRENE OSKARSSON (KD)	190
Anf. 211 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	193
Anf. 212 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik	196
Anf. 213 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C) replik	196
Anf. 214 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik	197
Anf. 215 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C) replik	197
Anf. 216 JENS HOLM (V) replik	198

Anf. 217 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C) replik.....	198
Anf. 218 JENS HOLM (V) replik.....	198
Anf. 219 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C) replik.....	199
Anf. 220 JAN-OLOF LARSSON (S).....	199
Anf. 221 STAFFAN DANIELSSON (C).....	201
Anf. 222 KEW NORDQVIST (MP) replik.....	204
Anf. 223 STAFFAN DANIELSSON (C) replik	204
Anf. 224 KEW NORDQVIST (MP) replik.....	204
Anf. 225 STAFFAN DANIELSSON (C) replik	205
(Beslut skulle fattas den 16 december.).....	205
19 § Beslut om förlängd motionstid	205
20 § Bordläggning.....	205
21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	206
22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	206
23 § Kammaren åtskildes kl. 22.37.	208

Tryck: Elanders, Vällingby 2011